



JAARVERSLAG 2023

BESTUURSVERSLAG	4
VERSLAG VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN	13
GECONSOLIDEERDE JAARREKENING.....	16
Geconsolideerd overzicht van de financiële positie.....	17
Geconsolideerde winst- en verliesrekening.....	18
Geconsolideerde overzicht van het totaalresultaat	19
Geconsolideerd mutatieoverzicht van het totaal eigen vermogen.....	20
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	21
Algemeen	22
1. Algemene Waarderingsgrondslagen.....	22
2. Kapitaal- en risicomanagement	27
Toelichting significante onderdelen Balans en Winst- en verliesrekening.....	56
3. Vastgoedbeleggingen.....	56
4. Beleggingen.....	57
5. Activa en verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en aandeel herverzekeraars in verzekeringsverplichtingen.....	63
5.1 Analyse verzekeringscontracten.....	63
5.2 Looptijdoverzicht CSM.....	63
5.3 Looptijdoverzicht van de contante waarde van de toekomstige kasstromen	63
5.4 Analyse verzekeringscontracten.....	64
5.5 Analyse verzekeringsbedrijf.....	64
5.5.1 Analyse verzekeringsbedrijf: verloopoverzicht totaal verzekeringscontracten.....	65
5.5.2 Analyse verzekeringsbedrijf: verloopoverzicht totaal verzekeringscontracten gewaardeerd tegen GMM en VFA	67
5.6 Analyse verloop uitgaande herverzekeringscontracten	69
6. Reële waarde hiërarchie.....	85
7. Resultaat uit (her)verzekeringsgerelateerde diensten	94
8. Netto financieel resultaat uit (her)verzekeringsactiviteiten	95
Overige toelichtingen	97
9. Geassocieerde deelnemingen en joint ventures	97
10. Latente belastingvorderingen en -verplichtingen.....	97
11. Vorderingen en overlopende activa	99
12. Liquide middelen	99
13. Eigen vermogen.....	99
14. Overige voorzieningen.....	100
15. Financiële verplichtingen.....	101
16. Overige opbrengsten.....	102
17. Rente- en vergelijkbare lasten.....	102
18. Overige kosten en bedrijfskosten	103
19. Vennootschapsbelasting	104
20. Hedge accounting	105
21. Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen	105
22. Kredietkwaliteit financiële activa	106
23. Overdracht van financiële activa en zekerheden.....	107
24. Belangen in dochtermaatschappijen.....	109
25. Transacties met verbonden partijen.....	109

26. Gebeurtenissen na balansdatum.....	114
27. Toelichting op de transitie naar IFRS 9/17	115
ENKELVOUDIGE JAARREKENING	124
Enkelvoudig overzicht van de financiële positie.....	125
Enkelvoudige winst- en verliesrekening.....	126
Enkelvoudig overzicht van het totaalresultaat	127
Enkelvoudig mutatieoverzicht van het totaal eigen vermogen.....	128
Enkelvoudig kasstroomoverzicht	129
Algemeen	130
1. Algemene waarderingsgrondslagen	130
2. Kapitaal- en risicomangement	130
Toelichting onderdelen Balans en Winst- en verliesrekening.....	131
3. Dochtermaatschappijen en Geassocieerde deelnemingen.....	131
4. Vastgoedbeleggingen.....	132
5. Beleggingen.....	133
6. Activa en verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en aandeel herverzekeraars in verzekeringsverplichtingen.....	137
7. Reële waarde hiërarchie.....	137
8. Resultaat uit (her)verzekeringsgerelateerde diensten	140
9. Netto financieel resultaat uit verzekeringscontracten in de winst en verliesrekening	141
Overige toelichtingen	143
10. Latente belastingvorderingen en -verplichtingen.....	143
11. Vorderingen en overlopende activa	144
12. Liquide middelen	144
13. Eigen vermogen.....	144
14. Overige voorzieningen.....	144
15. Financiële verplichtingen.....	144
16. Rente- en vergelijkbare lasten.....	145
17. Overige kosten en bedrijfskosten	145
18. Vennootschapsbelasting	145
19. Hedge accounting	146
20. Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen	146
21. Kredietkwaliteit financiële activa	147
22. Overdracht van financiële activa en zekerheden.....	148
23. Transacties met verbonden partijen.....	150
24. Statutaire vestiging	150
25. Gebeurtenissen na balansdatum.....	150
26. Toelichting op de transitie naar IFRS 9/17	151
27. Voorstel inzake bestemming van het resultaat	151
OVERIGE INFORMATIE	153
Statutaire regeling inzake bestemming van het resultaat	153
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	154

BESTUURSVERSLAG

1. ALGEMEEN

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft als doel de uitoefening van het pensioen- en levensverzekeringsbedrijf. De producten die gevoerd worden zijn pensioen- en levensverzekeringen voor pensioenverzekeringsovereenkomsten en individuele levensverzekeringen. Bij deze producten draagt de vennootschap het verzekeringsrisico en komt het beleggingsrisico geheel of gedeeltelijk voor rekening en risico van de polishouder.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is een serviceorganisatie die bestaat uit een gesloten portefeuille (service book) met pensioen- en individuele levensverzekeringen, en een open portefeuille (open book) met overlijdensrisicoverzekeringen (ORV) en Direct Ingaande Pensioen & Lijfrente Verzekeringen (DIP/DIL).

2. ORGANISATIESTRUCTUUR

Juridische structuur

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. maakt onderdeel uit van de Achmea Groep. Achmea B.V. bezit 100% van de aandelen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is gevestigd in Apeldoorn, Nederland. De volgende vennootschappen (dochters van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.) en fondsen worden 100% meegeconsolideerd in de jaarrekening van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. per 31 december 2023. Waar geen percentage staat vermeld is sprake van een 100% belang in aandelen of participaties:

- Achmea Vastgoed Beheer B.V., Apeldoorn
- Achmea Woninghypotheken B.V., Zeist (95%)
- Achmea Woninghypotheken II B.V., Zeist
- Woonalliantie Woerden C.V., Amsterdam (97% en 1% via Achmea Vastgoed Beheer B.V.)
- Achmea Dutch Mortgage fund (NHG), Amsterdam
- Achmea Dutch Mortgage fund (Non-NFH), Amsterdam
- Achmea Investment Management Grondstoffen Fonds, Zeist (67%)
- Tellius Hypothekenfonds, Amsterdam

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft verder belang in de volgende vennootschappen en fondsen:

- Achmea Woninghypotheken III B.V., Zeist (25%)
- Life Sciences Partners II B.V., Amsterdam (30%)
- Verheijen Resins Beheer B.V., Druten (30%)
- Achmea Investment Management Emerging Markets Equity fund, Zeist (53%)
- Achmea Investment Management Euro Corporate Bond Fund, Zeist (45%)

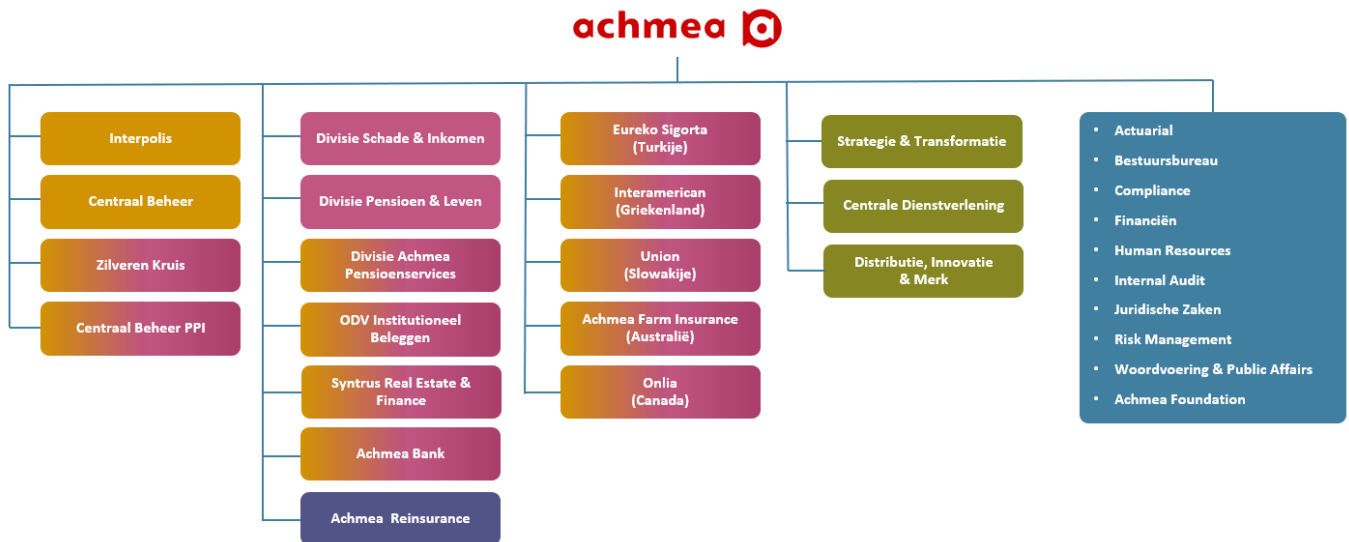
Met uitzondering van de fondsen en Achmea Woninghypotheken III B.V. worden deze belangen verantwoord onder de Aandelen en soortgelijke beleggingen, omdat deze worden aangehouden voor beleggingsdoeleinden en Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. geen control heeft over deze vennootschappen. De fondsen en Achmea Woninghypotheken III B.V. worden verantwoord als geassocieerde deelneming.

Organisatorische structuur

In het volgende organogram wordt inzicht gegeven in de wijze waarop de activiteiten binnen de Achmea Groep zijn ingericht. De activiteiten van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. en haar dochters maken hier onderdeel uit.

Structuur Achmea

- Distributiedivisie
- Productdivisie
- Shared Services Centers
- Groep Staven
- Overige bedrijfsonderdelen
- Product- en distributiedivisie



De primaire activiteiten voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. en haar dochters vinden plaats in de Divisie Pensioen & Leven. De activiteiten van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. maken in het verlengde onderdeel uit van de divisie Oudedagsvoorzieningen binnen Achmea. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. helpt klanten via bancaire (Interpolis), intermediaire (Avéro Achmea) en directe (Woonfonds FBTO en Centraal Beheer) kanalen.

Ondersteunende diensten zoals huisvesting, ICT, financiële administratie en facilitaire dienstverlening worden uitgevoerd door uitvoerende staven en shared service diensten van de Achmea Groep. Dit geldt tevens voor de ondersteunende activiteiten met betrekking tot het personeel. De werknemers die werkzaam zijn voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. zijn in dienst van Achmea Interne Diensten N.V.

3. STRATEGIE

Strategie van Achmea Groep

De kracht van samen

De Kracht van Samen is de strategie waarmee de visie ‘Duurzaam Samen Leven’ wordt geoperationaliseerd. Onderdeel van de strategie is dat Achmea zowel in het kernbedrijf als in haar groeikernen investeert in technologie, klantbediening en dienstverlening, propositieontwikkeling en innovaties. Zo kan Achmea haar klanten optimaal blijven bedienen en duurzame waarde voor haar stakeholders creëren. Dit doen we vanuit de onderstaande vijf bouwstenen die Achmea in 2023 verder heeft versterkt.

Grote klantenbase

Achmea heeft een krachtige positie in de markt. Met haar merken en brede productportfolio weet Achmea een zeer grote klantgroep te bereiken en te binden. Door deze omvang kan Achmea synergie en efficiency realiseren en ruimte vrijspelen om te investeren in de doorontwikkeling van producten en diensten.

Vakkundige medewerkers

De betrokkenheid en vakkundigheid van alle Achmea-collega’s is cruciaal om de strategie te verwezenlijken. Achmea geeft invulling aan de werkgeversbelofte en wil met eigentijdse arbeidsvoorwaarden een aantrekkelijke werkgever blijven. De nieuwe cao die ingaat

in 2024 bevat naast een stijging van de lonen in verband met inflatie ook ruimere secundaire arbeidsvoorwaarden, een voortzetting van het persoonlijk klimaatbudget gericht op nieuwe medewerkers en meer keuzemomenten gedurende het jaar om meer of minder uren te werken. In de krappe arbeidsmarkt is het boeien en binden van medewerkers van groot belang. Zeker nu met de beweging naar een nieuwe balans waarin medewerkers meer hybride en thuis werken dan voorheen.

Sterke partnerrelaties

Achmea werkt samen met haar partners om klanten beter te kunnen helpen en om toekomstige distributie te versterken en om oplossingen te bieden voor maatschappelijke vraagstukken. Zo werken we bijvoorbeeld nauw samen met gemeentes en zorginstellingen bij het ontwikkelen van woonvormen in combinatie met zorgdiensten voor ouderen.

Expertise in data & digital

Het benutten van data en technologie is cruciaal om de klanten van Achmea te bedienen, nu en in de toekomst. Achmea bouwt daarom haar expertise op data en digitalisering uit door hierin één manier van werken door te voeren in de gehele organisatie.

Uitstekende financiële positie

Achmea heeft een sterke financiële basis nodig om het kernbedrijf uit te bouwen, om de groei te kunnen financieren en om de maatschappelijke ambities te realiseren. Klanten, medewerkers, aandeelhouders, toezichthouders en kredietbeoordelaars verwachten een gezonde financiële positie. Achmea streeft ernaar de financiële resultaten verder te verbeteren, meer kapitaal te genereren en ondersteund door balansoptimalisaties meer kapitaal vrij te maken.

Implementatie toekomstige regelgeving (CSRD)

Voor Achmea B.V. is de CSRD van toepassing met ingang van boekjaar 2024, waarbij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. verwijst naar de geconsolideerde toelichting van Achmea B.V. Deze Europese richtlijn vervangt het Besluit bekendmaking niet-financiële informatie (gebaseerd op de NFRD). Voor de toelichting wordt verwezen naar het Achmea B.V. jaarverslag 2023 op de Achmea website, www.achmea.nl.

Strategie Oudedagsvoorzieningen

Met Oudedagsvoorzieningen (ODV) helpt Achmea klanten weloverwogen financiële keuzes te maken door inzicht, ondersteuning en slimme oplossingen te bieden. We bedienen consumenten, werkgevers en institutionele klanten. Ons doel is om onze klanten een onbezorgde dag te bieden, voor nu, straks en later. Dit doen we vanuit Achmea Bank, Achmea Investment Management, Achmea Pensioenservices, Syntrus Achmea Real Estate & Finance (Syntrus Achmea) en Centraal Beheer Premie Pensioen Instelling (CB PPI). Ook Achmea Pensioen & Leven draagt hieraan bij met pensioen- en leven-uitkeringen en met overlijdensrisicoverzekeringen. Gezamenlijk bieden we een integraal product- en dienstenaanbod aan, en kunnen we nog beter inspelen op de behoeften van onze klanten.

Focus Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Door de krachten te bundelen over merken en bedrijfsonderdelen heen realiseren we synergie en schaalvoordelen. We hebben een aantal Achmea brede initiatieven in gang gezet gericht op samenwerking voor onder andere IT, digitalisering, commercial excellence, sourcing, vermogensbeheer en duurzaamheid. De kostenbesparingen die we zo realiseren bieden de financiële ruimte om te investeren in groei en onze maatschappelijke ambities ('Save to invest to grow'). Vanuit Achmea werken we samen op duurzaamheid. In 2023 hebben we onze duurzaamheidsdoelen verder geconcretiseerd. We committeren ons aan een CO₂-neutrale bedrijfsvoering in 2030, CO₂-neutrale beleggingen in bedrijven (aandelen en bedrijfsobligaties) in 2040 en een CO₂-neutrale verzekeringsportefeuille uiterlijk in 2050. Daarnaast zijn vanuit de Europese Unie regels opgesteld voor informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector. Deze regels over duurzaamheid van beleggingen staan bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Deze informatie wordt opgenomen in de jaarverslagen van de betreffende beleggingsfondsen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Uitbouwen kernbedrijf

Onderdeel van onze strategie is ook het verder uitbouwen van ons kernbedrijf. Hierbij zetten we vanuit Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. in op groei van de open portefeuille en spelen we kapitaal vrij door de uitloop van het service book. We hebben goede voortgang geboekt met de migratie van een grote portefeuille levensverzekeringen geadmineerd in verouderde systemen naar moderne systemen. We gaan door met het digitaliseren van de klantbediening.

Investeren in groei

Onderdeel van onze strategie is het investeren in groei. We benutten strategische opties wanneer deze helpen om onze visie dichterbij te brengen en onze ambities sneller te realiseren, zowel in Nederland als in het buitenland.

De beste klantbediening tegen de laagst mogelijke kosten

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft een grote pensioen- en levenportefeuille met ruim 1 miljoen klanten. Conform onze strategie worden geen nieuwe verzekeringscontracten meer afgesloten in onze pensioenportefeuilles en daarmee is de daling van de premie-inkomsten het gevolg van natuurlijk portefeuillevloer. Kostenverlagingsinitiatieven en IT-investeringen leiden en hebben geleid tot kostenreductie in lijn met onze doelstellingen en de krimp van de portefeuille. Om deze krimp in de portefeuille deels op te vangen worden aanvullende initiatieven genomen om de verkoop van overlijdensrisicoverzekeringen en pensioenuitkeringen te vergroten. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. wil er voor haar klanten zijn op momenten dat het er echt toe doet.

Beleggingsverzekeringen

Vrijdag 16 februari 2024 heeft Achmea een akkoord bereikt met de belangenorganisaties over een finale regeling voor klanten met een beleggingsverzekering, die zijn aangesloten bij een van deze partijen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar Toelichting 5 Activa en verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en aandeel herverzekeraars in verzekeringsverplichtingen en Toelichting 26 Gebeurtenissen na balansdatum.

Toekomstige ontwikkelingen

We leven in een wereld waarin innovaties, economische en wettelijke veranderingen leiden tot nieuwe mogelijkheden en kansen. Zo ontstaan er door de Wet toekomst pensioenen kansen voor nieuwe verkoop van pensioenuitkeringsproducten. We staan hiervoor goed gepositioneerd. Daarnaast gaan we door met kostenverlagingsinitiatieven en IT-investeringen die leiden tot kostenreductie in lijn met onze doelstellingen en de langzame krimp van de portefeuille.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. verkent momenteel strategische opties ten aanzien van de portefeuilles. Vooral voor de portefeuille met verzekeringen die niet meer actief worden verkocht (het service book) is het van belang om te blijven zoeken naar manieren om zo efficiënt mogelijk te werken. Nu deze portefeuille van nature kleiner wordt, is van belang dat de kosten gelijke tred blijven houden met deze ontwikkeling terwijl we onze klanten goed blijven bedienen.

We dragen bij

We werken bij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. aan een duurzaam verantwoord rendement, voor onze klanten en ons bedrijf. Ook nu onze portefeuille langzaam afneemt. De verplichtingen, met name vanuit het service book pensioen, hebben een lange uitloop. We hebben daarom blijvende aandacht voor rendement, balansoptimalisatie, kapitaalmodellen en de robuustheid van onze solvabiliteit. Zeer omvangrijke investeringen zijn niet gepland.

We genereren

We genereren klantgeluk door toonaangevende (digitale) klantbediening. We maken het onze klanten steeds gemakkelijker. Verbeteringen voeren we mede uit op basis van input van onze klanten. Zo dragen wij bij aan de beste klantbediening.

We leveren

Door onze krachten te bundelen realiseren we voortdurend schaal- en synergievoordelen. We spelen in op snel veranderende omstandigheden door een constante focus op verbetering, ontwikkeling en vernieuwing. We investeren in innovatie, technologie en data om klanten optimaal en onderscheidend te bedienen. Daarnaast verlagen deze initiatieven de kosten, deze bewegen mee met de omvang van onze portefeuille. Klantgeluk én lagere kosten gaan hand in hand.

We groeien

We streven naar groei van ons open boek. We hebben uitdagende ambities op onze pensioenuitkeringsproducten en overlijdensrisicoverzekeringen. We werken hierbij nauw samen met onze merken Centraal Beheer, FBTO en Interpolis. Hiermee bundelen we onze krachten.

We leren

De betrokkenheid van onze medewerkers stijgt elk jaar, ondanks dat de organisatie kleiner wordt. Medewerkers van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. geven ook blijk van waardering voor de investering in ruimte en middelen die wij doen om elke dag weer te verbeteren. Voor de klant, voor de maatschappij en voor elkaar.

We zijn integer

Onze klantafspraken zijn leidend, nu en in de toekomst. Dit doen wij op een betrouwbare en integere manier. We zijn transparant naar klanten en toezichthouders.

4. ONTWIKKELINGEN GEDURENDE HET BOEKJAAR EN RESULTATEN

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. rapporteert voor het eerst volgens de nieuwe verslaggevingsstandaarden IFRS 9 Financiële instrumenten en IFRS 17 Verzekeringscontracten. Onder IFRS 9/17 grondslagen worden de waardeveranderingen van zowel de beleggingen als de verplichtingen als gevolg van veranderingen in bijvoorbeeld rentetarieven en aandelenprijzen opgenomen in de Winst- en verliesrekening. Onder IAS 39 Financiële instrumenten werd deze impact grotendeels rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen en had daarmee minder invloed op het resultaat. De vergelijkende cijfers voor 2022 zijn aangepast.

KENGETALLEN

	2023	HERZIEN 2022	Δ
Opbrengsten uit verzekeringsgerelateerde diensten	1.707	1.829	-122
Lasten uit verzekeringsgerelateerde diensten	-1.700	-1.728	28
Netto financieel resultaat uit verzekeringscontracten	270	-685	955
Overige baten en lasten	22	-31	53
Resultaat voor belasting	271	-631	902

Opbrengsten uit verzekeringsgerelateerde diensten

In 2023 zijn de opbrengsten uit verzekeringsgerelateerde diensten met 6,7% gedaald tot € 1.707 miljoen. De vrijval uit de voorziening voor verwachte uitkeringen en andere kosten met betrekking tot verzekeringsgerelateerde diensten dalen met € 100 miljoen door met name de daling van de unit-linked portefeuille. De vrijval van de Risk Adjustment is € 20 miljoen lager door verandering van de economische grondslagen.

Lasten uit verzekeringsgerelateerde diensten

In 2023 zijn de lasten uit verzekeringsgerelateerde diensten met 1,6% gedaald tot € 1.700 miljoen. De uitkeringen en kosten ontstaan in voorgaande en toekomstige perioden zijn gedaald tot € 1.681 miljoen (2022: € 1.711 miljoen). De dotaties aan verliesgevende contracten bedragen € 18 miljoen (2022: € 15 miljoen). De daling van de lasten uit verzekeringsgerelateerde diensten wordt met name veroorzaakt door de daling van unit-linked portefeuille. Hiertegenover staan hogere lasten uit verzekeringsgerelateerde diensten door een dotatie aan de finale regeling voor klanten met een beleggingsverzekering.

Netto financieel resultaat uit verzekeringscontracten

Het netto financieel resultaat uit verzekeringscontracten bedraagt € 270 miljoen en is hoger dan vorig jaar (2022: € -685 miljoen). In 2023 zorgden gestegen aandelenmarkten en hogere korte termijn swaprentes voor een positief netto financieel resultaat uit verzekeringscontracten. In 2022 zorgden met name forse rentestijgingen en de uitloop van spreads voor een negatief netto financieel resultaat uit verzekeringscontracten.

Overige baten en lasten

Het resultaat uit overige baten en lasten bedraagt € 22 miljoen en is hoger dan vorig jaar (2022: € -31 miljoen) en wordt voornamelijk veroorzaakt door een € 43 miljoen hoger resultaat uit geassocieerde deelnemingen en joint ventures. Dit resultaat is hoger door de ontwikkeling van financiële markten, welke zijn toegelicht onder het Netto financieel resultaat uit verzekeringscontracten.

VERKORTE BALANS

(€ MILJOEN)

	31 DECEMBER 2023	HERZIEN 31 DECEMBER 2022	Δ
Beleggingen, Geassocieerde deelnemingen, Joint ventures en Vastgoedbeleggingen	42.176	43.302	-1.126
Overige activa	2.117	2.239	-122
Totaal activa	44.293	45.541	-1.248
Eigen vermogen inclusief aandeel derden	2.734	2.631	103
Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten	35.277	34.621	656
Overige verplichtingen	6.282	8.289	-2.007
Totaal passiva	44.293	45.541	1.248

Beleggingen, Geassocieerde deelnemingen, Joint ventures en Vastgoedbeleggingen

De Beleggingen, Geassocieerde deelnemingen, Joint ventures en Vastgoedbeleggingen zijn per saldo afgenomen met € 1,1 miljard. De afname is voornamelijk het gevolg van een afname in aan Spaardelen gekoppelde levensverzekeringen en lagere waardering van de rentederivatenportefeuille. Daartegenover staan hogere aandelenkoersen welke een positief effect hebben op de waardering van onze aandelenportefeuille.

Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten

De Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten zijn toegenomen met € 0,7 miljard. Dit komt door de ontwikkelingen op de financiële markten van € 2,5 miljard. Hiertegenover staan dalingen van de service book levenportefeuille (saldo premies en uitkeringen) van € 1,8 miljard.

Overige verplichtingen

De Overige verplichtingen zijn afgenomen met € 2,0 miljard. Dit neemt met name af door € 1,1 miljard financiële verplichtingen door met name de deconsolidatie van fondsbeleggingen en een € 0,9 miljard afname van onze derivatenverplichting als gevolg van marktontwikkelingen.

Eigen vermogen inclusief aandeel derden

Het Eigen vermogen inclusief minderheidsbelang is toegenomen met € 103 miljoen. Deze toename wordt veroorzaakt door het € 203 miljoen nettoresultaat. Hiertegenover staat een uitkering ten laste van de overige reserves aan de aandeelhouder van € 100 miljoen in 2023.

5. KAPITAAL- EN RISICOMANAGEMENT

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft als financiële dienstverlener te maken met verschillende risico's, waaronder verzekeringsrisico's, marktrisico's, tegenpartijrisico's, liquiditeitsrisico's, operationele risico's, frauderisico's, compliance risico's en strategische risico's. Het ingerichte kapitaal- en risicomanagement raamwerk zorgt ervoor dat Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. risico's tijdig onderkent, weloverwogen beheerst en over voldoende kapitaal beschikt. Indien nodig worden aanpassingen doorgevoerd in het raamwerk of wordt actief bijgestuurd op de risicopositie.

Achmea Pensioen- en Levensverzekering N.V. beschikt eind 2023 met een solvabiliteitsratio van 177% (eind 2022: 204%) over een solide Solvency II kapitaalpositie. De daling van de solvabiliteitsratio is met name het gevolg van het verhogen van de Risk Margin naar aanleiding van het onderzoek naar de uitloopdrivers van de Risk Margin, wijzigingen belastingposities als gevolg van het themaonderzoek DNB Uitgestelde Belastingen en een uitkering aan de aandeelhouder. Hiertegenover staat een modelwijziging in de renterisicomodule binnen het Partieel Intern Model Markrisico. Deze impact wordt grotendeels gedempt door de jaarlijkse kalibratie van het Partieel Intern Model Markrisico.

In de Toelichting 2 Kapitaal- en risicomanagement in de jaarrekening is een meer uitgebreide beschrijving van het risicoprofiel en het kapitaal- en risicomanagementbeleid van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. opgenomen.

6. CORPORATE GOVERNANCE

Inleiding

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. maakt onderdeel uit van de Achmea Groep waarvan Achmea B.V. de (uiteindelijke) moedermaatschappij is.

Standgegevens van de vennootschap

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is een naamloze vennootschap, statutair gevestigd in Apeldoorn, en houdt kantoor aan de Laan van Malkenschoten 20 te Apeldoorn. De vennootschap heeft als doel de uitoefening van het levensverzekeringsbedrijf in de zin van de Wet op het financieel toezicht.

Het maatschappelijk aandelenkapitaal van de vennootschap bedraagt € 458.540 en bestaat uit aandelen van € 454,- nominaal, waarvan 1.003 aandelen geplaatst en volgestort (geplaatst aandelenkapitaal € 455.362). Achmea B.V. houdt 100% van de aandelen in het kapitaal van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Naleving codes

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. houdt zich aan een aantal relevante governance codes: de Gedragscode Verzekeraars en de meerderheid van de principes uit de Nederlandse Corporate Governance Code. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. houdt zich daarnaast aan de Code Rechtstreeks Verzekerde Regelingen.

Naleving Gedragscode Verzekeraars

De Gedragscode Verzekeraars is opgesteld aan de hand van de in 2018 vastgestelde kernwaarden: 'omgaan met risico's', 'mogelijk maken' en 'maatschappelijk betrokken zijn'. In de Gedragscode Verzekeraars zijn onderscheidende principes opgenomen over onder meer het zorgvuldig behandelen van klanten en permanente educatie van bestuurders en interne toezichthouders. Deze Gedragscode (actuele versie juni 2018) overkoepelt bestaande en nieuwe zelfregulering van de branche met algemene bepalingen, zoals kernwaarden en gedragsregels. Verzekeraars geven op basis van de Gedragscode vanuit hun eigen bedrijfsvisie nader invulling aan hun maatschappelijke rol. Achmea geeft daar invulling aan door middel van o.a. de Achmea purpose waarin duurzaamheid en maatschappelijke betrokkenheid een prominent rol spelen en heeft dat verankerd in haar processen en in de Achmea Gedragscode.

Naleving Code Rechtstreeks Verzekerde Regelingen

De Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur zijn erop gericht om de kwaliteit, de zorgvuldigheid en de transparantie van pensioenuitvoerders op een hoger plan te brengen. De principes zijn verankerd in de Pensioenwet. Nadere invulling van goed (pensioen)bestuur is opgenomen in de Code Rechtstreeks Verzekerde Regelingen van het Verbond van Verzekeraars en de Stichting van de Arbeid. De Code Rechtstreeks Verzekerde Regelingen wordt nageleefd door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. en is een aanvulling op wet- en regelgeving en zelfregulering, waaronder de Gedragscode Verzekeraars. Jaarlijks publiceert Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. haar Rapportage Intern toezicht in het kader van naleving Code Rechtstreeks Verzekerde Regelingen. Deze rapportage vindt u op de Achmea website www.achmea.nl/duurzaamheid.

Naleving Nederlandse Corporate Governance Code

Sinds 1 januari 2004 zijn beursgenoteerde ondernemingen in Nederland verplicht in hun jaarverslag te rapporteren over de naleving van de Nederlandse Corporate Governance Code (de Code), volgens het principe "pas toe of leg uit".

Het doel van de Code is het met of in relatie tot wet- en regelgeving bewerkstelligen van een deugdelijk en transparant stelsel van checks and balances binnen Nederlandse beursgenoteerde vennootschappen en het daartoe reguleren van de verhoudingen tussen het bestuur, de Raad van Commissarissen en de Algemene Vergadering van aandeelhouders. Naleving van de Code draagt bij aan het vertrouwen in goed en verantwoord bestuur van vennootschappen en hun inbedding in de maatschappij. De Code is voor het laatst gewijzigd in 2022.

Achmea B.V. heeft in de vorm van uitgegeven obligaties beursgenoteerd schuld papier maar is geen beursgenoteerde onderneming en datzelfde geldt voor al haar verzekeringsdochters zoals Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Achmea heeft de meerderheid van de principes van de Code vrijwillig overgenomen en verankerd in zijn ondernemingsbestuur. Waar van toepassing, leeft Achmea de principes en best practice-bepalingen nagenoeg volledig na.

Corporate Governance wordt in belangrijke mate op groepsniveau bepaald en vormgegeven door het opzetten en inrichten van een groepsbrede governance structuur alsook het bepalen van groepsbreed beleid. Corporate Governance voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., is daardoor in belangrijke mate onderworpen aan de werkingssfeer van de Corporate Governance van Achmea. Voor verdere details over de Corporate Governance wordt verwezen naar het Achmea jaarrapport 2023 op de Achmea website www.achmea.nl.

Waar relevant zijn specifieke aandachtspunten die van belang zijn voor de invulling van Corporate Governance voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. hieronder nader toegelicht.

CORPORATE GOVERNANCE OP HET NIVEAU VAN ACHMEA PENSIOEN- EN LEVENSVZERKERINGEN N.V.

Verantwoordelijkheden en rol in de Corporate Governance

De statutaire directie van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. bestaat uit mevrouw D.C. de Kluis en de heer M.A.N. Lamie. De statutaire directie van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. wordt ondersteund door een aantal niet-statutaire directieleden. Per 31 december 2023 zijn dit: de heer A.J. van der Wal (divisievoorzitter Pensioenen), de heer A.M.P.J. Heuvelmans (Directeur Financiën & Control), de heer P.A.A. van Overbeek (Directeur Leven en Pensioen), de heer U.P. Vegter (Divisievoorzitter Interpolis, sinds 1 september 2023) en de heer M. Roose (Divisievoorzitter Centraal Beheer).

De Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is verantwoordelijk voor het toezicht op en de advisering van het bestuur. Het reglement van de Raad van Commissarissen past bij deze taakstelling. Daarin is onder meer vastgelegd dat de Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. goedkeuring dient te verlenen aan de jaarrekening van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Ook het uitkeren van dividenden door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft ingevolge dit reglement goedkeuring nodig van de Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Samenstelling en diversiteit

De statutaire directie van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. bestaat uit twee leden en heeft een evenwichtige man/vrouw verhouding.

De Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. telt acht commissarissen. De leden van de Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. zijn tevens lid van de Raad van Commissarissen van Achmea B.V.

Bij de invulling van een vacature is het streven om een evenwichtige mix van vaardigheden in de Raad van Commissarissen te bewaren terwijl er tegelijkertijd voor wordt gezorgd dat de nieuw te benoemen commissaris ook over de conform de vastgestelde profielschets vereiste kennis en ervaring beschikt. Commissarissen worden geselecteerd en benoemd aan de hand van een profielschets van de vereiste professionele achtergrond, opleiding, (internationale) ervaring, vaardigheden, diversiteit en onafhankelijkheid. De huidige samenstelling van de Raad van Commissarissen is zodanig dat de commissarissen door de mix van aanwezige ervaring en deskundigheid op gepaste wijze aan hun verplichtingen kunnen voldoen.

De Raad van Commissarissen onderschrijft het Achmea beleid ten aanzien van Inclusie, Diversiteit en Gelijkwaardigheid. Voor de samenstelling van de Raad van Commissarissen en de statutaire directie heeft de Raad van Commissarissen een aantal accenten aangebracht in haar Diversiteit en Inclusie beleid dat is gericht op een goede balans bereiken (of te behouden) in genderdiversiteit en andere voor de vennootschap relevante aspecten van diversiteit: (i) een juiste mix van ervaring en expertise: bezien vanuit de geschiktheid van het individu en de samenstelling van het team als geheel, (ii) een gebalanceerde man-vrouw verhouding in de raad van commissarissen daarbij is het streven gericht op minimaal 1/3 vrouwen en minimaal 1/3 mannen, (iii) bij invulling van vacatures wordt rekening gehouden met multiculturele en leeftijdsdiversiteit.

Per 31 december 2023 bestaat de Raad van Commissarissen uit vijf mannen en drie vrouwen. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. voldoet daarmee aan het wettelijke streefcijfer voor man/vrouw-diversiteit in de Raad van Commissarissen. Alle commissarissen voldoen ten aanzien van het door hen beklede aantal commissariaten aan de Wet bestuur en toezicht.

De Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. bestaat per 31 december 2023 uit de heer J. van den Berg (voorzitter), de heer W.H. de Weijer (vice-voorzitter), mevrouw M.R. van Dongen, mevrouw P.H.M. Hofsté, de heer T.R. Bercx, mevrouw E.C. Meijer (met ingang van 25 juli 2023), de heer A.M. Kloosterman en de heer R.Th. Wijmenga.

Onafhankelijkheid

Alle commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. vervullen hun taken zonder last en ruggespraak. Voor een gedetailleerde verantwoording over de naleving van de Corporate Governance Code op het criterium onafhankelijkheid wordt verwezen naar het Achmea jaarrapport 2023 op de Achmea website www.achmea.nl.

Commissies Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft gezien de positie binnen de groepsstructuur naast het Audit & Risk Committee geen verdere subcommissies. Het Audit & Risk Committee van de Raad van Commissarissen van Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. vervult een voorbereidende rol bij de besluitvorming van de Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

7. GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Vrijdag 16 februari 2024 heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een akkoord bereikt met de belangenorganisaties Consumentclaim, Woekerpolis.nl, Woekerpolisproces, Wakkerpolis en de Consumentenbond over een finale regeling voor klanten met een beleggingsverzekering die zijn aangesloten bij een van deze partijen. De regeling is definitief als 90% van de aangesloten klanten akkoord gaan. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. reserveert een bedrag van € 60 miljoen voor de schikkingsovereenkomst. Bovendien is een extra reservering gedaan van € 25 miljoen voor schrijnende gevallen die niet zijn aangesloten bij een van de belangenorganisaties. De financiële consequenties zijn verwerkt in de jaarcijfers 2023 (zie ook Toelichting 5 Activa en verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en aandeel herverzekeraars in verzekeringsverplichtingen). De belangenorganisaties stoppen met de collectieve juridische procedure en er is afgesproken dat door de belangenorganisaties geen nieuwe juridische procedures op dit dossier meer worden gestart.

Zeist, 5 april 2024

De bestuurders van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

D.C. (Daphne) de Kluis
M.A.N. (Michel) Lamie

VERSLAG VAN DE RAAD VAN COMMISSARISEN

2023

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. beheert een groeiende 'open book' portefeuille, bestaande uit overlijdensrisicoverzekeringen (ORV) en direct ingaande pensioenen en lijfrentes (DIP/DIL). Daarnaast beheert de serviceorganisatie Pensioen & Leven een service book portefeuille, bestaande uit collectieve pensioencontracten en traditionele spaar- en levensverzekeringen. De serviceorganisatie heeft de ambitie om een stabiel resultaat met een positieve kapitaalgeneratie te behalen in combinatie met hoge klanttevredenheid. Met de merken Centraal Beheer, FBTO en Interpolis bundelt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de krachten en streeft naar groei van ons open book met capital-light producten.

De Raad van Commissarissen is met de statutaire directie van mening dat Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. op koers ligt bij het vervullen van de strategische ambities die in het 3-jarig strategisch plan De Kracht van Samen tot doel zijn gesteld. De Kracht van Samen is de strategie waarmee Achmea haar visie Duurzaam Samen Leven nastreeft.

De toepassing van IFRS 9/17 leidt, gegeven de integrale verantwoording van de marktwaarde ontwikkelingen van zowel beleggingen als voorzieningen door de winst en verliesrekening, tot hogere volatiliteit van het resultaat. Schommelingen in rentestijgingen en -dalingen hebben onder IFRS 9/17 een grotere impact op het resultaat. In het afgelopen jaar herstelden de financiële markten van het turbulente jaar 2022.

In het kader van de lange termijn strategie heeft de Raad van Commissarissen in 2023 gesproken over de strategische opties ten aanzien van de portefeuilles van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Deze onderzoeken worden periodiek uitgevoerd.

ALGEMEEN

De Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. vervult haar taken vanuit verschillende rollen, waaronder de rol van toezichthouder en van adviseur (gevraagd en ongevraagd advies). In het reglement van de Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is vastgelegd hoe de taken en bevoegdheden van de Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. zich verhouden tot die van Raad van Commissarissen van Achmea B.V.

BELANGRIJKSTE ACTIVITEITEN VAN DE RAAD VAN COMMISSARISEN

De Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is in 2023 acht keer in vergadering bij elkaar gekomen. Deze vergaderingen zijn bijgewoond door het statutaire directie van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

De onderwerpen op de agenda waren onder andere de kwartaalrapportages, de Risk Management en Compliance rapportages en de rapportage Intern Toezicht Code Rechtstreeks Verzekeringen Regelingen Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. en de uitkering aan de aandeelhouder. Aan de hand van de bespreking van de Risk Management & Compliance rapportages is uitvoerig over het risicomanagement proces binnen Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. gesproken, waarbij ook de voortgang van de Risk & Compliance prioriteiten aan de orde kwam. Ook is de interne beheersing van de compliance, frauderisico's en operationele risico's, waaronder naleving van de regels inzake privacy (AVG), zorgplicht en Customer Due Diligence, alsmede de thema's uitbesteding en cybersecurity uitgebreid behandeld en de wijze waarop die risico's beheerst (kunnen) worden. De Raad van Commissarissen onderschrijft het belang dat het bestuur hecht aan de interne beheersing, waarbij uiteraard wordt voldaan aan de geldende wet- en regelgeving.

De Raad van Commissarissen heeft in 2023 uitgebreid gesproken over duurzaamheid in de brede zin (Environment, Social en Governance) als onderdeel van de strategie. Daarnaast is de duurzaamheidswetgeving en implementatie daarvan en in dat kader de dubbele materialiteitstoets alsmede de duurzaamheidsdoelstellingen van Achmea aan de orde geweest. Ook de taken en verantwoordelijkheden van de Raad van Bestuur, de Raad van Commissarissen en de commissies van de Raad van Commissarissen rondom duurzaamheid zijn uitgebreid aan de orde geweest.

De Own Risk & Solvency Assessment, het Regular Supervisory Report 2022 van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., het Actuariële Functierapport 2022 en de Systematische Integriteits Risicoanalyse 2023 zijn besproken in de Raad van Commissarissen. Daarnaast zijn de actualiteiten binnen de markt en de divisie, risicomanagement, Klant Belang Centraal, de rationalisatie van systemen en procedures, de wijziging van het intern model voor marktrisico en mogelijke regelingen in het kader van het dossier beleggingsverzekeringen onderwerp van gesprek geweest.

De Raad van Commissarissen onderschrijft met de statutaire directie het belang van het in februari 2024 bereikte akkoord met een vijftal belangenorganisaties over een finale regeling voor klanten met een beleggingsverzekering die zijn aangesloten bij een van de belangenorganisaties, alsmede de extra reservering die is gedaan voor klanten (schrijnende gevallen) die niet zijn aangesloten bij een van de belangenorganisaties. Hiermee wordt een oplossing voor de betreffende klanten geboden en is duidelijkheid ontstaan voor de klanten.

De financiële ontwikkeling van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. was bij elke vergadering onderwerp van gesprek. Aandacht werd besteed aan de impact inflatie en de renteontwikkeling, de volatiliteit van de financiële markten, marktrisicobudget, de performance van beleggingen, balansoptimalisatie, schaalbaarheid van kosten, renterisicobeheersing, kapitaalhedging, de beleidskeuzes ten aanzien van IFRS 17 en de rapportage op basis van IFRS 17.

De Raad van Commissarissen heeft periodiek de ontwikkeling van de solvabiliteit besproken in 2023. De prudentiële solvabiliteit stond in 2023 onder druk met name door marktontwikkelingen en model- en methodologiewijzigingen. De solvabiliteit blijft echter robuust.

De Raad van Commissarissen heeft verder gesproken over lange termijn waardecreatie, de voortgang van de Strategie 2025 en over de speerpunten die zijn geformuleerd voor de strategische periode De Kracht van Samen. Daarnaast zijn innovaties en digitalisering aan de orde geweest. De belangen van Achmea's stakeholders, waaronder natuurlijk klanten, staan centraal bij de strategiebesprekingen zowel ten aanzien van de waarde die Achmea aan hen biedt, als Achmea's bijdrage aan de samenleving.

In het kader van de lange termijn strategie heeft de Raad van Commissarissen gesproken over de strategische opties ten aanzien van de portefeuilles van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Vooral voor de portefeuille met verzekeringen die niet meer actief worden verkocht (het service book) is het van belang om te blijven zoeken naar manieren om zo efficiënt mogelijk te werken. Nu deze portefeuille van nature kleiner wordt, is van belang dat de kosten gelijke tred blijven houden met deze ontwikkeling terwijl we onze klanten goed blijven bedienen. De Raad van Commissarissen heeft tot tevredenheid geconstateerd dat de klanttevredenheid hoog blijft en dat de instroom op het open boek groeit. Aandacht voor kostenbesparingsinitiatieven en rationalisatieprogramma's blijft onverminderd belangrijk.

Het resultaat in 2023 wordt in belangrijke mate gedreven door hogere beleggingsopbrengsten. Met name als gevolg van de voorziening die is gevormd voor beleggingsverzekeringen daalt het resultaat voor belasting ten opzichte van vorig jaar. De service book portefeuille heeft zich qua uitloop conform budget ontwikkeld.

RELATIE MET DE EXTERNE ACCOUNTANT

De onafhankelijke externe accountantsorganisatie van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is dezelfde als van de Achmea Groep. Contact met de onafhankelijke externe accountant verloopt grotendeels via het Audit & Risk Committee. Bij de bespreking van het bestuursverslag en jaarrekening is de onafhankelijke externe accountant in de vergadering van de Raad van Commissarissen aanwezig om de bevindingen van de accountant toe te lichten.

De Raad van Commissarissen en het Audit & Risk Committee hebben een goede samenwerking met de accountant EY. Er is sprake van een goede en transparante relatie.

SAMENSTELLING RAAD VAN COMMISSARISSEN

De Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. bestaat uit acht leden. De in de onderstaande tabel vermelde benoemingstermijnen gelden voor de Raad van Commissarissen van Achmea B.V. en zijn tevens van toepassing op de Raad

van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Na het terugtreden van mevrouw Sneller als commissaris van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. per 12 april 2023, na het aflopen van haar derde zittingstermijn, was er een vacature ontstaan. De Algemene vergadering heeft mevrouw Meijer per 25 juli 2023 benoemd als commissaris voor een periode van vier jaar.

SAMENSTELLING RAAD VAN COMMISSARISSEN PER 31 DECEMBER 2023

NAAM	NATIONALITEIT	GENDERIDENTITEIT	FUNCTIE	TERMIJN	JAAR VAN EERSTE BENOEMING	LOPENDE TERMIJN
J. van den Berg (1964)	Nederlands	Man	Voorzitter	Tweede	2018	2022-2026
W.H. de Weijer (1953)	Nederlands	Man	Vice-voorzitter	Tweede	2016	2020-2024
T.R. Bercx (1963)	Nederlands	Man	Lid	Eerste	2021	2021-2025
M.R. van Dongen (1969)	Nederlands	Vrouw	Lid	Eerste	2020	2020-2024
P.H.M. Hofsté (1961)	Nederlands	Vrouw	Lid	Derde	2015	2023-2025
A.M. Kloosterman (1956)	Nederlands	Man	Lid	Eerste	2019	2019-2024
E.C. Meijer (1965)	Nederlands	Vrouw	Lid	Eerste	2023	2023-2027
R.Th. Wijmenga (1957)	Nederlands	Man	Lid	Derde	2015	2023-2025

PERMANENTE EDUCATIE

In 2023 zijn vijf permanente educatiesessies (PE-sessies) georganiseerd voor de leden van de Raad van Commissarissen, waarbij extra aandacht is geweest voor duurzaamheid en de wet- en regelgeving rondom duurzaamheid. In de verschillende PE-sessies is ingegaan op duurzaamheidswetgeving en de zorgplicht, verdieping op IFRS 9/17 inclusief een marktvergelijking, beheersing van het renterisico, verdieping op de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme, duurzaamheid en de dubbele materialiteitsanalyse, alsmede de ontwikkelingen, toepassingen en governance rondom artificiële intelligentie. Daarnaast is in deep dives ingegaan op verschillende onderwerpen zoals de voortgang van het duurzaamheidsprogramma Achmea Samen Duurzaam, de ontwikkelingen in de onderdelen van de Oudedagsvoorzieningen en de kansen door de Wet toekomst pensioenen.

DANKWOORD

Terugkijkend op 2023 wil de Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. het directieteam en alle medewerkers danken voor hun inzet. In het verslagjaar 2023 zijn wederom grote inspanningen verricht om verder invulling te geven aan de kwaliteit en waarden van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Ook wil de Raad van Commissarissen de klanten en partners bedanken voor hun vertrouwen en dienstverlening. De Raad van Commissarissen dankt graag ook mevrouw Sneller, die na een periode van tien jaar per 12 april 2023 is teruggetreden als commissaris, voor haar zeer gewaardeerde en waardevolle bijdrage aan de ontwikkeling van Achmea.

Zeist, 5 april 2024

De Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.,

J. (Jan) van den Berg, Voorzitter
W.H. (Wim) de Weijer, Vice-voorzitter
T.R. (Tjahny) Bercx
M.R. (Miriam) van Dongen
P.H.M. (Petri) Hofsté
A.M. (Lex) Kloosterman
E.C. (Nienke) Meijer
R.Th. (Roel) Wijmenga

GECONSOLIDEERD OVERZICHT VAN DE FINANCIËLE POSITIE
 (VOOR BESTEMMING VAN HET RESULTAAT)

(€ MILJOEN)

	TOELICHTING	31 DECEMBER 2023	HERZIEN 31 DECEMBER 2022	HERZIEN 1 JANUARI 2022
Activa				
Geassocieerde deelnemingen en joint ventures	9	51	75	154
Vastgoedbeleggingen	3	716	841	988
Beleggingen	4	41.409	42.398	53.103
Latente belastingvorderingen	10	662	1.021	1.059
Te ontvangen vennootschapsbelasting	19	515	182	
Activa gerelateerd aan herverzekeringscontracten	5	26	51	60
Vorderingen en overlopende activa	11	532	795	211
Liquide middelen	12	382	178	101
Totaal activa		44.293	45.541	55.676
Eigen vermogen				
Eigen vermogen toekomend aan houders van eigen vermogensinstrumenten in de vennootschap		2.725	2.623	3.270
Minderheidsaandeelhouders		9	8	36
Totaal eigen vermogen	13	2.734	2.631	3.306
Verplichtingen				
Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten	5	35.277	34.621	46.894
Overige voorzieningen	14		2	2
Financiële verplichtingen	15	3.268	4.399	4.366
Derivaten	4	3.014	3.888	1.072
Verschuldigde vennootschapsbelasting	19			36
Totaal verplichtingen		41.559	42.910	52.370
Totaal eigen vermogen en verplichtingen		44.293	45.541	55.676

GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING

		(€ MILJOEN)	
	TOELICHTING	2023	HERZIEN 2022
Opbrengsten uit verzekeringsgerelateerde diensten		1.707	1.829
Lasten uit verzekeringsgerelateerde diensten		-1.700	-1.728
Verzekeringresultaat uit herverzekeringscontracten			-4
Resultaat uit (her)verzekeringsgerelateerde diensten	7	7	97
Beleggingsresultaat uit verzekeringsactiviteiten		2.741	-10.669
Financieel resultaat uit verzekeringscontracten		-2.473	9.989
Financieel resultaat uit herverzekeringscontracten		2	-5
Netto financieel resultaat uit (her)verzekeringsactiviteiten	8	270	-685
Resultaat uit geassocieerde deelnemingen en joint ventures	9	8	-35
Overige opbrengsten	16		-2
Totale andere opbrengsten		8	-37
Rente- en vergelijkbare lasten	17	11	6
Overige kosten en bedrijfskosten	18	3	
Totale andere kosten		14	6
Resultaat voor belasting		271	-631
Vennootschapsbelasting	19	68	-155
Nettoresultaat		203	-476
Nettoresultaat toekomend aan:			
Houders van eigen vermogensinstrumenten in de vennootschap		202	-447
Minderheidsaandeelhouders		1	-29

GECONSOLIDEERDE OVERZICHT VAN HET TOTAALRESULTAAT

	(€ MILJOEN)	
	2023	HERZIEN 2022
Overig totaalresultaat		
Vennootschapsbelasting	203	-476
Nettoresultaat	203	-476
Nettoresultaat toekomend aan:		
Houders van eigen vermogensinstrumenten in de vennootschap	202	-447
Minderheidsaandeelhouders	1	-29

GECONSOLIDEERD MUTATIEOVERZICHT VAN HET TOTAAL EIGEN VERMOGEN

	(€ MILJOEN)						
	AANDELEN KAPITAAL/ AGIO	HERWAAR- DERINGS- RESERVE	OVERIGE RESERVES	RESULTAAT OVER HET JAAR	SUBTOTAAL EIGEN VER- MOGEN ¹	MINDER-HEIDS AANDEEL- HOUDERS	TOTAAL EIGEN VERMOGEN
Balans per 31 december 2022	1.836	529	1.732	29	4.126	7	4.133
Effect waardering IFRS 9/17		39	-1.036	-506	-1.503	1	-1.502
Balans per 1 januari 2023 herzien	1.836	568	696	-477	2.623	8	2.631
Nettoresultaat				202	202	1	203
Bestemming van reserves		-117	-360	477			
Uitkering aan de aandeelhouder			-100		-100		-100
Balans per 31 december 2023	1.836	451	236	202	2.725	9	2.734

	AANDELEN KAPITAAL/ AGIO	HERWAAR- DERINGS- RESERVE	OVERIGE RESERVES	RESULTAAT OVER HET JAAR	SUBTOTAAL EIGEN VER- MOGEN ¹	MINDER-HEIDS AANDEEL- HOUDERS	TOTAAL EIGEN VERMOGEN
Balans per 1 januari 2022	1.836	689	1.558	320	4.403	36	4.439
Impact van eerste toepassing IFRS 9 ²		9	72		81		81
Impact van eerste toepassing IFRS 17 ²		-130	-1.084		-1.214		-1.214
Balans per 1 januari 2022 herzien	1.836	568	546	320	3.270	36	3.306
Nettoresultaat				-477	-477	1	-476
Bestemming van reserves			350	-320	30	-30	
Uitkering aan de aandeelhouder			-200		-200		-200
Overige mutaties						1	1
Balans 31 december 2022	1.836	568	696	-477	2.623	8	2.631

¹ Het subtotaal Eigen Vermogen betreft het Eigen vermogen toekomend aan houders van eigen vermogensinstrumenten in de vennootschap.

² Voor de impact van de eerste toepassing van IFRS 9/17 wordt verwezen naar toelichting 27 Toelichting op de transitie naar IFRS 9/17.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. op basis van Nederlandse regelgeving een wettelijke reserve aan te leggen voor alle ongerealiseerde waardestijgingen voor activa die niet zijn genoteerd op actieve markten en waarvoor de ongerealiseerde reële waarde mutaties zijn opgenomen in de Winst- en verliesrekening. De reserve wordt gevormd door het overboeken van de vereiste bedragen van Overige reserves naar de herwaarderingsreserve. De Herwaarderingsreserves is niet vrij uitkeerbaar.

Voor meer informatie wordt verwezen naar Toelichting 13 Eigen Vermogen.

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

	TOELICHTING	2023	HERZIEN 2022
(€ MILJOEN)			
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Resultaat voor belasting		271	-631
<i>Aanpassingen voor items zonder kasstromen en herrubriceringen:</i>			
Niet-kasstromen opgenomen onder Resultaat uit (her)verzekering gerelateerde diensten		-7	-97
Niet-kasstromen opgenomen onder Beleggingsresultaat uit verzekeringsactiviteiten		-2.942	11.142
Niet-kasstromen opgenomen onder Financieel resultaat uit verzekeringscontracten		2.473	-9.989
Niet-kasstromen opgenomen onder Financieel resultaat uit herverzekering contracten		-2	5
Niet-kasstromen opgenomen onder Resultaat uit niet (her)verzekering gerelateerde diensten			2
Resultaten uit geassocieerde deelnemingen en joint ventures		-8	35
Valutakoersverschillen en overige mutaties		108	-33
<i>Mutaties in operationele activa en verplichtingen:</i>			
Mutaties in Vorderingen en overlopende activa en Overige schulden opgenomen onder Financiële Verplichtingen		-1.002	-553
Mutaties in Verplichtingen en Activa gerelateerd aan verzekeringscontracten na aftrek Activa en Verplichtingen gerelateerd aan herverzekering contracten		-1.787	-2.168
Mutaties in Overige voorzieningen		-2	
Mutaties in Vastgoedbeleggingen		19	158
Mutaties in Beleggingen en derivaten		3.214	2.400
<i>Operationele kasstromen niet begrepen in het resultaat voor belasting:</i>			
Ontvangen / betaalde vennootschapsbelasting		0	14
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		335	284
Desinvesteringen en verkopen		-30	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-30	0
Uitkering aan de aandeelhouder		-100	-200
Aflossing en opname van leningen		-2	-7
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-102	-207
Netto kasstroom		204	77
Netto liquide middelen per 1 januari		178	101
Netto liquide middelen per 31 december		382	178
Liquide middelen omvatten de volgende posten:			
Kas- en banksaldi	12	382	178
Liquide middelen per 31 december		382	178

ALGEMEEN

A. ALGEMENE INFORMATIE

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is een naamloze vennootschap, opgericht naar Nederlands recht en statutair gevestigd in Apeldoorn. Het hoofdkantoor is gevestigd aan de Laan van Malkenschoten 20 in Apeldoorn. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. maakt onderdeel uit van de Achmea Groep. Achmea B.V. bezit 100% van de aandelen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. De vennootschap is als financiële dienstverlener actief als verzekeraar op het gebied van pensioen- en levensverzekeringen.

Onderlinge verhoudingen met maatschappijen van de Achmea Groep zijn opgenomen onder de beleggingen, de vorderingen en overlopende activa en de financiële verplichtingen. Nadere toelichting wordt gegeven in Toelichting 25 Transacties met verbonden partijen.

1. ALGEMENE WAARDERINGSGRONDSLAGEN

B. GOEDKEURING JAARREKENING

De geconsolideerde jaarrekening van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. voor het jaar eindigend op 31 december 2023 is goedgekeurd voor publicatie in overeenstemming met het besluit van het bestuur op 5 april 2024. Op dezelfde datum adviseerde de Raad van Commissarissen de Algemene Vergadering om de jaarrekening vast te stellen. Het bestuur kan besluiten om de jaarrekening te wijzigen zolang deze nog niet is vastgesteld door de Algemene Vergadering. De Algemene Vergadering kan besluiten om de jaarrekening niet vast te stellen, maar mag deze niet wijzigen.

C. BASIS VOOR DE PRESENTATIE

De geconsolideerde jaarrekening van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals van kracht per 31 december 2023 en aangenomen door de Europese Unie (hierna te noemen: EU en EU-IFRS). De geconsolideerde jaarrekening van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. voldoet aan de wettelijke bepalingen zoals opgenomen in artikel 2:362 lid 9 BW. Alle bedragen in de geconsolideerde jaarrekening zijn in miljoenen euro's, tenzij anderszins vermeld. De activa en verplichtingen in de balans zijn ingedeeld naar liquiditeit. Indien in deze geconsolideerde jaarrekening de definitie balans is genoemd, wordt hiermee het overzicht van de financiële positie bedoeld.

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van continuïteitsveronderstelling. In de jaarrekening zijn de materiële risico's en onzekerheden vermeld die relevant zijn inzake de verwachting van de continuïteit van de vennootschap voor een periode van twaalf maanden na opstelling van de jaarrekening.

In de primaire geconsolideerde overzichten zijn posten van een vergelijkbare aard samengevoegd. In de toelichting worden deze verder uitgelicht indien deze van relatieve betekenis zijn voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Relatieve betekenis is hierbij beoordeeld op basis van zowel kwantitatieve als kwalitatieve criteria. De kwantitatieve criteria zijn gericht op de totalen voor de betreffende categorie in de primaire overzichten en de relatieve betekenis van de post hierin. Indien de post kwantitatief van betekenis is wordt deze verder toegelicht (conform de vereiste IFRS-toelichtingen). Indien de post kwantitatief van niet relatieve betekenis is, heeft Achmea op basis van kwalitatieve criteria, waaronder specifiek belang voor een gebruiker van de jaarrekening, vastgesteld of toelichtingen noodzakelijk zijn. Indien een post kwalitatief van betekenis is, wordt deze verder toegelicht conform de IFRS vereisten. Indien een post zowel kwalitatief als kwantitatief geen relatieve betekenis heeft, is de toelichting in overeenstemming met de uitgangspunten ten aanzien van het Disclosure Initiative van de International Accounting Standard Board (IASB) en gerelateerde materialiteit uitgangspunten, zoveel mogelijk beperkt.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Daarnaast heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de toelichtingen gesplitst in het hoofdstuk 'Toelichting onderdelen Balans en Winst- en verliesrekening' en 'Overige toelichtingen'. De toelichtingen die betrekking hebben op de activiteiten van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. met een verzekeringskarakter zijn opgenomen in 'Toelichting onderdelen Balans en Winst- en verliesrekening' en de resterende toelichtingen die wel voldoen aan de criteria voor kwantitatieve en kwalitatieve relatieve betekenis in het hoofdstuk 'Overige toelichtingen'.

D. WIJZIGINGEN IN DE VERSLAGGEVING

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft in 2023 voor het eerst IFRS 9 en IFRS 17 toegepast. De toepassing van deze nieuwe standaarden heeft een significante impact op deze jaarrekening. In Toelichting 27 zijn de belangrijkste hieruit voortvloeiende wijzigingen toegelicht. In deze jaarrekening zijn de nieuwe waarderingsgrondslagen en toegepaste aannames en schattingen opgenomen in Toelichting 4 Beleggingen en Toelichting 5 Activa en verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en aandeel herverzekeraars in verzekeringsverplichtingen. De vergelijkende cijfers in de jaarrekening 2023 zijn aangepast naar de nieuwe boekhoudstandaarden IFRS 9 en IFRS 17.

Met ingang van 31 december 2023 is de Wet minimumbelasting 2024 in werking getreden. Deze wetgeving strekt tot implementatie van de EU richtlijn 2022/2523 en is voortgekomen uit de afspraken die binnen OESO verband zijn gemaakt over de invoering van een minimumwinstbelasting van effectief 15% (Pillar 2). De wet geldt voor multinationale ondernemingen met een omzet van meer dan € 750 miljoen per jaar. In mei 2023 heeft het IASB wijzigingen aangebracht in IAS 12: International Tax Reform Pillar Two Model Rules.

De wijzigingen verplichten een tijdelijke uitzondering voor verantwoording en toelichting van uitgestelde belastingeffecten die voortvloeien uit de Pillar 2 winstbelastingen. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft deze verplichte uitzondering toegepast. Daarnaast moeten de acute winstbelastingen die voortvloeien uit Pillar 2 afzonderlijk worden vermeld gedurende de perioden waarin deze winstbelastingen van kracht zijn. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar Toelichting 10 Latente belastingvorderingen en -verplichtingen en Toelichting 19 Vennootschapsbelasting.

Daarnaast zijn de volgende nieuwe standaarden, wijzigingen of interpretaties door de International Accounting Standards Board (IASB) met ingang van 1 januari 2023 van kracht geworden. Deze hebben geen significante impact op het Totaal eigen vermogen per 31 december 2023, Nettoresultaat over het boekjaar 2023 en vergelijkende cijfers van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.:

- Amendments to IAS12: Deferred Tax related to Assets and Liabilities arising from a Single Transaction;
- Amendments to IAS 1 Presentation of Financial Statements: Disclosure of Accounting Policies;
- Amendments to IAS 8 Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors: Definition of Accounting Estimates.

E. WIJZIGINGEN IN STANDAARDEN EN AANPASSINGEN MET EEN TOEKOMSTIGE TOEPASSINGSDATUM

In de afgelopen jaren zijn de volgende wijzigingen in standaarden gepubliceerd met een toekomstige toepassingsdatum. De ingangsdatum van deze wijzigingen is 1 januari 2024 (of later) en ze hebben bij toepassing naar verwachting geen impact op het Totaal eigen vermogen, het Nettoresultaat en geen of beperkte impact op de presentatie en toelichting van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.:

- Amendments to IAS 1 Presentation of Financial Statements: Classification of Liabilities as Current or Non-current, Classification of Liabilities as Current or Non-Current – Deferral of Effective Date, Non-current Liabilities with Covenants;
- Amendments to IAS 7 and IFRS 7: Supplier Finance Arrangements.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft deze wijzigingen niet vervroegd toegepast.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

F. AANPASSINGEN MET BETREKKING TOT WAARDERINGSGRONDSLAGEN, CORRECTIES OVER EERDERE PERIODES EN WIJZIGINGEN IN PRESENTATIE

Met ingang van 1 januari 2023 zijn IFRS 9 Financiële instrumenten en IFRS 17 Verzekeringscontracten toegepast. De eerste toepassing van deze standaarden heeft een significante impact op de geconsolideerde jaarrekening van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. omdat de waardering, presentatie en resultaatbepaling van zowel verzekeringscontracten als financiële instrumenten wezenlijk anders wordt. Een nadere toelichting is opgenomen in Toelichting 27.

G. SCHATTINGSWIJZIGINGEN

Bij het opstellen van deze jaarrekening worden schattingen en aannames gebruikt waarvan de werkelijke uitkomst kan afwijken. Door de overgang naar IFRS 9 en IFRS 17 zijn de aannames en schattingen bij het toepassen van de waarderingsgrondslagen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. en de belangrijkste bronnen voor schattingsonzekerheden voor het opstellen van de jaarrekening over 2023 niet meer hetzelfde als bij de geconsolideerde jaarrekening van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. over 2022. De vergelijkende cijfers in de jaarrekening 2023 zijn aangepast naar de nieuwe boekhoudstandaarden IFRS 9 en IFRS 17. De belangrijkste schattingsonzekerheden zijn opgenomen in de toelichting op de balansposten.

H. CONSOLIDATIE

Basis voor de consolidatie

Alle dochtermaatschappijen, geassocieerde deelnemingen en joint ventures van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. op basis van de hierna genoemde uitgangspunten.

Dochtermaatschappijen

Dochtermaatschappijen zijn entiteiten waarover Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. control heeft. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft control over een entiteit wanneer Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. onderhevig is aan of recht heeft op variabele opbrengsten op grond van haar betrokkenheid bij de entiteit en deze opbrengsten kan beïnvloeden door de control die zij over de entiteit heeft. De beoordeling van control is gebaseerd op de economische realiteit van de relatie tussen Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. en de entiteit en houdt rekening met bestaande en potentiële praktisch uitvoerbare stemrechten ('substantive rights'). Hierbij moet Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de praktische mogelijkheid hebben om haar recht uit te oefenen. Belangen van derden in deze entiteiten worden gepresenteerd als Minderheidsbelang onder het Totaal eigen vermogen.

De uitkomst van de beoordeling of er sprake is van (power to) control hangt af van het doel en de inrichting van de entiteit, wat de relevante activiteiten zijn (die bepalend zijn voor het resultaat van de entiteit), hoe beslissingen worden genomen en of Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. in staat is de relevante activiteiten direct te sturen. Voor het uitvoeren van deze beoordeling definieert Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de meest relevante activiteit als de mogelijkheid om het strategische beleid van de entiteit te bepalen. De uitkomst van de analyse is ook afhankelijk van de vraag of Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is blootgesteld aan variabele opbrengsten op grond van haar betrokkenheid bij de entiteit en of Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. haar macht over de entiteit kan gebruiken om invloed uit te oefenen op de opbrengsten. Andere aannames kunnen leiden tot een verschillende uitkomst van de beoordeling van control.

Door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. beheerde beleggingsfondsen, waarin Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een belang heeft, worden geconsolideerd in de geconsolideerde jaarrekening als Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. control heeft. Bij de beoordeling of er sprake is van control wordt rekening gehouden met alle belangen die Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft in het beleggingsfonds, ongeacht of het financiële risico met betrekking tot de beleggingen wordt gedragen door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. of de polishouders. Uitzondering hierop is

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

wanneer het fonds voldoet aan de definitie van een 'silo' (dat wil zeggen, er is sprake van afgescheiden activa, verplichtingen en/of vermogen binnen de desbetreffende entiteit) of wanneer, onder strikte voorwaarden en omstandigheden, er een direct verband kan worden verondersteld tussen de polishouder en het fonds. Bij consolidatie van een beleggingsfonds wordt een verplichting opgenomen voor zover Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. wettelijk verplicht is om participaties van derden terug te kopen. De verplichting is in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder Financiële Verplichtingen. Waar dit niet het geval is, zijn de overige participaties van derden opgenomen als Minderheidsbelangen. De activa die zijn toegewezen aan participaties van derden zijn opgenomen als Beleggingen.

Joint ventures

Entiteiten waarover Achmea en andere entiteiten gezamenlijk control hebben op basis van contractuele afspraken worden beschouwd als joint ventures. Achmea verantwoordt joint ventures op basis van de equity-methode.

Geassocieerde deelnemingen

Entiteiten waarover Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. invloed van betekenis uitoefent worden verantwoord op basis van de equity-methode. In de regel wordt uitgegaan van invloed van betekenis wanneer de deelneming in het gewone aandelenkapitaal of stemrechten (met inbegrip van potentiële stemrechten) tussen de 20% en 50% ligt.

Bij het vaststellen of Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. invloed van betekenis uitoefent, wordt naast het door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. gehouden belang tevens in overweging genomen het belang dat andere entiteiten binnen de Achmea Groep houden. Wanneer dit gecombineerde belang op het niveau van Achmea Groep significant is en de dochterondernemingen van Achmea Groep de mogelijkheid hebben gezamenlijk invloed van betekenis uit te oefenen, wordt het belang aangemerkt als geassocieerde deelneming in de jaarrekening Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Intercompany transacties

Transacties tussen Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. en haar dochters zijn in de geconsolideerde jaarrekening geëlimineerd. Winsten en verliezen op grond van transacties met geassocieerde deelnemingen en joint ventures zijn geëlimineerd naar rato van de omvang van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.'s belang in de geassocieerde deelneming of joint venture.

I. VERSLAGGEVINGSRAAMWERK

In deze paragraaf zijn de algemene waarderingsgrondslagen opgenomen. Alle activa en verplichtingen worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen de reële waarde op dat moment. De specifieke waarderingsgrondslagen die van toepassing zijn op een bepaalde post in de geconsolideerde jaarrekening zijn opgenomen bij de toelichting van de betreffende post.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het geconsolideerde kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode met een onderverdeling naar kasstromen uit operationele activiteiten, investeringsactiviteiten en financieringsactiviteiten. Liquide middelen bestaan uit kas- en banksaldi en direct opvraagbare deposito's. Rekening courantschulden, die direct opeisbaar zijn en een integraal onderdeel vormen van het kasbeheer van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., zijn opgenomen als een onderdeel van de Liquide middelen. In de totale kasstroom uit operationele activiteiten is het Resultaat vóór belasting gecorrigeerd voor posten in de Winst- en verliesrekening en mutaties in de operationele activa en verplichtingen die niet daadwerkelijk leiden tot kasstromen in het boekjaar. Vanwege de aard van de operationele activiteiten van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. zijn kasstromen met betrekking tot Vastgoedbeleggingen, Beleggingen en Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten opgenomen als onderdeel van de Totale kasstroom uit operationele activiteiten.

Valutakoersverschillen

De geconsolideerde jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta en de presentatievaluta van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Transacties in valuta anders dan de functionele valuta worden omgerekend naar de functionele valuta tegen de op de transactiedatum geldende wisselkoersen.

Valutakoersverschillen die voortvloeien uit de afwikkeling van transacties in vreemde valuta en uit de omrekening op balansdatum van monetaire activa en verplichtingen in andere valuta dan de functionele valuta worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. Uitzondering hierop zijn valutakoersverschillen die zijn verwerkt in het Totaal eigen vermogen als onderdeel van kwalificerende cashflow hedges of een kwalificerende netto-investering in een buitenlandse entiteit. Zie de specifieke waarderingsgrondslagen per post voor meer details over de verantwoording van valutakoersverschillen voor specifieke activa en verplichtingen.

Opname in de balans van financiële instrumenten

Op het moment dat Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. contractpartij wordt bij een financieel instrument (dat wil zeggen op de transactiedatum), neemt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. het instrument op in de balans tegen de reële waarde inclusief transactiekosten (tenzij het financiële instrument is geclassificeerd als 'Tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de Winst- en verliesrekening').

Niet langer in de balans opnemen van financiële instrumenten

Een financieel actief (of een deel van een financieel actief) wordt niet langer in de balans opgenomen wanneer de contractuele rechten op het ontvangen van kasstromen uit het financiële actief zijn vervallen of wanneer Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. nagenoeg alle economische risico's en voordelen van het actief heeft overgedragen en indien Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. geen beschikkingsmacht over het actief heeft behouden.

In het geval van overdrachten waarbij de beschikkingsmacht over bepaalde activa blijft, zullen deze activa in de balans van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. opgenomen blijven tot het belang waarvoor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. betrokken blijft. Het belang waarvoor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. betrokken blijft wordt bepaald door de mate waarin Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. blootstaat aan veranderingen in de waarde van het actief. Bij realisatie wordt het verschil tussen de verkoopopbrengst en de boekwaarde opgenomen in de Winst- en verliesrekening als een gerealiseerde winst of verlies. De cumulatieve ongerealiseerde winsten en verliezen die tot dat moment werden opgenomen in het Totaal Eigen vermogen, worden dan overgeboekt van het Totaal Eigen vermogen naar de Winst- en verliesrekening.

Ten aanzien van financiële verplichting geldt dat deze van de balans afgaan wanneer de verplichting tenietgaat, met andere woorden, wanneer de in het contract vastgelegde verbintenis wordt nagekomen, ontbonden dan wel afloopt. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. hanteert de gemiddelde kostprijsmethode bij het niet langer in de balans op te nemen financieel actief en verplichting.

Salderen van financiële activa en verplichtingen

Voor de activa niet zijnde financiële activa, is er sprake van een bijzondere waardevermindering indien de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is de hoogste van de reële waarde van een actief minus de verkoopkosten en de bedrijfswaarde. Op elk rapportagemoment beoordeelt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. of er aanwijzingen zijn voor een mogelijke bijzondere waardevermindering van een actief en of het noodzakelijk is een bijzondere waardevermindering op te nemen. In de waarderingsgrondslagen van de relevante activa categorieën wordt nadere toelichting gegeven.

Voor de financiële activa niet gewaardeerd op reële waarde met waardeveranderingen door de winst- en verliesrekening verantwoordt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de verwachte kredietverliezen (ECL of "Expected Credit Loss") volgens een 'drie-Stages' model (zie Toelichting 4 Beleggingen voor meer details).

Bijzondere waardevermindering

Voor de activa niet zijnde financiële activa, is er sprake van een bijzondere waardevermindering indien de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is de hoogste van de reële waarde van een actief minus de verkoopkosten en de bedrijfswaarde. Op elk rapportagemoment beoordeelt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. of er aanwijzingen zijn voor een mogelijke bijzondere waardevermindering van een actief en of het noodzakelijk is een bijzondere waardevermindering op te nemen. In de waarderingsgrondslagen van de relevante activa categorieën wordt nadere toelichting gegeven.

2. KAPITAAL- EN RISICOMANAGEMENT

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. maakt onderdeel uit van de Achmea Groep en valt onder de werkingssfeer van de algemene kapitaal- en risicomanagementstructuur binnen Achmea.

Effectief kapitaal- en risicomanagement is essentieel voor de continuïteit van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. en een duurzame relatie met haar klanten en andere stakeholders. Kapitaalmanagement zorgt ervoor dat Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. voldoende kapitaal heeft om op de korte en lange termijn de belangen van alle stakeholders te waarborgen. Risicomanagement betreft identificatie en beoordeling van risico's, vaststelling en implementatie van maatregelen en monitoring van risico's en verantwoording over deze activiteiten middels rapportages. Uitgangspunt hierbij is het nemen van afgewogen besluiten over de te nemen risico's bij het behalen van de bedrijfsdoelstellingen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Kapitaal- en risicomanagement vullen elkaar aan en vragen om een geïntegreerde aanpak. Zo wordt het risicoprofiel gekwantificeerd met een door het externe college van toezichthouders goedgekeurd partieel intern model en de standaardformule van Solvency II die worden gebruikt voor de berekening van het vereist kapitaal ('Total Group Solvency Capital Requirement'). Met betrekking tot risico's heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. haar risicobereidheid bepaald en daarbij nemen uitgangspunten ten aanzien van kapitaal een belangrijke plaats in. Jaarlijks worden de risico- en de solvabiliteitspositie in de Own Risk & Solvency Assessment (ORSA) in onderlinge samenhang beoordeeld.

In deze toelichting wordt het kapitaal- en risicomanagement binnen Achmea nader toegelicht aan de hand van de volgende onderdelen:

A. Belangrijkste risicothema's in 2023, B. Kapitaalpositie, C. Risicoprofiel, D. Risicomanagementsysteem, E. Verzekeringsrisico, F. Marktrisico, G. Tegenpartijrisico, H. Liquiditeitsrisico, I. Operationeel risico, J. Compliance risico en K. Kapitaalmanagement.

A. BELANGRIJKSTE RISICOTHEMA'S IN 2023

De statutaire directie van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. en de Raad van Bestuur van Achmea voeren jaarlijks met de Strategische Risico Analyse een integrale beoordeling uit van de belangrijkste risicothema's. Zonder effectieve beheersingsmaatregelen kunnen de betreffende risico's een grote impact hebben. Deze risicothema's worden nauwlettend gevolgd als onderdeel van de periodieke monitoring en rapportage over het risicoprofiel en de ORSA.

De activiteiten op het gebied van risicobeheersing worden intern structureel getoetst op aanpak en effectiviteit. Daarnaast vindt monitoring plaats door De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten uit hoofde van de Actuele Toezichtsmethodiek. Risico's worden inzichtelijk gemaakt en de risicobeheersingsmaatregelen zijn zodanig effectief dat de restrisico's tot een acceptabel niveau worden gereduceerd.

Op de volgende bladzijde zijn de belangrijkste risicothema's van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. beschreven:

STRATEGISCH RISICO

Duurzaamheid

Beschrijving

Duurzaamheidsrisico's raken alle ESG-elementen (Environmental, Social en Governance) en hebben betrekking op Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. als verzekeraar, als belegger en financier en ook op de eigen bedrijfsvoering. Deze risico's kunnen een negatieve impact hebben op o.a. de beleggingsopbrengsten. Daarnaast is er mogelijk sprake van strategische en reputationele impact als Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. onvoldoende snel acteert in de energietransitie en als zij haar (extern gecommuniceerde) duurzaamheidsdoelstellingen niet (volledig) kan waarmaken.

Beheersingsmaatregelen

Achmea heeft eind 2022 haar klimaatdoelstellingen extern gecommuniceerd en eind 2023 geactualiseerd waarbij o.a. doelstellingen m.b.t. de verzekeringsportefeuille nader zijn gespecificeerd. De activiteiten gericht op het bereiken van alle duurzaamheidsdoelstellingen binnen Achmea zijn samengebracht in één programma 'Achmea Samen Duurzaam', waarmee de volledigheid en consistentie bij de te nemen maatregelen (intern en extern) wordt geborgd. Bij de beleggingsactiviteiten werkt Achmea al geruime tijd met een Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB)-beleid, inclusief een uitsluitings- en engagementbeleid.

Vervolgstappen zijn gezet om alle duurzaamheidsrisico's in samenhang met elkaar en die van de grootste klanten in kaart te brengen en vervolgens de beheersing ervan verder te integreren in de bedrijfsvoering risicomanagementsysteem. Als onderdeel van de jaarlijkse risico en solvabiliteitsbeoordelings-rapportage (ORSA) zijn zowel voor de Groep als de individuele verzekeringsentiteiten kwalitatieve en kwantitatieve analyses uitgevoerd inzake klimaat gerelateerde risico's (waaronder stress- en scenario testing en lange termijn klimaatscenario's).

Een uitgebreide toelichting op de activiteiten van Achmea op het gebied van duurzaamheid is opgenomen in het Bestuursverslag van Achmea, inclusief de activiteiten op het gebied van klimaat, en ook de beheersing van de bijbehorende risico's (zie paragraaf 'Risicomangement van klimaatverandering').

Toekomstig verdienmodel

Beschrijving

De afnemende omvang van het service book binnen Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft een negatieve impact op de toekomstige free cashflows en balansverhoudingen. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. loopt het risico dat zij niet tijdig haar processen en producten/diensten en processen vernieuwt, waardoor deze ontwikkeling onvoldoende wordt gecompenseerd.

Het toekomstig verdienmodel wordt ook beïnvloed door nieuwe ontwikkelingen in de markt, onder andere de introductie van nieuwe distributie-, product- en/of dienstverleningsmodellen. Daarnaast zijn er algemene ontwikkelingen als demografie, wet- en regelgeving (zoals het pensioenakkoord), veranderende maatschappelijke opvattingen maar ook macro economische trends met potentiële impact op het verdienmodel. Zowel in de Nederlandse als in de Europese markt is verdere consolidatie zichtbaar, hetgeen de concurrentiepositie van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. kan beïnvloeden.

Beheersingsmaatregelen

Vernieuwing van producten/diensten en optimalisatie van processen zijn belangrijke onderdelen van de strategie: er zijn diverse groepsbrede initiatieven op het gebied van technologie, klantbediening en dienstverlening, op propositieontwikkeling en innovaties. Focus en implementatiekracht wordt versterkt door de in 2022 ingerichte afdeling DIM (Distributie, Innovatie en Merk). Doelstelling is om synergie en efficiency te vergroten en het bedrijfsresultaat structureel te verhogen. Binnen het segment Oudedagsvoorzieningen (ODV) wordt gestuurd op groei.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft de afgelopen jaren op gezette tijden de opties voor haar portefeuilles verkend, in het bijzonder voor het service book. Diverse interne en externe opties worden momenteel bekeken, waarbij geen mogelijkheden worden uitgesloten. Intussen wordt de bestaande koers behouden.

Geopolitieke instabiliteit en inflatie

Beschrijving

Geopolitieke ontwikkelingen en inflatie kunnen leiden tot lagere beleggingsrendementen, hogere schadelasten, hogere loonkosten, een dalende verkoop, hoger verval van verzekeringen en hypotheek en hogere betalingsachterstanden, met als gevolg hiervan een negatieve impact op het resultaat en de solvabiliteit.

De inflatie is in 2023 gedaald ten opzichte van 2022, maar ligt reeds enige jaren op een hoger niveau dan we de afgelopen decennia hebben gekend. Binnen Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. komt inflatie primair terug als stijging van de loonkosten.

Beheersingsmaatregelen

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. monitort de ontwikkelingen nauwgezet. De gevolgen van inflatie worden beheerst door o.a. kostenmaatregelen, premie aanpassingen en productbeheer. In de beleggingsportefeuille zijn natuurlijke hedges aanwezig vanwege de correlatie met rente, aandelen, vastgoed en grondstoffen.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. maakt geen gebruik van inflatie-gelinkte beleggingsinstrumenten vanwege het grote basisrisico (onvolledige correlatie tussen de afgedekte inflatie en de inflatie in onze verplichtingen). Voor het restrisico wordt kapitaal aangehouden en worden scenario's als onderdeel van de ORSA doorgerekend (zie ook paragraaf F Marktrisico).

Distributiepartners

Beschrijving

Voor de verkoop van de producten maakt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. gebruik van verschillende distributiepartners, waarbij Intermediair en Rabobank Groep de belangrijkste strategische distributiepartners zijn. Het risico bestaat dat Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen marktaandeel verliest door een verminderde samenwerking. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. ziet deze samenwerking daarom als een belangrijk en integraal onderdeel van het bedrijfsmodel.

Beheersingsmaatregelen

Wederzijdse verwachtingen worden blijvend op elkaar afgestemd om succesvol samen te werken als onderdelen van de gezamenlijke waardeketen. Er wordt actief gestuurd op de ontwikkeling van producten en diensten die aansluiten bij de gewenste verkoop door de distributiepartners, gebruik makend van moderne kanalen met digitale en persoonlijke interactie.

Toenemende eisen vanuit wet- en regelgeving en politieke ontwikkelingen

Beschrijving

Het risico bestaat dat Achmea's bedrijfsvoering, verdienmodel en meer specifiek de solvabiliteitsvereisten worden geraakt door politieke ontwikkelingen en toenemende eisen vanuit wet- en regelgeving, striktere interpretatie door toezichthouders en/of door het anders organiseren van solidariteit in de samenleving. Dit risico raakt alle productlijnen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Daarnaast loopt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. reputatie- en financiële risico's wanneer niet (tijdig) wordt voldaan aan wet- en regelgeving.

Beheersingsmaatregelen

Ontwikkelingen inzake eisen vanuit wet- en regelgeving worden nauwgezet gevolgd en de benodigde maatregelen worden tijdig geïnitieerd. In 2023 is o.a. aandacht besteed aan verdere implementatie van actuele en komende wet- en regelgeving op het gebied van duurzaamheid (inclusief externe rapportages), Wet toekomst pensioenen (Wtp) en de Digital Operational Resilience Act (DORA).

Krapte op de arbeidsmarkt

Beschrijving

Krapte op de arbeidsmarkt is inmiddels als structureel te beschouwen. Het betreft met name het risico dat Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen niet in staat is de voor vernieuwing en bedrijfscontinuïteit benodigde talenten aan zich te binden. Hierdoor kan de dienstverlening worden belemmerd en moeten extra kosten worden

Beheersingsmaatregelen

Binnen Achmea zijn initiatieven op diverse thema's opgestart, waaronder werkgeverschap, werkgeversmerk, leiderschap en Strategic Workforce Management, om in te spelen op deze ontwikkelingen. Kernpunten van Strategic Workforce Management zijn onder meer het bevorderen van interne doorstroom en focus op up- en reskilling. Door verdere investeringen op het gebied van onze bouwsteen 'Expertise in data & digital' wordt de efficiency in de bedrijfsprocessen

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

gemaakt. De gevolgen kunnen slechts ten dele met externe capaciteit worden opgevangen.

verder verbeterd o.a. met als doel om de benodigde inzet optimaal te benutten.

MARKTRISICO

Financiële markten

Beschrijving

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft als financiële dienstverlener, met name vanwege haar beleggingsportefeuille, een grote blootstelling aan de financiële markten. Door (geo)politieke instabiliteit, wereldwijde economische ontwikkelingen en besluiten van financiële autoriteiten kan volatiliteit op de financiële markten ontstaan met gevolgen voor de waardering van onze beleggingen en verplichtingen.

Na een sterke stijging in 2022 is de marktrente in 2023 licht gedaald, maar bevindt zich ten opzichte van voorgaande jaren nog steeds op een relatief hoog niveau. Een hogere marktrente heeft naar verwachting een gunstig effect op de lange termijn bescherming van de polishouders, maar op kortere termijn nemen de rentelasten bij herfinancieringen toe, waardoor de Fixed Charge Coverage Ratio verslechtert, met mogelijk consequenties voor de rating. Een periode met (langdurig) lage rente blijft overigens mogelijk.

Aandachtspunt is het risico op waardemutatie van onze beleggingen binnen als gevolg van de energietransitie. In het Bestuursverslag van Achmea B.V. (in paragraaf 'Risicomanagement van klimaatverandering') wordt dit onderwerp nader toegelicht.

Beheersingsmaatregelen

Dit risico wordt beheerst door de risicobeheersingsmaatregelen zoals beschreven in paragraaf F Marktrisico.

VERZEKERINGSRISICO

Langlevenrisico

Beschrijving

In verband met lange looptijden van pensioen- en levensverzekeringscontracten loopt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. langlevenrisico. De levensverwachting neemt al enkele decennia toe door bijvoorbeeld doorbraken in de medische wetenschap en veranderende leefstijl gewoontes. Dit is ook zichtbaar in de prognosetafel van het Actuarieel Genootschap en heeft impact op het toekomstige uitkeringenpatroon van de pensioen- en levensverzekering activiteiten. Door de service book strategie neemt dit risico in de loop van de tijd geleidelijk af.

Beheersingsmaatregelen

Het langlevenrisico wordt bewaakt door een actief productbeheer voor de pensioen- en levensverzekering portefeuille om daarmee het risicoprofiel te optimaliseren.

OPERATIONEEL RISICO

Cybercriminaliteit

Beschrijving

Cybercriminaliteit is een maatschappelijk vraagstuk dat ook voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. in belang blijft toenemen. Dit betreft het risico dat materiële schade ontstaat door bijvoorbeeld verlies of ongewenste verwerking van gegevens, langdurig stilliggen van bedrijfsactiviteiten en hardware disrupties als gevolg van onvoldoende beveiligingsmaatregelen. Ook is hier sprake van het risico van negatieve reputatie van Achmea Pensioen- en

Beheersingsmaatregelen

Via een specifiek volwassenheidsmodel voor cybersecurity wordt de mate van beveiliging in kaart gebracht waarbij ook gebruik wordt gemaakt van scenarioanalyses. Voor de beheersing is een Integrale Security Aanpak geïmplementeerd waarbij veel aandacht wordt besteed aan awareness en uitbestedingen. De reputatie van Achmea wordt continu gemonitord. Daarnaast heeft Achmea een eigen cyberrisicoverzekering afgesloten. Met informatiebeveiligings- en

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Levensverzekeringen N.V. als gevolg van incidenten op social media en/of verlies/diefstal van privacygevoelige gegevens.

privacy beheersmaatregelen in het internal control framework worden de belangrijkste security en privacy risico's beheerst.

Ken je klant processen

Beschrijving

Het risico op ontoereikende interne beheersing van ken je klant processen en non-compliance met geldende wet- en regelgeving als gevolg van capaciteits- en complexiteitsissues. Als gevolg hiervan kan financiële schade en reputatieschade ontstaan.

Beheersingsmaatregelen

Met kortcyclische monitoring wordt de compliance met wet- en regelgeving bewaakt. Een nadere toelichting is opgenomen in paragraaf J Compliance risico.

Zorgplicht

Beschrijving

Het risico dat Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. meer moet uitkeren of vergoeden door veranderende maatschappelijke ontwikkelingen en/of mogelijke aansprakelijkheidsclaims.

Beheersingsmaatregelen

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. monitort klantsignalen, maatschappelijke en juridische ontwikkelingen ten aanzien van zorgplicht. Op het gebied van zorgplicht gaat veel aandacht uit naar productontwikkeling, periodieke reviews, distributievormen en reclame- en website uitingen.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft een akkoord bereikt met de belangenorganisaties over een finale regeling voor klanten met een beleggingsverzekering, die zijn aangesloten bij een van deze partijen. De regeling is definitief als 90% van de aangesloten klanten akkoord gaan.

B. KAPITAALPOSITIE

Kapitaalmanagement bij Achmea is gebaseerd op het wettelijke kader, economische grondslagen en uitgangspunten van rating bureaus. Het wettelijke kader wordt bepaald door IFRS zoals door de Europese Unie goedgekeurd en Solvency II. Zoals vastgelegd in de risicobereidheid en het kapitaalbeleid van Achmea streeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. bij Solvency II naar een doelratio van minimaal 130%.

Per 31 december 2023 en 31 december 2022 is Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. voldoende gekapitaliseerd volgens de wettelijke vereisten.

Voor het berekenen van de solvabiliteitsratio van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. worden de vereisten vanuit de Solvency II wetgeving toegepast, het solvabiliteitsregime voor verzekeraars dat in de Europese Unie van kracht is.

SOLVABILITEITSRATIO

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Toegestaan Solvency II eigen vermogen	2.614	3.095
Vereist kapitaal	1.475	1.514
Surplus	1.139	1.581
Ratio (%)	177%	204%

Voor de berekening van het vereist kapitaal hanteert Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een goedgekeurd partieel intern model en de standaardformule van Solvency II. Voor een nadere toelichting over het partieel intern model en een overzicht met de opbouw van het vereist kapitaal wordt verwezen naar onderdeel C Risicoprofiel.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

De Solvency II ratio is met 27%-pt gedaald naar 177% (31 december 2022: 204%). De daling van de Solvency ratio met 27% komt vooral door de daling van het toegestaan eigen vermogen met € 482 miljoen.

De daling van het eigen vermogen is met name het gevolg van het verhogen van de Risk Margin naar aanleiding van het onderzoek naar de uitlooptdrivers van de Risk Margin, wijzigingen belastingposities als gevolg van het themaonderzoek DNB Uitgestelde Belastingen en de uitkering aan de aandeelhouder. Tevens hebben de aannamewijziging van de kosten en de settlement met diverse belangenorganisaties in het kader van beleggingsverzekeringen geleid tot een daling van het eigen vermogen.

De daling van het vereist kapitaal met € 39 miljoen komt met name door de daling van het marktrisico als gevolg van de implementatie van de modelwijzigingen, waaronder wijziging van de renterisico module, en derisking. Deels gecompenseerd door de jaarlijkse kalibratie van het Partieel Intern Model Markrisico en een stijging van het levenrisico als gevolg van de gedaalde rente.

In onderstaande tabel is de opbouw van het toegestane Solvency II eigen vermogen opgenomen. Dit vermogen dient als buffer om risico's en financiële verliezen op te kunnen vangen.

TOEGESTAAN SOLVENCY II EIGEN VERMOGEN

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Tier 1	2.393	2.868
Tier 2	0	0
Tier 3	221	277
Totaal toegestaan Solvency II eigen vermogen	2.614	3.095

Het toegestane eigen vermogen onder de Solvency II regelgeving is niet gelijk aan het eigen vermogen onder IFRS. Bij de bepaling van de solvabiliteit voor Solvency II is sprake van waarderingsverschillen en de impact van mogelijke restricties. De aansluiting tussen het toegestane Solvency II eigen vermogen en het IFRS eigen vermogen is in de onderstaande tabel weergegeven.

AANSLUITING TUSSEN IFRS EIGEN VERMOGEN EN TOEGESTAAN SOLVENCY II EIGEN VERMOGEN

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
IFRS eigen vermogen	2.725	2.623
Solvency II herwaarderingen en reclassificaties	317	805
Beschikbaar Solvency II eigen vermogen	3.042	3.428
Niet kwalificeerbaar eigen vermogen en verwachte dividenden	-428	-333
Toegestaan Solvency II eigen vermogen	2.614	3.095

De Solvency II herwaarderingen betreft posten waarvan de waarderingsmethode onder IFRS en Solvency II afwijkt. Onder Solvency II worden activa en passiva gepresenteerd op economische waarde, terwijl IFRS naast marktwaarde ook andere waarderingsgrondslagen kent zoals geamortiseerde kostprijs.

De Solvency II herwaarderingen en reclassificaties van € 317 miljoen (2022: € -805 miljoen) zijn het gevolg van het verschil in waardering en presentatie tussen IFRS en Solvency II. De SII herwaarderingen heeft voornamelijk betrekking op de CSM welke onder IFRS 17 is opgenomen in de Technische voorzieningen en onder Solvency II in het Eigen Vermogen. Daarnaast hebben de SII herwaarderingen betrekking op de overgang van IFRS waardering van de Best Estimate en Risk Adjustment naar de SII waardering van de Best Estimate en Risk Margin rekening houden met het belastingeffect. Het verschil tussen de Solvency II herwaarderingen 2023 en 2022 komt door rente-effecten.

Niet-kwalificeerbaar eigen vermogen en verwachte dividenden omvat wijzigingen in de beschikbaarheid van het eigen vermogen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. in overeenstemming met de Solvency II regelgeving. De netto DTA zoals opgenomen op de Economische Balans valt onder het Tier 3 vermogen en is gemaximeerd op 15% van het vereist kapitaal. Dit leidt tot een Tier 3

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

restrictie van € 428 miljoen. De toename van de Tier 3 restrictie wordt voornamelijk veroorzaakt door wijzigingen van belastingposities als gevolg van het themaonderzoek DNB Uitgestelde Belastingen.

Belangrijkste aannames en schattingen bij de Solvency II berekening

Bij de Solvency II berekening maakt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. gebruik van aannames en schattingen met betrekking tot toekomstige resultaten of overige ontwikkelingen, inclusief de waarschijnlijkheid, het realisatiemoment of de bedragen van toekomstige transacties of gebeurtenissen. Inherent aan schattingen is dat de realisaties materieel kunnen verschillen. Een deel van deze aannames en schattingen komt overeen met de aannames en schattingen zoals genoemd in de waarderingsgrondslagen en toelichting zoals opgenomen bij de specifieke posten in de geconsolideerde jaarrekening. Ten behoeve van de Solvency II berekening (inclusief toegestaan Solvency II eigen vermogen) wordt in aanvulling hierop of in plaats hiervan een aantal additionele schattingen gehanteerd.

De belangrijkste additionele schattingen zijn:

- Toepassing van door het externe college van toezichthouders goedgekeurde partieel interne modellen, op basis van onderliggende assumpties en eigen risico inschattingen.
- Kasstromen gehanteerd bij de bepaling van de marktwaarde van de Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en Aandeel herverzekeraars in verzekeringsverplichtingen. In schattingen uit hoofde van kasstromen voor IFRS 17 en Solvency II zijn mede opgenomen de verwachte premie-inkomsten en uitkeringen gerelateerd aan deze premie-inkomsten; deze verwachtingen zijn mede gebaseerd op aannames op het gebied van sterfte, uitkeringen, verval, arbeidsongeschiktheid, kosten en rente.
- Economische waarde van niet uit de balans blijvende verplichtingen.
- Geprojecteerde fiscale resultaten (na schok) en analyse van toekomstige realisaties.
- De compensatiemogelijkheden van uitgestelde belastingen.

De finale omvang van de gerapporteerde Solvency II cijfers is onderhevig aan beoordeling door De Nederlandsche Bank als onderdeel van het toezichtproces van de toezichthoudende autoriteiten en als gevolg daarvan kunnen interpretaties wijzigen.

C. RISICOPROFIEL

Voor het beschrijven van het risicoprofiel en de beheersing van de risico's van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. als financiële dienstverlener wordt een risicoclassificatie gehanteerd die voor een groot gedeelte gebaseerd is op de Solvency II risicoclassificatie voor de berekening van het vereist kapitaal (verzekeringsrisico, marktrisico, tegenpartijrisico en operationeel risico). In aanvulling hierop wordt compliance risico afzonderlijk in de risicoclassificatie opgenomen. Onder Solvency II wordt dit niet als een afzonderlijke risico beschouwd maar onder operationeel risico gevat. Daarnaast worden als aanvullende risicotypen het liquiditeitsrisico en het strategisch risico onderscheiden.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Compliance risico	Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. loopt het risico op het niet naleven of niet tijdig implementeren van aankomende wet- en regelgeving wat kan leiden tot juridische of bestuurlijke sancties met als gevolg substantiële financiële verliezen of reputatieschade. Compliance risico is een op zichzelf staand risico en wordt in de wet en de praktijk als risicoklasse onderscheiden en vraagt haar eigen specifieke beheersing. Tot de belangrijkste compliance risico's behoren de risico's gerelateerd aan Zorgplicht, Productontwikkeling, Ken uw Client, Privacy (naleving Algemene Verordening Gegevensbescherming), Integriteit en Fraudebeheersing en Mededinging.
Liquiditeitsrisico	Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. loopt liquiditeitsrisico bij de verzekeringsactiviteiten
Marktrisico	Als financiële dienstverlener loopt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. marktrisico, vanwege haar beleggingsportefeuille, hypothecaire leningen, minimumgaranties en winstdeling (levensverzekeringen) en overige investeringen. Marktrisico omvat renterisico, aandelenrisico, vastgoedrisico, spreadrisico, valutarisico en marktconcentratierisico. Marktrisico speelt hierbij vooral als de ontwikkeling van activa afwijkt van de ontwikkeling van de passiva.
Operationeel risico	Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. loopt het risico van verlies ten gevolge van ontoereikende of falende interne processen, medewerkers of systemen, of van externe gebeurtenissen. Tot de belangrijkste operationele risico's behoren de risico's rond informatiebeveiliging en cybercriminaliteit, risico's bij uitbesteding van processen aan externe partijen, risico's samenhangend met het digitaliseren van onze dienstverlening en aansprakelijkheidsclaims uit producten en diensten.
Tegenpartijrisico	Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. loopt tegenpartijrisico als gevolg van een onverwacht faillissement of een verslechtering van de kredietwaardigheid van haar tegenpartijen en debiteuren op het gebied van beleggingen, treasury, herverzekering, tussenpersonen en polishouders.
Verzekeringsrisico	Door het productaanbod als verzekeraar loopt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. levenrisico's als gevolg van verschillen tussen verwachtingen en werkelijke ontwikkelingen of onwaarschijnlijke gebeurtenissen.
Strategisch risico	Strategisch risico heeft betrekking op de visie van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. op haar toekomstige businessmodel. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. loopt het risico dat interne en externe gebeurtenissen het voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. moeilijk of zelfs onmogelijk maken om de bedrijfsdoelstellingen en strategische doelen te realiseren.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. onderkent ook 'transversal' risico's. Dit zijn risico's die zich manifesteren via een of meer van de risicotypen van de hiervoor beschreven classificatie. De belangrijkste zijn het solvabiliteitsrisico, reputatierisico en de duurzaamheidsrisico's.

Speciaal voor het duurzaamheidsrisico heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een afzonderlijke risico-classificatie gedefinieerd die bestaat uit Environmental, Social en Governance-risico's.

Duurzaamheidsrisico	Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. loopt het risico van huidige of toekomstige negatieve effecten van milieueffecten (E), sociale (S) of governance (G) gebeurtenissen of omstandigheden op Achmea Schadeverzekeringen N.V., haar tegenpartijen, activa, investeringen, verplichtingen en operatie.
Milieurisico (E)	Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. loopt het risico van huidige of toekomstige negatieve effecten van omgevingsfactoren op de activa, acceptatie en activiteiten van Achmea (o.a. veroorzaakt door klimaatverandering of verlies in biodiversiteit).
Sociaal risico (S)	Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. loopt het risico van negatieve maatschappelijke implicaties in de manier waarop Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., direct of indirect, omgaat met verschillende groepen belanghebbenden (de samenleving als geheel, gemeenschappen en haar medewerkers). Dit kan gebeuren door maatschappelijk kapitaalverlies of productaansprakelijkheid of door het niet realiseren van Achmea's maatschappelijke duurzaamheidsambitie.
Governance risico (G)	Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. loopt het risico van negatieve governance effecten als gevolg van de manier waarop Achmea en haar waardeketen zichzelf bestuurt door middel van beleid, processen en controles door bijvoorbeeld het niet voldoende bewaken van duurzaamheidsdoelstellingen of het niet bevorderen van een duurzaamheidscultuur.

In risicoanalyses worden zowel de reguliere risicoclassificatie als de specifieke classificatie voor duurzaamheidsrisico's gebruikt. In 2023 is een structurele ESG-brede risicoanalyse geïmplementeerd ter ondersteuning van onze activiteiten op het gebied van duurzaamheid.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Kwantitatief risicoprofiel

Het vereist kapitaal geeft een kwantificering van het risicoprofiel. Solvency II vormt de basis waarop Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de risico's die voortkomen uit o.a. de financiële instrumenten en de verzekeringscontracten beheerst. Voor de berekening van het vereist kapitaal onder Solvency II hanteert Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. naast de standaardformule van Solvency II als risicomodel een door het externe college van toezichthouders goedgekeurd partieel intern model.

Een intern model geeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. beter inzicht in de risico's, waardoor deze beter beheerst kunnen worden. De modellen worden periodiek geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd.

Scope intern model

In het partieel intern model worden de risico's berekend met een intern model danwel met de standaardformule van Solvency II. De scope van het interne model is het marktrisico voor de risico's met betrekking tot rente-, aandelen-, vastgoed en spreadrisico.

Uitkomsten partieel intern model

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van het risicoprofiel van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. aan de hand van de SCR-uitkomsten onder Solvency II zoals berekend met het partieel intern model en de standaardformule van Solvency II.

VEREIST KAPITAAL SOLVENCY II

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Marktrisico	1.124	1.226
Tegenpartijrisico	92	58
Levenrisico	1.334	1.258
Diversificatie	-572	-559
Basis vereist kapitaal	1.979	1.983
Verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen (LAC DT)	-416	-400
Verliescompensatievermogen van verwachte winsten voor het interne model (LAC EP)	-213	-191
Operationeel Risico	125	122
Vereist kapitaal	1.475	1.514

In overeenstemming met de Solvency II regelgeving is bij de berekening van het vereist kapitaal rekening gehouden met het verliescompensatievermogen. Bij verliezen kan een deel hiervan worden gecompenseerd met de LAC DT.

Het vereist kapitaal daalt met € 39 miljoen door een daling van het marktrisico, de toename van de LAC DT en LAC EP, deels gecompenseerd door een stijging van het levenrisico en het tegenpartijrisico. Het marktrisico daalt door de implementatie van modelwijzigingen, waaronder de major model change renterisicomodule, derisking en spreadmutaties. Deze daling wordt gedeeltelijk gecompenseerd door de jaarlijkse kalibratie en door een afname van het diversificatie effect. Het levenrisico stijgt met name door de daling van rente en door gewijzigde verval- en kostenaanname, deels gecompenseerd door roll-forward en portefeuilleontwikkelingen. De stijging van het tegenpartijrisico wordt met name veroorzaakt door hogere belastingvorderingen als gevolg van de fiscale verliesverrekening in 2023. Het diversificatie effect binnen het vereist kapitaal stijgt als gevolg van de toename van de onderliggende subrisico's. De LAC DT is toegenomen, voornamelijk als gevolg van rente en spread ontwikkelingen. De LAC EP is toegenomen door een gestegen 1-jaars Duitse rente.

D. RISICOMANAGEMENTSYSTEEM

Het Integrated Governance, Risk en Compliance systeem (IGRC) beschrijft de inrichting en uitvoering van het risicomanagement- en interne controlesysteem van Achmea. De onderdelen Governance, Risk en Compliance kunnen worden gezien als afzonderlijke onderdelen, maar zijn pas echt effectief wanneer deze in samenhang zijn uitgewerkt en worden toegepast. In deze paragraaf wordt

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

aan de hand van de risicostrategie, het Three Lines model en een toelichting op het raamwerk van het IGRC een toelichting gegeven op dit systeem.

Risicostrategie

De missie, visie en strategie van Achmea zoals vastgelegd in de Purpose zijn vertaald in een missie en generieke uitgangspunten waarmee invulling wordt gegeven aan de risicostrategie. Onze missie hierbij is dat Achmea zorgt voor een efficiënte en geïntegreerde risicobeheersing en optimalisatie van het risicoprofiel voor duurzame waardecreatie. Aanvullend vormen de onderstaande tien uitgangspunten de basis voor de uitwerking en inrichting van het IGRC ten aanzien van de governance, de opzet en implementatie van de beheersmaatregelen en de risicobereidheid van Achmea.

- 1 Achmea realiseert op een maatschappelijk verantwoorde wijze haar bedrijfsvoering en streeft er naar aantoonbare duurzame toegevoegde waarde te hebben. Bovendien speelt Achmea adequaat in op maatschappelijke ontwikkelingen en behoudt daarmee haar relevantie.
- 2 Achmea biedt een zekere en transparante oplossing aan klanten die voortdurend past bij het klantbelang, inclusief een faire prijsstelling
- 3 Risico's worden periodiek, en bij materiële wijzigingen, geïdentificeerd en beoordeeld en waar nodig worden beheersingsmaatregelen genomen.
- 4 Achmea zoekt de optimale balans tussen risico en rendement en lange termijn- en kortetermijndoelstellingen. Besluitvorming is duidelijk, expliciet en in overeenstemming met de strategische doelstellingen en risicobereidheid. Het beloningsbeleid ontmoedigt hierbij het nemen van ongewenste en onverantwoorde risico's gericht op korte termijnresultaat en persoonlijk gewin.
- 5 Achmea is op de hoogte van alle vigerende wet- en regelgeving. Hierbij wordt wet- en regelgeving niet enkel langs de juridische lat van wet- en regelgeving beoordeeld, maar ook langs die van (bovenwettelijke) maatschappelijke opvattingen en gerechtvaardigde klantverwachtingen.
- 6 Achmea stimuleert een open bedrijfscultuur waarin risico's bespreekbaar zijn en medewerkers zich verantwoordelijk voelen om kennis te delen over risico's en waarin (pro)actief risicomanagement gewaardeerd wordt. Voorbeeldgedrag, bespreekbaarheid van dilemma's, uitvoerbaarheid van beleid en transparantie zijn onlosmakelijk verbonden met de open bedrijfscultuur.
- 7 Alle medewerkers van Achmea dienen te werken aan een integere organisatie waarin integere mensen werken, op een integere wijze, voor integere klanten en integere samenwerkingspartners. Achmea hanteert een brede kijk op integriteit. Achmea is zich bewust dat aantasting van haar integriteit ook een risico kan inhouden voor de integriteit en goede naam van de financiële sector als geheel.
- 8 De governance structuur van Achmea is gebaseerd op het Three Lines model. Door deze structuur wordt de onafhankelijkheid van de sleutelfuncties compliance, risicomanagement en actuariaat (tweede lijn) en internal audit (derde lijn) ten opzichte van de lijnorganisatie gewaarborgd.
- 9 Risicobeheersing wordt ondersteund door één uniform risicomanagement- en intern beheersingssysteem dat zorgt voor consistentie en samenhang en bijdraagt aan: (1) consistente informatie voor besluitvorming en monitoring, (2) een uniforme benadering en (3) het structureren en prioriteren van de activiteiten van de business en de sleutelfuncties.
- 10 In het risicomanagement- en interne beheersingssysteem wordt optimaal gebruik gemaakt van standaardisatie en digitalisering van IT-systemen en processen van de business en de sleutelfuncties.

Three Lines model

Zoals bij de risicostrategie is genoemd is Achmea's organisatiestructuur gebaseerd op het Three Lines model zoals op hoofdlijnen weergegeven in onderstaande tabel.

EERSTE LIJN	TWEEDE LIJN	DERDE LIJN
UITVOERING EN BEHEERSING	ONDERSTEUNING, BEWAKING EN BEHEERSING	TOETSING EN BEOORDELING
<ul style="list-style-type: none">- Raad van Bestuur en risk committees op groepsniveau- Business management en decentrale risk committees binnen de bedrijfsonderdelen	<ul style="list-style-type: none">- De afdelingen Compliance, Risk Management en Actuarial zijn werkzaam op zowel groeps- als bedrijfsonderdeelniveau. Enkele entiteiten hebben eigen compliance, risicomanagement en actuariële afdelingen vanwege afwijkende wettelijke eisen, specifieke kennis of efficiëntie.	<ul style="list-style-type: none">- De afdeling Internal Audit werkzaam op zowel groeps- als bedrijfsonderdeelniveau

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Dit Three Lines model is voor alle onder toezicht staande entiteiten van Achmea ingericht. Achmea's lijnorganisatie is hierbij primair verantwoordelijk voor het IGRC. De Raad van Bestuur en het business management dragen zorg voor een adequate inrichting en uitvoering van het IGRC. De aanwezigheid van een Chief Risk Officer binnen de Raad van Bestuur draagt bij aan de permanente aandacht hiervoor in de bedrijfsvoering. De Raad van Bestuur legt verantwoording af aan de Raad van Commissarissen en aan de Algemene Vergadering van Achmea B.V. De eerste lijn wordt ondersteund door de tweede lijn die verantwoordelijk is voor het onderhouden van het IGRC, het ondersteunen bij de uitvoering en het bewaken en rapporteren over de uitvoering door de eerste lijn. De derde lijn vult dit aan door periodiek de effectiviteit van het gehele IGRC te toetsen en hierover te rapporteren. Op het niveau van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. houdt de Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. toezicht op het bestuur.

Risk committees

Achmea heeft risk committees op zowel groepsniveau als binnen de bedrijfsonderdelen.

- Het Audit & Risk Committee (A&RC) ondersteunt de Raad van Commissarissen in zijn toezicht op onder andere financiële, administratief, organisatorische en compliance zaken, alsmede over het risicoprofiel en de werking van het risicomanagement systeem. De Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft gezien de positie binnen de groepsstructuur naast het Audit & Risk Committee geen verdere subcommissies. Het Audit & Risk Committee van de Raad van Commissarissen van Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. vervult een voorbereidende rol bij de besluitvorming van de Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.
- Het Group Risk Committee (GRC) is een kaderstellend en adviserend comité van de Raad van Bestuur. Het is een platform voor de beleidsbepalers van Achmea bestaande uit leden van de Raad van Bestuur van Achmea, de directies van enkele bedrijfsonderdelen waaronder Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. en de compliance, risicomanagement en actuariële sleutelfunctiehouders op groepsniveau voor het beheer, monitoring en advisering ten aanzien van het risicomanagement systeem van Achmea inclusief de interne beheersing en de belangrijkste risico's.
- Het GRC heeft als subcommittees de Model Goedkeurings Commissie (MGC), de Privacy Board en Information Security Board ingesteld. De MGC heeft hierbij een gedelegeerde verantwoordelijkheid voor het goedkeuren van modellen.
- Het Asset & Liability Committee (ALCO) is een uitvoerend en adviserend comité van de Raad van Bestuur. Het is een platform voor de beleidsbepalers van Achmea bestaande uit leden van de Raad van Bestuur van Achmea, de directies van enkele bedrijfsonderdelen en stafafdelingen voor het monitoren en optimaliseren van de kapitaal- en liquiditeitspositie en de beleggingen van Achmea binnen de hiervoor gestelde beleidskaders van het GRC en de Raad van Bestuur.
- Analog met het GRC op groepsniveau zijn er binnen de bedrijfsonderdelen decentrale risk committees die zich richten op het beheersen van de risico's, eventueel aangevuld met specifieke comités zoals de Product Beoordelings Commissies voor het Product Approval en Review Process (PARP).

Sleutelfuncties

In lijn met wet- en regelgeving zijn de vereiste compliance functie, de risicomanagement functie en de actuariële functie door de afdelingen Compliance, Risk Management en Actuarial op groepsniveau en voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. ingericht.

- De centrale stafafdelingen Compliance, Risk Management en Actuarial vervullen achtereenvolgens de compliance functie, risicomanagement functie en actuariële functie op groepsniveau. Deze functies rapporteren aan de Chief Risk Officer in de Raad van Bestuur.
- De interne auditfunctie wordt op groepsniveau uitgevoerd door de stafafdeling Internal Audit. Deze functie rapporteert aan de voorzitter van de Raad van Bestuur.

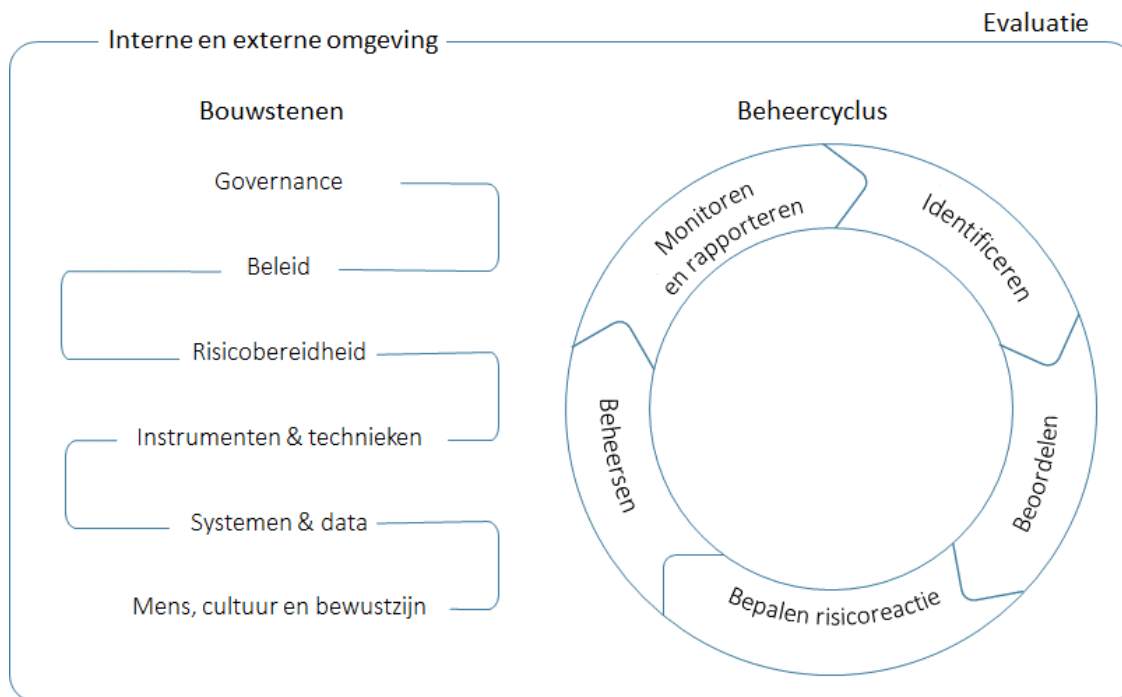
De groepssleutelfunctiehouders van de tweede en derde lijn kunnen escaleren naar de voorzitters van respectievelijk de Raad van Bestuur, het A&RC en de Raad van Commissarissen. Sleutelfunctiehouders van de tweede lijn volgen het escalatie pad via de groepssleutelfunctiehouder, of via de bestuursvoorzitter van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. en daarna de Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Aanvullend mogen de sleutelfunctiehouders contact opnemen met externe toezichthouders en daar melding doen als zij dat nodig achten.

Raamwerk

Zoals bij de risicostrategie is genoemd wordt de risicobeheersing ondersteund door één uniform risicomanagement- en intern beheersingssysteem. Dit is uitgewerkt in het raamwerk van het IGRC wat zorgt voor consistentie en samenhang waarmee wordt bijgedragen aan consistente informatie voor besluitvorming en monitoring, een uniforme benadering en het structureren en prioriteren van de activiteiten van de business en de sleutelfuncties compliance, risicomanagement, actuariaat en internal audit.

Het raamwerk zoals opgenomen in onderstaand figuur geeft de samenhang van de onderdelen van het IGRC. Het volgen van de interne en externe omgeving is essentieel voor het onderhoud en de uitvoering van het IGRC. Bij het doorlopen van de beheercyclus en in het bijzonder het identificeren van mogelijke risico's is kennis van ontwikkelingen in de interne en externe omgeving een vereiste. Specifieke aandachtspunten in de externe omgeving zijn de opdoemende risico's ('emerging risks') en de (toekomstige) wet- en regelgeving.

In de beheercyclus van het IGRC worden, gegeven de kennis van ontwikkelingen in de interne en externe omgeving, de risico's via een doorlopend proces geïdentificeerd, beoordeeld, beheerst, gemonitord en gerapporteerd. De beheercyclus wordt, met gebruikmaking van de bouwstenen van het IGRC, toegepast op verschillende niveaus (strategisch, tactisch en operationeel) en binnen specifieke contexten (organisatieonderdelen, ketens, processen, programma's/projecten en risicotypen). Voor de evaluatie van het IGRC vinden periodiek onderstaande evaluaties plaats op (onderdelen van) het IGRC.



De governance is hiervoor toegelicht bij de beschrijving van het Three Lines model. Groepsbreed IGRC-beleid borgt dat de beheercyclus door de hele organisatie consistent wordt uitgevoerd. Onderstaand is een nadere toelichting opgenomen op de bouwstenen, instrumenten en technieken en de risicobereidheid van het IGRC.

Instrumenten en technieken

De instrumenten en technieken van het IGRC bieden hierbij concrete en praktische ondersteuning om de beheercyclus uit te voeren. In de beheercyclus van het IGRC worden, gegeven de kennis van ontwikkelingen in de interne en externe omgeving, de risico's via

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

een doorlopend proces geïdentificeerd, beoordeeld, beheerst, gemonitord en gerapporteerd. De instrumenten en technieken van het IGRC bieden hierbij concrete en praktische ondersteuning om de beheercyclus uit te voeren.

1	Risk Self Assessments (RSA's); waarmee risico's worden geïdentificeerd, beoordeeld en een risicoreactie wordt bepaald.
2	Modellen en methodologieën; specifiek voor de berekening van het vereiste kapitaal onder Solvency II, de 'Solvency Capital Requirement' (SCR), hanteert Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een door het externe college van toezichthouders goedgekeurd partieel intern model, waarbij enkele risico's worden gekwantificeerd met een intern model en de overige risico's met de standaardformule van Solvency II.
3	Scenario's en stress testen; waarmee risico's worden beoordeeld en gekwantificeerd.
4	Het Achmea Control Framework (CFW); waarmee de interne beheersing met Key Risks/Key Controls wordt vormgegeven.
5	Issuemanagement; waarmee verbeteracties voor interne beheersing worden bewaakt.
6	Incidentmanagement; waarmee operationele verliezen door incidenten worden opgevolgd, en een continu verbetercyclus door het leren van fouten wordt ondersteund.
7	Risk Letters; het gedurende een bepaalde periode accepteren van de potentiële nadelige effecten van het restrisico. Dit betekent echter niet dat de kwalificatie van het risico daarmee positief beïnvloed wordt. De benodigde risicomitigatie blijft onverminderd in stand.
8	Periodieke rapportages; waarmee inzicht wordt gegeven in het risicoprofiel en de risicobeheersing.
9	ORSA; In de ORSA wordt vastgesteld in hoeverre de huidige en toekomstige kapitaal- en liquiditeitspositie voldoende worden geacht onder normale en onder extreme omstandigheden.
10	Herstel en resolutie; waarmee een plan klaarligt voor herstel en/of afwikkeling in omstandigheden van financiële stress.

Periodiek, meestal jaarlijks, worden risicoanalyses uitgevoerd bij de strategie, jaarplannen en op operationeel niveau voor het identificeren, beoordelen en het bepalen van de risicoreactie. Via de reguliere monitoring en rapportages vindt een herbeoordeling van het risicoprofiel plaats op basis van de belangrijkste ontwikkelingen in de interne en externe omgeving, waarbij de frequentie afhangt van het soort risico. Voor de evaluatie van het IGRC vinden periodiek evaluaties plaats op (onderdelen van) het IGRC.

Er is een generiek beheersingskader beschikbaar en vastgelegd in de beleidsdocumenten van het IGRC en de thema's van het Achmea Control Framework (CFW). Deze vullen elkaar aan waarbij in het algemeen de beheersing zoals vastgelegd in de beleidsdocumenten van het IGRC in de thema's van het CFW verder zijn uitgewerkt. Bij het strategisch en tactisch risicomangement wordt de beheersing ingevuld door specifieke beheersmaatregelen te bepalen en te monitoren.

De ontwikkeling, het beheer en de wijzigingen van modellen die worden gebruikt ten behoeve van onder andere risicometing, financiële en bedrijfseconomische berekeningen vallen onder een strikt modelbeheer waarmee wordt geborgd dat de modellen adequaat worden beheerst. Hierbij wordt het risicobeeld van de modellen beoordeeld, waarbij verplicht is gesteld dat modellen met een (zeer) hoog bruto risico periodiek worden gevalideerd door de onafhankelijke modelvalidatie afdeling binnen de stafafdeling Risk Management en goedgekeurd door de MGC. Onderdeel van het beheer is dat wijzigingen conform een beheerst wijzigingenproces worden doorgevoerd en goedgekeurd.

Het partieel intern model voor Solvency II is naast de behandeling in de MGC ook goedgekeurd door de Raad van Bestuur, het bestuur van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., het A&RC en de Raad van Commissarissen. Na het doorlopen van de interne governance worden nieuw ontwikkelde modellen ter goedkeuring voorgelegd aan het externe college van toezichthouders. Grote modelwijzigingen worden na goedkeuring door de MGC ter goedkeuring voorgelegd aan het externe college van toezichthouders en worden pas na goedkeuring in gebruik genomen voor het vaststellen van de kapitaalspositie.

Via de reguliere monitoring en rapportages vindt een herbeoordeling van het risicoprofiel plaats op basis van de belangrijkste ontwikkelingen in de interne en externe omgeving, waarbij de frequentie afhangt van het soort risico.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Op basis van de uitgevoerde beheercyclus wordt jaarlijks het groepsbrede eigen risico- en solvabiliteitsbeoordelingsrapport ORSA voor de verzekeringsactiviteiten opgesteld. In de ORSA-rapportage wordt vastgesteld in hoeverre de huidige en toekomstige kapitaal- en liquiditeitspositie voldoende worden geacht onder normale en onder extreme omstandigheden. Tevens wordt in de ORSA de geschiktheid van het partieel intern model beoordeeld. Als er zich tussentijds een gebeurtenis (interne of extern) voordoet met een potentiële significante impact op de solvabiliteit (prudentieel en/of economisch) en/of liquiditeit, dat wil zeggen waarbij de grenzen van de risicobereidheid doorbroken (dreigen te) worden, wordt een extra ORSA uitgevoerd.

De ORSA geeft inzicht in en een beoordeling van de ontwikkeling van het risicoprofiel, solvabiliteit en liquiditeit in de planperiode, zowel onder normale omstandigheden (best estimate) als onder stress. De rapportage wordt jaarlijks verstrekt aan het externe college van toezichthouders.

In het kader van de wet 'herstel en afwikkeling verzekeraars' heeft Achmea voor de Groep en Nederlandse verzekeringsentiteiten een herstelplan, het Voorbereidend Crisisplan (VCP), met als doel voorbereid te zijn op crisissituaties.

Jaarlijks wordt afsluitend door het management een Internal Control Statement uitgegeven waarin de directie van een bedrijfsonderdeel aangeeft of zij van mening is dat de rapportages gedurende het jaar een getrouwe weergave geven van de effectieve werking van het interne controlesysteem van het bedrijfsonderdeel.

Risicobereidheid

De risicobereidheid ('risk appetite') betreft het maximum risico dat Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. bereid is te accepteren bij het realiseren van de gekozen strategie en (bedrijfs)doelstellingen. De risicobereidheid van een risico bestaat uit een kwalitatief statement, Key Risk Indicators (KRI) en bijbehorende limieten en wordt bepaald vanuit de strategie, de risicostrategie en jaardoelstellingen.

Onderstaand is een overkoepelend overzicht opgenomen van de kwalitatieve statements en de doorvertaling hiervan in KRI's. In de achterliggende paragrafen is een nadere toelichting opgenomen op de beheersing van de onderdelen van de risicobereidheid.

Financieel	Statement	KRI's
Kapitaal	De kapitaalpositie sluit aan bij het benodigde kapitaal volgens het risicoprofiel. De kapitaalpositie voldoet minimaal aan de kapitaaleisen van de toezichthouder met een kapitaalbuffer boven op het wettelijke vereiste kapitaal. In de sturing en besluitvorming wordt expliciet rekening gehouden met de economische solvabiliteit.	- Solvabiliteitsratio Solvency II - Economische solvabiliteit
Liquiditeit	Er wordt voldoende liquiditeit aangehouden om nu en in de toekomst te voldoen aan alle liquiditeitsvereisten.	- Beschikbare liquiditeit in een going concern situatie - Liquiditeitscapaciteit na een stress situatie
Financieel risicobeleid	Er wordt een adequaat marktrisicobeleid gevoerd waarbij jaarlijks een marktrisico-budget wordt goedgekeurd dat passend is bij het rendement en risicoprofiel rekening houdend met de kapitaal- en liquiditeitspositie. Er wordt een adequaat tegenpartijbeleid (inclusief collateral management) gevoerd om ongewenste concentraties in het tegenpartijrisico te voorkomen.	- Afwijking marktrisicobudget - Impact renteschok Solvency II - Impact renteschok economische eigen vermogen - Limietoverschrijdingen bij tegenpartijen
Niet-financieel	Statement	KRI's
Kwaliteit van producten en diensten	Het belang van de klant staat centraal en er zal vanuit de coöperatieve gedachtengoed worden gestuurd op samenwerking en resultaatgerichtheid teneinde de klant ten dienste te zijn.	- Klantbelang Centraal Score

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Operationeel risico/ Interne beheersing	<p>Er wordt een adequaat operationeel risico beleid gevoerd dat gericht is op het voorkomen van materiële financiële schade, incidenten, issues en reputatie-schade als gevolg van operationele, compliance, cyber en integriteits risico's. Achmea zorgt ervoor dat geconstateerde incidenten en issues conform het beleid binnen de hiervoor gestelde termijnen zijn hersteld en er maatregelen genomen zijn om herhaling te voorkomen.</p> <p>Er wordt een adequaat business continuity management beleid gevoerd dat is gericht op het voorkomen van het uitvallen van bedrijfskritische ketens. Achmea zorgt ervoor dat uitval binnen de hiervoor gestelde termijnen zijn hersteld en er maatregelen genomen zijn om herhaling van uitval te voorkomen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Internal Control Framework - Reputatiescore - Financiële schade door operationele risico's - Very urgent issues - Uitval bedrijfskritieke ketens
Compliance	<p>Er wordt gehandeld in overeenstemming met bestaande en nieuwe wet- en regelgeving. Geconstateerde schendingen door Achmea, medewerkers en derde partijen worden conform het incidentenbeleid hersteld.</p> <p>Implementatie van nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving vindt tijdig plaats. Geconstateerde schendingen op voortgang door Achmea, medewerkers en derde partijen worden conform het incidentenbeleid hersteld.</p> <p>Achmea medewerkers, derde partijen, leveranciers en klanten handelen integer. Medewerkers en externen handelen in overeenstemming met de Algemene Gedragscode Achmea. Bij sanctionering van integriteit schendingen wordt een zero tolerance beleid gehanteerd. De risicobeheersing is gericht op het voorkomen van materiële integriteit schendingen op het gebied van witwassen, terrorismefinanciering, omzeiling sancties, corruptie, belangenverstremgeling, belastingfraude, interne fraude, externe fraude, marktmanipulatie, cybercrime en maatschappelijk onbetamelijk gedrag. Geconstateerde integriteitsschendingen worden conform het incidentenbeleid hersteld.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Overtredingen wet- en regelgeving - Implementatie wet- en regelgeving - Integriteitsschendingen
Duurzaamheid	<p>Achmea voert een ESG-beleid gericht op het voor haar stakeholders en de maatschappij voorkomen en mitigeren van negatieve impact op het gebied van milieu (E), sociale (S) en bestuurlijke (G) aspecten gerelateerd aan onze activiteiten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - MSCI ESG-rating - Sustainalytics ESG-rating

E. VERZEKERINGSRISICO

Vanuit het perspectief van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. als verzekeraar is verzekeringsrisico het risico op verlies of op een ongunstige ontwikkeling van de waarde van de Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten, als gevolg van verschillen tussen actuele ontwikkelingen en niet-economische aannames of door het plaatsvinden van onwaarschijnlijke gebeurtenissen en omvat levenrisico's. Het inflatierisico in eigen kosten valt ook onder het verzekeringsrisico. Het verzekeringsrisicobeleid beschrijft hoe deze verzekeringsrisico's worden beheerst.

Hieronder en in de volgende paragrafen over de levenrisico's volgt een nadere toelichting over de beheersing van het verzekeringsrisico.

Productontwikkeling en productreview

Voor het introduceren van nieuwe verzekeringsproducten en de periodieke review van bestaande verzekeringsproducten heeft Achmea een productgoedkeurings- en reviewbeleid ('Product Approval & Review Process Policy') opgesteld. Achmea wil aan klanten een zekere en transparante oplossing bieden die voortdurend aansluit bij het klantbelang, inclusief een eerlijke prijsstelling. Producten mogen niet op de markt gebracht of gedistribueerd worden zonder een zorgvuldige afweging van de risico's en een zorgvuldige toetsing van andere relevante aspecten, waaronder de zorgplicht jegens de klant. Ook bestaande producten worden periodiek en dynamisch – met oog voor maatschappelijke ontwikkelingen – gereviewd en zo nodig aangepast om te borgen dat deze

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

blijvend in het belang zijn van de klant. Daarnaast richt de periodieke review zich op het strategische belang van een product, de businesscase van een portefeuille, de premieopbouw en de winstgevendheid van het product.

Herverzekering

Achmea heeft een herverzekeringsbeleid waarin alle verantwoordelijkheden met betrekking tot het herverzekeringsproces zijn vastgelegd. Achmea Reinsurance Company N.V. (hierna: Achmea Reinsurance) is de herverzekeringsmaatschappij van de Groep waar zij vanuit de drie rollen (adviseur, risicodragers en inkoper) de herverzekering voor de verzekeringsentiteiten van Achmea verzorgt. Zij sluit hiervoor herverzekeringscontracten met onder meer Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. De contracten worden via retrocessie gedeeltelijk geplaatst bij externe herverzekeraars. Aanvullend op deze interne herverzekering heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een portefeuille die extern herverzekerd is.

Reservering

In het reserveringsproces wordt de waarde van de verplichtingen bepaald voor de lopende verzekeringscontracten. De methodologie die hiervoor wordt gebruikt kan per regime verschillen: IFRS-verslaggeving en Solvency II. De Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten worden tenminste vier keer per jaar bepaald en vaker als dit noodzakelijk wordt geacht of wanneer dit wettelijk vereist is.

Levensrisico

Levensrisico is het risico op verlies of op een ongunstige verandering in de waarde van Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten door:

- Veranderingen in het niveau, de trend of volatiliteit van de onderliggende risicofactoren (sterfte- en invalideringskansen, kosten en vervalkansen);
- De onzekerheid van tarieven en aannames voor de voorzieningen in relatie tot extreme of onregelmatige gebeurtenissen. Hieronder vallen sterfte-, langlevens-, arbeidsongeschiktheid-, verval-, kosten- en catastroferisico's.

Risicoprofiel

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is in 2016 gestopt met de verkoop van pensioenverzekeringen. Het Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds (CB APF) en de Centraal Beheer PPI N.V. (CB PPI) bieden hiervoor alternatieven. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. werkt aan gerichte groei met het aanbieden van Overlijdensrisicoverzekeringen (ORV) en Direct Ingaande Pensioenen/Lijfrentes (DIP/DIL).

De levenportefeuille bestaat uit levensverzekeringen met en zonder winstdeling en beleggingsverzekeringen:

- Levensverzekeringen met winstdeling zijn traditionele levensverzekeringsproducten met winstdelingen, zoals spaarproducten en collectieve verzekeringen.
- Traditionele levensverzekeringen zonder winstdeling omvatten vooral overlijdensrisicoverzekeringen, zowel als afzonderlijk product, als gekoppeld aan een hypotheek.
- Bij beleggingsverzekeringen ('unit-linked') zijn de beleggingsrisico's voor risico van de polishouder.

Het vereist kapitaal onder Solvency II geeft op kwantitatieve wijze inzicht in de samenstelling van het levensrisico.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

LEVENRISICO

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Sterfte	131	116
Langleven	1.029	966
Arbeidsongeschiktheid	2	3
Verval	166	172
Kosten	497	460
Catastrofe	83	81
Diversificatie	-574	-541
Vereist kapitaal Levenrisico	1.334	1.257

Het vereist kapitaal voor het levenrisico stijgt in 2023 met € 77 miljoen met name door de daling van rente en door gewijzigde verval- en kostenaannames. Deze effecten worden deels gecompenseerd door roll-forward en portefeuilleontwikkelingen.

De onderstaande tabel geeft inzicht in verschillende gevoeligheden ten opzichte van de solvabiliteitspositie ultimo jaar.

SOLVENCY II GEVOELIGHEDEN: LEVEN

	31 DECEMBER 2023			31 DECEMBER 2022		
	IMPACT TOEGESTAAN SII EIGEN VERMOGEN	IMPACT VEREIST KAPITAAL	IMPACT RATIO (%)	IMPACT TOEGESTAAN SII EIGEN VERMOGEN	IMPACT VEREIST KAPITAAL	IMPACT RATIO (%)
Langleven (-5%)	2.428	1.492	163%	2.903	1.530	190%
Kosten (+10%)	2.408	1.509	159%	2.889	1.544	187%
Verval event	2.619	1.461	179%	3.084	1.499	206%

In het scenario langleven worden de sterftetekansen met 5% verlaagd ten opzichte van het basisscenario. De impact van dit scenario is stabiel ten opzichte van ultimo 2022. In het scenario kosten +10% worden de kostenassumpties als onderdeel van de best estimates met 10% verhoogd ten opzichte van de assumpties in het basisscenario. De impact van dit scenario is stabiel ten opzichte van ultimo 2022. In het scenario verval worden de gehanteerde verval assumpties bij de vaststelling van de best estimates met 50% verhoogd (of met 50% verlaagd indien dit een ongunstiger impact heeft op vereiste kapitaal) ten opzichte van het basisscenario. De impact van dit scenario is stabiel ten opzichte van ultimo 2022.

Risicobeheersingsmaatregelen

Het PARP-beleid zorgt voor een adequate prijsstelling bij een juiste weerspiegeling van de risico's. Voor de beheersing van risico's op individueel niveau zijn tarieven gedifferentieerd naar risicocategorie (bijvoorbeeld roken/niet-roken) en is voor de acceptatie van levensverzekeringen een medische keuring vereist.

Op portefeuilleniveau vindt herverzekering plaats en kan een en-bloc clause worden toegepast op grond waarvan in bepaalde gevallen de premie kan worden verhoogd. Met dit instrument kunnen de gevolgen van een ongunstig sterftcijfer en gestegen kosten worden beperkt. Het besluit om geen collectieve pensioenverzekeringen meer aan te bieden heeft als gevolg dat de instroom van nieuw langlevenrisico is afgenomen. Het kostenrisico wordt onder andere beheerst door het kostenniveau in lijn te houden met de afname van de portefeuille.

Herverzekering wordt bij het levenrisico gebruikt om het sterfte- en catastroferisico te beperken.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is beschermd door middel van herverzekering. Achmea Reinsurance Company N.V. heeft een quota-share overeenkomst met Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. waarvan het een deel extern plaatst. Aanvullend heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een portefeuille van ingegane tijdelijke lijfrentes die extern herverzekerd zijn. Deze contracten zijn gevoelig voor het sterfte- en catastroferisico. Het risico op een pandemie wordt door

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. niet herverzekerd, waarbij periodiek wordt geëvalueerd om te beoordelen of herverzekering gunstig is.

De sterftetabellen die in Nederland worden gebruikt, houden rekening met een toekomstige toename van de levensverwachting en worden aangepast aan het specifieke karakter en de samenstelling van het verzekeringsbestand van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

F. MARKTRISICO

Marktrisico is het risico op verlies of op een ongunstige verandering in de financiële positie als direct of indirect gevolg van schommelingen in de marktprijzen van activa, verplichtingen en financiële instrumenten. Hieronder vallen renterisico, aandelenrisico, vastgoedrisico, spreadrisico, valutarisico en marktconcentratierisico. Een toename van de kosten als gevolg van een hogere inflatie valt onder kosten risico en wordt met de standaard formule onder verzekeringstechnische risico berekend.

Risicoprofiel

Als financiële dienstverlener loopt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. marktrisico vanwege haar beleggingsportefeuille, verzekeringsproducten en retail bankproducten (hypotheken, deposito's, spaarrekeningen en rekening-courant). Inzicht in de samenstelling van de beleggingsportefeuille wordt gegeven in Toelichting 3 Vastgoedbeleggingen en in Toelichting 4 Beleggingen.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. hanteert een intern model voor de berekening van het marktrisico kapitaal. In onderstaande tabel wordt het marktrisico kapitaal weergegeven.

MARKTRISICO

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Rente	93	556
Aandelen	730	768
Vastgoed	316	336
Spread	418	572
Valuta	55	45
Diversificatie	-487	-1.050
Vereist kapitaal Marktrisico	1.124	1.227

De kapitaalvereisten voor het rente-, aandelen-, vastgoed- en het spreadrisico worden in het interne model als één bedrag berekend. Voor presentatie doeleinden wordt dit bedrag terugvertaald naar de individuele risico's. Hierbij worden de individuele risicotypes te hoog voorgesteld. Dit wordt via de diversificatie gecorrigeerd.

Het vereist kapitaal voor het marktrisico neemt in 2023 met € 103 miljoen af door met name een afname van het renterisico en het spread risico, deels gecompenseerd door een afgenomen diversificatievoordeel. Het renterisico daalt met € 463 miljoen met name door modelwijzigingen en rentemutaties, deels gecompenseerd door een stijging als gevolg van de jaarlijkse kalibratie, portefeuillewijzigingen, bijsturing van de kapitaal hedge en spreadbewegingen. Het spreadrisico daalt met € 154 miljoen door de jaarlijkse kalibratie, spreadmutaties en modelwijzigingen. Het diversificatievoordeel neemt met € 563 miljoen af met name door de afname van het rente- en spreadrisico.

De solvabiliteitspositie is gevoelig voor marktschommelingen. De tabel op de volgende bladzijde geeft inzicht in die gevoeligheden ten opzichte van de solvabiliteitspositie ultimo jaar.

SOLVENCY II GEVOELIGHEDEN

(€ MILJOEN)

	31 DECEMBER 2023			31 DECEMBER 2022		
	IMPACT TOEGESTAAN SII EIGEN VERMOGEN	IMPACT VEREIST KAPITAAL	IMPACT RATIO (%)	IMPACT TOEGESTAAN SII EIGEN VERMOGEN	IMPACT VEREIST KAPITAAL	IMPACT RATIO (%)
Aandelen -20%	-331	-34	-19%	-374	-38	-20%
Rente -50 basispunten	164	66	3%	196	103	-1%
Rente +50 basispunten	-128	-55	-2%	-157	-101	4%
Vastgoed -20%	-204	3	-14%	-242	14	-18%
Spread -50 basispunten	141	21	7%	67	29	1%
Spread +50 basispunten	-114	-17	-6%	-6	-37	5%

Bij de bepaling van de gevoeligheden voor rente (-/+ 50 basispunten) wordt de Ultimate Forward Rate (UFR) gelijk gehouden en niet geschokt. Bij de gevoeligheid voor spread wordt de Volatility Adjustment vastgesteld op basis van de gewijzigde spreads. De uitkomsten hangen samen met een gewijzigde samenstelling van de balans en kasstromen. Daarnaast wordt de impact bepaald op de gevoelige activa, passiva en kapitaaleis waarbij de risicomarge niet opnieuw wordt bepaald. De gevoeligheden zijn berekend met het goedgekeurde partiel intern model voor marktrisico. Rekening is gehouden met de bestaande hedgingstrategie zoals hieronder nader is toegelicht bij de risicobeheersingsmaatregelen.

De gevoeligheid aandelen -20% wordt bepaald door een verlaging van 20% van de marktwaarde van de aandelen. In 2023 leidt dit tot een daling van de solvabiliteit van -19%-punt (2022: -20%-punt). De impact in 2023 is afgenomen door derisking van de portefeuille. De gevoeligheid spread +/- 50 basispunten wordt bepaald door een schok van +/- 50 basispunten op alle spreadgevoelige beleggingen. In 2023 leidt de -50 basispunten schok tot een verhoging van de solvabiliteit van 7%-punt (2022: 1%-punt). De +50 basispunten schok heeft in 2023 een impact van -6%-punt op de solvabiliteit (2022: 5%-punt). De spreadgevoeligheid in 2023 is hoger dan 2022 door grote wijzigingen in de overheidsportefeuille.

Risicobeheersingsmaatregelen

Het marktrisicobeleid beschrijft de onderdelen van het marktrisicomangementproces:

- Jaarlijks wordt een limiet op het marktrisico vastgesteld binnen de grenzen van de risicobereidheid als een vast bedrag voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.
- In het beleggingsplan wordt vervolgens een optimale portefeuille (de strategische beleggingsmix) bepaald die voldoet aan het vastgestelde marktrisicobudget en het hoogste rendement biedt, gegeven additionele restricties voor bijvoorbeeld liquiditeit en maximum omvang per beleggingscategorie. Het marktrisico wordt periodiek gemonitord, waarbij specifiek gelet wordt op het beheersen van het renterisico en controle of het actuele risicoprofiel voldoet aan de vastgestelde risicobereidheid.

Renterisico

Renterisico is het risico op verlies dat voortkomt uit de gevoeligheid van de waarde van activa en verplichtingen voor veranderingen in de rentetermijnstructuur (zowel nominaal als reëel) of rentevolatiliteit. Inflatie en rente zijn positief gecorreleerd, dus wanneer toenemende inflatie gepaard gaat met een stijging van de rente is dit op de lange termijn gunstig voor Achmea Pensioen en Levensverzekeringen N.V.

De solvabiliteitsratio wordt beïnvloed door de rentecurve die wordt gebruikt bij de waardering. Bij de waardering van de Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten wordt de door EIOPA voorgeschreven en gepubliceerde curve UFR gehanteerd.

Het marktrisicobeleid beschrijft hoe dit renterisico wordt beheerst. Het rentebeleid is gericht op het beheersen van het renterisico van de beleggingen en verplichtingen aan de hand van verschillende rentescenario's. Voor deze beoordeling worden renteschokken toegepast op de replicerende portefeuilles en de gerelateerde bestaande beleggingsportefeuilles. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. hanteert een limiet voor de rentegevoeligheid van de Solvency II solvabiliteitsratio bij parallelle renteschokken van 50 basispunten. Het vereist kapitaal voor renterisico wordt bepaald met een rentecurve waarbij geëxtrapoleerd

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

wordt vanaf 30 jaar in plaats van 20 jaar (zoals wordt voorgeschreven voor de verplichtingen). Dit maakt het mogelijk om een meer economische hedge positie in te nemen om ook de lange termijn renterisico's goed te beheersen.

De rentegevoeligheid van de netto positie wordt maandelijks beoordeeld. Voor het sturen op de stabiliteit van de solvabiliteitsratio op termijn zijn de limieten voor de rentegevoeligheid van de solvabiliteitsratio ruimer bij hogere niveaus van de solvabiliteitsratio. Daarnaast worden voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de langeretermijneffecten van parallelle rentebewegingen, vormveranderingen van de rentecurve en de gevoeligheid voor de rentevolatiliteit gemonitord.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. hanteert geen specifieke limieten voor inflatierisico binnen het marktrisicobeleid. Inflatierisico wordt hier gemanaged op het niveau van marktrisico. Voor andere aspecten van inflatierisico, waaronder eigen bedrijfskosten, gelden specifieke beheersmaatregelen (zie ook de toelichting op het risicothema 'Geopolitieke instabiliteit en inflatie' in onderdeel A. Belangrijkste Risicothema's in 2023).

Opgemerkt wordt dat het belang van rentesturing voor het IFRS resultaat en vermogen is toegenomen als gevolg van de introductie van IFRS 17.

Het afdekken van het renterisico gebeurt door middel van een maandelijks rentebeheersingsproces dat gebruik maakt van rentederivaten (swaps en swaptions). De waarde van de rentederivatenpositie is € 1,5 miljard (2022: € 1,4 miljard) met een nominaal bedrag van € 7,7 miljard (2022: € 43,3 miljard).

Aandelenrisico

Aandelenrisico is het risico op verlies dat voortkomt uit de gevoeligheid van de waarde van de activa en verplichtingen voor veranderingen in het niveau van marktprijzen van aandelen en alternatieve beleggingen.

Voor de Nederlandse verzekeringsentiteiten waaronder Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is het doel van het beleggen in aandelen om de gemiddelde lange termijn risicopremie te verdienen. Aandelen geven de mogelijkheid om een hoger rendement te halen dan vastrentende waarden en geven diversificatiemogelijkheden. De aandelen worden gespreid over een aantal beleggingscategorieën, waarmee diversificatievoordelen worden behaald. Voor het beheersen van het aandelenrisico worden geen derivaten ingezet. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. hanteert geen specifieke limieten voor aandelenrisico. Aandelenrisico wordt gemanaged op het niveau van marktrisico.

Vastgoedrisico

Het vastgoedrisico is het risico op verlies dat voortkomt uit de gevoeligheid voor veranderingen in het niveau van de marktprijzen van vastgoed. Een overzicht van de vastgoedbeleggingsportefeuille wordt gegeven onder Toelichting 3 Vastgoedbeleggingen.

Vastgoed maakt onderdeel uit van de beleggingsmix waarbij rekening wordt gehouden met een verwacht rendement, volatiliteit en een correlatie met andere risico's. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. hanteert geen specifieke limieten voor vastgoedrisico. Vastgoedrisico wordt gemanaged op het niveau van marktrisico.

Spreadrisico

Het spreadrisico is het risico op verlies dat voortkomt uit de gevoeligheid voor veranderingen in het niveau van kredietopslagen ('credit spreads') in de rente. Hierbij wordt voor de berekening van het vereist kapitaal onder Solvency II ook het kredietrisico op staatsobligaties en hypotheken meegenomen.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. loopt spreadrisico op haar vastrentende beleggingen. Voor een verdeling van de vastrentende beleggingen over de creditratings wordt verwezen naar Toelichting 22 Kredietkwaliteit financiële activa. Bij de vaststelling van de economische balans gebruikt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. ook de Volatility Adjustment voor de waardering van de Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten. Wijzigingen in de spreads leiden tot veranderingen in de Volatility Adjustment en daardoor in de waarde van de Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Spreadrisico wordt beheerst en gemonitord als onderdeel van het tegenpartijrisicobeleid en het marktrisicobeleid. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. beperkt het spreadrisico met een prudente beleggingsstrategie die zorgt voor de juiste balans tussen de verschillende typen instrumenten (bedrijfsobligaties, obligaties van financiële instellingen (financials), gedekte obligaties, staatsgerelateerde obligaties, hypotheek en asset backed securities), de credit rating, het looptijdenprofiel en de regionale verdeling. Op basis van het goedgekeurde intern model voor marktrisico wordt de beleggingsportefeuille verder geoptimaliseerd.

Er is sprake van een gering spreadrisico tussen de verplichtingen uit hoofde van spaarwaarden, waarvoor de renteopbrengst is gebaseerd op de rente die de polishouder betaalt op zijn spaarhypothek en de bijbehorende vorderingen op Rabobank Groep en Achmea Bank. Voor de spaarhypotheken zonder additionele zekerheden wordt kapitaal aangehouden conform de Q&A van DNB inzake de behandeling van spaarhypotheken onder Solvency II.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. hanteert geen specifieke limieten voor spreadrisico. Spreadrisico wordt gemanaged op het niveau van marktrisico.

Valutarisico

Valutarisico is het risico op verlies dat voortkomt uit de gevoeligheid van de waarde van de activa en verplichtingen voor veranderingen in het niveau of volatiliteit van valutakoersen.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. loopt valutarisico, met name in US-dollars, als onderdeel van de reguliere beleggingsportefeuille (aandelen, vastrentende beleggingen en beursgenoteerde vastgoedondernemingen).

De onderstaande tabel over het valutarisico toont de totale blootstelling aan de belangrijkste valuta per balansdatum.

VALUTA RISICO

(€ MILJOEN)

	2023 TOTALE BLOOTSTELLING	2023 NOMINALE WAARDE VAN AFDEKKINGS- INSTRUMENTEN	2023 NETTO BLOOTSTELLING	2022 TOTALE BLOOTSTELLING	2022 NOMINALE WAARDE VAN AFDEKKINGS- INSTRUMENTEN	2022 NETTO BLOOTSTELLING
Netto-positie						
US dollar	883	-768	115	801	-757	44
Pond sterling	199	-232	-33	148	-183	-35
Japanse yen	53	-53		83	-83	
Zwitserse franc	64	-68	-4	101	-103	-2
Turkse lira	1		1			
Deense krone	6		6	12		12
Australische dollar	9	-9		23	-23	
Canadese dollar	14	-13	1	19	-19	
Overige	74	-11	63	84	-8	76
Totaal	1.303	-1.154	149	1.271	-1.176	95

De exposure in de beleggingsportefeuille wordt afgedekt met valutatermijncontracten, met uitzondering van de exposure inzake commodities en beleggingen in emerging markets (zowel vastrentend als zakelijke waarden) in lijn met het beleggingsbeleid.

Marktconcentratierisico

Marktconcentratierisico is het risico op verlies dat voortkomt uit het gebrek aan diversificatie van beleggingen en verplichtingen binnen marktrisico of vanwege grote gevoeligheid voor faillissement van een individuele tegenpartij of groep van verwante tegenpartijen, voor zover dit niet tot uitdrukking komt onder het tegenpartijrisico. De balans van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. bevat geen marktconcentraties die tot kapitaalsvereisten onder Solvency II leiden.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

G. TEGENPARTIJRISICO

Tegenpartijrisico is het risico op verlies dat voortkomt uit onverwachte faillissementen of een verslechtering van de kredietwaardigheid van de tegenpartijen en debiteuren van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Risicoprofiel

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is blootgesteld aan tegenpartijrisico op het gebied van derivaten, herverzekeringen, tussenpersonen en polishouders. Het kredietrisico op hypotheek en landen wordt voor de berekening van het vereist kapitaal onder Solvency II meegenomen onder het spreadrisico.

Een overzicht van de financiële beleggingen naar credit rating, een overzicht van activa en verplichtingen waarop verrekening en vergelijkbare overeenkomsten van toepassing zijn en een overzicht van financiële activa met betalingsachterstanden of waarop bijzondere waardevermindering is toegepast zijn opgenomen in Toelichting 22 Kredietkwaliteit financiële activa.

Het vereist kapitaal voor het tegenpartijrisico stijgt in 2023 met € 34 miljoen tot € 92 miljoen (2022: € 58 miljoen). De stijging van het tegenpartijrisico wordt met name veroorzaakt door hogere belastingvorderingen als gevolg van de fiscale verliesverrekening in 2023.

Risicobeheersingsmaatregelen

Het tegenpartijrisicobeheersingsraamwerk op groepsniveau is uitgewerkt in het tegenpartijrisicobeleid waarin onder meer het proces voor het aangaan van transacties met nieuwe tegenpartijen, de limieten en het proces van herziening van de limieten en het bewaken hiervan is beschreven. Het belangrijkste 'preventiedoel' bij het beheersen van het tegenpartijrisico bij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is het voorkomen van ongewenste concentraties en het waarborgen dat de portefeuilles goed gediversifieerd zijn. Daarnaast zijn belangrijke maatregelen bij het beheersen van het tegenpartijrisico ingeregeld zoals gedegen terugvorderingsprocedures om kredietproblemen op te vangen.

De limieten per rating in het tegenpartijrisicobeleid zijn gelijk aan voorgaand jaar en opgenomen in onderstaande tabel:

MAXIMALE BLOOTSTELLING OP GROEPSNIVEAU

(€ MILJOEN)

AAA	700
AA+, AA, AA-	500
A+, A, A-	400
BBB+	250
BBB	200
BBB-	125
<=BB+ en geen rating	Wordt per geval bepaald

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. gebruikt ratings van S&P, Fitch en DBRS. Voor 'private placements' maakt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. aanvullend gebruik van Scope Ratings, Egan-Jones Ratings en Kroll Bond Rating Agency. Als er meerdere ratings beschikbaar zijn voor hetzelfde financiële instrument dan wordt de op een na beste beoordeling gebruikt. Zie Toelichting 22 Kredietkwaliteit financiële activa. Indien er geen rating beschikbaar is voor private placements, dan mag specifiek voor deze categorie een 'interne' rating worden afgeleid via het RiskCalc model van Moody's. Dit model wordt getoetst aan de richtlijnen van het model management & validatie beleid. Voor tegenpartijen met een lagere rating of zonder een rating wordt de kredietwaardigheid per tegenpartij beoordeeld om de maximale blootstelling te bepalen die passend is bij het risicoprofiel.

Het tegenpartijrisicobeleid bevat daarnaast voor specifieke blootstellingen afwijkende limieten, zoals voor bepaalde overheden en banken. Zo geldt er een afwijkend exposurelimiet op groepsniveau voor de blootstelling aan de Rabobank Groep en Achmea Bank. Deze blootstelling bestaat hoofdzakelijk uit aan kapitaalpolissen gekoppelde tegoeden, waarvoor de renteopbrengst is gebaseerd op de rente die de polishouder betaalt op zijn spaarhypotheek). Met de Rabobank Groep zijn additionele zekerheden overeengekomen

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

om dit risico te mitigeren. Er is alleen sprake van tegenpartijrisico op het gedeelte van de portefeuille waar geen zekerheden voor zijn ingeregeld. Dit komt tot uitdrukking in het vereist kapitaal voor spreadrisico de Solvency II ratio geleid.

Derivaten

Derivatentransacties worden alleen aangegaan met tegenpartijen die voldoen aan de rating- en onderpandvereisten van Achmea. ISDA-raamovereenkomsten (International Swaps and Derivative Association) zijn van kracht tussen de entiteiten van Achmea en de tegenpartijen voor derivaten. In het tegenpartijrisicobeleid zijn de onderpandvereisten gedefinieerd die moeten worden opgenomen in de individueel overeengekomen Credit Support Annexes (CSA). Alleen 'prime collateral' wordt geaccepteerd dat bestaat uit staatsobligaties die zijn uitgegeven door landen met een hoge rating en liquide onderpand in euro's, Amerikaanse dollars, Britse ponden en Zwitserse francs. Onafhankelijke waardering van derivaten, dagelijkse afwikkeling van onderpand en verdergaande waarderingscorrecties met betrekking tot de resterende looptijd van het ontvangen onderpand, beperken verder het tegenpartijrisico. Bij het aangaan van nieuwe derivatentransacties wordt gebruik gemaakt van Central Clearing; het merendeel van de derivatenportefeuille loopt via een Central Counterparty (CCP). Achmea maakt gebruik van 'LCH Clearnet' en 'Eurex Clearing' en heeft voor beide een limiet ingeregeld om de maximale blootstelling te begrenzen. De CCP's accepteren alleen 'cash collateral' en het onderpand wordt dagelijks afgerekend. Daarnaast moeten clearing members bijdragen aan de reserves van de CCP om het tegenpartijrisico onder stress scenario's te beheersen.

Polishouders

Het tegenpartijrisico van vorderingen met betrekking tot polishouders wordt beheerst door maatregelen rondom het incasseren van de premies.

H. LIQUIDITEITSRISICO

Liquiditeitsrisico is het risico op verlies dat voortkomt uit het niet efficiënt kunnen voldoen aan de verwachte en onverwachte huidige en toekomstige kasstromen en behoefte voor onderpand zonder hiermee de dagelijkse bedrijfsvoering of de financiële positie van een onder toezicht staande entiteit negatief te beïnvloeden.

Risicoprofiel

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. loopt liquiditeitsrisico. Dit risico is met name verbonden aan stress scenario's zoals massale afkoop bij de levenactiviteiten, al dan niet in samenloop met een stress situatie op de financiële markten. Looptijdanalyses van de Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten worden gegeven in Toelichting 5 Activa en verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en aandeel herverzekeraars in verzekeringsverplichtingen. Daarnaast is liquiditeitsrisico verbonden aan onderpandverplichtingen die voortkomen uit derivatenposities die voornamelijk worden aangehouden voor het afdekken van het renterisico.

Risicobeheersingsmaatregelen

Het liquiditeitsbeleid van Achmea beschrijft hoe het liquiditeitsrisico wordt beheerst. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft maatstaven gedefinieerd die inzicht geven in de liquiditeitspositie en de blootstelling aan het liquiditeitsrisico voor verschillende tijdshorizonten onder normale omstandigheden, evenals voor een reeks stress scenario's.

In aansluiting op het businessplan vindt de liquiditeitsplanning plaats. Aanvullend zijn de procedures en maatregelen beschreven om te voorzien in liquide middelen in tijden van stress. Hierbij zijn mogelijke acties en financieringsbronnen beschreven waarbij ook rekening wordt gehouden met het gedrag van andere tegenpartijen. Jaarlijks wordt er een Liquidity Risk Assessment (LRA) opgesteld waarbij een zo volledig en actueel mogelijk beeld van de liquiditeitsrisico's wordt gegeven. Tevens wordt er een oordeel gegeven over de kwaliteit van de risicobeheersing. De aanbevelingen van het LRA dienen als input voor aanpassingen in het beleid, de risk appetite of de reguliere monitoring en reporting.

In de liquiditeitsplanning wordt rekening gehouden met alle inkomende en uitgaande kasstromen van verzekeringsactiviteiten. Daarnaast wordt er door elke verzekeraar een aantal stress scenario's opgesteld en regelmatig geactualiseerd. Onderwerpen van

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

deze stress scenario's zijn bijvoorbeeld, een massale afkoop voor levensverzekeringen en ook een mogelijke impact van wijzigende collateral-verplichtingen. Ook wordt de impact van een stress situatie op de financiële markten doorgerekend. Ieder kwartaal wordt hierover gerapporteerd door de entiteiten. Het liquiditeitsrisico binnen Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. wordt beperkt door de beschikbaarheid van liquide middelen en een hoog niveau van beleggingen in liquide activa.

I. OPERATIONEEL RISICO

Operationeel risico wordt gedefinieerd als het risico op verlies dat voortkomt uit ontoereikende of falende interne processen, medewerkers of systemen, of door externe gebeurtenissen. Dit kan leiden tot een financieel verlies, maar ook tot reputatieschade. Reputatierisico wordt hierbij niet gezien als een aparte risicocategorie, maar als een vorm van schade die kan voortvloeien uit de risico's die Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. loopt.

Risicoprofiel

Tot de belangrijkste operationele risico's behoren de risico's rond informatiebeveiliging en cybercriminaliteit, risico's met betrekking tot uitbesteding, risico's samenhangend met het digitaliseren van onze dienstverlening en aansprakelijkheidsclaims uit producten en diensten. De risico's voor cybercriminaliteit zijn hoog, als gevolg van malware en ransomware aanvallen door cybercriminelen waarbij gebruik wordt gemaakt van veranderende technieken. Risico's rond de beveiliging van websites en privacygevoelige informatie blijven eveneens hoog. Dit als gevolg van de digitalisering van onze diensten waarbij wijzigingen in onze websites en IT-omgeving worden doorgevoerd. Het risico van onverantwoord omgaan met big data neemt toe in een wereld waarin data een steeds belangrijkere rol spelen. Belangrijke risico's met betrekking tot uitbesteding zijn het concentratierisico en onderuitbesteding.

Het vereist kapitaal onder Solvency II geeft op kwantitatieve wijze inzicht in de hoogte van het operationeel risico. Het vereist kapitaal voor het operationeel risico stijgt in 2023 met € 3 miljoen tot € 125 miljoen (2022: € 122 miljoen). De stijging van het operationeel risico wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere Best Estimate voorziening als gevolg van de gedaalde rente.

Risicobeheersingsmaatregelen

Het IGRC-beleid beschrijft hoe het operationeel risico wordt beheerst. Voor specifieke risicogebeurtenissen zijn daarnaast aanvullend beleid en procedures van kracht zoals voor informatiebeveiliging, business continuïteit en uitbestedingen:

- Informatiebeveiliging: Het geheel van activiteiten dat zich richt op het blijvend realiseren van een optimaal niveau van beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie en informatiesystemen om de bedrijfscontinuïteit niet in gevaar te brengen, klantbelang niet te schaden, financiële schade en imagoschade te voorkomen en te voldoen aan wet- en regelgeving. In het Internal Control Framework zijn hiervoor beheersmaatregelen opgenomen gericht op de volgende thema's: Cybersecurity, IT Architectuur, Datacenter Facilities, Bedrijfscontinuïteit, Data governance, Fysieke veiligheid, IT Operations, Logische Toegangsbeveiliging, Programma's, Projecten en/of verandertrajecten en Wijzigingsbeheer.
- Business Continuity Management (BCM): Dit omvat het onderkennen van dreigingen en de potentiële impact daarvan, het vaststellen van het minimaal vereiste dienstenniveau aan klanten en andere belanghebbenden, en het uitvoeren en testen van maatregelen waarmee majeure verstoringen van bedrijfskritieke ketens worden voorkomen waarmee de impact van de verstoringen tot aanvaardbare proporties wordt beperkt. In het Internal Control Framework zijn hiervoor beheersmaatregelen opgenomen gericht op het voorkomen van langdurige systeemuitval en back up en recovery van data en systemen.
- Uitbesteding: Uitbestedingsprocessen dienen zorgvuldig en beheerst plaats te vinden, gebaseerd op een risico/rendement afweging en schriftelijke documentatie van wederzijdse verplichtingen. In het Internal Control Framework zijn hiervoor beheersmaatregelen opgenomen gericht op contractering, naleving van Service Level Agreements en registratie van uitbestedingen.

Risicoanalyses worden periodiek uitgevoerd, conform het IGRC-beleid, om de operationele risico's en de hierbij behorende beheersmaatregelen te identificeren binnen Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Ook worden op verschillende niveaus en op verschillende onderwerpen analyses uitgevoerd, bijvoorbeeld in de vorm van scenario analyses. Recent zijn er scenario analyses uitgevoerd met betrekking tot roque trading, mandaatbeheer, IT disruption en cybercriminaliteit. Een scenario analyse met betrekking tot cybercriminaliteit heeft onder meer geleid tot het afsluiten van een cyberrisicoverzekering. Ook is er in de

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

risicoanalyses aandacht voor innovaties die impact hebben op de bedrijfsvoering en de beheersing zoals de toepassing van algoritmes in de processen.

Voor de geïdentificeerde risico's en beheersmaatregelen wordt het Internal Control Framework gebruikt dat is gebaseerd op het COSO-model en gangbare marktstandaarden/normeringen en waarin gebruik wordt gemaakt van key risks en key controls. Jaarlijks na de uitvoering van de risicoanalyses worden de key risks en key controls in het framework geactualiseerd waarna het wordt gebruikt om de effectiviteit van de beheersing systematisch binnen de gehele organisatie te bewaken. In het framework zijn referenties opgenomen naar het toetsingskader informatiebeveiliging van DNB en Solvency II. Daarnaast is een organisatiebreed systematisch issue en incidentmanagementproces ingericht.

J. COMPLIANCE RISICO

Compliance risico is het risico van aantasting van de reputatie of bestaande of toekomstige bedreigingen van vermogen of resultaat van een organisatie als gevolg van een ontoereikende naleving van hetgeen bij of krachtens enig wettelijk voorschrift is voorgeschreven, alsmede die het gevolg kan zijn van een ontoereikende naleving van waarden, normen en (toezichts-)regels. Het niet naleven kan resulteren in juridische of bestuurlijke sancties, substantiële financiële verliezen of reputatieschade. Het Compliance Beleid beschrijft hoe het compliance risico wordt beheerst. Aanvullend beleid en regelingen zijn beschikbaar voor specifieke compliance onderwerpen zoals CDD, Privacy, Mededinging, de Klokkenluidersregeling en de Insidersregeling.

Risicoprofiel

Tot de belangrijkste compliance risico's behoren de risico's gerelateerd aan Zorgplicht, Productontwikkeling, Ken uw Client (CDD), Privacy (naleving Algemene Verordening Gegevensbescherming), Uitbesteding, Cyber, Integriteit en Fraudebeheersing en Mededinging. Bij onze dienstverlening is het belangrijk dat het belang van de klant centraal staat met aandacht voor duidelijke en tijdige productinformatie voor de klant en dynamische mogelijkheden voor het verbeteren van de beoordeling van de passendheid van het verkochte product en het distributieproces. Een substantieel aantal incidenten heeft betrekking op relatief beperkte privacy issues. Dit wordt enerzijds verklaard door de digitalisering en anderzijds de grote maatschappelijke focus op kwesties rondom privacy.

Risicobeheersingsmaatregelen

De Commissie Wet- en regelgeving van Achmea identificeert nieuwe en aankomende wijzigende wetgeving en stelt vast wat de impact daarvan is op de organisatie. Het management is verantwoordelijk voor aantoonbaar juiste en volledige implementatie. Wanneer er sprake is van verstrekkende gevolgen voor Achmea, inclusief Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., adviseert de Commissie de Raad van Bestuur om een uitgebreid implementatieproject op te starten. Actuele voorbeelden hiervan zijn de Digital Operational Resilience Act (DORA), de Wet toekomst pensioenen (Wtp) en de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). In de implementatieprojectgroepen nemen naast het management en de lijnorganisatie, ook Compliance en Risk Management deel. Periodiek wordt gerapporteerd aan de Raad van Bestuur over de voortgang van implementatie, risico's en bijstuuracties van dit type projecten. Achmea, inclusief Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., borgt het signaleren van ontwikkelingen in wet- en regelgeving met behulp van een specifieke module in het Internal Control Framework en monitort de tijdige en juiste implementatie.

Onderzoeken van de toezichthouders hebben een grote invloed op de bedrijfsactiviteiten. De onderzoeken komen niet alleen voort uit lokale regelgeving, maar ook uit internationale wetgeving zoals EU-wetgeving voor Zorgplicht, Uitbesteding, CDD en Duurzaamheid. De bijdrage die wordt geleverd aan onderzoeken van de toezichthouders vergt veel inspanning en dit wordt gecoördineerd door de Commissie Toezicht.

Jaarlijks worden risicoanalyses uitgevoerd om risico's te identificeren binnen Achmea, inclusief Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Een belangrijke risicoanalyse vanuit Compliance is de Integrale Risico Analyse (IRA) en de jaarlijkse Systematische Integriteit Risicoanalyse (SIRA). Ook gedurende het jaar worden op verschillende niveaus en op verschillende onderwerpen analyses uitgevoerd. Met betrekking tot het naleven van wet- en regelgeving en interne gedragscodes worden de belangrijkste juridische bepalingen hierbij uitgedrukt in risico's. Voor de interne beheersing van de geïdentificeerde risico's wordt in

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

het Control Framework gebruik gemaakt van issue- en incidentmanagement om continue te leren en te verbeteren. Per kwartaal wordt gerapporteerd over effectiviteit van de beheersing, issues en incidenten in relatie tot de risk appetite.

Compliance is nauw betrokken bij het bewaken van de naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en Sanctiewet 1977 (Sw), privacy dilemma's en de naleving van de AVG, inclusief initiatieven over big data en ethiek in relatie tot artificial intelligence (AI). Dilemma's worden Achmea breed periodiek besproken in de ethiekcommissie, waarbij de CRO, de directeur Compliance, HR, medewerkers van de verschillende divisies en een externe specialist betrokken zijn. In 2023 is veel aandacht uitgegaan naar het duurzaamheidsbeleid, experimentele zorgbehoefte, bellen in het verkeer en maatschappelijk verantwoord beleggen. Het integriteitsrisico als onderdeel van het compliance risico is uitgewerkt in de Algemene Gedragscode Achmea (AGA) en het Integriteit- & Fraudebeleid. In de AGA zijn de kernwaarden, kernkwaliteiten en gedragsregels van Achmea opgenomen. Deze algemene gedragsregels gelden voor alle Achmea-medewerkers. Het Integriteit- & Fraudebeleid beschrijft op welke wijze invulling wordt gegeven aan de beheersing van de integriteitsrisico's in de bedrijfsvoering zoals: anti-corruptie, geschenken, nevenfuncties, contractering van derde partijen en de uitvoering van de SIRA. Ook in 2023 is de SIRA per onder toezicht staand bedrijfs onderdeel opgesteld, met input van stafafdelingen. Een nieuw onderwerp hierin is maatschappelijk verantwoord beleggen in relatie tot de risico's op greenwashing. In continuïteit wordt aandacht besteed aan integriteitsrisico's door de werking van de fraudebeheersingsmaatregelen ieder kwartaal te toetsen via het Internal Control Framework.

Privacy, Cyber, IFRS 9/17 en CDD waren in 2023 de belangrijkste aandachtsgebieden voor de compliance functie binnen Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Met kortcyclische monitoring wordt de compliance met wet- en regelgeving bewaakt. Waar wenselijk wordt proactief afstemming gezocht met toezichthoudende instanties. De bij de monitoring geconstateerde compliance issues worden geadresseerd door het verantwoordelijk management, waarmee afhandeling binnen de kaders van de gedefinieerde compliance en integriteit risk appetite is geborgd. Daarnaast is voor Privacy en CDD aanvullende besturing ingesteld in de vorm van een Taskforce met leden uit de Raad van Bestuur en voorzitters van divisiedirecties. In deze Taskforce wordt de aanpak van divisie overstijgende issues, of issues met IT-afhankelijkheden afgestemd om extra voortgang te boeken.

Evaluatie compliance functie

De AFM onderzoekt eens per drie jaar het volwassenheidsniveau van de compliance functie binnen Achmea, inclusief Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. De uitkomsten hiervan zijn in 2023 ontvangen en besproken door de AFM en de Raad van Bestuur. Ten opzichte van het eerdere onderzoek uit 2020 is Achmea op drie aspecten gestegen in haar volwassenheidsniveau. Verbeteracties uit deze evaluatie worden opgevolgd. De overall beoordeling is positief. Daarnaast heeft intern ook een evaluatie plaatsgevonden over de inrichting van de compliance functie met behulp van een externe specialist. Verbeteracties zijn onderhanden, waaronder het verder concretiseren van de functiescheiding en de onafhankelijkheid van de compliance functie ten opzichte van de eerste lijn en andere tweedelijns functies en ook het periodiek uitvoeren van een bestuurs-reflectie op de compliance functie.

Non-compliance

Met kortcyclische monitoring bewaakt Achmea, inclusief Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., de compliance met wet- en regelgeving en hierbij kunnen zich gevallen van non-compliance voordoen. Uit de monitoring zijn aandachtspunten geconstateerd op gebied van CDD, Privacy, Cyber security, Zorgplicht en Uitbestedingen.

Customer Due Diligence (CDD)

Het thema CDD heeft topprioriteit binnen Achmea, inclusief Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Het verbeteren van de beheersing heeft in 2023 centraal gestaan. Daarbij wordt continu geleerd van ontwikkelingen bij andere bedrijfsonderdelen, van audits, uitkomsten van on-site's van toezichthouders bij de bedrijfsonderdelen, van boetebesluiten bij andere bedrijven en rapporten van toezichthouders of gerechtelijke uitspraken. Naast de besturing vanuit Achmea is er ook sprake van aanvullende besturing door de centrale Task Force CDD, waarin onder andere twee RvB leden zitting hebben. De Task Force richt zich naast het verbeteren van de CDD-beheersing op kwalitatief goede en aantoonbare oplossingen, waarbij de eindverantwoordelijkheid bij Achmea en de andere onder toezicht staande entiteiten is belegd. Daar waar mogelijk en nodig wordt versnelling aangebracht. Om de voortgang beter te kunnen monitoren heeft de Task Force per bedrijfs onderdeel de openstaande acties bepaald, waarna realistische deadlines per

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

verbeteractie zijn gesteld. Deze verbeteracties zijn gedurende het jaar bewaakt, waardoor in 2023 nog gericht gestuurd is op voortgang en realisatie van deadlines. De laatste acties worden in 2024 afgerond. Begin 2024 is een nieuwe actielijst voor 2024 vastgesteld.

In juli 2023 is het KYC Centre gestart. Alle uitvoerende CDD-activiteiten worden hier gecentraliseerd met als doel de werkzaamheden in de toekomst meer te uniformeren en de expertise binnen Achmea te bundelen en te vergroten. In 2023 zijn de bancaire, schadeverzekerings-, vermogensbeheer- en shared serviceprocessen op gebied van CDD gecentraliseerd. Overige processen worden in de loop van 2024 aangesloten. De melding van ongebruikelijke transacties bij de Financial Intelligence Unit (FIU) wordt verzorgd door de afdeling compliance namens Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Daarnaast wordt gewerkt aan een generiek CDD IT Platform. De prioriteit ligt hierbij op transactiemonitoring, screening bij zowel onboarding als doorlopend en het op orde houden van de CDD-dossiers.

Verder is er ook in 2023 extra aandacht geweest vanuit management en Compliance voor de naleving van sancties die veelvuldig wijzigen, mede als gevolg van de inval door Rusland in Oekraïne. Dit heeft in 2023 niet tot nieuwe hits geleid. Achmea heeft in totaal vier gesanctioneerde relaties in haar portefeuille die gemeld zijn bij de relevante toezichthouders.

Het DNB-onderzoek uit 2021 naar de naleving van de Wwft bij Pensioen & Leven is in 2023 afgerond.

Privacy

Achmea, inclusief Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., hecht groot belang aan compliance op het gebied van Privacy. Binnen de gehele organisatie worden in continuïteit aandachtspunten gesignaleerd ten aanzien van naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)/Privacywet. De interne beheersing is gedurende 2023 op onderdelen verder verbeterd. Diverse verbetertrajecten zijn onderhanden. Een van de verbetertrajecten ziet toe op het implementeren van tooling die voorziet in veilige bestandsuitwisseling en veilig mailen, zowel intern als extern. Daarnaast is een kernteam 'Ongestructureerde data' actief om oplossingen voor de omgang met en beheersing van ongestructureerde data-omgevingen te implementeren. Dit heeft betrekking op bovenmatige gegevensverwerking en dataopslag. De verbeteringen lopen ook in 2024 door, onder meer vanwege complexiteit op het gebied van opschoning van het fysieke archief en dataopslag waaronder omgang met ongestructureerde data. Het merendeel hiervan van de gemelde datalekken heeft betrekking op datalekken met een beperkt aantal betrokkenen. In drie gevallen is er sprake van omvangrijkere datalekken, deze speelden bij verschillende merken die gebruik maken van software van leverancier NEBU voor marktonderzoeken. Mitigerende maatregelen zijn genomen om dergelijke incidenten te voorkomen.

Cybersecurity

In 2023 is het cybersecurity risico hoog gebleven. Geopolitieke ontwikkelingen maken dat de dreiging van aanvallen door 'nation state actors' groter wordt. Vanuit de Raad van Bestuur is doorontwikkeling van cyberweerbaarheid een strategisch speerpunt. Dit is de reden dat Achmea, inclusief Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., afgelopen jaar geïnvesteerd heeft in maatregelen om de weerbaarheid tegen (ransomware) aanvallen verder te vergroten.

In 2023 kreeg Achmea te maken met twee datalekken, als gevolg van ransomware bij externe partners. De impact op de bedrijfsvoering van deze incidenten is beperkt, maar ze laten wel zien dat het uitbestedingsrisico onverminderd hoog is. Ondanks dat uitbestedingen voldoen aan het wettelijk kader zijn er stappen nodig om ook bij een aantal externe partners de weerbaarheid te verhogen. In dit kader is gestart met een pilot bij de divisie Schade & Inkomen. In deze pilot is een inventarisatie uitgevoerd naar cyberbeheersing van externe partners. Op basis hiervan zijn externe partners in verschillende risicoklassen ingedeeld (zogenaamde circles of trust) en is bepaald of aanvullende acties nodig zijn. Deze aanpak wordt in 2024 ook in de andere divisies overgenomen.

De implementatie van DORA wetgeving is voor 2024 een belangrijk speerpunt. In 2023 zijn hiervoor de eerste stappen gezet om de impact te bepalen en is de governance ingericht om per 2025 DORA compliance te borgen.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Zorgplicht

Als brede financiële dienstverlener is het thema Zorgplicht op alle Achmea onderdelen van toepassing. Achmea verstaat hieronder o.a. een zorgvuldige behandeling van klanten tijdens de gehele looptijd van producten en diensten. Achmea ziet het als haar plicht om haar klanten zo adequaat mogelijk te informeren zodat zij de juiste keuzes maken. In 2020 heeft Achmea Guiding Principles als richtinggevende uitgangspunten opgesteld voor invulling van deze zorgplicht waarin Achmea rekening houdt met breed gedragen maatschappelijke opvattingen.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft een akkoord bereikt met de belangenorganisaties over een finale regeling voor klanten met een beleggingsverzekering, die zijn aangesloten bij een van deze partijen. De regeling is definitief als 90% van de aangesloten klanten akkoord gaan.

Uitbestedingen

Achmea, inclusief Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., heeft haar uitbestedingsbeleid vormgegeven in overeenstemming met de vereisten van de geldende wet- en regelgeving waaronder EBA, EIOPA en ESMA. Uitbestedingen worden vastgelegd in een centrale contractadministratie beheerd door Procurement. Uitbestedingen kennen de volgende 4 fases: 1. Analyse, 2. Initiatie, 3. Beheer en 4. Evaluatie. Per fase worden checklists, standaard documenten en templates gebruikt die uniforme vastlegging mogelijk maken. Deze zijn opgesteld door JZ, Procurement, Supplier & Contractmanagement en Compliance. Voorbeelden zijn standaardcontracten, algemene inkoopvoorwaarden, beslisboom voor kwalificatie van de uitbesteding, verwerkingsovereenkomst, security agreement, risicobeoordeling dienstverlener en beoordeling Assurance verklaringen.

Beheersing van het uitbestedingsrisico wordt gemonitord binnen het Achmea Control Framework (CFW). In 2023 zijn er geen significante gevallen geweest van het niet naleven van wet- en regelgeving bij de bedrijfsonderdelen en zijn de risicotoleranties niet overschreden. In 2023 zijn er verbeteringen in de interne beheersing doorgevoerd naar aanleiding van aandachtspunten met betrekking tot aantoonbaarheid en vastlegging gerapporteerd vanuit het CFW en de reguliere rapportagecyclus.

K. KAPITAALMANAGEMENT

Het doel van kapitaalmanagement is dat alle entiteiten binnen de Achmea Groep te allen tijde adequaat gekapitaliseerd zijn om daarmee op de korte en lange termijn de belangen van alle stakeholders te waarborgen.

Kapitaalpositie

Paragraaf B Kapitaalpositie bevat een toelichting op de solvabiliteitsratio onder Solvency II en de samenstelling van het toegestane Solvency II eigen vermogen. Toegang tot de kapitaal- en geldmarkten vindt plaats vanuit Achmea B.V. Financiering van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. vindt plaats door Achmea B.V. in de vorm van kapitaalstortingen.

Rating agencies hanteren hun eigen methodologie voor het beoordelen van de kredietwaardigheid van een onderneming. Hieronder is de rating opgenomen die door de rating agencies aan Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is toegekend.

RATINGS

Entiteit	TYPE	S&P	FITCH
Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.	FSR/IFS	A	A+

Kapitaalbeleid

In het kapitaalbeleid is de risicobereidheid ten aanzien van kapitaal nader uitgewerkt met interne kapitaalsnormen alsmede limieten ten aanzien van leverage en rendement.

- Het primaire uitgangspunt van het kapitaalbeleid is dat alle entiteiten adequaat gekapitaliseerd zijn, waarbij op entiteitsniveau een buffer aangehouden wordt boven het wettelijke minimumniveau dat voldoende is om tegenvallers te kunnen opvangen.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

- Aanvullend wordt op groepsniveau een buffer aangehouden voor het opvangen van eventuele kapitaaltekorten van de entiteiten.
- Verder bevat het kapitaalbeleid een overzicht met de mogelijk te nemen maatregelen als interne limieten worden overschreden, waaronder verschillende mogelijkheden om het risicoprofiel te wijzigen.

De kapitaalpositie van Achmea Groep en de daaronder vallende entiteiten wordt beheerst door het monitoren van de actuele kapitaalpositie, het prognosticeren en analyseren van de toekomstige kapitaalpositie inclusief het doorrekenen van scenario's en stresstesten en door het verdelen van kapitaal binnen Achmea Groep.

TOELICHTING SIGNIFICANTE ONDERDELEN BALANS EN WINST- EN VERLIESREKENING

3. VASTGOEDBELEGGINGEN

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Balans per 1 januari	841	988
Aankopen	8	16
Verkopen	-19	-173
Reële waardeveranderingen opgenomen in de Winst- en verliesrekening	-114	10
Balans per 31 december	716	841

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Woningen	630	697
Retail	11	24
Kantoren	75	120
Totaal	716	841

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.'s contractuele verplichtingen tot onderhoud op vastgoedbeleggingen waren per eind 2023 gelijk aan € 1 miljoen (31 december 2022: € 1 miljoen).

Vastgoedbeleggingen worden verhuurd onder operationele leasecontracten met over het algemeen maandelijks vaste huurbetalingen die op contractueel overeengekomen momenten kunnen worden herzien. De minimale leasebetalingen onder niet-boetevrij opzegbare operationele leasecontracten van dit beleggingsvastgoed zijn als volgt:

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Minder dan 1 jaar	7	9
1- 5 jaar	23	27
Langer dan 5 jaar	23	25
Totaal	53	61

BELANGRIJKSTE AANNAMES EN SCHATTINGEN BIJ DE WAARDERING VAN VASTGOEDBELEGGINGEN

De gebruikte methoden van het bepalen van de reële waarde van Vastgoedbeleggingen worden beschreven in Toelichting 6 Reële waarde hiërarchie. De aannames bij de toepassing van een aantal van deze methoden worden ondersteund door de bepalingen van bestaande huur- en andere relevante overeenkomsten en door externe bewijzen zoals recente en verwachte algemene economische trends, huidige huurprijzen in de markt voor vergelijkbare panden in dezelfde regio en conditie. De gehanteerde aannames en gebruikte waarderingstechnieken kunnen belangrijke gevolgen hebben voor de waardering. Er zijn voldoende referentietransacties aanwezig voor de waardering per 31 december 2023. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. ziet geen aanleiding om de waarderingen van de externe taxateurs bij te stellen.

WAARDERINGSGRONDSLAG VASTGOEDBELEGGINGEN

Beleggingen in onroerend goed worden gewaardeerd tegen reële waarde. Alle wijzigingen in de reële waarden en de huuropbrengsten uit Vastgoedbeleggingen worden verantwoord als Opbrengsten uit vastgoedbeleggingen in de Winst- en verliesrekening.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

4. BELEGGINGEN

BELEGGINGEN NAAR CLASSIFICATIE

(€MILJOEN)

BELEGGINGEN NAAR CLASSIFICATIE	REELE WAARDE MET WAARDEVERANDERINGEN DOOR DE WINST- EN VERLIESREKENING		GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS		TOTAAL ¹	
	31 DECEMBER 2023	HERZIEN 31 DECEMBER 2022	31 DECEMBER 2023	HERZIEN 31 DECEMBER 2022	31 DECEMBER 2023	HERZIEN 31 DECEMBER 2022
Aandelen en soortgelijke beleggingen	7.016	4.348			7.016	4.348
Vastrentende beleggingen:						
Staatsobligaties en door de overheid gegarandeerde obligaties	6.831	7.804			6.831	7.804
Gesecuritiseerde obligaties ²	208	361			208	361
Bedrijfsobligaties	6.880	6.551			6.880	6.551
Converteerbare obligaties	224	211			224	211
Leningen gedekt door hypotheke	7.037	6.655			7.037	6.655
Leningen, deposito's en voorschotten aan kredietinstellingen ³	1.854	1.439	341	273	2.195	1.712
Totaal vastrentende beleggingen	23.034	23.021	341	273	23.375	23.294
Derivaten	4.662	5.401			4.662	5.401
Overige financiële beleggingen ⁴	6.356	9.355			6.356	9.355
Totaal beleggingen verzekeringsbedrijf en overige	41.068	42.125	341	273	41.409	42.398

¹ Beleggingen gewaardeerd op reële waarde met waardeveranderingen door de Winst- en Verliesrekening van totaal € 41.068 miljoen (31 december 2022: € 42.125 miljoen) heeft zowel betrekking op Beleggingen verplicht gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen door de Winst- en Verliesrekening van totaal € 39.722 miljoen (31 december 2022: € 40.595 miljoen) als aangewezen beleggingen gewaardeerd op reële waarde met waardeveranderingen door de Winst- en Verliesrekening van totaal € 1.346 miljoen (31 december 2022: € 1.530 miljoen).

² Gesecuritiseerde obligaties bestaan voor € 208 miljoen (31 december 2022: € 361 miljoen) aan 'asset backed' (met onderpand) obligaties.

³ Beleggingen gewaardeerd op reële waarde met waardeveranderingen door de Winst- en Verliesrekeningen bevatten beleggingen van groepsmaatschappijen. Beleggingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs bevatten intercompany leningen. In Toelichting 25 Transacties met verbonden partijen worden deze posten toegelicht.

⁴ Onder Overige financiële beleggingen zijn mede opgenomen liquide middelen die betrekking hebben op beleggingen (in fondsen/deposits).

De totale waarde van de beleggingen daalt in 2023 met € 1,0 miljard tot € 41,4 miljard. De afname is voornamelijk het gevolg van een afname in aan Spaardelen gekoppelde levensverzekeringen en lagere waardering van de rentederivatenportefeuille. Daartegenover staan hogere aandelenkoersen welke een positief effect hebben op de waardering van onze aandelenportefeuille.

Aandelen en soortgelijke beleggingen van in totaal € 7.016 miljoen (31 december 2022: € 4.348 miljoen) betreffen genoteerde gewone aandelen € 4.221 miljoen (31 december 2022: € 2.392 miljoen), alternatieve beleggingen € 655 miljoen (31 december 2022: € 665 miljoen), beleggingen in vastgoedfondsen van € 456 miljoen (31 december 2022: € 537 miljoen), beleggingen in vastrentende waarde fondsen van € 1.684 miljoen (31 december 2022: € 378 miljoen) en overige beleggingen van nihil (31 december 2022: € 376 miljoen).

In de categorie Beleggingen zijn beleggingen opgenomen die tegenover verzekeringscontracten met winstdelende kenmerken staan. De beleggingen die tegenover verzekeringscontracten met winstdelingskenmerken staan bestaan uit aandelen en soortgelijke beleggingen € 4.939 miljoen (2022: € 2.278 miljoen), vastrentende beleggingen € 2.507 miljoen (2022: € 4.410 miljoen), derivaten € 184 miljoen (2022: € 108 miljoen) en overige financiële beleggingen € 5.010 miljoen (2022: € 5.298 miljoen).

Overige financiële beleggingen betreffen met name aan spaarpolissen gekoppelde tegoeden, waarvoor de renteopbrengst is gebaseerd op de rente die de polishouder betaalt op zijn spaarhypotheek.

In de Beleggingen tegen geamortiseerde kostprijs is een voorziening opgenomen met betrekking tot kredietverliezen (ECL). De geamortiseerde kostprijs beleggingen van € 341 miljoen (2022: € 273 miljoen) zijn opgenomen in Stage 1, de ECL is nihil (2022: nihil).

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Voor meer informatie over de reële waarde en wijzigingen daarin zie Toelichting 6 Reële waarde hiërarchie.

VERLOOPOVERZICHT BELEGGINGEN

	(€ MILJOEN)	
	BELEGGINGEN	
	VERZEKERINGSBEDRIJF EN OVERIGE	
	2023	HERZIEN 2022
Balans per 1 januari	42.398	53.103
Wijziging in samenstelling van de groep ¹	-2.443	
Investerings en verstrekte leningen	24.233	22.569
Desinvesteringen en verkopen	-24.042	-25.564
Mutaties in de reële waarde	1.128	-8.974
Valutakoersverschillen	46	155
Mutatie opgelopen rente	129	14
Mutaties liquide middelen	-186	-136
Herrubricering	111	189
Overige mutaties ²	35	1.042
Balans per 31 december	41.409	42.398

¹ De wijziging in samenstelling van de groep onder beleggingen verzekeringbedrijf en overige activiteiten heeft betrekking op fondsbeleggingen, waarbij het aandeel derden niet langer meegeconsolideerd wordt, omdat Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. niet langer control heeft in deze fondsen. Voor hetzelfde bedrag wordt de schuld aan derden verlaagd, zie Toelichting 15 Financiële verplichtingen.

² Overige mutaties houden verband met het consolideren van een aantal beleggingspools. Deze pools worden door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. meegeconsolideerd omdat er sprake is van control op grond van IFRS 10. De toename van het deel van de beleggingen waartoe Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. niet gerechtigd is, wordt gepresenteerd als 'Overige mutaties'.

Beleggingen

Het overgrote deel van de beleggingen binnen Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. zijn gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen door de winst- en verliesrekening. Derivaten worden voor hedging-doeleinden gebruikt. Overige financiële beleggingen verzekeringbedrijf en overige geclassificeerd als Leningen en vorderingen betreffen met name aan kapitaalpolissen gekoppelde tegoeden gehouden bij de Rabobank Groep en Achmea Bank, waarvoor de renteopbrengst is gebaseerd op de rente die de polishouder betaalt op zijn spaarhypothek.

Op basis van de contractuele looptijd zal naar verwachting na twaalf maanden na balansdatum een bedrag van € 26.209 miljoen (31 december 2022: € 29.937 miljoen) aan vastrentende beleggingen en overige financiële beleggingen worden gerealiseerd. Voor alle activa zonder contractuele vervaldatum wordt verondersteld dat deze naar verwachting na twaalf maanden na balansdatum worden gerealiseerd.

Derivaten

De volgende tabellen geven informatie weer over derivaten. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. gebruikt alle derivaten voor risicomanagement doelen.

DERIVATEN NAAR SOORT

	(€ MILJOEN)		
	31 DECEMBER 2023		
	ACTIVA	VERPLICHTINGEN	SALDO
Rentederivaten	4.437	2.944	1.493
Valutaderivaten	73	61	12
Aandelenderivaten	152		152
Overige derivaten		9	-9
Totaal	4.662	3.014	1.648

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

	31 DECEMBER 2022		
	ACTIVA	VERPLICHTINGEN	SALDO
Rentederivaten	5.256	3.838	1.418
Valutaderivaten	36	50	-14
Aandelenderivaten	108		108
Overige derivaten	1		1
Totaal	5.401	3.888	1.513

ANALYSE OP BASIS VAN VERWACHTE TIJD TOT VERVALDATUM VAN NIET-VERDISCONTEERDE KASSTROMEN VAN DERIVATEN (VERPLICHTINGEN)

(€ MILJOEN)

31 DECEMBER 2023	BINNEN 1 JAAR	1-3 JAAR	3-5 JAAR	> 5 JAAR	TOTAAL
Rentederivaten	452	351	340	2.571	3.714
Valutaderivaten	22	6	6	46	80
Overige derivaten	9				9
Totaal	483	357	346	2.617	3.803
31 DECEMBER 2022					
Rentederivaten	39	797	641	3.344	4.821
Valutaderivaten	3				3
Totaal	42	797	641	3.344	4.824

ANALYSE RENTE- EN VALUTADERIVATEN BELEGGINGEN NAAR NOMINAAL BEDRAG VAN ONDERLIGGENDE WAARDE EN DE REËLE WAARDE

(€ MILJOEN)

	31 DECEMBER 2023			HERZIEN 31 DECEMBER 2022		
	NOMINALE WAARDE	REËLE WAARDE ACTIVA	REËLE WAARDE VERPLICHTING	NOMINALE WAARDE	REËLE WAARDE ACTIVA	REËLE WAARDE VERPLICHTING
Rentederivaten	52.437	4.436	2.943	43.304	5.366	3.838
Valutatermijncontracten	1.011	22	12	1.048	35	3
Cross currency renteswaps	152		38	339		47
Totaal	53.600	4.458	2.993	44.691	5.401	3.888

Marktconcentratie naar beleggingsportefeuille

Achmea kent geen materiële marktconcentratie in de beleggingsportefeuille. Het marktconcentratie risico wordt nader toegelicht in Toelichting 2 kapitaal- en risicomanagement paragraaf "marktrisico".

BELANGRIJKSTE AANNAMES EN SCHATTINGEN BIJ DE WAARDERING VAN BELEGGINGEN

Beoordelen van verwachte kredietverliezen op beleggingen

Bij opname in de balans en op elke balansdatum beoordeelt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de verwachte kredietverliezen op beleggingen - vastrentende waarden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Deze beoordeling is verder toegelicht onder waarderingsgrondslagenbeleggingen - bijzondere waardeverminderingen.

Reële waarde van beleggingen vastgesteld met behulp van waarderingstechnieken

Bij afwezigheid van een (actieve) markt wordt de reële waarde van niet-beursgenoteerde beleggingen geschat op basis van de contante waarde van de kasstromen of andere waarderingstechnieken. Voor een gedetailleerde beschrijving van de gebruikte methodes wordt verwezen naar Toelichting 6 Reële waarde hiërarchie.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN BELEGGINGEN

Waardering en eerste opname in de balans

De eerste waardering van beleggingen vindt plaats op het moment dat Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. contractpartij wordt bij een financieel instrument, dat wil zeggen op de transactiedatum. Eerste waardering is tegen reële waarde exclusief transactiekosten voor beleggingen gewaardeerd op reële waarde met waardeveranderingen door de winst- en-verliesrekening en inclusief transactiekosten voor beleggingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is verwerking tegen reële waarde met waardeveranderingen door het netto overig totaalresultaat niet van toepassing. De vervolgwaaardering is afhankelijk van de classificatie de belegging.

Classificatie en vervolgwaaardering

Classificatie

Bij eerste opname wordt een belegging geclassificeerd als gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, reële waarde met waardeveranderingen door het netto overig totaalresultaat of reële waarde met waardeveranderingen door de winst- en verliesrekening. De classificatie die bepalend is voor vervolgwaaardering is gebaseerd op het businessmodel van de beleggingsportefeuille en de SPPI test.

Beleggingen worden niet geherrubriceerd na eerste opname tenzij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. haar business model voor deze beleggingen wijzigt. In dat geval worden alle betrokken beleggingen verantwoord volgens de nieuwe classificatie in de rapportage periode waarin het business model is gewijzigd.

Een belegging wordt gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs als het aan de volgende vereisten voldoet:

- De belegging valt binnen een business model dat tot doel heeft om de contractuele kasstromen te innen; en
- De contractuele kenmerken leiden tot vooraf bepaalde momenten waarop kasstromen worden ontvangen. De SPPI test wordt hierna bij SPPI test voor contractuele kasstromen nader toegelicht.

Een belegging wordt gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen door het netto overig totaalresultaat wanneer het aan de volgende vereisten voldoet:

- De belegging valt binnen een business model dat tot doel heeft om zowel de contractuele kasstromen te innen alsook de beleggingen te kunnen verkopen; en
- De contractuele kenmerken leiden tot vooraf bepaalde momenten waarop kasstromen worden ontvangen.

Aandelen en derivaten voldoen niet aan de SPPI test en worden verplicht gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen door de winst- en verliesrekening. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. maakt geen gebruik van de optie om de aandelen tegen reële waarde met waardeveranderingen door het netto overig totaalresultaat te waarderen.

Business model beoordeling

Per beleggingsportefeuille bepaalt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. het doel van het business model dat representeert waarop de portefeuille wordt gemanaged en gerapporteerd aan het management. Het businessmodel is gebaseerd op de formele voorwaarden en doelstellingen van de beleggingsportefeuille, wijze waarop de rendementen en risico's van de portefeuilles die bepalend zijn voor de prestatie van het business model worden beheerd, wijze waarop het management wordt beoordeeld en beloond en het niveau van verkopen in de portefeuille.

SPPI test voor contractuele kasstromen

In de SPPI test wordt vastgesteld of de contractuele kasstromen alleen de terugbetaling van de hoofdsom en rentevergoeding over het uitstaande saldo van de lening representeren ("Solely Payment of Principle and Interest"). Hierbij wordt getest of er contractuele bepalingen in de lening zijn opgenomen die het moment en de omvang van de contractuele kasstroom kan veranderen waardoor de belegging niet meer aan de voorwaarden van de SPPI-test voldoet. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. weegt daarbij het volgende mee:

- toekomstige gebeurtenissen die het moment en de omvang van de kasstroom kunnen veranderen;
- hefboomwerking;
- vervroegde aflossings- en verlengingsmogelijkheden;
- bepalingen die de kasstromen van bepaalde beleggingen voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. beperken;
- en kenmerken die de hoogte van de rentevergoedingen in de loop van de tijd kunnen veranderen (bijvoorbeeld periodieke rente herzieningen).

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Een vervroegde aflossingsmogelijkheid voldoet aan de SPPI voorwaarden wanneer deze voornamelijk bestaat uit terugbetaling van de hoofdsom en rente over deze hoofdsom alsmede een redelijke compensatie voor het vroegtijdig beëindigen van het contract.

Nagenoeg de gehele beleggingsportefeuille van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. wordt beheerd en de prestaties worden beoordeeld op basis van reële waarde ontwikkelingen. Binnen dit model wordt actief gehandeld in onderliggende beleggingen met als doel een zo hoog mogelijk resultaat te behalen. Deze beleggingsportefeuilles voldoen niet aan de vereisten voor het businessmodel dat tot doel heeft om zowel de contractuele kasstromen te innen alsook te kunnen verkopen en worden daarom verplicht gewaardeerd tegen reële waarde (exclusief transactiekosten) met waardeveranderingen door de winst- en verliesrekening.

Een gering deel van de beleggingen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. voldoen aan de vereisten voor waardering tegen geamortiseerde kostprijs.

Vervolgwaardering en verwerken winsten en verliezen

Beleggingen tegen reële waarde met waardeveranderingen door de winst- en verliesrekening

Beleggingen tegen reële waarde met waardeveranderingen door de winst- en verliesrekening (PFVTPL of “Fair value through profit or loss”) worden gewaardeerd tegen reële waarde. Veranderingen in de reële waarde, inclusief rente of dividend inkomsten en valutakoersverschillen worden verwerkt in de winst- en verliesrekening, tenzij dit waardeveranderingen uit derivaten betreft die gebruikt zijn om de beleggingsrisico's af te dekken waarop hedge accounting wordt toegepast. Beleggingsopbrengsten, valutakoersverschillen en overige waardeveranderingen in de reële waarde worden verwerkt in het beleggingsresultaat uit verzekeringsactiviteiten of niet-verzekeringsactiviteiten.

Beleggingen tegen geamortiseerde kostprijs

Beleggingen tegen geamortiseerde kostprijs worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs (inclusief transactiekosten) gebaseerd op de effectieve rentemethode. Rente-inkomsten, valutakoersverschillen en bijzondere waardeverminderingen worden verwerkt in de winst- en verliesrekening. Gerealiseerde waardeveranderingen worden eveneens verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Beleggingen zonder bijzondere waardevermindering bij eerste opname

Als er voor een belegging geen bijzondere waardevermindering (geen stage 3 ECL) heeft plaatsgevonden, worden de rentebaten over de boekwaarde van de belegging berekend op basis van de effectieve rentemethode. Voor het vaststellen van de rente houdt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. rekening met alle toekomstige kasstromen met inachtneming van de contractvoorwaarden van de belegging, zonder ECL (verwachte kredietverliezen). Als er voor een belegging na eerste opname een bijzondere waardevermindering (stage 3 ECL) heeft plaatsgevonden, worden de rentebaten over de geamortiseerde kostprijs (bruto geamortiseerde kostprijs gecorrigeerd voor de bijzondere waardevermindering) van de belegging opnieuw berekend op basis van de effectieve rente. Indien de bijzondere waardevermindering niet meer van toepassing is wordt de rente weer berekend over de bruto geamortiseerde kostprijs van de belegging (zonder correctie voor de bijzondere waardevermindering).

Belegging met bijzondere waardevermindering bij eerste opname

Rentebaten worden berekend over de geamortiseerde kostprijs van de belegging door toepassing van de effectieve rente gecorrigeerd voor kredietwaardigheid. Deze aangepaste effectieve rente wordt berekend op basis van de toekomstige kasstromen inclusief ECL. Als de kredietwaardigheid van de belegging verbetert zal deze effectieve rente niet meer worden berekend op basis van de geamortiseerde kostprijs.

Derivaten, inclusief derivaten die deel uitmaken van andere financiële verplichtingen

Derivaten, inclusief derivaten die deel uitmaken van andere financiële verplichtingen die worden afgesplitst van het hoofdcontract, worden geclassificeerd als aangehouden voor handelsdoeleinden, tenzij deze onderdeel zijn van een hedge-relatie. Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen door de winst- en verliesrekening.

Bijzondere waardeverminderingen

Achmea verantwoordt verwachte kredietverliezen (ECL of “Expected Credit Loss”) op beleggingen en leningen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs volgens een ‘drie-Stages’ model:

- Stage 1 (12 maands ECL) voor verwachte wanbetaling op leningen die ontstaat binnen 12 maanden na de balansdatum. Dit betreft leningen met een laag kredietrisico en exposure op banken met een creditrating “investment-grade”.
- Stage 2 (totale looptijd ECL) voor verwachte wanbetaling tijdens de totale looptijd in geval van een significante toename van het kredietrisico sinds eerste opname maar waarvoor nog geen aanwijzing voor verminderde kredietwaardigheid aanwezig is. Indien er sprake is van een betalingsachterstand van minimaal 30 dagen, is er een vermoeden dat een verslechtering van de kredietwaardigheid is opgetreden. Hiervan kan alsnog (kwalitatief onderbouwd) worden afgeweken.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Stage 3 (totale looptijd ECL) voor leningen waarvoor een aanwijzing voor verminderde kredietwaardigheid aanwezig is. Hierbij is sprake van een bijzondere waardevermindering.

De toelichting inzake de ECL is gepresenteerd in Toelichting 22 Kredietkwaliteit financiële activa. Voor een overgang naar Stage 3 geldt als er een betalingsachterstand is van minimaal 90 dagen. Daarnaast zijn indicatoren als herstructurering van de lening, faillissement van de debiteur, fraude, onvoldoende inkomsten en speciaal beheer relevant. De gevolgen van de triggers worden overgenomen, tenzij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. (kwalitatief onderbouwd) hiervan afwijkt.

Gekocht of van oorsprong kredietverlies activa

Tot Stage 3 behoren ook leningen die gekocht zijn of op het moment van eerste opname met kredietverlies worden gewaardeerd in de balans. Bij gekochte leningen gaat het om leningen waarvan bij eerste opname het risico erg hoog is en leningen die zijn verkregen met een hoge korting. Indien materieel, wordt deze specifieke categorie van activa separaat geanalyseerd van de overige activa in Stage 3.

Bepalen van de ECL

De kredietverliezen worden bepaald op basis van de contante waarde van alle contractuele kasstromen die Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. verwacht niet meer te ontvangen. De ECL wordt bepaald door 3 onderliggende modellen die over het algemeen worden toegepast: Probability of Default (PD), Loss Given Default (LGD), Exposure at Default (EAD).

De PD geeft de kans weer dat een debiteur niet aan zijn financiële verplichting kan voldoen. De EAD geeft het uitstaande bedrag van de lening weer. De LGD is het bedrag dat Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. verwacht te verliezen als de debiteur niet meer aan zijn verplichtingen kan voldoen waarbij mitigatie middels verkregen onderpand wordt betrokken.

Presentatie van kredietverliezen in de balans

Kredietverlies voor ECL van beleggingen en leningen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs wordt in mindering gebracht op de boekwaarde van het actief ten laste van Beleggingsresultaat uit verzekeringsactiviteiten.

Afboeking

De boekwaarde van een financieel actief wordt verminderd wanneer Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de verwachting heeft dat het geheel of een deel van het financiële actief niet zal worden ontvangen. Dit is normaal gesproken het geval wanneer Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. vaststelt dat de kredietnemer onvoldoende activa of inkomstenbronnen heeft die kasstromen kunnen genereren om (volledige) terugbetalingen te kunnen doen. Deze beoordeling wordt op individueel actief niveau uitgevoerd. Ondanks dat Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. geen significante ontvangsten van afgeboekte bedragen verwacht, kunnen afgeboekte financiële activa wel onderworpen zijn aan de reguliere invorderingsprocedures van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Niet langer in de balans opnemen en Saldering

Een financieel actief (of een deel van een financieel actief) wordt niet langer in de balans opgenomen wanneer de contractuele rechten op het ontvangen van kasstromen uit het financiële actief zijn vervallen of wanneer Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. nagenoeg alle economische risico's en voordelen van het actief heeft overgedragen en indien Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. geen beschikkingsmacht over het actief heeft behouden.

In het geval van overdrachten waarbij de beschikkingsmacht over bepaalde activa blijft, zullen deze activa in de balans van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. opgenomen blijven tot het belang waarvoor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. betrokken blijft. Het belang waarvoor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. betrokken blijft wordt bepaald door de mate waarin Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. blootstaat aan veranderingen in de waarde van het actief. Bij realisatie wordt het verschil tussen de verkoopopbrengst en de boekwaarde opgenomen in de Winst- en verliesrekening als een gerealiseerde winst of verlies.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. hanteert de gemiddelde kostprijsmethode bij het niet langer in de balans op te nemen financieel actief en verplichting. Saldering van financiële activa en verplichtingen en netto presentatie van opbrengsten en kosten is toegelicht in I. Verslaggevingsraamwerk in de geconsolideerde jaarrekening 2023 van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

5. ACTIVA EN VERPLICHTINGEN GERELATEERD AAN VERZEKERINGSCONTRACTEN EN AANDEEL HERVERZEKERAARS IN VERZEKERINGSVERPLICHTINGEN

5.1 Analyse verzekeringscontracten

ANALYSE ACTIVA EN VERPLICHTINGEN GERELATEERD AAN (HER)VERZEKERINGSCONTRACTEN

(€ MILJOEN)

	31 DECEMBER 2023			HERZIEN 31 DECEMBER 2022		
	(HER)VERZEKERINGSACTIVA	(HER)VERZEKERINGSVERPLICHTINGEN	TOTAAL	(HER)VERZEKERINGSACTIVA	(HER)VERZEKERINGSVERPLICHTINGEN	TOTAAL
Verzekeringscontracten						
General model		24.906	24.906		24.988	24.988
Variable fee approach		10.360	10.360		9.629	9.629
Assets for insurance acquisition cash flows		11	11		4	4
Totaal verzekeringscontracten		35.277	35.277		34.621	34.621
Uitgaande herverzekeringscontracten						
General model		26	26		51	51
Totaal uitgaande herverzekeringscontracten		26	26		51	51

De totale waarde van de verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten bedraagt per 31 december 2023 € 35.277 miljoen (31 december 2022: € 34.621 miljoen) en is relatief stabiel gebleven. De totale waarde van de activa gerelateerd aan herverzekeringscontracten bedraagt per 31 december 2023 € 26 miljoen (31 december 2022: € 51 miljoen). De ontwikkelingen per portefeuille worden nader toegelicht in hoofdstuk 5.4.

5.2 Looptijdoverzicht CSM

Onderstaande tabel geeft de verwachte realisatie ten gunste van de winst- en verliesrekening weer van de resterende Contractual Service Margin (CSM) na balansdatum voor verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten die worden gewaardeerd onder het general model (GMM) en de variable fee approach (VFA).

(€ MILJOEN)

					31 DECEMBER
	MIINDER DAN 1 JAAR	1 TOT 5 JAAR	5 TOT 15 JAAR	LANGER DAN 15 JAAR	TOTAAL
Verzekeringscontracten – 2023	47	172	320	511	1.050
Verzekeringscontracten – 2022	56	188	334	504	1.082

5.3 Looptijdoverzicht van de contante waarde van de toekomstige kasstromen

De hierna opgenomen tabel geeft de verwachte afloop van de contante waarde van de toekomstige kasstromen weer. Hierin zijn de Risk Adjustment en de CSM niet opgenomen. Deze tabel moet in samenhang worden gezien met de Kapitaal en risico management paragraaf - H liquiditeitsrisico.

	MINDER DAN 12 MAANDEN	TUSSEN 1 EN 2 JAREN	TUSSEN 2 EN 3 JAREN	TUSSEN 3 EN 4 JAREN	TUSSEN 4 EN 5 JAREN	TUSSEN 5 EN 10 JAREN	TUSSEN 10 EN 15 JAREN	MEER DAN 15 JAREN	TOTAAL
Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten – 2023	3.161	2.400	2.249	2.068	1.907	7.580	5.249	8.886	33.500
Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten – 2022	2.883	2.458	2.145	2.035	1.891	7.377	5.106	8.936	32.831

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Als onderdeel van de kasstromen van de verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten zijn bedragen die direct opvraagbaar opgenomen. De bedragen van verzekerings- en herverzekeringsverplichtingen die direct opvraagbaar zijn bedraagt € 10.164 miljoen (31 december 2022: € 10.491 miljoen).

5.4 Analyse verzekeringscontracten

De hierna opgenomen tabellen geven inzicht in de verzekeringscontracten.

Eerst zal een uitsplitsing worden gegeven van de verplichtingen aan verzekeringscontracten. Vervolgens zal een overzicht worden gepresenteerd waar de ontwikkeling in de boekwaarde van de verzekeringscontracten wordt gepresenteerd. Deze overzichten bevatten een overzicht van de kasstromen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen na balansdatum te kunnen nakomen en de aansluiting van mutaties met de winst- en verliesrekening. Voor de portefeuilles die gewaardeerd zijn volgens GMM of VFA is tevens een analyse opgenomen van de ontwikkeling van de verwachte toekomstige kasstromen, de Risk Adjustment en de CSM.

5.5 Analyse verzekeringsbedrijf

ANALYSE VERZEKERINGSCONTRACTEN

(€ MILJOEN)

	31 DECEMBER 2023		31 DECEMBER 2022	
	VERPLICHTINGEN GERELATEERD AAN VERZEKERINGS- CONTRACTEN	%	VERPLICHTINGEN GERELATEERD AAN VERZEKERINGS- CONTRACTEN	%
Levensverzekering met garanties t.a.v. beleggingsopbrengsten	17.396	49%	17.553	51%
Direct ingaande pensioenen – lijfrentes	2.303	7%	2.229	6%
Overlijdensrisicoverzekeringen	56	0%	57	0%
Overige levensverzekeringen	15.521	44%	14.778	43%
Totaal	35.277	100%	34.617	100%

De categorie overige levensverzekeringen betreffen met name aan Spaardelen gekoppelde levensverzekeringen en producten gewaardeerd volgens de VFA approach.

5.5.1 Analyse verzekeringsbedrijf: verloopoverzicht totaal verzekeringscontracten

VERLOOPOVERZICHT TOTAAL VERZEKERINGSCONTRACTEN - 2023

(€ MILJOEN)

	VERZEKERINGS-VERPLICHTINGEN VOOR CONTRACTEN WAARVOOR DEKING NOG MOET WORDEN GEGEVEN		VERPLICHTINGEN VOOR BESTAANDE CLAIMS	TOTAAL
	EXCLUSIEF VERLIES COMPONENT	VERLIES COMPONENT		
Verzekeringscontracten gepresenteerd als verplichtingen	34.300	37	280	34.617
Balans per 1 januari	34.300	37	280	34.617
Opbrengsten uit verzekeringscontracten onder de Fair value transitie approach	-1.584			-1.584
Opbrengsten uit reguliere contracten	-123			-123
Opbrengsten uit verzekeringsgerelateerde diensten	-1.707			-1.707
Ontstane uitkeringen en andere kosten van verzekeringsgerelateerde diensten		-16	1.701	1.685
Amortisatie van acquisitiekosten	1			1
Aanpassingen van verzekeringsverplichtingen voor bestaande uitkeringen			-4	-4
Verliezen en correcties op verliezen op verlieslatende contracten		18		18
Investingcomponenten en premierestitutie	-873		873	
Lasten uit verzekeringsgerelateerde diensten	-872	2	2.570	1.700
Resultaat uit verzekeringsgerelateerde diensten	-2.579	2	2.570	-7
Financieringsbaten en -lasten	2.408	1	64	2.473
Totaal verantwoord in de winst- en verliesrekening	-171	3	2.634	2.466
Ontvangen premies	715			715
Betaalde uitkeringen en andere kosten van verzekeringsgerelateerde diensten ¹			-2.525	-2.525
Totaal kasstromen	715		-2.525	-1.810
Transfer naar andere posten in de balans	-83		76	-7
Balans per 31 december²	34.761	40	465	35.266
Verzekeringscontracten gepresenteerd als verplichtingen	34.761	40	465	35.266

¹ Inclusief kasstromen Investingcomponenten en premierestitutie.

² Het verloopoverzicht bevat geen mutaties op de Assets for insurance acquisition cash flows.

De verzekeringscontracten zijn per saldo toegenomen met € 649 miljoen. Dit komt met name door ontwikkelingen op de financiële markten van € 2,5 miljard. Hiertegenover staan dalingen door portefeuilleontwikkelingen (saldo premies en uitkeringen) van € 1,8 miljard. Dit is in lijn met de verwachting van de daling van de service book levenportefeuille.

Op vrijdag 16 februari 2024 heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een akkoord bereikt met de belangenorganisaties over een finale regeling voor klanten met een beleggingsverzekering, die zijn aangesloten bij een van deze partijen. De regeling is definitief als 90% van de aangesloten klanten akkoord gaan. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. reserveert een bedrag van € 60 miljoen voor de schikkingsovereenkomst. Bovendien is een extra reservering gedaan van € 25 miljoen voor schrijvende

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

gevallen die niet zijn aangesloten bij een van de belangenorganisaties (zie ook Toelichting 26 Gebeurtenissen na balansdatum). Deze bedragen zijn opgenomen in de Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten (Verplichting voor bestaande claims) per 31 december 2023.

VERLOOPOVERZICHT TOTAAL VERZEKERINGSCONTRACTEN - 2022

(€ MILJOEN)

	VERZEKERINGS-VERPLICHTINGEN VOOR CONTRACTEN WAARVOOR DEKING NOG MOET WORDEN GEGEVEN		VERPLICHTINGEN VOOR BESTAANDE CLAIMS	TOTAAL
	EXCLUSIEF VERLIES COMPONENT	VERLIES COMPONENT		
Verzekeringscontracten gepresenteerd als verplichtingen	46.584	22	288	46.894
Balans per 1 januari	46.584	22	288	46.894
Opbrengsten uit verzekeringscontracten onder de Fair value transitie approach	-1.733			-1.733
Opbrengsten uit reguliere contracten	-96			-96
Opbrengsten uit verzekeringsgerelateerde diensten	-1.829			-1.829
Ontstane uitkeringen en andere kosten van verzekeringsgerelateerde diensten			1.711	1.711
Amortisatie van acquisitiekosten	2			2
Verliezen en correcties op verliezen op verlieslatende contracten		15		15
Investeringscomponenten en premierestitutie	-1.187		1.187	
Lasten uit verzekeringsgerelateerde diensten	-1.185	15	2.898	1.728
Resultaat uit verzekeringsgerelateerde diensten	-3.014	15	2.898	-101
Financieringsbatens en -lasten	-9.989			-9.989
Totaal verantwoord in de winst- en verliesrekening	-13.003	15	2.898	-10.090
Ontvangen premies	723			723
Betaalde uitkeringen en andere kosten van verzekeringsgerelateerde diensten ¹			-2.906	-2.906
Totaal kasstromen	723		-2.906	-2.183
Transfer naar andere posten in de balans	-4			-4
Balans per 31 december²	34.300	37	280	34.617
Verzekeringscontracten gepresenteerd als verplichtingen	34.300	37	280	34.617

¹ Inclusief kasstromen Investeringscomponenten en premierestitutie.

² Het verloopoverzicht bevat geen mutaties op de Assets for insurance acquisition cash flows.

De verzekeringscontracten zijn per saldo afgenomen met € 12,2 miljard. Dit komt met name door ontwikkelingen op de financiële markten van € 10,0 miljard. Daarbij is ook sprake van dalingen door portefeuilleontwikkelingen (saldo premies en uitkeringen) van € 2,2 miljard. Dit is in lijn met de verwachting van de daling van de service book levenportefeuille.

5.5.2 Analyse verzekeringsbedrijf: verloopoverzicht totaal verzekeringscontracten gewaardeerd tegen GMM en VFA

VERLOOPOVERZICHT VERZEKERINGSCONTRACTEN GEWAARDEERD TEGEN GMM EN VFA – 2023

(€ MILJOEN)

	SCHATTING VAN DE CONTANTE WAARDE VAN TOEKOMSTIGE KASSTROMEN		RISK ADJUSTMENT	CONTRACTEN VALLEND ONDER DE FAIR VALUE APPROACH	CONTRACTUAL SERVICE MARGIN		TOTAAL
					OVERIGE CONTRACTEN	TOTAAL CSM	
Verzekeringscontracten gepresenteerd als verplichtingen	32.831		704	1.050	32	1.082	34.617
Balans per 1 januari	32.831		704	1.050	32	1.082	34.617
Mutaties in de verslagperiode verantwoord in de winst- en verliesrekening							
Mutaties die betrekking hebben op in de periode verleende verzekeringsgerelateerde diensten							
Vrijval CSM voor verleende diensten	89		-54	-52	-4	-56	-21
Wijziging in de risk adjustment			-61				-61
Aanpassingen als gevolg van ervaringen	89		7				96
Mutaties die betrekking hebben toekomstige verzekeringsgerelateerde diensten							
Eerste verantwoording van contracten	4			18	2	20	18
Wijzigingen in schattingen die de CSM aanpassen	-83		61	25	-3	22	
Wijziging in schattingen op verlieslatende contracten	14		2	-7	1	-6	10
Mutaties die betrekking hebben op verleende verzekeringsdiensten uit het verleden							
Aanpassingen aan de verplichtingen voor te betalen uitkeringen	-4						-4
Resultaat uit verzekeringsgerelateerde diensten	20		9	-34	-2	-36	-7
Financieringsbaten en -lasten	2.466		3	4		4	2.473
Totaal verantwoord in de winst- en verlies rekening	2.486		12	-30	-2	-32	2.466
Ontvangen premies	715						715
Betaalde uitkeringen en andere kosten van verzekeringsgerelateerde diensten ¹	-2.525						-2.525
Totaal kasstromen	-1.810						-1.810
Transfer naar andere posten in de balans	-7						-7
Balans per 31 december²	33.500		716	1.020	30	1.050	35.266
Verzekeringscontracten gepresenteerd als verplichtingen	33.500		716	1.020	30	1.050	35.266

¹ Inclusief kasstromen Investeringscomponenten en premierestitutie.

² Het verloopoverzicht bevat geen mutaties op de Assets for insurance acquisition cash flows.

Er is sprake van een relatief beperkte toename van de CSM door nieuwe contracten (2023: € 4 miljoen; 2022: € 11 miljoen) en is daarom niet verder toegelicht. De aanpassingen als gevolg van ervaringen zijn in totaal € 96 miljoen (2022: € 17 miljoen) en nemen

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

vooral toe door aanpassingen in de voorziening voor beleggingsverzekeringen en portefeuilleontwikkelingen. De wijzigingen in schattingen die de CSM aanpassen in de totale CSM zijn € 22 miljoen (2022: € -285 miljoen) en nemen toe door grondslagenverzwaren in 2022. Voor een toelichting op het Verloopoverzicht verzekeringscontracten gewaardeerd tegen GMM en VFA – 2023 wordt verwezen naar de toelichting die opgenomen onder het Verloopoverzicht Totaal verzekeringscontracten – 2023.

VERLOOPOVERZICHT VERZEKERINGSCONTRACTEN GEWAARDEERD TEGEN GMM EN VFA – 2022

(€ MILJOEN)

	SCHATTING VAN DE CONTANTE WAARDE VAN TOEKOMSTIGE KASSTROMEN	RISK ADJUSTMENT	CONTRACTEN VALLEND ONDER DE FAIR VALUE APPROACH	CONTRACTUAL SERVICE MARGIN		TOTAAL
				OVERIGE CONTRACTEN	TOTAAL CSM	
Verzekeringscontracten gepresenteerd als verplichtingen	44.339	1.147	1.399	9	1.408	46.894
Balans per 1 januari	44.339	1.147	1.399	9	1.408	46.894
Mutaties in de verslagperiode verantwoord in de winst- en verliesrekening						
Mutaties die betrekking hebben op in de periode verleende verzekeringsgerelateerde diensten						
Vrijval CSM voor verleende diensten	17	-81	-50	-1	-51	-116
Wijziging in de risk adjustment		-81				-81
Aanpassingen als gevolg van ervaringen	17					17
Mutaties die betrekking hebben toekomstige verzekeringsgerelateerde diensten						
Eerste verantwoording van contracten	-11	2	-298	11	11	2
Wijzigingen in schattingen die de CSM aanpassen	240	45	-298	13	-285	
Wijziging in schattingen op verlieslatende contracten	7	5				12
Mutaties die betrekking hebben op verleende verzekeringsdiensten uit het verleden						
Aanpassingen aan de verplichtingen voor te betalen uitkeringen	0					0
Resultaat uit verzekeringsgerelateerde diensten	253	-29	-348	23	-325	-101
Financieringsbaten en -lasten	-9.574	-414	-1		-1	-9.989
Totaal verantwoord in de winst- en verlies rekening	-9.321	-443	-349	23	-326	-10.090
Ontvangen premies	723					723
Betaalde uitkeringen en andere kosten van verzekeringsgerelateerde diensten ¹	-2.906					-2.906
Totaal kasstromen	-2.183					-2.183
Transfer naar andere posten in de balans	-4					-4
Balans per 31 december²	32.831	704	1.050	32	1.082	34.617
Verzekeringscontracten gepresenteerd als verplichtingen	32.831	704	1.050	32	1.082	34.617

¹ Inclusief kasstromen Investeringscomponenten en premierestitutie.

² Het verloopoverzicht bevat geen mutaties op de Assets for insurance acquisition cash flows.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Voor een toelichting op het Verloopoverzicht verzekeringscontracten gewaardeerd tegen GMM en VFA – 2022 wordt verwezen naar de toelichting die opgenomen onder het Verloopoverzicht Totaal verzekeringscontracten – 2022.

Voor de verzekeringscontracten met direct participerende kenmerken waarbij het renterisico van verstrekte garanties is gemitigeerd door middel van rentederivaten wordt de waarde verandering van de CSM als gevolg van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.'s aandeel in de waardeverandering van de onderliggende financiële instrumenten in de winst- en verliesrekening verantwoord. Het effect van risico mitigatie bedraagt € -31 miljoen (31 december 2022: € 406 miljoen). Door toepassing van de risico mitigatie niet ten laste van de CSM, maar wordt dit in de winst- en verliesrekening verantwoord.

5.6 Analyse verloop uitgaande herverzekeringscontracten

De hierna opgenomen tabellen laten zien hoe de boekwaarde van de uitgaande herverzekeringscontracten veranderen als gevolg van kasstromen en het verantwoorden van opbrengsten en lasten in de winst- en verliesrekening. Op totaalniveau is een tabel opgenomen met een analyse van de veranderingen in de verplichtingen voor de kasstromen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen na balansdatum te kunnen nakomen en de veranderingen in de verplichtingen voor schaden die hebben plaatsgevonden voor balansdatum en de aansluiting hiervan met de winst- en verliesrekening.

Voor de portefeuilles die gewaardeerd zijn volgens GMM of VFA is tevens een analyse opgenomen van de ontwikkeling van de verwachte toekomstige kasstromen, de Risk Adjustment en de CSM.

Voor een toelichting op de aannames en schattingen en de grondslagen van de Verplichtingen gerelateerd aan (her)verzekeringscontracten wordt verwezen naar Toelichting 27 Toelichting op de transitie naar IFRS 9/17.

VERLOOPOVERZICHT TOTAAL UITGAANDE HERVERZEKERINGSCONTRACTEN – 2023

	ACTIVA UIT HERVERZEKERINGSCONTRACTEN VOOR DEKKING VAN TOEKOMSTIGE SCHADES		ACTIVA UIT HERVERZEKERINGSCONTRACTEN UIT DEKKING VAN ONTSTANE SCHADES	(€ MILJOEN)
	EXCLUSIEF VERLIES HERSTEL COMPONENT	VERLIES HERSTEL COMPONENT	GMM SCHATTING VAN TOEKOMSTIGE KASSTROMEN	TOTAAL
Herverzekeringscontracten gepresenteerd als activa	35		16	51
Balans per 1 januari	35		16	51
Mutaties in de verslagperiode verantwoord in de winst- en verliesrekening				
Verhaalde schades en andere opbrengsten uit herverzekeringscontracten			12	12
Premies en andere lasten uit herverzekeringscontracten	-12			-12
Resultaat uit herverzekeringgerelateerde contracten	-12		12	0
Financieringsbaten en -lasten uit herverzekeringscontracten	2			2
Totaal verantwoord in de winst- en verliesrekening	-10		12	2
Betaalde premies	1			1
Ontvangen bedragen op verhaalde schades			-28	-28
Totaal kasstromen	1		-28	-27
Balans per 31 december	26			26
Herverzekeringscontracten gepresenteerd als activa	26			26

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

De herverzekeringscontracten gewaardeerd tegen GMM zijn per saldo afgenomen met € 25 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door € 28 miljoen ontvangen bedragen voor herverzekeringscontracten.

VERLOOPOVERZICHT TOTAAL UITGAANDE HERVERZEKERINGSCONTRACTEN - 2022

	ACTIVA UIT HERVERZEKERINGSCONTRACTEN VOOR DEKING VAN TOEKOMSTIGE SCHADES		ACTIVA UIT HERVERZEKERINGSCONTRACTEN UIT DEKING VAN ONTSTANE SCHADES	(€ MILJOEN)
	EXCLUSIEF VERLIES HERSTEL COMPONENT	VERLIES HERSTEL COMPONENT	GMM SCHATTING VAN TOEKOMSTIGE KASSTROMEN	TOTAAL
Herverzekeringscontracten gepresenteerd als activa	60			60
Balans per 1 januari	60			60
Mutaties in de verslagperiode verantwoord in de winst- en verliesrekening				
Verhaalde schades en andere opbrengsten uit herverzekeringscontracten			16	16
Premies en andere lasten uit herverzekeringscontracten	-20			-20
Resultaat uit herverzekeringgerelateerde contracten	-20		16	-4
Financieringsbaten en -lasten uit herverzekeringscontracten	-5			-5
Totaal verantwoord in de winst- en verliesrekening	-25		16	-9
Betaalde premies			16	16
Ontvangen bedragen op verhaalde schades			-16	-16
Totaal kasstromen	0		0	0
Balans per 31 december	35		16	51
Herverzekeringscontracten gepresenteerd als activa	35		16	51

De herverzekeringscontracten gewaardeerd tegen GMM zijn per saldo afgenomen met € 9 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door een € 4 miljoen resultaat uit herverzekeringgerelateerde contracten en een € 5 miljoen financieel resultaat uit herverzekeringscontracten door de gestegen rente.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

VERLOOPOVERZICHT UITGAANDE HERVERZEKERINGSCONTRACTEN GEWAARDEERD TEGEN GMM – 2023

	SCHATTING VAN DE CONTANTE WAARDE VAN TOEKOMSTIGE KASSTROMEN	RISK ADJUSTMENT	CONTRACTUAL SERVICE MARGIN			TOTAAL
			CONTRACTEN ONDER DE FAIR VALUE TRANSITIE APPROACH	OVERIGE CONTRACTEN	TOTAAL CSM	
Herverzekeringscontracten gepresenteerd als activa	51					51
Balans per 1 januari	51					51
Mutaties in de verslagperiode verantwoord in de winst- en verliesrekening						
Mutaties die betrekking hebben op in de periode ontvangen diensten uit herverzekeringscontracten						
Verantwoorde CSM voor ontvangen diensten				-1	-1	-1
Aanpassingen als gevolg van ervaringen	1					1
Mutaties die betrekking hebben op de toekomstige diensten uit herverzekeringscontracten						
Eerste verantwoording van contracten	-1			1	1	
Resultaat diensten uit herverzekeringscontracten	0					0
Financieringsbaten en -lasten uit herverzekeringscontracten	2					2
Totaal verantwoord in de winst- en verliesrekening	2					2
Betaalde premies	1					1
Ontvangen uitkeringen en andere kosten van herverzekeringsgerelateerde diensten	-28					-28
Totaal kasstromen	-27					-27
Balans per 31 december	26					26
Herverzekeringscontracten gepresenteerd als activa	26					26

Voor een toelichting op het Verloopoverzicht uitgaande herverzekeringscontracten gewaardeerd tegen GMM – 2023 wordt verwezen naar de toelichting die opgenomen onder het Verloopoverzicht Totaal Uitgaande herverzekeringscontracten – 2023.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

VERLOOPOVERZICHT UITGAANDE HERVERZEKERINGSCONTRACTEN GEWAARDEERD TEGEN GMM – 2022

	SCHATTING VAN DE CONTANTE WAARDE VAN TOEKOMSTIGE KASSTROMEN	RISK ADJUSTMENT	CONTRACTUAL SERVICE MARGIN			TOTAAL
			CONTRACTEN ONDER DE FAIR VALUE TRANSITIE APPROACH	OVERIGE CONTRACTEN	TOTAAL CSM	
Herverzekeringscontracten gepresenteerd als activa	60					60
Balans per 1 januari	60					60
Mutaties in de verslagperiode verantwoord in de winst- en verliesrekening						
Mutaties die betrekking hebben op in de periode ontvangen diensten uit herverzekeringscontracten						
Ontvangen diensten uit herverzekeringscontracten	-8			4	4	-4
Verantwoorde CSM voor ontvangen diensten				4	4	4
Aanpassingen als gevolg van ervaringen	-8					-8
Mutaties die betrekking hebben op de toekomstige diensten uit herverzekeringscontracten						
Eerste verantwoording van contracten	4			-4	-4	
Resultaat diensten uit herverzekeringscontracten	-4					-4
Financieringsbaten en -lasten uit herverzekeringscontracten	-5					-5
Totaal verantwoord in de winst- en verlies rekening	-9					-9
Betaalde premies	16					16
Ontvangen uitkeringen en andere kosten van herverzekeringsgerelateerde diensten	-16					-16
Totaal kasstromen	0					0
Balans per 31 december	51					51
Herverzekeringscontracten gepresenteerd als activa	51					51

Voor een toelichting op het Verloopoverzicht uitgaande herverzekeringscontracten gewaardeerd tegen GMM – 2022 wordt verwezen naar de toelichting die opgenomen onder het Verloopoverzicht Totaal Uitgaande herverzekeringscontracten – 2022.

Voor een toelichting op de blootstelling aan kredietrisico wordt verwezen naar Toelichting 22 Kredietkwaliteit financiële activa.

BELANGRIJKSTE AANNAMES EN SCHATTINGEN BIJ HET BEOORDELEN VAN DE WAARDERING VAN VERPLICHTINGEN EN ACTIVA GERELATEERD AAN (HER)VERZEKERINGSCONTRACTEN

Waar mogelijk maakt Achmea gebruik van waarneembare marktvariabelen en modellen/technieken die algemeen worden gebruikt in de markt. Niet in de marktwaarneembare aannames zijn gebaseerd op een combinatie van de ervaringen binnen Achmea en benchmarks vanuit de markt, zoals verstrekt door de afdeling statistiek van het Verbond van Verzekeraars, het Actuariële Genootschap en vergelijkbare instellingen in Europa.

Verzekeringscontracten worden gewaardeerd op basis van de volgende bouwstenen die hieronder in de volgende hoofdstukken worden toegelicht:

- I Schatting van toekomstige kasstromen
- II Verdisconteringscurve voor berekening contante waarde
- III Risk Adjustment
- IV Contractual Service Margin (CSM)

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

De fulfilment kasstromen bestaan uit de bouwstenen I tot en met III en representeren de afwikkeling van de verplichtingen uit het verzekeringscontract met de polishouder. Bouwsteen IV, de CSM representeert de toekomstige dienstverleningsvergoeding van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. uit het verzekeringscontract. Zie waarderingsgrondslagen verplichtingen en activa gerelateerd aan (her)verzekeringscontracten.

I Schattingen van toekomstige kasstromen

Algemeen

Bij de schatting van toekomstige kasstromen op balansdatum maakt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. gebruik van alle informatie die zonder onevenredig hoge kosten of inspanningen beschikbaar zijn tot de datum van opmaak van de jaarrekening. De gebruikte informatie omvat zowel interne als externe historische gegevens over claims en andere ervaringen om verwachtingen te kunnen bepalen over toekomstige gebeurtenissen. Primair maakt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. gebruik van deterministische modelleringstechnieken, die voor de kasstromen met beperkte complexiteit zonder opties, garanties of niet-lineaire verbanden worden gehanteerd.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. maakt ook gebruik van stochastische modelleringstechnieken om de verwachtingswaarde van de verzekeringsverplichtingen in te schatten. Input is een groot aantal scenario's met verschillende marktvariabelen zoals rentetarieven en beleggingsopbrengsten, en verzekeringstechnische variabelen zoals kasstromen en onderlinge afhankelijkheden tussen kasstromen. De kasstromen verbonden aan elk scenario worden verdisconteerd en gewogen tegen de geschatte waarschijnlijkheid.

Kasstromen binnen de grenzen van het verzekeringscontract hebben direct betrekking op de afwikkeling van de verzekeringscontracten, inclusief de kasstromen waar Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de hoogte of de timing kan bepalen. Deze direct toewijsbare kasstromen worden toegerekend aan de groepen van verzekeringscontracten waar zij betrekking op hebben. Indien de kasstromen niet direct toewijsbaar zijn aan groepen verzekeringscontracten worden deze aan de betreffende groepen gealloceerd door gebruik te maken van 'activity based costing-' en schalings-technieken.

Over het algemeen alloceert Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. kasstromen voor verkoop en acquisitie aan groepen contracten op basis van de totale premies voor elke groep. Kosten voor de afhandeling van claims worden gealloceerd op basis van het aantal claims voor elke groep en onderhouds- en administratiekosten worden gealloceerd op basis van het aantal lopende contracten binnen elk groep.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. beoordeelt de omvang en volledigheid van de verantwoorde schadeverplichtingen en vorderingen uit hoofde van herverzekering en regres met behulp van een reeks verliesreserveringstechnieken – bijvoorbeeld de chainladder en Bornhuetter-Ferguson methoden. Deze technieken gaan ervan uit dat de eigen schade-ervaring van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. indicatief is voor toekomstige schade ontwikkelingspatronen en dus uiteindelijke schadekosten.

Contractgrenzen verzekeringscontracten

Verschiedende Levensverzekeringscontracten bevatten een gegarandeerde annuïteitoptie, waarbij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. niet het recht heeft om bij het ingaan van de lijfrente opnieuw een prijs vast te stellen voor de ingaande lijfrente met bijbehorende risico's. Deze optie geeft de polishouder het recht om op de vervaldag van de aangegeven termijn een lijfrente te laten ingaan tegen een vooraf bepaald tarief. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. legt de contractgrens van deze contracten bij de totale looptijd van het contract, inclusief de looptijd van de optie op de lijfrente. Hierdoor vallen de kasstromen vanuit de gegarandeerde annuïteitoptie binnen de grens van het lopende contract.

Herverzekeringscontracten

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. sluit alleen uitgaande herverzekeringscontracten af.

Voor uitgaande herverzekeringscontracten worden de herverzekeringskasstromen bepaald op basis van modellering van verwachte kasstromen in onderliggende verzekeringscontracten op basis van afgegeven dekkingen gedurende de dekkingsperiode van het herverzekeringscontract. De vernieuwing van de meerderheid van de voornamelijk niet-proportionele uitgaande herverzekeringscontracten vindt jaarlijks plaats. Tijdens deze vernieuwing worden nieuwe herverzekeringscontracten opgemaakt (die los staan van het vorige contract), met nieuwe voorwaarden voor herverzekeringsprogramma's, premies en clausules.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Leven

In de verwachte kasstromen zijn schattingen opgenomen van de verwachte premie-inkomsten en uitkeringen, ziekte- en sterftcijfers, gedrag van de polishouder, verval, kosten, inflatie en rente.

Sterftetafels

Bij het bepalen van de fulfilment kasstromen maakt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. gebruik van de meest recente bevolkingssterftetafels (AG2022), aangepast aan het specifieke karakter en samenstelling van het verzekeringsbestand van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Voor producten met langlevensrisico wordt een procentuele aanpassing gedaan van de bevolkingssterfte die geslachts- en leeftijdsafhankelijk is. Er zijn aparte tabellen voor pensioen- en lijfrenten. Voor producten met kortlevensrisico worden selectiefactoren gebruikt die looptijdafhankelijk zijn. Aanvullend wordt voor overlijdensrisicoverzekeringen onderscheid gemaakt tussen rokers en niet-rokers.

Kosten en inflatie

De kostenaannames zijn gebaseerd op de verwachte salarisstijgingen en de beschikbare interne budgetinformatie. Voor de periodes waarvoor de budgets nog niet beschikbaar zijn worden de kosten geëxtrapoleerd. De inflatiecurve is gebaseerd op een Europese prijsinflatiecurve met daarop een correctie voor het verschil met de Nederlandse prijsinflatie en een correctie in verband met verwachte arbeidsproductiviteitsgroei. Voor de periode van 10 naar 20 jaar wordt geconverteerd naar de lange termijn doelstelling van de ECB (2%).

Vervalpercentages Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Het gedrag van polishouders, waaronder afkoop en premievrijmaking, is een belangrijke aanname bij het waarderen van levensverzekeringsproducten. De volgende tabel geeft het minimum en maximum afkooppercentage weer die bij de aannames voor afkoop zijn gebruikt.

	AFKOOP %
	MINIMUM - MAXIMUM
2023	
GMA	0,0 – 13,0
VFA	0,0 – 13,0
2022	
GMA	0,0 – 14,0
VFA	0,0 – 14,0

II Verdisconteringscurve voor berekening contante waarde

Alle kasstromen worden verdisconteerd. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.'s verdisconteringscurve is 'bottom-up' samengesteld, bestaande uit een risicovrije rente (swap curve zoals door EIOPA gepubliceerd) vermeerderd met een illiquiditeitsopslag specifiek per productgroep van verzekeringscontracten gebaseerd op de beleggingsportefeuille. De illiquiditeitspremies voor een verzekering wordt afgeleid van de spreads die verdiend kunnen worden op Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.'s illiquide, vastrentende beleggingen. Voor verzekeringscontracten (in Euro's) met een resterende looptijd korter dan 30 jaar is de risicovrije rente gebaseerd op de risicovrije swapcurve waarop een Credit Risk Adjustment conform Solvency II van 10 bps over de volledige curve in mindering wordt gebracht, in lijn met EIOPA's publicaties. Voor looptijden van 30 jaar en langer wordt de risicovrije curve bepaald door middel van een extrapolatie naar een Ultimate Forward Rate (UFR), die per 31 december 2023 2,4% bedraagt (ultimo 2022: 2,8%, ultimo 2021: 3,1%), waarop een Credit Risk Adjustment in mindering wordt gebracht. De UFR weerspiegelt de reële rente- en inflatieverwachtingen op lange termijn en is gebaseerd op historische gegevens. Daarnaast wordt rekening gehouden met het doel inflatiepercentage van de ECB van 2%. De UFR wordt periodiek herzien en de verwachting is dat de UFR bij gelijkblijvende rente en inflatie verder zal dalen. In de onderstaande tabel is het minimum en maximum van de disconteringscurve weergegeven die is gebruikt voor het verdisconteren van de kasstromen in de voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.'s belangrijkste valuta Euro.

MINIMUM EN MAXIMUM YIELD CURVE DIE GEBRUIKT IS VOOR HET VERDISCONTEREN VAN DE KASSTROMEN VAN DE BELANGRIJKSTE VALUTA (SPOTRATES)

2023	1 JAAR	5 JAAR	10 JAAR	15 JAAR	20 JAAR	30 JAAR	SPOT RATES (%) 50 JAAR
2023							
GMA	3,36 – 3,84	2,32 – 2,79	2,39 – 2,84	2,47 – 2,85	2,42 – 2,75	2,19 – 2,48	2,05 – 2,31
VFA	3,36 – 3,84	2,32 – 2,79	2,39 – 2,84	2,47 – 2,85	2,42 – 2,75	2,19 – 2,48	2,05 – 2,31
2022							
GMA	3,17 – 3,53	3,13 – 3,47	3,10 – 3,40	3,01 – 3,29	2,75 – 3,01	2,26 – 2,50	2,11 – 2,34
VFA	3,17 – 3,53	3,13 – 3,47	3,10 – 3,40	3,01 – 3,29	2,75 – 3,01	2,26 – 2,50	2,11 – 2,34

Kasstroom die zijn gebaseerd op de opbrengsten van de onderliggende financiële instrumenten worden aangepast om in overeenstemming te brengen met de fluctuaties van die instrumenten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van risiconeutrale waarderingstechnieken en verdisconteerd tegen een risicovrije verdisconteringsvoet die verhoogd is met een illiquiditeitspremie. Wanneer de kasstroom wordt ingeschat met een stochastisch model, dan wordt die kasstroom contant gemaakt tegen verdisconteringsvoeten die horen bij de in het model doorgerekende scenario's. Die resulterende verdisconteringsvoeten zijn gemiddeld gelijk aan rentevoeten van de risicovrije yield verhoogd met de illiquiditeitspremie.

III Risk Adjustment

De Risk Adjustment is de vergoeding voor de niet-financiële risico's die samen hangen met (her)verzekeringscontracten. Deze compensatie voor de onzekerheid over omvang en timing van de niet-financiële kasstromen wordt per (her)verzekeringssentiteit afzonderlijk vastgesteld.

De Risk Adjustment van de uitgegeven verzekeringscontracten wordt zowel bruto voor als netto na herverzekering bepaald op basis van de cost of capital methode. Er wordt ook met tijdsdiversificatie rekening gehouden. Tijdsdiversificatie betreft een factor die wordt toegepast in de berekening van de Risk Adjustment die ervoor zorgt dat de risico's minder zwaar meewegen naarmate ze verder in de toekomst liggen. Hiermee wordt er rekening gehouden dat de risico's van jaar tot jaar onafhankelijk van elkaar zijn. Tijdsdiversificatie wordt voor de langlopende leven- en pensioenverzekeringen toegepast. De Risk Adjustment van uitgaande herverzekeringcontracten is gelijk aan het verschil tussen de berekende bruto Risk Adjustment van de uitgegeven verzekeringscontracten voor herverzekering en netto na herverzekering. Bij de cost of capital methode bepaalt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een cost of capital percentage over het kapitaal dat vereist is over elke rapportage, gecorrigeerd voor verdiscontering en een opslag voor illiquiditeit. Het vereiste kapitaal wordt met de Solvency II methodologie berekend door het bepalen van de waarschijnlijkheidsverdeling van de contante waarde van de kasstromen uit verzekeringscontracten op elke balansdatum en door het berekenen van het kapitaal dat voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. vereist is om met een horizon van 1 jaar met 99,5% betrouwbaarheid te voldoen aan de verplichtingen uit verzekeringscontracten. Hierbij wordt de Solvency II correlatiematrix gehanteerd. De kapitaalskosten geven de additionele beloning voor niet-financiële risico's weer. De gehanteerde cost of capital is 4,5%.

De Risk Adjustment voor niet-financieel risico wordt gealloceerd naar de groepen van (her)verzekeringcontracten op basis van een analyse van de risicoprofielen van de groepen. Bij het bepalen van de Risk Adjustment voor niet-financieel risico worden diversificatie voordelen van het verstrekken van verschillende verzekeringscontracten meegenomen op een manier die in overeenstemming is met de compensatie die vereist wordt, de risk appetite. De effecten van de voordelen worden bepaald door gebruik te maken van een correlatie matrix techniek.

De confidence levels op een 1-jaars basis die zijn gebruikt voor de Risk Adjustment op basis van de cost of capital methode bedragen 89,7% (2022: 87,5%).

IV Contractual Service Margin (CSM)

De op de balans opgenomen CSM vertegenwoordigt de nog niet verdiende vergoeding van groepen verzekeringscontracten die wordt gerealiseerd met toekomstige dienstverlening. De CSM wordt gedurende de dekkingsperiode van de verzekeringscontracten verantwoord in de winst- en verliesrekening, op basis van de gedefinieerde coverage units die de omvang van de dienstverlening representeren. De coverage units worden jaarlijks beoordeeld en herzien.

PRODUCT	BASIS WAAROP DE HOEVEELHEID VERLEENDE DIENSTEN WORDEN BEPAALD
Verzekeringen	
Overlijdensrisico verzekeringen	Verzekerd risicokapitaal
Direct ingaande lijfrentes	Verzekerde uitkering
Pensioenen	Verzekerde aanspraken
Traditionele spaar en levensverzekeringen	Verzekerd kapitaal
Collectieve pensioencontracten	Verzekerde aanspraken
Herverzekeringen	
Spaarverzekeringen	Verzekerde uitkering

WAARDERINGSGRONDSLAGEN VERPLICHTINGEN EN ACTIVA GERELATEERD AAN (HER)VERZEKERINGSCONTRACTEN

Verzekeringsrisico (her)verzekeringscontracten

Verzekeringscontracten worden gedefinieerd als contracten die een significant verzekeringsrisico overdragen, waarbij de polishouder wordt gecompenseerd voor de geleden schade als gevolg van de verzekerde gebeurtenis. In het verzekeringcontract wordt een (vóór afsluiten van het contract) significant bestaand verzekeringsrisico van de polishouder overgenomen. Afkoop en kosten risico's die samenhangen met verzekeringcontracten vormen geen verzekeringsrisico. Er is sprake van een verzekeringsrisico als er een scenario bestaat met commerciële betekenis waarbij er op basis van een verzekerde gebeurtenis, aanvullende betalingen moeten worden gedaan.

Beleggingscontracten

Sommige door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. afgesloten contracten hebben de rechtsvorm van (her)verzekeringcontracten, maar dragen geen significant verzekeringsrisico. Met deze contracten accepteert Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. alleen een financieel risico. Deze contracten worden geclassificeerd als financiële verplichtingen en onder 'Beleggingscontracten' geclassificeerd.

Toegepast waarderingmodel (her)verzekeringcontracten

Binnen Leven wordt een nadere onderverdeling gemaakt naar het toegepaste waarderingmodel:

1. General measurement model (GMM). Of algemeen waarderingmodel;
2. Variable fee approach (VFA), toepassing algemeen waarderingmodel voor contracten met directe winstdelingselementen;

De Variable fee approach wordt toegepast op contracten die bij eerste verantwoording aan de volgende voorwaarden voldoen:

- de contractuele voorwaarden bepalen dat de polishouder deelneemt aan een duidelijk geïdentificeerde pool van onderliggende beleggingen;
- Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. verwacht aan de polishouder een bedrag te betalen dat gelijk is aan een substantieel deel van de reële waarde van de opbrengsten van de onderliggende beleggingen;
- Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. verwacht dat een aanzienlijk deel van elke verandering in de (aan de polishouder) uit te keren bedragen, zal variëren naargelang van de verandering van de onderliggende beleggingen.

Zie verder IV Waardering van contracten volgens GMM en VFA.

VERZEKERINGS- EN HERVERZEKERINGSCONTRACTEN

I Afsplitsing van componenten van verzekerings- en herverzekeringcontracten

Bij de eerste opname van een verzekerings- of herverzekeringcontract splitst Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de volgende componenten af en verwerkt deze als zelfstandige financiële instrumenten waarop IFRS 9 van toepassing is:

- in het contract besloten derivaten waarvan de economische kenmerken en risico's geen nauw verband houden met die van het verzekeringcontract en waarvan de contractvoorwaarden niet zouden voldoen aan de definitie van een verzekerings- of herverzekeringcontract als het een op zichzelf staand contract zou zijn; en
- afzonderlijke beleggingscomponenten die niet in hoge mate onderling gerelateerd zijn met de verzekeringscomponenten en waarvoor contracten met gelijkwaardige voorwaarden afzonderlijk op dezelfde markt kunnen worden verkocht.

Daarnaast splitst Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. alle verplichtingen om afzonderlijke goederen of diensten over te dragen aan polishouders af die niet zijn verbonden aan verzekeringsdekking en verantwoordt deze als afzonderlijke dienstverleningscontracten waarop IFRS 15 van toepassing is. De verplichting tot levering van een goed of dienst wordt afgesplitst als de kasstromen en risico's die verband houden met de levering van het goed of de dienst niet gerelateerd zijn aan de kasstromen en risico's verbonden aan de verzekeringscomponent.

Niet afgesplitste beleggingscomponenten

Niet afgesplitste beleggingscomponenten kunnen niet afzonderlijk worden verantwoord van het onderliggende verzekeringscontract en vallen daarmee onder IFRS 17. Deze beleggingscomponent is het bedrag dat onder het verzekeringscontract onder alle omstandigheden aan de polishouder wordt (terug)betaald en onafhankelijk is van het zich voordoen van een verzekerd voorval. Dit is het geval bijvoorbeeld bij bepaalde unit-linked producten, garantieverzekeringen en uitvaartverzekeringen. De niet afgesplitste beleggingscomponent is onderdeel van de waardering van het verzekeringscontract maar zal niet leiden tot verantwoording in de winst- en verliesrekening. De beleggingscomponent wordt bepaald als de afkoopwaarde zoals die contractueel is vastgelegd, verminderd met kosten die kunnen worden verrekend en eventuele afkoopvergoedingen. Bij de traditionele pensioen- en levensverzekeringscontracten, met en zonder winstdelingselementen, identificeert Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een beleggingscomponent door te bepalen welk bedrag zij in alle scenario's aan de polishouder moet terugbetalen. Hier worden alle scenario's meegenomen waarin een verzekerde gebeurtenis plaatsvindt, het contract afloopt of wordt beëindigd.

II Groepering van verzekerings- en herverzekeringscontracten

Verzekeringscontracten

Verzekeringscontracten worden bij eerste opname samengevoegd tot portefeuilles van verzekeringscontracten met een vergelijkbaar risicoprofiel en die ook samen worden gemanaged. De groepering van de verzekeringscontracten volgt zoveel mogelijk de indeling onder Solvency II. Elke portefeuille wordt bij eerste opname opgenomen in jaarcohorten (per jaar van uitgifte), uitgesplitst in de volgende drie groepen op basis van de verwachte winstgevendheid die gedurende de looptijd van de verzekeringscontracten in de groep niet meer worden aangepast:

- contracten die bij de eerste opname verlieslatend zijn;
- contracten die bij de eerste opname geen significante kans hebben om verlieslatend te worden; en
- eventuele resterende contracten in het jaarcohort.

Groepen contracten worden vastgesteld bij eerste opname en hun samenstelling wordt niet herzien.

Een verzekeringscontract wordt opgenomen in een groep vanaf de eerste van de volgende momenten:

- start van de dekkingsperiode van de groep van contracten (dat wil zeggen de periode waarin Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. diensten verleent in ruil voor premies binnen de grenzen van het contract);
- wanneer de eerste betaling van de polishouder opeisbaar wordt of, indien er geen contractuele opeisbaarheid is, de datum waarop de premie van de polishouder is ontvangen; en
- wanneer feiten en omstandigheden erop wijzen dat de overeenkomst verlieslatend is en Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. gebonden is aan een contract.

De (her)verzekeringscontracten, die zijn verkregen in het kader van een bedrijfscombinatie van entiteiten of business onder gemeenschappelijke leiding (hierna genoemd bedrijfscombinatie), worden opgenomen op de datum waarop control is verkregen (zie hoofdstuk 1 Algemene waarderingsgrondslagen, hoofdstuk H Consolidatie). Dit geldt ook voor de verzekeringscontracten die worden verkregen in het kader van een overdracht van contracten.

Herverzekeringscontracten

Groepering van uitgaande herverzekeringscontracten volgt ook zoveel mogelijk de indeling onder Solvency II. Sommige herverzekeringscontracten bieden dekking voor onderliggende verzekeringscontracten die in verschillende groepen zijn opgenomen. In dat geval kan de herverzekeringgroep uit één contract bestaan.

Een groep uitgaande herverzekeringscontracten wordt opgenomen vanaf de eerste van de volgende momenten.

- Herverzekeringscontracten die een evenredige dekking bieden: de datum waarop een onderliggende verzekeringscontract voor het eerst wordt opgenomen in de balans. Dit geldt voor quota share herverzekeringscontracten;
- Overige uitgaande herverzekeringscontract: het begin van de dekkingsperiode van het herverzekeringscontract.

Als Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. op een eerdere datum een verlieslatende groep van onderliggende verzekeringscontracten identificeert en de bijbehorende herverzekeringscontract al vóór die eerdere datum is aangegaan, wordt het herverzekeringscontract opgenomen op die eerdere datum (zie de paragraaf Herverzekering van verlieslatende onderliggende verzekeringscontracten in hoofdstuk IV Waardering van contracten volgens GMM en VFA).

III Contractgrens

De grenzen waarbinnen de toekomstige kasstromen van verzekeringscontracten en herverzekeringscontracten wordt hieronder toegelicht:

Verzekeringscontracten

Kasstromen vallen binnen de contractgrens als ze voortvloeien uit materiële rechten en verplichtingen die bestaan tijdens de verslagperiode, waarin Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de polishouder ertoe kan verplichten premies te betalen of waarin Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een materiële verplichting heeft om diensten uit hoofde van verzekeringscontracten aan de polishouder te verlenen. Dit betreft verzekeringsdekking inclusief beleggingsdiensten die niet als afzonderlijke component worden afgesplitst.

Een materiële verplichting tot het verrichten van diensten eindigt wanneer:

- Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. in de praktijk de mogelijkheid heeft om de risico's van de betreffende polishouder opnieuw te beoordelen en een premie of uitkeringsniveau kan vaststellen dat volledig aansluit bij risico's van de herbeoordeling; of
- Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft de praktische mogelijkheid om de risico's van de portefeuille waarin het contract is opgenomen, opnieuw te beoordelen en de premie of verzekeringsvoorwaarden hierop kan aanpassen.' Hierbij wordt geen rekening gehouden met risico's die betrekking hebben op perioden na deze herbeoordelingsdatum.

Een contract wijziging kan leiden tot beëindiging van het bestaande verzekeringscontract en verantwoording van een nieuw contract (zie hierna hoofdstuk VI Niet langer opnemen in de balans en wijzigingen in het (her)verzekeringscontract).

Herverzekeringscontracten

Kasstromen vallen binnen de contractgrens als ze voortvloeien uit materiële rechten en verplichtingen die bestaan tijdens de verslagperiode waarin Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. verplicht is bedragen aan de herverzekeraar te betalen of een materieel recht heeft om diensten van de herverzekeraar te ontvangen.

Een materieel recht om verzekeringsdiensten van de herverzekeraar te ontvangen eindigt wanneer de herverzekeraar:

- de praktische mogelijkheid heeft om de aan haar overgedragen risico's opnieuw te beoordelen en een premie kan bepalen of het uitkeringsniveau kan vaststellen dat volledig de risico's van de herbeoordeling weerspiegelt; of
- het recht heeft om de dekking te beëindigen.

Bij contract wijzigingen in herverzekeringscontracten wordt beoordeeld of sprake is van een nieuw contract, (zie hierna hoofdstuk VI Niet langer opnemen in de balans en wijzigingen in het (her)verzekeringscontract).

IV Waardering van contracten volgens GMM en VFA

Verzekeringscontracten – waardering bij eerste opname

Bij de eerste opname waardeert Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een groep van verzekeringscontracten als het totaal van:

- (a) de fulfilment kasstromen of de verwachtingswaarde van de verzekeringsverplichtingen bepaald als de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen benodigd voor de afwikkeling van een verzekeringscontract verhoogd met een Risk Adjustment voor niet-financiële risico's; en
- (b) de CSM of de nog niet verdiende vergoeding voor toekomstige verzekeringsdienstverlening.

De Risk Adjustment voor niet-financieel risico vertegenwoordigt de compensatie voor de onzekerheid over het bedrag en de timing van de geschatte kasstromen die voortvloeien uit niet-financieel risico.

Bij een winstgevend contract vertegenwoordigt de CSM van een groep verzekeringscontracten de toekomstige opbrengsten die Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. realiseert bij vervulling van de toekomstige diensten van het verzekeringscontract. Bij de eerste opname van een groep van verzekeringscontracten representeert de CSM het positieve saldo van de fulfilment kasstromen (verwachte premie inkomsten minus verwachte uitkeringen en kosten) wat leidt tot een netto-inkomende kasstroom.

De fulfilment kasstromen worden aangepast met eventuele kasstromen die op de datum van eerste opname van de groep zijn ontstaan en opname van bedragen die eerder op de balans zijn verantwoord vooruitlopend op de eerste verantwoording van de groep, waaronder vooruitbetaalde acquisitiekosten. De locked-in verdisconteringsvoet van de CSM wordt vastgezet nadat het jaarcohort is gesloten.

Voor groepen van verzekeringscontracten, die zijn verworven in het kader van een overdracht van contracten of een bedrijfscombinatie, wordt de ontvangen vergoeding als premie opgenomen in de fulfilment cashflows op de overname datum. In een bedrijfscombinatie is de ontvangen vergoeding gelijk aan de reële waarde van de contracten op die datum.

Onder IFRS 17 worden alleen kasstromen voor verkoop en acquisitie gemaakt vóór de opname van de gerelateerde verzekeringscontracten gepresenteerd als afzonderlijke activa. Periodiek wordt beoordeeld of deze activa kunnen worden terugverdiend. Deze activa worden vervolgens opgenomen in de boekwaarde van de gerelateerde groep van verzekeringscontracten en worden verantwoord in de winst- en verliesrekening over de dekkingsperiode in lijn met verzekeringsopbrengsten van de desbetreffende groep van verzekeringscontracten.

Premiebetalingen door de polishouders worden als ontvangen premies verantwoord als ze daadwerkelijk zijn ontvangen door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Ontvangsten door tussenpersonen worden niet als ontvangen premies gepresenteerd.

Verlieslatend contract

Als het totaal van de fulfilment kasstromen bij eerste opname in de balans een netto uitgaande kasstroom is, dan is de groep van verzekeringscontracten verlieslatend. In dit geval wordt het bedrag van de netto uitgaande kasstroom verantwoord als een verlies in de winst- en verliesrekening. Dit geldt ook als de contracten zijn verworven in een bedrijfscombinatie, als een aanpassing op de goodwill of in de winst- en verliesrekening wanneer er sprake is van negatieve goodwill. De verliescomponent wordt afzonderlijk gepresenteerd als onderdeel van de verzekeringsverplichtingen. De verliescomponent wordt vervolgens gedurende de looptijd van het contract ten gunste van de winst- en verliesrekening verantwoord als onderdeel van de verzekeringslasten.

Verzekeringscontracten – vervolgwaardering

De boekwaarde van een groep verzekeringscontracten wordt op elke rapportagedatum bepaald en is gelijk aan de som van de verzekeringsverplichtingen voor dekking in toekomstige perioden en verzekeringsverplichtingen voor ontstane schades. De verzekeringsverplichtingen voor dekking in toekomstige perioden omvat (a) de fulfilment kasstromen die betrekking hebben op verzekeringsdiensten die in toekomstige perioden uit de verzekeringscontracten zullen worden geleverd en (b) eventuele resterende CSM op die datum. De verzekeringsverplichtingen voor ontstane schades omvat de kasstromen voor ontstane claims en hiermee samenhangende kosten die nog niet zijn betaald, inclusief schaden die zich hebben voorgedaan maar nog niet zijn gerapporteerd (IBN(E)R-claims).

De waardering van de verzekeringsverplichtingen van een groep verzekeringscontracten op de balansdatum is gebaseerd op actuele schattingen van toekomstige kasstromen, actuele verdisconteringsvoeten en actuele schattingen van de Risk Adjustment voor niet-financieel risico. Voor waardering van de CSM opgenomen onder verzekeringsverplichtingen voor dekking in toekomstige perioden van GMM contracten wordt de historische verdisconteringsvoet (locked-in) toegepast per groep van verzekeringscontracten.

Veranderingen in de fulfilment kasstromen worden als volgt verwerkt:

- veranderingen van kasstromen en Risk adjustment die betrekking hebben op toekomstige dienstverlening worden gecorrigeerd ten gunste of ten laste van de CSM (of opgenomen in het resultaat uit verzekeringsgerelateerde diensten als de groep van verzekeringscontracten verlieslatend is);
- veranderingen met betrekking tot huidige dienstverlening of dienstverlening uit voorgaande jaren worden opgenomen in het verzekeringsgerelateerde diensten in de winst- en verliesrekening;
- effecten van verdiscontering of wijzigingen in de verdisconteringsvoet op de geschatte toekomstige kasstromen en Risk Adjustment worden opgenomen als financieel resultaat uit verzekeringsgerelateerde diensten in de winst- en verliesrekening.

De systematiek van de berekening van de CSM per type verzekeringscontracten wordt hierna toegelicht.

Verzekeringscontracten zonder directe winstdelingselementen

De boekwaarde van de CSM op elke balansdatum is gelijk aan de boekwaarde aan het begin van het jaar, gecorrigeerd voor:

- de CSM van nieuwe verzekeringscontracten die in het jaar aan de groep van verzekeringscontracten wordt toegevoegd;
- de oprenting van de CSM gedurende het jaar, tegen de vaste verdisconteringsvoet per groep die bij eerste opname is bepaald;

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

- wijzigingen in fulfilment kasstromen die betrekking hebben op toekomstige dienstverlening (zie hieronder), behalve voor zover:
 - a) eventuele toename van de uitgaande fulfilment kasstromen die de CSM overschrijden. In dat geval wordt een verliescomponent gecreëerd ten laste van de winst- en verliesrekening; of
 - b) eventuele afnamen in de uitgaande fulfilment kasstromen toegerekend aan de verliescomponent, waarbij verliezen worden teruggeboekt die eerder in de winst- en verliesrekening waren opgenomen;
- het effect van eventuele wisselkoersverschillen op de CSM; en
- het bedrag dat als verzekeringsopbrengsten in de winst- en verliesrekening is verantwoord voor de in het jaar geleverde verzekeringsdiensten.

Wijzigingen in de fulfilment kasstromen die betrekking hebben op toekomstige dienstverlening en de CSM aanpassen:

- ervaringsaanpassingen, die voortvloeien uit in het jaar ontvangen premies, die betrekking hebben op aan toekomstige diensten gerelateerde kasstromen, verdisconteerd tegen de verdisconteringsvoeten zoals die bij de eerste opname zijn bepaald;
- wijzigingen in schattingen van de contante waarde van de toekomstige kasstromen in de verzekeringsverplichtingen voor dekking in toekomstige perioden, verdisconteerd tegen de verdisconteringsvoeten die zijn bepaald bij de eerste opname van de CSM;
- verschillen tussen een niet afgesplitste beleggingscomponent die naar verwachting in het jaar verschuldigd zal zijn het werkelijke bedrag dat in het jaar moet worden betaald;
- verschillen tussen een lening aan een polishouder die naar verwachting in het jaar zal worden terugbetaald en het werkelijke bedrag dat in het jaar moet worden terugbetaald; en
- wijzigingen in de Risk Adjustment voor niet-financiële risico's die betrekking hebben op toekomstige diensten. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. splitst het verdisconteringseffect en wijzigingen in de Risk Adjustment uit, waarbij het verdisconteringseffect in het financieel resultaat wordt opgenomen.

Wijzigingen in kasstromen die samenhangen met wijzigingen in de discretionaire toezeggingen worden geacht betrekking te hebben op toekomstige dienstverlening en passen de CSM dienovereenkomstig aan.

Oprenting van de verzekeringsverplichtingen voor dekking in toekomstige perioden, wijzigingen in verdisconteringsvoet en overige financieel risico en veranderingen in het effect van de tijdswaarde van geld van toekomstige financiële opties en garanties worden niet in de CSM verantwoord maar in de winst- en verliesrekening als onderdeel van financieel resultaat uit verzekeringsgerelateerde diensten.

Verzekeringscontracten met directe winstdelingselementen (Variable fee approach)

Verzekeringscontracten met directe winstdelingselementen zijn overeenkomsten waarbij de verplichting van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. jegens de polishouder het saldo is van:

- de verplichting om de polishouder een bedrag te betalen dat gelijk is aan de reële waarde van de onderliggende beleggingsportefeuille; en
- een variabele vergoeding voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. in ruil voor toekomstige dienstverlening uit de verzekeringscontracten opgenomen onder CSM. De variabele vergoeding omvat het bedrag van het aandeel van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. in de reële waarde van de onderliggende beleggingsportefeuille verminderd met de fulfilment kasstromen die niet variëren op basis van opbrengsten van de onderliggende beleggingsportefeuille, zoals door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. afgegeven opties en garanties. De vergoeding voor dienstverlening betreft zowel verzekeringsdekking als een vergoeding voor beheer van de beleggingsportefeuille of verstrekte opties en garanties waarbij een beleggingsrendement wordt afgesproken op basis van de onderliggende beleggingsportefeuille.

Bij de waardering van een groep van verzekeringscontracten met directe winstdelingselementen past Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de fulfilment kasstromen aan voor de veranderingen in de verplichting om polishouders een bedrag te betalen dat gelijk is aan de reële waarde van de onderliggende beleggingsportefeuille. Deze wijzigingen hebben geen betrekking op toekomstige dienstverlening en worden verantwoord in de winst- en verliesrekening onder het financieel resultaat uit verzekeringsgerelateerde diensten. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. past vervolgens de CSM aan voor elke wijziging in het aandeel van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. in de reële waarde van de onderliggende beleggingsportefeuille minus de kosten voor om te voldoen aan de afgegeven opties en garanties die betrekking heeft op toekomstige dienstverlening.

De boekwaarde van de CSM op elke balansdatum is de boekwaarde aan het begin van het jaar, aangepast voor:

- de CSM van nieuwe contracten die in het jaar aan de groep worden toegevoegd;
- de wijziging in het bedrag van het aandeel van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. in de reële waarde van de onderliggende beleggingsportefeuille en wijzigingen in de fulfilment kasstromen die betrekking hebben op toekomstige dienstverlening, behalve voor zover:

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

- a) Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de risicomitigatie optie heeft toegepast waarbij wijzigingen in het effect van het financiële risico op het bedrag van haar aandeel in onderliggende beleggingsportefeuille of de fulfilment kasstromen niet worden gecorrigeerd op de CSM (zie paragraaf Risicomitigatie hierna);
- b) een daling van het aandeel van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. in de reële waarde van de onderliggende beleggingsportefeuille, of een toename van de fulfilment kasstromen die betrekking heeft op toekomstige dienstverlening, de boekwaarde van de CSM overschrijdt, waardoor een verlies in winst- en verliesrekening wordt verantwoord in kosten uit verzekeringsgerelateerde diensten en een verliescomponent ontstaat (zie VII Presentatie);
- c) een verhoging van het bedrag van het aandeel van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. in de reële waarde van de onderliggende beleggingsportefeuille, of een daling van de kasstromen in de fulfilment kasstromen met betrekking heeft op toekomstige dienstverlening, die wordt toegerekend aan de verliescomponent, waarbij verliezen worden teruggeboekt die eerder in de winst- of de verliesrekening waren verantwoord (in de kosten verzekeringsgerelateerde dienstverlening) (zie VII Presentatie);
- d) het effect van eventuele wisselkoersverschillen op de CSM; en
- e) het bedrag dat als opbrengsten uit verzekeringsgerelateerde diensten is verantwoord voor in het jaar verleende diensten (zie VII Presentatie).

Risicomitigatie

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. gebruikt derivaten om het renterisico dat ontstaat bij rentegaranties in de leven- en pensioenproducten te mitigeren. Hierdoor wordt het ontstane renterisico in overeenstemming gebracht met de doelstelling voor het beperken van renterisico's zoals beschreven in Toelichting 2 Kapitaal- en risicomanagement - Marktrisico. Er bestaat een afdekkingsrelatie tussen de verzekeringscontracten en de risico mitigerende instrumenten. Voor de verzekeringscontracten onder de Variable fee approach waarbij het renterisico is gemitigeerd door middel van rentederivaten wordt de waarde verandering van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.'s aandeel in de waardeverandering van de onderliggende financiële instrumenten of de fulfilment kasstromen die niet variëren op basis van opbrengsten van de onderliggende beleggingsportefeuille worden verantwoord in de winst- en verliesrekening en niet in de CSM.

Herverzekeringscontracten

Voor de waardering van herverzekeringscontracten past Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. dezelfde waarderingsgrondslagen toe als verzekeringscontracten zonder winstdelingselementen, met de hierna de volgende aanpassingen.

De boekwaarde van een groep herverzekeringscontracten op elke balansdatum is de som van de activa uit herverzekeringscontracten voor dekking toekomstige schades en activa uit herverzekeringscontracten uit dekking van ontstane schades. De activa uit herverzekeringscontracten voor dekking toekomstige schades omvat het aandeel van de herverzekeraar gepresenteerd onder (a) de fulfilment kasstromen die betrekking heeft op diensten die in toekomstige perioden zullen worden ontvangen en (b) eventuele resterende CSM op die datum.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. waardeert de schattingen van de contante waarde van toekomstige kasstromen op basis van aannames die consistent zijn met de gebruikte schattingen voor bepalen van de contante waarde van toekomstige kasstromen van de onderliggende verzekeringscontracten, met een aanpassing voor het kredietrisico dat de herverzekeraar zijn verplichtingen niet nakomt. Het effect van kredietrisico van de herverzekeraar en het effect van wijzigingen hiervan wordt op elk balansdatum in de winst- en verliesrekening verantwoord onder verzekeringstechnisch resultaat. De Risk Adjustment vertegenwoordigt de omvang van het niet-financiële risico dat door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. wordt overgedragen aan de herverzekeraar.

Bij de eerste opname is de CSM van een groep herverzekeringscontracten gelijk aan de netto kosten of netto opbrengsten op de aangekochte herverzekering (als de onderliggende verzekeringscontracten niet verlieslatend zijn) gewaardeerd als het totaal van;

- de fulfilment kasstromen;
- bedragen die voorheen waren opgenomen en die betrekking hebben op de groep van herverzekeringscontracten;
- eventuele kasstromen die op dat moment ontstaan en;
- eventuele opbrengsten die in de winst- en verliesrekening worden opgenomen als gevolg van verlieslatende onderliggende contracten die op die datum zijn verantwoord (zie "Herverzekering van verlieslatende onderliggende verzekeringscontracten" hierna).

Als de netto kosten van het herverzekeringscontract betrekking heeft op een verzekerde gebeurtenissen die zich vóór de begindatum van de groep van herverzekeringscontracten heeft voorgedaan, dan worden deze verzekeringslasten verantwoord in winst- en verliesrekening. Tenzij het herverzekeringscontract de onzekerheid over de financiële afwikkeling van een al voorgevallen gebeurtenis dekt.

De boekwaarde van de CSM op elke balansdatum is de boekwaarde aan het begin van het jaar, gecorrigeerd voor:

- de CSM van nieuwe contracten die in het jaar aan de groep worden toegevoegd;
- rente toegevoegd aan de boekwaarde van de CSM gedurende het jaar, verdisconteerd tegen de verdisconteringsvoeten op nominale kasstromen bepaald bij eerste opname;
- opbrengsten die in het jaar zijn verantwoord in de winst- en verliesrekening bij de eerste opname van verlieslatende onderliggende contracten (zie hieronder);
- terugboekingen van de verlies-component voor zover er geen wijzigingen zijn in de fulfilment kasstromen van de groep van herverzekeringcontracten (zie paragraaf Netto kosten uit herverzekeringsovereenkomsten in hoofdstuk VII Presentatie hierna);
- wijzigingen in de fulfilment kasstromen die betrekking hebben op toekomstige dienstverlening, verdisconteerd tegen de verdisconteringsvoeten die bij de eerste opname zijn bepaald. Dit geldt niet als de wijzigingen het gevolg zijn van wijzigingen in de fulfilment kasstromen van verlieslatende onderliggende contracten (die de CSM niet aanpassen) die in de winst- en verliesrekening zijn verantwoord en een verlies-component creëren of aanpassen;
- het effect van eventuele wisselkoersverschillen op de CSM; en
- het bedrag dat in de winst- en verliesrekening wordt verantwoord vanwege de in het jaar ontvangen dienstverlening.

Herverzekering van verlieslatende onderliggende verzekeringscontracten

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. past de CSM van een herverzekeringcontract aan en verantwoordt een (her)verzekeringstechnische bate wanneer zij een verlies opneemt bij de eerste opname van verlieslatende onderliggende contracten. Voorwaarde hierbij is dat het herverzekeringcontract niet later wordt afgesloten dan het moment waarop de verlieslatende onderliggende verzekeringscontracten worden opgenomen in de balans. De aanpassing van de CSM wordt bepaald door de volgende elementen te vermenigvuldigen:

- het verlies dat betrekking heeft op de onderliggende verzekeringscontracten; en
- het percentage van de schade of de uitkeringen van de onderliggende verzekeringscontracten dat Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. verwacht te verhalen op de herverzekeraar.

Indien een herverzekeringcontract slechts betrekking heeft op een deel van de verzekeringscontracten die deel uitmaken van een verlieslatende groep contracten, gebruikt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een systematische en rationele methode om het deel van de op de verlieslatende groep opgenomen verliezen te bepalen dat betrekking heeft op onderliggende contracten die onder de herverzekeringcontract vallen. Voor de groep van herverzekeringcontracten wordt, op basis van de waardering van onderliggende groepen van verlieslatende verzekeringscontracten, een verlies-component verantwoord en voor de vervolwaardering aangepast. Deze verlies-component wordt in de winst- en verliesrekening gepresenteerd als het verhalen van verliezen uit herverzekeringcontracten. Deze component wordt niet meegenomen in de allocatie naar betaalde premies (zie Netto kosten uit herverzekeringcontracten onder VII Presentatie).

V Niet langer opnemen in de balans en wijzigingen in het (her)verzekeringcontract

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. neemt een contract niet langer op in de balans wanneer het contract afloopt, er voldaan is aan alle verplichtingen of wanneer het contract is beëindigd – dat wil zeggen wanneer de in het contract gespecificeerde verplichtingen zijn afgelopen of zijn nagekomen of zijn beëindigd.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. neemt een contract ook niet langer op in de balans als de voorwaarden op een zodanige manier wijzigen dat verwerking in de balans en in de winst- en verliesrekening significant anders zou zijn geweest dan als de nieuwe voorwaarden altijd hadden bestaan. In dat geval wordt een nieuw contract op basis van de gewijzigde voorwaarden opgenomen in de balans. Significante wijzigingen betreffen een wijziging in scope, afsplitsing in componenten van een (her)verzekeringcontract, wijziging in de contractgrens of groepering van verzekeringscontracten. Als een contractwijziging niet leidt tot een verwijdering uit de balans, dan verwerkt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de verandering van de kasstromen als een wijziging van schattingen van de fulfilment kasstromen.

Bij het niet langer opnemen van een contract in een groep van contracten, die wordt gewaardeerd tegen GMM of VFA:

- worden de fulfilment kasstromen die gealloceerd zijn aan de contracten zodanig aangepast dat de kasstromen van de niet langer opgenomen rechten en verplichtingen zijn verwijderd;
- wordt de CSM van de groep van verzekeringscontracten aangepast aan de verandering van de fulfilment kasstromen, behalve wanneer de wijzigingen worden toegerekend aan een verliescomponent; en

- wordt het aantal coverage units voor de verwachte resterende verzekeringsdiensten aangepast voor de coverage units die niet meer worden opgenomen in de groep van verzekeringscontracten (zie VII Presentatie).

Als een contract niet langer wordt opgenomen in de balans omdat het contract wordt overgedragen aan een derde partij, dan wordt de CSM ook gecorrigeerd voor de premie die door de derde partij in rekening wordt gebracht, tenzij de groep van verzekeringscontracten verlieslatend is.

Als een contract niet langer wordt opgenomen omdat de voorwaarden ervan worden gewijzigd, wordt de CSM ook aangepast aan de premie die in rekening zou zijn gebracht als Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een contract was aangegaan met de voorwaarden van het nieuwe contract op de datum van wijziging, verminderd met eventuele extra premies die voor de wijziging in rekening werden gebracht. Het nieuw opgenomen contract wordt gewaardeerd in de veronderstelling dat op de datum van wijziging Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de premie heeft ontvangen die zij in rekening zou hebben gebracht voor een contract met vergelijkbare voorwaarden, verminderd met de extra premie die voor de wijziging in rekening werd gebracht.

VI Presentatie

Portefeuilles van verzekeringscontracten en herverzekeringcontracten, die activa en passiva zijn, worden afzonderlijk gepresenteerd in het overzicht van de financiële positie.

De verzekeringsverplichtingen worden verder gesplitst in verzekeringsverplichtingen voor dekking in toekomstige perioden en verzekeringsverplichtingen voor ontstane schades. Herverzekeringcontracten worden uitgesplitst in activa uit herverzekeringcontracten voor dekking toekomstige schades en activa uit herverzekeringcontracten uit dekking van ontstane schades.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. splitst bedragen die in de winst- en verliesrekening zijn opgenomen uit in;

- Verzekeringstechnisch resultaat, bestaande uit opbrengsten en lasten uit verzekeringsgerelateerde diensten en het verzekeringsresultaat uit herverzekeringcontracten en;
- Netto financieel resultaat uit (her)verzekeringcontracten, bestaande uit het Beleggingsresultaat uit verzekeringsactiviteiten en het Financieel resultaat uit (her)verzekeringcontracten.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. splitst de wijzigingen in de Risk Adjustment for non-financial risk uit tussen het Verzekeringstechnisch resultaat en het Netto financieel resultaat uit (her)verzekeringactiviteiten.

Opbrengsten en lasten uit verzekeringsgerelateerde diensten zijn exclusief beleggingscomponenten en worden als hierna beschreven verantwoord.

Verzekeringsofbrengsten – contracten die worden gewaardeerd volgens de GMM en VFA

Verzekeringsofbrengsten worden gerealiseerd naarmate wordt voldaan aan uit de verzekeringscontract voortkomende dienstverlening. Voor contracten volgens de GMM en VFA worden gewaardeerd, vertegenwoordigen de verzekeringsopbrengsten van de verleende verzekeringsdiensten het totaal van mutatie in de verzekeringsverplichtingen voor dekking in toekomstige perioden. Dit omvat:

- een vrijval van de CSM, bepaald op basis van gealloceerde coverage units (zie 'Vrijval van de CSM' hierna);
- wijzigingen in de Risk Adjustment for non-financial risk met betrekking tot de huidige periode;
- de vrijval uit de verzekeringsverplichtingen voor dekking in toekomstige perioden voor aan het begin van het jaar verwachte schaden, uitkeringen en andere verzekeringskosten.

Daarnaast alloceert Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. systematisch op basis van het verstrijken van de tijd, de premies ter dekking van aan de verzekeringsverplichtingen voor dekking in toekomstige perioden toegerekende acquisitiekosten.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. verantwoordt het gealloceerde bedrag, verdisconteerd bij de eerste opname van de groep van contracten, als verzekeringsopbrengsten en een gelijk bedrag aan onder verzekeringsgerelateerde amortisatie van acquisitiekosten.

Vrijval van de CSM

De CSM van een groep verzekeringscontracten wordt verantwoordt in de winst- en verliesrekening als verzekeringsopbrengsten gedurende de dekkingsperiode van de verzekeringscontracten. De allocatie naar periode is op basis van de gedefinieerde coverage units die de omvang van de dienstverlening representeren. Hierbij wordt voor elk contract rekening gehouden met de hoeveelheid verstrekte voordelen en de verwachte dekkingsperiode. De coverage units worden op elke balansdatum beoordeeld en bijgewerkt. De systematiek is onder Belangrijke aannames en schattingen IV Contractual Service Margin (CSM) nader toegelicht.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

De diensten, die verstrekt worden op basis van verzekeringsovereenkomsten, omvatten verzekeringsdekking en, voor polissen met winstdelingselementen, beleggingsdiensten voor het beheer van de onderliggende beleggingsportefeuille namens de polishouders. Daarnaast kunnen aan Leven-contracten zonder directe winstdelingselementen ook beleggingsdiensten gekoppeld zijn. Dit is van toepassing op contracten waarbij:

- er een niet afgesplitste beleggingscomponent bestaat of de polishouder heeft het recht om een bedrag op te nemen (bijvoorbeeld het recht van de polishouder om een afkoopwaarde te ontvangen bij annulering van een contract);
- de investeringscomponent of het bedrag dat kan worden opgenomen zal naar verwachting een beleggingsrendement omvatten; en
- Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. voert beleggingsactiviteiten uit dat beleggingsrendement te genereren.

De verwachte dekkingsperiode weerspiegelt de verwachtingen van het vervallen en annuleren van contracten, evenals de waarschijnlijkheid dat verzekerde gebeurtenissen zich voordoen voor zover deze van invloed zouden zijn op de verwachte dekkingsperiode. De periode van beleggingsdiensten eindigt uiterlijk op de datum waarop alle bedragen die verschuldigd zijn aan huidige polishouders met betrekking tot die diensten zijn betaald.

Verliescomponenten

Voor contracten, die worden gewaardeerd volgens het algemene waarderingsmodel, neemt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een verliescomponent op voor verlieslatende groepen verzekeringscontracten. De verliescomponent van de verzekeringsverplichtingen voor dekking in toekomstige perioden wordt afzonderlijke gepresenteerd in het verloopoverzicht verzekeringscontracten.

De mutatie van de verliescomponent wordt vervolgens in de winst- en verliesrekening gepresenteerd als op/terugboekingen van verliezen op verlieslatende contracten. Wanneer de fulfilment kasstromen worden gerealiseerd worden zij op een systematische wijze gealloceerd tussen de verliescomponent en de verzekeringsverplichtingen voor dekking in toekomstige perioden.

Hiervoor wordt aan het begin van elk jaar op systematische basis het aandeel bepaald van de verliescomponent ten opzichte van de totale schatting van de contante waarde van de toekomstige kasuitstromen plus de Risk Adjustment voor niet-financieel risico (of bij de eerste opname indien een groep contracten voor het eerst in het jaar wordt opgenomen). Als de verliescomponent tot nul wordt teruggebracht, creëert elk overschot over het bedrag dat aan de verliescomponent is toegewezen binnen het algemene waarderingsmodel een CSM voor de groep contracten.

Wijzigingen in de fulfilment kasstromen met betrekking tot toekomstige dienstverlening en veranderingen in het aandeel van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. in de reële waarde van de onderliggende beleggingsportefeuille uitsluitend toegerekend aan de verliescomponent.

Verzekeringgerelateerde kosten

Verzekeringgerelateerde kosten, die voortkomen uit verzekeringsovereenkomsten, worden in het algemeen in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer zij zijn ontstaan. Terugbetalingen van niet afgesplitste beleggingscomponenten worden niet verantwoord als verzekeringgerelateerde kosten. De verzekeringgerelateerde kosten omvatten:

- ontstane claims en andere verzekeringsservicekosten; voor sommige Leven-contracten omvatten gemaakte claims ook premies die zijn kwijtgescholden bijvoorbeeld bij invaliditeit of arbeidsongeschiktheid;
- afschrijving van acquisitiekasstromen: dit bedrag is gelijk aan het toegerekende bedrag dat als onderdeel van de verzekeringsopbrengsten is verantwoord;
- verliezen op verlieslatende contracten en terugboekingen van deze verliezen;
- aanpassingen van de verplichtingen voor ontstane claims die niet voortvloeien uit de effecten van de verdiscontering en wijzigingen in de verdisconteringscurve;
- bijzondere waardeverminderingverliezen op activa van verzekeringsacquisitie kasstromen en terugboekingen van deze verliezen.

Nettoresultaat uit herverzekeringgerelateerde contracten

De verwachte netto kosten van herverzekeringcontracten omvatten een toerekening van betaalde herverzekeringspremies verminderd met de vooraf ingeschatte compensatie die van herverzekeraars kan worden teruggevorderd.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. verantwoordt toegerekende herverzekeringspremies in winst- en verliesrekening naar rato van de verwachte ontvangsten van diensten voortkomend uit herverzekeringcontracten.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Voor een groep herverzekeringscontracten, die verlieslatende onderliggende verzekeringcontracten compenseert, neemt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een bate voor de compensatie die Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. verwacht te ontvangen van de herverzekeraar voor de verzekerde verlies component van het onderliggende verzekeringcontract:

- bij de eerste opname van de verlieslatende onderliggende contracten, indien het herverzekeringcontract, die op deze onderliggende contracten betrekking heeft, is aangegaan vóór of op hetzelfde tijdstip waarop die onderliggende contracten worden opgenomen; en
- bij veranderingen in de fulfilment kasstromen van de groep van herverzekeringcontracten, die betrekking heeft op toekomstige dienstverlening, die leiden tot veranderingen in de fulfilment kasstromen van onderliggende verlieslatende contracten.

Netto financieel resultaat uit (her)verzekeringgerelateerde diensten

Het Netto financieel resultaat uit (her)verzekeringsactiviteiten omvat wijzigingen in de boekwaarden van groepen verzekerings- en herverzekeringcontracten, die voortkomen uit de effecten van verdiscontering en wijzigingen in de verdisconteringscurve, tenzij dergelijke wijzigingen voor groepen van verzekeringcontracten met directe winstdelings-elementen worden toegerekend aan een verliescomponent en zijn opgenomen in de kosten van verzekeringgerelateerde dienstverlening. Het netto financieel resultaat uit (her)verzekeringsactiviteiten omvat ook de wijzigingen in de waardering van groepen contracten als gevolg van veranderingen in de waarde van de onderliggende beleggingsportefeuille (exclusief toevoegingen en onttrekkingen).

Het Netto financieel resultaat uit (her)verzekeringsactiviteiten wordt verantwoord in de winst- en verliesrekening onder Financieel resultaat uit (her)verzekeringcontracten.

6. REËLE WAARDE HIËRARCHIE

Reële waarde hiërarchie en reële waardebeoordeling

Voor een beschrijving van de Reële waarde hiërarchie wordt verwezen naar Toelichting 8 Reële waarde hiërarchie in de geconsolideerde jaarrekening van de Achmea Groep.

ACTIVA EN VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE OP TERUGKERENDE EN INCIDENTELE BASIS PER 31 DECEMBER 2023

(€ MILJOEN)

	CATEGORIE 1	CATEGORIE 2	CATEGORIE 3	TOTAAL
Activa				
Terugkerende reële waardebeoordeling				
Vastgoedbeleggingen			716	716
Beleggingen				
Aandelen en soortgelijke beleggingen	4.878	1.415	723	7.016
Vastrentende beleggingen	13.070	2.915	7.049	23.034
Derivaten	12	4.650		4.662
Overige financiële beleggingen	224	6.132		6.356
Liquide middelen	382			382
Totaal activa gewaardeerd tegen reële waarde op een terugkerende basis	18.566	15.112	8.488	42.166
Verplichtingen				
Terugkerende reële waardebeoordeling				
Financiële verplichtingen				
Beleggingscontracten				
Leningen en opgenomen gelden		173		173
Derivaten	92	2.922		3.014
Totaal verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde op een terugkerende basis	92	3.095		3.187

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

ACTIVA EN VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE OP TERUGKERENDE EN INCIDENTELE BASIS PER 31 DECEMBER 2022

(€ MILJOEN)

	CATEGORIE 1	CATEGORIE 2	CATEGORIE 3	TOTAAL
Activa				
Terugkerende reële waardebeoordeling				
Vastgoedbeleggingen			841	841
Beleggingen				
Aandelen en soortgelijke beleggingen	2.760	736	852	4.348
Vastrentende beleggingen	14.434	1.930	6.657	23.021
Derivaten	243	5.158		5.401
Overige financiële beleggingen	635	8.720		9.355
Liquide middelen	178			178
Totaal activa gewaardeerd tegen reële waarde op een terugkerende basis	18.250	16.544	8.350	43.144
Verplichtingen				
Terugkerende reële waardebeoordeling				
Financiële verplichtingen				
Leningen		174		174
Derivaten	20	3.868		3.888
Totaal verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde op een terugkerende basis	20	4.042		4.062

Belangrijkste wijzigingen in de reële waarde hiërarchie in 2023

Ieder rapportagemoment beoordeelt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de classificatie van activa en verplichtingen die zijn gewaardeerd tegen de reële waarde. Voor de bepaling van de classificatie in de reële waarde hiërarchie is een belangrijke mate van inschatting vereist, bijvoorbeeld het belang van (niet-)waarneembare inputs die worden gebruikt voor het bepalen van de reële waarde of met betrekking tot de marktactiviteit. Bij inactieve markten is een beoordeling vereist van de waarderingstechnieken die worden gebruikt om de reële waarde te bepalen, evenals van de interpretatie van de categorie van de (markt)gegevens die wordt gebruikt. De uitkomst van het classificatieproces kan daardoor verschillen per verslagperiode. Het beleid van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is overboekingen naar en van de categorieën binnen de reële waarde hiërarchie aan het begin van de verslagperiode in de balans te verwerken. Er waren geen overdrachten tussen niveau 1 en 2 voor terugkerende waarderingen tegen reële waarde gedurende het jaar. Zie hieronder voor overdrachten van en naar niveau 3-metingen.

Gebuurde waarderingstechnieken en waarderingprocessen voor categorie 2 en 3 waarderingen

Afhankelijk van de financiële instrumenten heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. waarderingrichtlijnen en procedures opgesteld voor het bepalen van de reële waarde.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

VERLOOPOVERZICHT VAN CATEGORIE 3 ACTIVA EN VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE OP EEN TERUGKERENDE BASIS 2023

	VASTGOEDBELEGGINGEN	AANDELEN EN SOORTGELIJKE BELEGGINGEN	VASTRENTENDE BELEGGINGEN	ACTIVA TOTAAL
Balans per 1 januari	841	852	6.657	8.350
Investerings en verstrekte leningen	8	349	955	1.312
Desinvesteringen en verkopen	-19	-19	-723	-761
Mutaties in de reële waarde opgenomen in de Winst- en verliesrekening	-114	-31	160	15
Mutaties als gevolg van herrubricering				
Mutaties in de reële waarde hiërarchie (naar categorie 3)		-428		-428
Balans per 31 december	716	723	7.049	8.488

VERLOOPOVERZICHT VAN CATEGORIE 3 ACTIVA EN VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE OP EEN TERUGKERENDE BASIS 2022

	VASTGOEDBELEGGINGEN	AANDELEN EN SOORTGELIJKE BELEGGINGEN	VASTRENTENDE BELEGGINGEN	ACTIVA TOTAAL
Balans per 1 januari	988	375	7.918	9.281
Investerings en verstrekte leningen	17	383	1.330	1.730
Desinvesteringen en verkopen	-174	91	-879	-962
Mutaties in de reële waarde opgenomen in de Winst- en verliesrekening	10	1	-1.716	-1.705
Mutaties als gevolg van herrubricering		2		2
Mutaties in de reële waarde hiërarchie (naar categorie 3)			4	4
Balans per 31 december	841	852	6.657	8.350

De mutaties in de reële waarde hiërarchie van categorie 3 naar categorie 1 en 2 zijn voornamelijk het gevolg van de herrubricering van beleggingsfondsen vanaf 2023. Mutaties in de reële waarde met betrekking tot Aandelen en soortgelijke beleggingen en Vastrentende beleggingen opgenomen in de Winst- en verliesrekening worden gepresenteerd als onderdeel van het Beleggingsresultaat uit verzekeringsactiviteiten.

BELANGRIJKE NIET-WAARNEEMBARE INPUTS VOOR ALS CATEGORIE 3 GECLASSIFICEERDE ACTIVA EN VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE OP 31 DECEMBER 2023

BESCHRIJVING	REËLE WAARDE IN MILJOENEN	GEBRUIKTE WAARDERINGSTECHNIEK	NIET WAARNEEMBARE INPUTS	RANGE (GEWOGEN GEMIDDELDE)	RELATIE VAN NIET-WAARNEEMBARE INPUTS MET REËLE WAARDE
Vastgoedbeleggingen	716	Huurwaardekapitalisatiemethode	Bruto aanvangs rendement	4,3 – 16,4 (5,4) (%)	Toename leidt tot waardedaling.
Beleggingen					
Aandelen en soortgelijke beleggingen	723	Netto Vermogenswaarde	N.v.t	N.v.t	N.v.t.
Vastrentende beleggingen	7.049	Contant gemaakte kasstromen	Totale spreads	86 – 191 (bp)	Een toename heeft direct effect op de Winst- en verliesrekening

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

BELANGRIJKE NIET-WAARNEEMBARE INPUTS VOOR ALS CATEGORIE 3 GECLASSIFICEERDE ACTIVA EN VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE OP 31 DECEMBER 2022

BESCHRIJVING	REËLE WAARDE IN MILJOENEN	GEBRUIKTE WAARDERINGSTECHNIEK	NIET WAARNEEMBARE INPUTS	RANGE (GEWOGEN GEMIDDELDE)	RELATIE VAN NIET-WAARNEEMBARE INPUTS MET REËLE WAARDE
Vastgoedbeleggingen	841	Huurwaardekapitalisatiemethode	Bruto aanvangsrendement	3,7 – 13,7 (4,9) (%)	Toename leidt tot waardedaling.
Beleggingen					
Aandelen en soortgelijke beleggingen	852	Netto Vermogens-Waarde	N.v.t	N.v.t	N.v.t.
Vastrentende beleggingen	6.657	Contant gemaakte kasstromen	Totale spread	124 – 166 (bp)	Een toename heeft direct effect op de Winst- en verliesrekening

De private equity beleggingen hebben een hoge diversificatie wat betreft sector, geografische regio en type belegging. Omdat voor het grootste deel van deze investeringen de reële waarde van deze beleggingen wordt bepaald met behulp van de intrinsieke waarde (netto vermogenswaarde) zoals gerapporteerd door de fondsbeheerder of de beherend vennoot, is er geen belangrijke niet-waarneembare input of combinatie van inputs die kan worden gebruikt om een gevoeligheidsanalyse uit te voeren voor deze portefeuille.

GEBRUIKTE WAARDERINGSTECHNIKEN EN WAARDERINGSPROCESSEN VOOR CATEGORIE 2 EN 3 WAARDERINGEN.

Afhankelijk van de specifieke activa en verplichtingen heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. waarderingsrichtlijnen en -procedures opgesteld voor het bepalen van de reële waarde. Voor elk type activa of schuld wordt een samenvatting gegeven van het waarderingsproces, een beschrijving van de gebruikte techniek en de relevante inputs.

Vastgoedbeleggingen

Onder vastgoedbeleggingen vallen commercieel vastgoed en woningen. De reële waarde wordt gebaseerd op prijzen in een actieve markt, indien nodig aangepast voor verschillen in aard, locatie of conditie van het specifieke actief. Al het vastgoed wordt elk kwartaal getaxeerd.

De waarderingsprocedures worden uitgevoerd door externe onafhankelijke erkende taxateurs met relevante professionele kwalificaties. Alle waarderingsprocedures worden uitgevoerd volgens in de branche gebruikelijke waarderingsrichtlijnen.

De categorie 3 vastgoedbeleggingen binnen Beleggingen bevinden zich in Nederland. De reële waarde van deze vastgoedbeleggingen wordt bepaald aan de hand van de inkomstenkapitalisatiemethode en daarnaast getoetst op basis van de Discounted Cash Flow (DCF)-methode. Volgens de inkomstenkapitalisatiemethode wordt de reële waarde van een object geschat op basis van de genormaliseerde huuropbrengsten gedeeld door het geactualiseerde rendementspercentage voor het vastgoedobject (het marktrendement).

Voor het verschil tussen bruto en netto huuropbrengsten gelden dezelfde kostencategorieën als bij de DCF-methode, behalve dat bepaalde kosten niet aan de periode van de kasstroom worden toegerekend, maar de gemiddelde kosten over de looptijd van de huurovereenkomst in de genormaliseerde huuropbrengsten worden meegenomen.

In het geval van de DCF-methode wordt de reële waarde van de vastgoedbeleggingen bepaald op basis van schattingen van toekomstige kasstromen, gebruik makend van een disconteringsvoet die de huidige marktonzekerheden weergeeft van de waarde en tijdstip van de kasstromen. Transacties van verkocht vastgoed in Nederland kunnen niet (eenvoudig) worden vergeleken door het gebrek aan openbaar beschikbare informatie.

Hierdoor heeft de waardering van een vastgoedbelegging een hogere mate van onzekerheid in vergelijking tot een actievare marktsituatie waar vergelijkbare, actuele, transacties worden gebruikt om het waarderingsproces te valideren. De aannames bij de toepassing van de genoemde waarderingsmethoden worden ondersteund door huur- en andere relevante overeenkomsten en door externe bewijzen zoals recente en verwachte algemene economische trends en huidige huurprijzen in de markt voor vergelijkbare panden in dezelfde regio en conditie.

Reguliere kosten en verplichtingen met betrekking tot vastgoedbeleggingen zoals leegstand, huurvrije periodes, onderhoud en reparatie, evenals eventuele verplichtingen die de realiseerbaarheid van de inkomsten en opbrengsten bij verkoop van het vastgoed beperken, zijn meegewogen in de DCF-methode. Huurverhogingsstarieven zijn gebaseerd op algemene economische trends waarbij rekening is gehouden met de specifieke kenmerken van het vastgoed dat wordt gewaardeerd. Bij de DCF-methode worden prognoses voor de kasstromen voor ten minste 10 jaar gemaakt.

De gebruikte disconteringsvoet is afhankelijk van zowel het type vastgoed dat wordt gewaardeerd (dat wil zeggen commercieel vastgoed en woningen) als van de specifieke kenmerken van het vastgoed dat wordt gewaardeerd. Vanwege de karakteristieken van de inputs voor beide waarderingmethoden worden alle vastgoedbeleggingen in Nederland geclassificeerd als categorie 3.

Beleggingen - Aandelen en soortgelijke beleggingen

Voor zover beschikbaar maakt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. gebruik van genoteerde marktprijzen op actieve markten om de reële waarde te bepalen van aandelen en soortgelijke beleggingen. De reële waarde van beleggingen die worden gehouden in niet-genoteerde beleggingsfondsen wordt bepaald door het management waarbij informatie die door de fondsbeheerders wordt verstrekt, wordt meegewogen. Indien er geen marktprijzen beschikbaar zijn, worden interne modellen gebruikt om de reële waarde te bepalen.

De als categorie 2 geclassificeerde Aandelen en soortgelijke beleggingen zijn hoofdzakelijk Beleggingen voor rekening en risico van polishouders, die voornamelijk bestaan uit beleggingen in unit-linked fondsen. Beleggingen voor rekening en risico van polishouders zijn beleggingen die betrekking hebben op verzekeringscontracten waarbij de polishouder beleggingsrisico's draagt. Deze beleggingen worden geclassificeerd als 'Tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de Winst- en verliesrekening'. De reële waarde van de beleggingen in unit-linked fondsen is Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.'s aandeel in de Nettovermogenswaarde van deze fondsen. Deze unit-linked fondsen beleggen voornamelijk in genoteerde effecten en daarmee is de nettovermogenswaarde van het fonds afgeleid van waarneembare input (onder andere genoteerde prijzen voor deze effecten in actieve markten).

De resterende als categorie 2 geclassificeerde Aandelen en soortgelijke beleggingen bestaan uit commodityfondsen (grondstoffenfondsen) en vastgoedfondsen. De reële waarde van commodityfondsen, geclassificeerd als 'Tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de Winst- en verliesrekening' vertegenwoordigt een geschat te ontvangen bedrag van of te betalen bedrag aan een derde partij bij de afwikkeling van deze instrumenten. Deze instrumenten worden gewaardeerd door de broker gebruikmakend van marktprijzen indien beschikbaar. De reële waarde van vastgoedfondsen, geclassificeerd als 'Beschikbaar voor verkoop', vertegenwoordigt de nettovermogenswaarde van fondsen die worden beheerd door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Zij beoordeelt de reële waarden en voert analytische procedures en trendanalyses uit om ervoor te zorgen dat de reële waarden plausibel zijn.

De als categorie 3 geclassificeerde Aandelen en soortgelijke beleggingen bestaan uit private equity en alternatieve beleggingen die hoofdzakelijk zijn geclassificeerd als beleggingen 'Beschikbaar voor verkoop'. De private equity-beleggingsportefeuille bestaat hoofdzakelijk uit beleggingen met een hoge diversificatie wat betreft sector, geografische regio en type belegging. De alternatieve beleggingsportefeuille, geclassificeerd als 'Beschikbaar voor verkoop', bestaat hoofdzakelijk uit beleggingen met betrekking tot infrastructuur.

De reële waarde van deze portefeuilles wordt bepaald op basis van de nettovermogenswaarde, zoals gerapporteerd door de fondsbeheerder of general partner. Dit wordt beschouwd als de beste benadering voor reële waarde van de belegging. Als er een correctie moet worden aangebracht in de gerapporteerde nettovermogenswaarde, komt dit tot uitdrukking in de reële waarde.

Een deel van de private equity-beleggingsportefeuille heeft betrekking op het durfkapitaal van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. en wordt geclassificeerd als 'Tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de Winst- en verliesrekening'. De waarderingmodellen zijn gebaseerd op modellen die worden aanbevolen in de International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines (IPEV-waarderingsrichtlijnen). Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. beoordeelt de waarderingen en voert analytische procedures en trendanalyses uit om ervoor te zorgen dat de reële waarden plausibel zijn.

Beleggingen - Vastrentende beleggingen

In de regel wordt de reële waarde van deze vastrentende beleggingen door middel van een netto contante waarde-methode bepaald op basis van geschatte toekomstige kasstromen, waarbij rekening wordt gehouden met actuele rentevoeten die van toepassing zijn op financiële instrumenten die vergelijkbaar zijn qua rendement-, kredietkwaliteit- en looptijdkenmerken.

De als categorie 2 geclassificeerde Obligaties en overige vastrentende beleggingen hebben hoofdzakelijk betrekking op het obligatiedeel van een converteerbare obligatie. Het gerelateerde derivatendeel van het instrument wordt gepresenteerd als onderdeel van derivaten. In het algemeen is de converteerbare obligatie genoteerd en de waarde van het instrument is daardoor op de markt waarneembaar. Voor het aparte obligatiedeel is dit echter niet het geval.

De reële waarde wordt geschat aan de hand van de waardering van een vergelijkbare obligatie met dezelfde kenmerken, of wanneer die niet beschikbaar is, op basis van geschatte toekomstige kasstromen, waarbij rekening wordt gehouden met actuele rentevoeten die van toepassing zijn op financiële instrumenten die vergelijkbaar zijn qua rendement-, kredietkwaliteit- en looptijdkenmerken.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

De als categorie 2 geclassificeerde Leningen en hypotheke bestaan hoofdzakelijk uit investeringskredieten. De reële waarde van deze investeringskredieten wordt door middel van een netto contante waarde-methode bepaald op basis van een intern berekend rendement waarbij rekening wordt gehouden met actuele rentevoeten die van toepassing zijn op financiële instrumenten die vergelijkbaar zijn qua rendement-, kredietkwaliteit- en looptijdkenmerken.

De als categorie 3 geclassificeerde Leningen en hypotheke bestaan hoofdzakelijk uit hypothecaire leningen binnen de verzekeringsbranche. De reële waarde van deze hypotheke wordt bepaald aan de hand van waardingsmodellen die zijn gebaseerd op de contant gemaakte waarde van geschatte toekomstige kasstromen, gebruik makend van actuele rentevoeten. De rentevoet is gebaseerd op de tarieven in de consumentenmarkt aangepast met een totale spread voor het prijsrisico tijdens de offerte periode. Een deel van de aannames die zijn gebruikt bij het bepalen van de reële waarde zijn niet-waarneembaar.

De uit het tariefmodel afgeleide reële waarde wordt opnieuw afgezet tegen marktinformatie die is afgeleid van recente markttransacties voor vergelijkbare hypotheke (voor zover beschikbaar) en/of interne prijzen gebruikt bij de uitgifte van hypothecaire leningen.

De als categorie 2 geclassificeerde Deposito's bij kredietinstellingen bestaan uit kortetermijndeposito's bij banken met een vaste looptijd. Deze deposito's zijn niet verhandelbaar en er zijn restricties vanwege de vaste looptijd. De reële waarde van deze deposito's is in het algemeen gelijk aan de nominale waarde waarbij rekening is gehouden met de tijds waarde van geld, voor zover materieel. De als categorie 2 geclassificeerde Liquide middelen en overige financiële beleggingen bestaan voornamelijk uit spaarrekeningen, onderdeel van Beleggingen voor rekening en risico van polishouders. De reële waarde wordt door middel van een netto contante waarde-methode bepaald op basis van geschatte toekomstige kasstromen gedurende de rentevaste periode, waarbij rekening wordt gehouden met actuele rentevoeten die van toepassing zijn op financiële instrumenten met vergelijkbare rendement-, kredietkwaliteit- en looptijdkenmerken.

De als categorie 3 geclassificeerde Kredietportefeuille bankbedrijf omvat voornamelijk kredieten aan de particuliere sector, die worden geclassificeerd als 'Tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de Winst- en verliesrekening'. De reële waarde van deze kredieten wordt bepaald aan de hand van waardingsmodellen die zijn gebaseerd op de contant gemaakte waarde van geschatte toekomstige kasstromen met behulp van actuele rentevoeten. De rentevoet is gebaseerd op de tarieven in de consumentenmarkt, aangepast voor onder andere het prijsrisico tijdens de offerte periode. Enkele aannames die gebruikt zijn bij het bepalen van de reële waarde zijn niet waarneembaar. De reële waarde verkregen door het waardingsmodel wordt afgezet tegen marktinformatie afkomstig van recente markttransacties voor gelijkwaardige hypotheke (indien beschikbaar) en/of de interne prijzen gebruikt bij de uitgifte van hypothecaire leningen.

Beleggingen - Derivaten (activa en verplichtingen)

De als categorie 2 geclassificeerde derivaten bestaan uit rentederivaten (inclusief swaptions), valutaderivaten en aandelenderivaten. Wanneer er geen genoteerde marktprijzen beschikbaar zijn, wordt gebruikgemaakt van andere waardingstechnieken zoals een optiewaardingsmodel of stochastische modellering. De waardering wordt uitgevoerd door een dataleverancier. In de waardingstechnieken worden alle factoren meegenomen die een marktpartij zou afwegen en worden, voor zover beschikbaar, gebaseerd op waarneembare marktgegevens.

De reële waarde van rentederivaten (inclusief swaptions), aandelenderivaten en valutaderivaten vertegenwoordigt een te ontvangen of een aan een derde partij te betalen geschat bedrag op moment van afwikkeling van deze instrumenten.

Deze derivaten worden gewaardeerd aan de hand van direct waarneembare prijzen van op de beurs verhandelde derivaten of externe pricing bureaus of, wanneer die niet beschikbaar zijn, met behulp van waardingsmodellen gebaseerd op de netto contante waarde-methode bepaald op basis van de geschatte toekomstige kasstromen. De waardingsmodellen die worden gebruikt zijn waardingsmodellen die standaard zijn in de branche (zoals het Black-Scholes-model) en maken gebruik van actuele marktgegevens. De marktgegevens voor rentederivaten en cross currency rentederivaten bestaan voornamelijk uit de swap curve van de gerelateerde renteperiode en valuta, waar nodig aangepast voor contractuele vergoedingen en marge (indien onderdeel van de contractuele kasstromen van het derivaat). In de regel beperkt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. het tegenpartijrisico bij derivatencontracten door waar mogelijk zekerheden in contracten op te nemen.

Beleggingen - Overige financiële beleggingen

De als categorie 2 geclassificeerde Overige financiële beleggingen bestaan voornamelijk uit spaarrekeningen, onderdeel van Beleggingen voor rekening en risico van polishouders. De reële waarde wordt door middel van een netto contante waarde-methode bepaald op basis van geschatte toekomstige kasstromen, rekening houdend met actuele rentevoeten en de tegenpartijkredietopslag in de disconteringscurve.

De tegenpartijkredietopslag is gebaseerd op het risico van oninbaarheid rekening houdend met de kasstroomkarakteristieken van de spaartegoeden. Afhankelijk van deze kasstroomkarakteristieken en verkregen zekerheden wordt de tegenpartijkredietopslag bepaald. Voor de spaartegoeden waar geen zekerheden zijn verkregen wordt de tegenpartijkredietopslag gebaseerd op het risico van oninbaarheid van gelijksoortige financiële instrumenten uitgegeven door de partij waar de spaarrekening wordt aangehouden.

Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik

De reële waarde van Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik is volledig gebaseerd op de waardebepaling door onafhankelijke gekwalificeerde taxateurs. De waardering is gebaseerd op waarnemingen in de markt en verschillende berekeningsmethoden, zoals de 'Discounted Cash Flow'-methode. In lijn met het economische klimaat en de marktomstandigheden in de afgelopen jaren is het aantal vastgoedtransacties gedaald. Voor de waardebepaling wordt daarom meestal de 'Discounted Cash Flow'-methode gebruikt. Bij deze methode wordt de reële waarde bepaald op basis van de huuropbrengsten van het vastgoed. De taxateurs passen een marktconforme disconteringsvoet toe, gecorrigeerd voor de ouderdom, locatie en resterende duur van het huurcontract. Vanwege het gebrek aan feitelijke markttransacties die kunnen worden gebruikt om dit waarderingproces te valideren, heeft de waarde van het Vastgoed voor eigen gebruik een hoge mate van onzekerheid. Voor 100% van de totale reële waarde van Vastgoed voor eigen gebruik in Nederland werd de waardebepaling in de loop van 2022 uitgevoerd.

Financiële verplichtingen - Beleggingscontracten

De als categorie 2 geclassificeerde beleggingscontracten bestaan uit aan beleggingen gekoppelde ('linked') en niet rechtstreeks aan beleggingen gekoppelde ('non-linked') beleggingscontracten. De reële waarde van de aan beleggingen gekoppelde beleggingscontracten is de hoogste van de reële waarde van de financiële instrumenten die zijn gekoppeld aan de beleggingscontracten, de afkoopwaarde (gecorrigeerd voor afkoopboetes) en de verdisconteerde eindwaarde. De reële waarde voor niet-gekoppelde beleggingscontracten is de hoogste van de afkoopwaarde (gecorrigeerd voor afkoopboetes) en verdisconteerde uitstapwaarde (op basis van een risicovrij rentepercentage).

Financiële verplichtingen - Leningen en opgenomen gelden

De als categorie 2 geclassificeerde Leningen en opgenomen gelden betreffen leningen in verband met waardeoverdrachten. De reële waarde van deze leningen wordt bepaald door middel van waarderingmodellen waarbij de contractuele toekomstige kasstromen contant worden gemaakt door middel van actuele rentevoeten op basis van de swapcurve inclusief een credit spread. Mutaties in de reële waarde met betrekking tot Vastgoedbeleggingen en Aandelen en soortgelijke beleggingen opgenomen in de Winst- en verliesrekening worden gepresenteerd als onderdeel van Gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen; mutaties in de reële waarde met betrekking tot Vastrentende beleggingen opgenomen in de Winst- en verliesrekening worden gepresenteerd als onderdeel van Beleggingsopbrengsten.

Mutaties in de reële waarde opgenomen in Overig totaalresultaat met betrekking tot Aandelen en soortgelijke beleggingen en Leningen en hypotheekleningen worden gepresenteerd als onderdeel van de Mutaties in de herwaarderingsreserve. Mutaties als gevolg van herrubricering zijn reclassificaties tussen Vastgoedbeleggingen en Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik in verband met wijzigingen in het gebruik.

De volgende tabellen geven een overzicht van alle activa en verplichtingen die niet zijn gewaardeerd tegen de reële waarde, maar waarvan de reële waarde wordt toegelicht.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

REËLE WAARDE (HIERARCHIE) ACTIVA EN VERPLICHTINGEN NIET GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE

(€ MILJOEN)

	BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2023	GENOTEERDE PRIJZEN OP ACTIEVE MARKTEN VOOR VERGELIJKBARE INSTRUMENTEN	BELANGRIJKE OVERIGE WAARNEEMBARE INPUTS	BELANGRIJKE NIET- WAARNEEMBARE INPUTS	REËLE WAARDE PER 31 DECEMBER 2023
		CATEGORIE 1	CATEGORIE 2	CATEGORIE 3	TOTAAL
Activa					
Beleggingen					
Financiële beleggingen	341		341		341
Vorderingen en overlopende activa	532		532		532
Verplichtingen					
Financiële verplichtingen	3.095		3.095		3.095

REËLE WAARDE (HIERARCHIE) ACTIVA EN VERPLICHTINGEN NIET GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE

(€ MILJOEN)

	HERZIEN BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2022	GENOTEERDE PRIJZEN OP ACTIEVE MARKTEN VOOR VERGELIJKBARE INSTRUMENTEN	BELANGRIJKE OVERIGE WAARNEEMBARE INPUTS	BELANGRIJKE NIET- WAARNEEMBARE INPUTS	HERZIEN REËLE WAARDE PER 31 DECEMBER 2022
		CATEGORIE 1	CATEGORIE 2	CATEGORIE 3	TOTAAL
Activa					
Beleggingen					
Financiële beleggingen	273		273		273
Vorderingen en overlopende activa	795		795		795
Verplichtingen					
Financiële verplichtingen	4.225		4.225		4.225

GEBRUIKTE WAARDERINGSTECHNIKEN EN WAARDERINGSPROCESSEN VOOR CATEGORIE 2 EN 3 WAARDERINGEN.

Afhankelijk van de specifieke activa en verplichtingen heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. waarderingsrichtlijnen en -procedures opgesteld voor het bepalen van de reële waarde. Voor elk type activa of schuld wordt een samenvatting gegeven van het waarderingsproces, een beschrijving van de gebruikte techniek en de relevante inputs.

Beleggingen - Vastrentende beleggingen

De reële waarde van de als categorie 2 geclassificeerde leningen aan kredietinstellingen is gelijk aan de netto contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen, waarbij rekening wordt gehouden met actuele rentevoeten die van toepassing zijn op financiële instrumenten met vergelijkbare rendement-, kredietkwaliteit- en looptijdkenmerken.

De reële waarde van deze kredieten wordt bepaald op basis van de tegen actuele rentevoeten contant gemaakte geschatte toekomstige kasstromen. De rente is gebaseerd op de tarieven in de consumenten markt, aangepast voor spreads voor onder andere het prijsrisico tijdens de offerte periode. Enkele aannames gebruikt bij het bepalen van de reële waarde zijn niet waarneembaar.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

De als categorie 3 geclassificeerde Deposito's bij herverzekeraars, als onderdeel van de vastrentende beleggingen, bestaan uit rekeningen waarop premies en verwachte schade-uitkeringen worden verwerkt met betrekking tot een specifiek risicoverzekerings-programma waarover een afgesproken rentepercentage wordt verdiend. De niet-waarneembare inputs bestaan onder meer uit modellen die worden gebruikt voor het bepalen van geleden, maar nog niet gemelde schade met betrekking tot het verzekeringscontract.

De als categorie 2 geclassificeerde Beleggingen bestaan voornamelijk uit spaarrekeningen, onderdeel van Beleggingen. De reële waarde wordt door middel van een netto contante waarde-methode bepaald op basis van geschatte toekomstige kasstromen, rekening houdend met actuele rentevoeten en de tegenpartijkredietopslag in de disconteringscurve. De tegenpartijkredietopslag is gebaseerd op het risico van oninbaarheid rekening houdend met de kasstroomkarakteristieken van de spaartegoeden. Afhankelijk van deze kasstroomkarakteristieken en verkregen zekerheden wordt de tegenpartijkredietopslag bepaald. Voor de spaartegoeden waar geen zekerheden zijn verkregen wordt de tegenpartijkredietopslag gebaseerd op het risico van oninbaarheid van gelijksoortige financiële instrumenten uitgegeven door de partij waar de spaarrekening wordt aangehouden.

Vorderingen

Vorderingen worden in het algemeen geclassificeerd als categorie 2 vanwege het feit dat de aanpassing op de reële waarde voor tegenpartijrisico te verwaarlozen is in vergelijking met de reële waarde van de nominale kasstromen van deze vorderingen. Indien aanpassing voor tegenpartijrisico niet te verwaarlozen is, worden deze activa geclassificeerd als categorie 3.

De als categorie 2 en 3 geclassificeerde Vorderingen bestaan hoofdzakelijk uit bedragen die op korte termijn te ontvangen zijn in verband met de reguliere bedrijfsactiviteiten van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Deze vorderingen worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs minus cumulatieve bijzondere waardeverminderingverliezen.

De reële waarde van deze vorderingen wordt bepaald op basis van de contant gemaakte waarde van de verwachte kasstromen, waarbij rekening wordt gehouden met verwachte kredietverliezen. De waarderingmodellen zijn gebaseerd op actuele marktgegevens, zoals de Euro Swap Curve. Naast de swapcurve zijn er ook niet-waarneembare markt-inputs. De niet-waarneembare markt-inputs kunnen spreads bevatten die zijn besloten in de disconteringscurve. Voor vorderingen die naar verwachting binnen twaalf maanden na balansdatum worden ontvangen is de boekwaarde een redelijke schatting van de reële waarde.

Financiële verplichtingen

De reële waarde van de als categorie 2 geclassificeerde Toevertrouwde middelen bankbedrijf bestaan uit spaarrekeningen en deposito's. De reële waarde is gebaseerd op de contant gemaakte actuele waarde van de verwachte toekomstige kasuitstromen, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuele markttrente. Het grootste deel van de totale Leningen en opgenomen gelden wordt niet tegen reële waarde gewaardeerd.

De reële waarde van de categorie 2 leningen wordt bepaald aan de hand van waarderingmodellen die zijn gebaseerd op de contant gemaakte waarde van geschatte toekomstige kasstromen. De waarderingmodellen zijn gebaseerd op actuele marktgegevens, zoals de Euro Swap Curve. Naast de swapcurve zijn er ook niet-waarneembare markt-inputs. De niet-waarneembare markt-inputs kunnen spreads bevatten die zijn besloten in de disconteringscurve.

Overige schulden

Overige schulden, met uitzondering van schuld aan kredietinstellingen, worden geclassificeerd als categorie 2 vanwege het feit dat er geen actieve markt is voor deze financiële instrumenten. Schuld in contanten wordt geclassificeerd als categorie 1. De als categorie 2 geclassificeerde Overige schulden bestaan hoofdzakelijk uit rekeningen die op korte termijn verschuldigd zijn in verband met de reguliere bedrijfsactiviteiten van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Deze overige schulden worden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs. De reële waarde van deze schulden wordt bepaald op basis van de contant gemaakte waarde van de verwachte kasstromen. Voor Overige schulden die naar verwachting binnen twaalf maanden na balansdatum worden afgewikkeld is de boekwaarde een redelijke schatting van de reële waarde.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

7. RESULTAAT UIT (HER)VERZEKERINGSGERELATEERDE DIENSTEN

RESULTAAT UIT (HER)VERZEKERINGSGERELATEERDE DIENSTEN

(€ MILJOEN)

	2023	HERZIEN 2022
Opbrengsten uit verzekeringsgerelateerde diensten	1.707	1.829
Lasten uit verzekeringsgerelateerde diensten	1.700	1.728
Verzekeringsresultaat uit herverzekeringsgerelateerde contracten		4
Totaal Verzekeringstechnisch resultaat	7	97

OPBRENGSTEN UIT VERZEKERINGSGERELATEERDE DIENSTEN

(€ MILJOEN)

	2023	HERZIEN 2022
CSM die betrekking heeft op verleende service voor contracten	56	51
Mutatie Risk Adjustment over de periode	61	81
Vrijval uit de voorziening voor verwachte uitkeringen, schaden en andere kosten met betrekking tot verzekeringsdiensten	1.569	1.669
Aanpassingen premies verkoop en verzekeringsacquisitiecasstromen ("experience adjustment")	14	24
Vrijval van verzekeringsacquisitiekosten uit premies	7	4
Totaal opbrengsten uit verzekeringsgerelateerde diensten	1.707	1.829

Voor een uitsplitsing van de Opbrengsten uit verzekeringscontracten naar transitiemethode wordt verwezen naar de verloopstaten van der verzekeringsactiva- en verplichtingen uitgesplitst naar verzekeringsbedrijf in Toelichting 5 Activa en verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en aandeel herverzekeraars in verzekeringsverplichtingen.

LASTEN UIT VERZEKERINGSGERELATEERDE DIENSTEN

(€ MILJOEN)

	2023	HERZIEN 2022
Schades en kosten ontstaan in voorgaande en huidige perioden	1.681	1.711
Amortisatie van acquisitiekosten	1	2
Verliezen en correcties inzake verlieslatende contracten	18	15
Totaal lasten uit verzekeringsgerelateerde diensten	1.700	1.728

De allocatie van bedrijfskosten naar het verzekeringsresultaat wordt gepresenteerd in Toelichting 18 Overige kosten en bedrijfskosten in de geconsolideerde jaarrekening.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN VAN VERZEKERINGSOPBRENGSTEN EN LASTEN

Voor de waarderingsgrondslagen van de verzekeringsopbrengsten en lasten wordt verwezen naar de waarderingsgrondslagen zoals die zijn beschreven in Toelichting 5 Activa en verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en aandeel herverzekeraars in verzekeringsverplichtingen - Waarderingsgrondslagen.

8. NETTO FINANCIEEL RESULTAAT UIT (HER)VERZEKERINGSACTIVITEITEN

NETTO FINANCIEEL RESULTAAT UIT (HER)VERZEKERINGSACTIVITEITEN

(€ MILJOEN)

	2023	HERZIEN 2022
Beleggingsresultaat uit verzekeringsactiviteiten		
Beleggingsbaten die niet worden gewaardeerd m.b.v. FVTPL	13	10
Beleggingsbaten FVTPL ¹	2.669	-10.753
Beleggingskosten financiële instrumenten	42	26
Beleggingskosten onroerend goed portefeuille	17	48
Totaal beleggingsresultaat uit verzekeringsactiviteiten	2.741	-10.669
Financieel resultaat uit verzekeringscontracten		
Veranderingen in reële waarde financiële beleggingen van verzekeringscontracten met direct winstdelende winstdelingselementen	-104	25
Oprenting van verzekeringscontracten	-1.121	155
Effect van veranderingen in de verdisconteringscurve en andere financiële aannames ²	-1.248	9.809
Totaal financieel resultaat uit verzekeringscontracten	-2.473	9.989
Financieel resultaat uit herverzekeringscontracten		
Oprenting van herverzekeringscontracten	-1	
Overige		5
Effect van veranderingen in het kredietrisico van herverzekeringscontracten	-1	
Totaal financieel resultaat uit herverzekeringscontracten	2	-5
Totaal Netto financieel resultaat uit (her)verzekeringsactiviteiten	270	-685

¹ De beleggingsbaten FVTPL betreffen met name de (on)gerealiseerde resultaten beleggingen gewaardeerd op FVTPL. Dit heeft nagenoeg volledig betrekking op beleggingen die verplicht FVTPL zijn. In de (on)gerealiseerde resultaten beleggingen gewaardeerd op FVTPL zijn tevens de beleggingsopbrengsten uit vastgoedbeleggingen opgenomen.

² In het effect van veranderingen in de verdisconteringscurve en andere financiële aannames is ook het effect van risico mitigatie opgenomen. Dit effect is nader toegelicht in hoofdstuk 6.7 Grondslagen en andere toelichtingen – IV Waardering van contracten volgens GMM en VFA.

De bijzondere waardeverminderingen zijn nihil in zowel 2023 als 2022.

Het verschil in het Totaal beleggingsresultaat uit (her)verzekeringscontracten over 2023 versus 2022 bedraagt € 13,4 miljard. Het jaar 2023 kenmerkt zich door gestegen aandelenmarkten en swaprentes die op korte termijn stijgen, terwijl deze op langlopende termijn licht zijn gedaald. Dit resulteerde in een positief resultaat van € 2,7 miljard. Het Totaal financieel resultaat uit verzekeringscontracten in het jaar 2023 bedraagt € 2,5 miljard negatief en is een last als gevolg van deze ontwikkelingen.

Het jaar 2022 werd met name beïnvloed door forse rentestijgingen in de looptijden tot 20 jaar en de uitloop van de spreads. Dit resulteerde in een negatief resultaat van € 10,7 miljard. Het totaal financieel resultaat uit verzekeringscontracten in het jaar 2022 is een bate als gevolg van deze ontwikkelingen en bedraagt € 10,0 miljard. Deze tegengestelde resultaat-effecten heffen elkaar niet op doordat het renterisico management voornamelijk gericht is op het beperken van de impact van rente- en spreadontwikkelingen op de Solvency II ratio.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

BELEGGINGSBATEN – VERZEKERINGSGERELATEERD

(€ MILJOEN)

	2023	2022
Aandelen en soortgelijke beleggingen	504	-1.270
Vastrentende beleggingen:		
Staatsobligaties en door de overheid gegarandeerde obligaties	440	-1.816
Gesecuritiseerde obligaties	5	-12
Bedrijfsobligaties	346	-1.173
Converteerbare obligaties	11	-33
Leningen gedekt door hypotheek	150	-1.716
Overige	44	-415
Totaal vastrentende beleggingen	996	-5.165
Derivaten	56	-3.693
Overige financiële beleggingen	512	-1.009
Opbrengsten uit vastgoedbeleggingen	-127	-9
Totaal (On)gerealiseerde resultaten beleggingen gewaardeerd op FVTPL	1.941	-11.146
Directe opbrengsten beleggingen gewaardeerd FVTPL	787	467
Beleggingsbaten die niet worden gewaardeerd FVTPL	13	10
Overige beleggingsopbrengsten en FVTPL	2.741	-10.669

De (on)gerealiseerde resultaten uit beleggingen gewaardeerd op FVTPL zijn gestegen in 2023 ten opzichte van 2022. Dit wordt met name verklaard door de ontwikkeling op de financiële markten. In 2023 zijn de aandelenkoersen gestegen en de swaprente en spreads voor bedrijfsobligaties zijn gedaald. Voor vastgoed zien we een lager resultaat door negatief marksentiment en een sterk gestegen spread voor hypotheek.

DIRECTE OPBRENGSTEN

(€ MILJOEN)

	2023	2022
Directe opbrengsten naar soort FVTPL		
Dividend op aandelen	149	51
Huuropbrengsten	36	40
Rente op vastrentende waarden	602	376
Totaal directe opbrengsten naar soort FVTPL	787	467
Beleggingsbaten die niet worden gewaardeerd FVTPL – rente op vastrentende waarden	13	10
Totaal	800	477

De directe opbrengsten zijn opgenomen in de tabel Beleggingsbaten – Verzekeringgerelateerd en maken onderdeel uit van de Rentebaten/lasten op financiële instrumenten en de Beleggingsbaten FVTPL. De Beleggingsbaten die niet worden gewaardeerd FVTPL – rente op vastrentende waarden zijn bepaald op basis van de effectieve rentemethodiek.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

OVERIGE TOELICHTINGEN

9. GEASSOCIEERDE DEELNEMINGEN EN JOINT VENTURES

(€ MILJOEN)									
NAAM VAN DE MAATSCHAPPIJ	LAND	BESCHRIJVING VAN BEDRIJFSACTIVITEITEN	DATUM VAN OVERNAME / INGANGSDATUM	% EIGENDOM 2023	% EIGENDOM 2022	NETTO VERMOGENS -WAARDE 2023	NETTO VERMOGENS -WAARDE 2022	BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2023	BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2022
Achmea Investment Management Emerging Markets Equity Fund	Nederland	Beleggingspool	01.07.2023	53%		2		2	
Achmea Investment Management Euro Corporate Bond Fund	Nederland	Beleggingspool	15.11.2019	45%	45%	49	44	49	44
Achmea Investment Management Global Defensive Equity Fund	Nederland	Beleggingspool	09.04.2020		50%		32		32
Achmea Woninghypotheek III B.V. ¹	Nederland	Beleggen in hypothecaire leningen	01.05.2021	25%	25%	-11	-12	0	0
Totaal						40	64	51	76

¹ Het negatieve aandeel is in 2022 en in 2023 is mindering gebracht op de uitstaande lening aan de betreffende groepsmaatschappij.

De boekwaarde van de geassocieerde deelnemingen wordt vastgesteld op basis van de (IFRS-) jaarrekeningen van hetzelfde boekjaar van die entiteiten (welke grondslagen voor waardering niet significant afwijken van de grondslagen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.) voor zover beschikbaar. Indien die niet beschikbaar is, baseert Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de boekwaarde op voorlopige, niet-gecontroleerde cijfers, afkomstig van de geassocieerde deelneming of joint venture. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft vastgesteld dat er in het verleden geen materiële verschillen waren tussen die voorlopige, niet-gecontroleerde cijfers en de (IFRS-) jaarrekening van de betreffende geassocieerde deelneming of joint venture.

Het resultaat uit geassocieerde deelnemingen en joint ventures bedraagt € 8 miljoen (2022: € -35 miljoen) en is hoger door de ontwikkeling van financiële markten welke zijn toegelicht onder Toelichting 8 Netto financieel resultaat uit (her)verzekeringsactiviteiten.

10. LATENTE BELASTINGVORDERINGEN EN -VERPLICHTINGEN

De mutaties in latente belastingvorderingen en -verplichtingen gedurende het boekjaar kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(€ MILJOEN)			
	BALANS PER 1 JANUARI 2023	OPGENOMEN IN RESULTAAT	BALANS PER 31 DECEMBER 2023
Beleggingen	300	-575	-275
Vorderingen en overlopende activa	-99	26	-73
Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten	820	190	1.010
	1.021	-359	662
Omvat:			
Latente belastingvorderingen			662

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

	BALANS PER 1 JANUARI 2022	OPGENOMEN IN RESULTAAT	(€ MILJOEN) BALANS PER 31 DECEMBER 2022
Beleggingen	-1.895	2.195	300
Vorderingen en overlopende activa	91	-190	-99
Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten	3.191	-2.371	820
Financiële verplichtingen	-328	328	
	1.059	-38	1.021
Omvat:			
Latente belastingvorderingen			1.021

De gebruikte belastingtarieven voor het berekenen van de latente belastingvorderingen en -verplichtingen bedragen in 2023 en in 2022 25,8%.

Een bedrag van € 937 miljoen (2022: € 721 miljoen) binnen Latente belastingvorderingen en -verplichtingen wordt naar verwachting over meer dan twaalf maanden na balansdatum afgewikkeld. Opname van deze Latente belastingvorderingen is onderbouwd op grond van de aanwezigheid van jaarlijks voldoende fiscale winstcapaciteit gedurende de reversal periode. Deze onderbouwing wordt voor de Nederlandse entiteiten die deel uitmaken van de fiscale eenheid op het niveau van de fiscale eenheid geanalyseerd. Er worden voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. verschillende scenario's geanalyseerd met betrekking tot lagere en hogere eigen vermogensposities en rentes.

In de latente belastingvorderingen zijn in 2023 en 2022 geen verrekenbare verliezen opgenomen.

Met ingang van 31 december 2023 is de Wet minimumbelasting 2024 in werking getreden. Deze wetgeving strekt tot implementatie van de EU richtlijn 2022/2523 en is voortgekomen uit de afspraken die binnen OESO verband zijn gemaakt over de invoering van een minimumwinstbelasting van effectief 15% (Pillar 2). De wet geldt voor multinationale ondernemingen met een omzet van meer dan € 750 miljoen per jaar. In mei 2023 heeft het IASB in IAS 12 een verplichte tijdelijke uitzondering opgenomen voor verantwoording en toelichting van uitgestelde belastingeffecten die voortvloeien uit de Pillar 2 belastingwetgeving. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft deze verplichte uitzondering toegepast.

BELANGRIJKSTE AANNAMES EN SCHATTINGEN BIJ DE BEPALING VAN DE BELASTINGLATENTIES

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor het fiscale voordeel met betrekking tot aftrekbare tijdelijke verschillen, voorwaartse compensatie van nog niet gebruikte fiscale verliezen en voorwaartse compensatie van fiscaal nog niet gebruikte aftrekposten wanneer het, naar het oordeel van het management, waarschijnlijk is dat Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. deze fiscale voordelen zal verkrijgen. Een inschattingwijziging kan een groot effect hebben op de waarde van een belastinglatentie. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft bij de bepaling van de belastingpositie haar inschatting van de hieraan verbonden uitstroom van middelen opgenomen. Bovendien neemt het management fiscale planningsstrategieën in overweging die de kans dat de belastingvorderingen worden gerealiseerd, vergroten.

WAARDERINGSGRONDSLAG LATENTE BELASTINGVORDERINGEN EN VERPLICHTINGEN

Latente belastingen worden berekend op basis van de 'verplichtingen' methode voor tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde voor financiële verslaggevingsdoeleinden van activa en verplichtingen en de fiscale boekwaarde van deze activa en verplichtingen. De hoogte van de latente belastingvordering wordt berekend op basis van de verwachte manier van realiseren of afwikkelen van de boekwaarde van activa en verplichtingen. Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee ongebruikte fiscale verliezen en aftrekposten kunnen worden verrekend. Latente belastingvorderingen worden verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het betreffende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

11. VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA

VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA

(€ MILJOEN)

	2023	HERZIEN 2022
Vordering uit hoofde van verstrekt onderpand in de vorm van liquide middelen	325	417
Vorderingen uit hoofde van beleggingen	86	233
Belastingen en sociale verzekeringspremies	103	94
Vorderingen op groepsmaatschappijen	1	16
Overig	17	35
Balans per 31 december	532	795

Een bedrag van € 72 miljoen (31 december 2022: € 82 miljoen) van de Vorderingen en overlopende activa zal naar verwachting na twaalf maanden na balansdatum worden gerealiseerd. Voor vorderingen die naar verwachting binnen twaalf maanden na balansdatum worden afgewikkeld, is de boekwaarde een redelijke schatting van de reële waarde. De reële waarde van vorderingen die naar verwachting over meer dan twaalf maanden na balansdatum worden afgewikkeld, bedraagt € 72 miljoen per 31 december 2023 (31 december 2022: € 82 miljoen). Bijzondere waardeverminderingen die in 2023 zijn opgenomen met betrekking tot Vorderingen en overlopende activa bedragen nihil (31 december 2022: nihil).

WAARDERINGSGRONDSLAGEN VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA

Vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd op basis van de geamortiseerde kostprijs, die meestal gelijk is aan de nominale waarde, gecorrigeerd voor cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

12. LIQUIDE MIDDELEN

De liquide middelen bestaan uit banktegoeden en bedragen € 382 miljoen (31 december 2022: € 178 miljoen). De liquide middelen staan ter vrije beschikking van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Het liquiditeitenbeheer vindt plaats op groepsniveau. Rekening-courant posities in de cashpool van Achmea B.V. die direct opeisbaar zijn vormen een integraal onderdeel van dit liquiditeitenbeheer en maken derhalve onderdeel uit van de liquide middelen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

WAARDERINGSGRONDSLAG LIQUIDE MIDDELEN

Liquide middelen bestaan uit kas- en banksaldi en direct opvraagbare deposito's en worden tegen reële waarde gewaardeerd. De reële waarde ligt in lijn met de nominale waarde.

13. EIGEN VERMOGEN

De mutaties in het Eigen vermogen worden gespecificeerd in het Geconsolideerd mutatieoverzicht van het totaal eigen vermogen.

Gestort en opgevraagd kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal bestaat uit 1.010 aandelen van elk € 454 nominaal. Hiervan zijn 1.003 aandelen geplaatst en volgestort. Het gestort en opgevraagd kapitaal bedraagt derhalve € 455.362,-. In 2023 en 2022 zijn er geen mutaties in het gestorte en opgevraagde kapitaal geweest.

Agio

In het Geconsolideerd mutatieoverzicht van het totaal eigen vermogen per 31 december 2023 is een bedrag van € 1.836 miljoen opgenomen als Agio. In 2023 hebben zich, evenals in 2022, geen mutaties in de agioreserve voorgedaan.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Herwaarderingsreserve

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. moet op basis van Nederlandse regelgeving een wettelijke reserve aanleggen voor alle positieve ongerealiseerde reële waardemutaties voor activa die niet zijn genoteerd op actieve markten en waarvoor de ongerealiseerde reële waardemutaties zijn opgenomen in de Winst- en verliesrekening. Voor het bepalen van de hoogte van de herwaarderingsreserve wordt rekening gehouden met samenhangende ongerealiseerde waardevermeerderingen op verzekeringscontracten in lijn met RJ 240. De reserve wordt gevormd door het overboeken van de vereiste bedragen van Overige reserves naar de Herwaarderingsreserve. De herwaarderingsreserve is niet vrij uitkeerbaar.

De totale Herwaarderingsreserve bedraagt € 465 miljoen (2022: € 582 miljoen), welke niet kan worden uitgekeerd aan de aandeelhouder. Vanwege negatieve reële waardemutaties voor activa in 2023 is een bedrag van € 117 miljoen overgeboekt van de Herwaarderingsreserve naar de Overige reserves. In 2022 werd door positieve reële waardemutaties € 33 miljoen naar de Herwaarderingsreserve overgeboekt.

Overige reserves

Het voorstel inzake de resultaatbestemming is opgenomen in de enkelvoudige jaarrekening 2023 van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., Toelichting 27 Voorstel inzake bestemming van het resultaat.

In 2023 heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. ten laste van de overige reserves een bedrag van € 100 miljoen uitgekeerd aan de aandeelhouder van de vennootschap (2022: € 200 miljoen).

WAARDERINGSGRONDSLAG EIGEN VERMOGEN

Elk minderheidsbelang in dochtermaatschappijen wordt als een apart onderdeel gepresenteerd binnen het Totaal eigen vermogen en is gelijk aan het minderheidsbelang in het Eigen vermogen van de dochtermaatschappij op basis van de waarderingsgrondslagen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

14. OVERIGE VOORZIENINGEN

	(€ MILJOEN)	
	2023	2022
Balans per 1 januari	2	2
Vrijgevallen	2	
Balans per 31 december	0	2
Kortlopend		2
Balans per 31 december	0	2

Juridische claims

Deze voorziening heeft betrekking op juridische claims en de mogelijke vergoedingen die hieruit volgen met betrekking tot verzekerings- en niet-verzekeringsactiviteiten van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Door de aard van deze voorzieningen is de verwachte looptijd onzeker, maar de meeste claims zullen naar verwachting een langere looptijd hebben dan twaalf maanden na balansdatum. De waarde van juridische claims wordt bepaald op basis van het oordeel van het management, externe professionele beoordeling en ervaring. In de Winst- en verliesrekening zijn de kosten gerelateerd aan deze voorziening gepresenteerd als het bedrag na aftrek van ingeschatte restituties.

Ultimo 2023 zijn geen juridische claims voorzien.

BELANGRIJKSTE AANNAMES EN SCHATTINGEN OVERIGE VOORZIENINGEN

Het vaststellen van voorzieningen is een inherent onzeker proces dat schattingen omvat over de omvang en het tijdstip van kasstromen.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

WAARDERINGSGRONDSLAG OVERIGE VOORZIENINGEN

Andere voorzieningen worden opgenomen wanneer er een wettelijke of feitelijke verplichting bestaat, die voortkomt uit een eerdere gebeurtenis, het waarschijnlijk is dat een uitstroom van economische voordelen nodig is om de verplichting af te handelen en die betrouwbaar kan worden geschat. Als de voorziening over een periode langer dan een jaar moet worden aangewend, worden de verwachte kasstromen contant gemaakt.

15. FINANCIËLE VERPLICHTINGEN

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	HERZIEN 31 DECEMBER 2022
Leningen en opgenomen gelden	173	174
Overige schulden	3.095	4.225
Totaal financiële verplichtingen	3.268	4.399

De nominale waarde van de leningen gewaardeerd tegen reële waarde bedraagt € 173 miljoen (31 december 2022: € 174 miljoen). De hierna volgende tabellen met contractuele resterende tijd tot vervaldatum moeten in samenhang worden gezien met de Kapitaal- en Risicomanagement paragraaf - H liquiditeitsrisico.

ANALYSE OP BASIS VAN CONTRACTUELE RESTERENDE TIJD TOT VERVALDATUM

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	HERZIEN 31 DECEMBER 2022
1-5 jaar	173	174
Totaal	173	174

OVERIGE SCHULDEN

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	HERZIEN 31 DECEMBER 2022
Aandeel minderheidsbelang in deelnemingen in beleggingsfondsen ¹	1.279	2.575
Terugbetalingsverplichting van ontvangen onderpand in de vorm van liquide middelen ²	1.490	1.257
Overige beleggingsschulden	176	202
Overlopende verplichtingen	72	123
Groepsmaatschappijen	78	67
Totaal beleggingscontracten en overige schulden	3.095	4.225

¹ Het aandeel minderheidsbelang in deelnemingen in beleggingsfondsen ontstaat als gevolg van het consolideren van een aantal beleggingspools. Deze pools worden door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. meegeconsolideerd omdat er sprake is van control op grond van IFRS 10.

² De terugbetalingsverplichting van ontvangen onderpand in de vorm van liquide middelen heeft betrekking op bedragen die Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. ontvangt aan cash collateral afhankelijk van de actuele waarde van het derivaat. De ontvangen liquide middelen worden door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. aangewend voor beleggingen.

BELANGRIJKSTE AANNAMES EN SCHATTINGEN BIJ DE BEPALINGEN VAN DE REËLE WAARDE VAN FINANCIËLE VERPLICHTINGEN

Bij afwezigheid van een (actieve) markt wordt de reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële verplichtingen geschat op basis van de contante waarde of andere waarderingstechnieken. Voor een gedetailleerde beschrijving van de gebruikte methodes wordt verwezen naar Toelichting 6 Reële waarde hiërarchie. Waarderingstechnieken zijn van nature subjectief van aard en kunnen een significante impact hebben op de bepaling van de reële waarden voor bepaalde financiële verplichtingen. Waarderingstechnieken bevatten verschillende aannames voor de prijsbepalende factoren. De toepassing van verschillende waarderingstechnieken en aannames kunnen effect hebben op de reële waarde.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN VAN FINANCIËLE VERPLICHTINGEN

Een financiële verplichting wordt opgenomen op het moment dat Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. contractpartij wordt bij een financieel instrument, dat wil zeggen op de transactiedatum tegen de reële waarde. Specifieke waardering van categorieën is hieronder toegelicht.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Financiële verplichting worden niet langer verantwoord wanneer de verplichting tenietgaat, met andere woorden, wanneer de in het contract vastgelegde verbintenis wordt nagekomen, ontbonden dan wel afloopt.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. hanteert de gemiddelde kostprijsmethode bij het niet langer in de balans op te nemen financieel actief en verplichting. Saldering van financiële activa en verplichtingen en netto presentatie van opbrengsten en kosten is toegelicht in H. Verslaggevingsraamwerk in de geconsolideerde jaarrekening 2023 van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Overige schulden

Overige schulden worden opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs.

16. OVERIGE OPBRENGSTEN

De Overige opbrengsten bestaan uit diverse posten, zoals afwikkeling van oude contracten. Deze waren in 2023 nihil (2022: € -2 miljoen).

WAARDERINGSGRONDSLAGEN OPBRENGSTEN UIT DIENSTVERLENINGSCONTRACTEN & OVERIGE OPBRENGSTEN

Er zijn twee categorieën opbrengsten uit dienstverleningscontracten en overige opbrengsten te onderscheiden. Ten eerste opbrengsten uit een eenmalige prestatie die wordt verantwoord in de periode waarin de prestatie is geleverd. Ten tweede opbrengsten uit doorlopende dienstverlening in een periode. Indien het resultaat van een dergelijke transactie op betrouwbare wijze kan worden geschat, worden de opbrengsten met betrekking tot die transactie naar rato van de verrichte prestaties verantwoord. Het resultaat van een transactie kan op een betrouwbare wijze worden geschat wanneer de omvang van de opbrengsten betrouwbaar kan worden gemeten, de economische voordelen naar alle waarschijnlijkheid naar Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. zullen vloeien, de mate van afronding van de transactie aan het einde van het boekjaar betrouwbaar kan worden gemeten en de voor de transactie gemaakte kosten en de kosten voor afronding van de transactie betrouwbaar kunnen worden gemeten.

Indien het resultaat van een transactie waarbij doorlopende diensten worden verricht niet op een betrouwbare wijze kan worden geschat, worden alleen opbrengsten verantwoord tot het bedrag van de gemaakte kosten die worden terugverdiend ('zero profit-methode'). Opbrengsten worden gewaardeerd tegen de reële waarde van de vergoeding die is ontvangen of waarop recht is verkregen.

De opbrengsten worden verantwoord op basis van de voortgang, waarbij de voortgang afhankelijk is van de aard van de overeenkomst. Indien een overeenkomst hoofdzakelijk betrekking heeft op het verlenen van diensten, worden de opbrengsten verantwoord naar de mate waarin de diensten tot een bepaalde datum zijn geleverd als percentage van de totaal te leveren diensten. Indien de dienst een bepaald aantal handelingen omvat binnen een specifieke periode, worden de opbrengsten lineair verantwoord.

17. RENTE- EN VERGELIJKBARE LASTEN

	(€ MILJOEN)	
	2023	2022
Rentelasten:		
Rente leningen groepsmaatschappijen	6	2
Overige rentelasten	4	3
Overige bankkosten	1	1
Totaal	11	6

18. OVERIGE KOSTEN EN BEDRIJFSKOSTEN

	(€ MILJOEN)	
	2023	HERZIEN 2022
Acquisitiekosten	9	7
Overige beheerskosten	136	135
Totaal	145	142
Toegerekend aan Lasten uit verzekeringsgerelateerde diensten	-142	-142
Overige kosten	3	0

Kosten van shared service centers en holdingkosten worden toegerekend aan Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. op basis van voornamelijk ervaringscijfers met betrekking tot de tijdsbesteding van medewerkers, uitgevoerd werk en verwerkte transacties. Als gevolg van de transitie naar IFRS 17 staan (doorbelaste) acquisitiekosten en provisies van herverzekeraars verantwoord onder 'Lasten uit verzekeringsgerelateerde diensten'.

Voor meer informatie ten aanzien van doorbelaste kosten zie Toelichting 25 Transacties met verbonden partijen van de geconsolideerde jaarrekening.

Personeel

Alle personeelsleden zijn in dienst van Achmea Interne Diensten N.V. De met de activiteiten van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. verband houdende personeelskosten en overige bedrijfskosten worden doorbelast.

Door Achmea Interne Diensten N.V. vindt toerekening van de pensioenlasten plaats aan de onderdelen binnen de Achmea Groep. Toerekening vindt plaats op basis van het pensioengevend salaris van de actieve werknemers. Nadere toelichting wordt gegeven in Toelichting 25 Transacties met verbonden partijen van de geconsolideerde jaarrekening.

Accountantskosten

Op grond van artikel 2:382a lid 3 van het Burgerlijk Wetboek wordt geen uitsplitsing gegeven van de honoraria van onze externe accountant. Hiervoor wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening van Achmea B.V.

Andere controlediensten die door onze externe accountant worden uitgevoerd (anders dan de controle van de statutaire jaarrekening en de controle en review ten behoeve van de jaarrekening van Achmea B.V.) zijn:

- Controle van de Solvency II verslagstaten ten behoeve van De Nederlandsche Bank.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN VAN DE OVERIGE KOSTEN

De waarderingsgrondslagen voor overige kosten hangen nauw samen met de grondslagen van gerelateerde balansposten. Hiervoor verwijzen we naar de waarderingsgrondslagen van de gerelateerde balansposten.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

19. VENNOOTSCHAPSBELASTING

RECONCILIATIE EFFECTIEF BELASTINGTARIEF

	(€ MILJOEN)	
	2023	2022
Resultaat voor belasting	271	-631
Tarief vennootschapsbelasting in Nederland	25,8%	25,8%
Vennootschapsbelasting waarop het tarief van de Nederlandse vennootschapsbelasting is toegepast	70	-163
Belastingeffect op:		
Deelnemingsvrijstelling	2	6
Tariëfswijzigingen		2
Effectief belastingbedrag	68	-155

De effectieve belastingtarief in 2023 bedroeg 25,3% (2022: 24,6%).

De effectieve belastingdruk is gelijk aan de verschuldigde belasting in de winst- en verliesrekening uitgedrukt in een percentage van de commerciële winst vóór belastingen. Dit percentage wijkt doorgaans af van het nominaal percentage (in Nederland 25,8 %). Een belangrijke oorzaak van het verschil is dat de commerciële winst op basis van andere regels wordt vastgesteld dan de fiscale winst in de aangifte vennootschapsbelasting. Hierdoor kan het voorkomen dat de commerciële winst bestanddelen bevat die volgens de lokale winstbelasting zijn vrijgesteld van belasting of andersom. Daarnaast komt het voor dat bestanddelen commercieel niet in de winst- en verliesrekening worden verantwoord, maar via het vermogen, terwijl deze bestanddelen wel in het fiscale resultaat worden opgenomen (zogenaamde permanente verschillen). Andere oorzaken waardoor verschillen kunnen ontstaan zijn bijvoorbeeld belastingcorrecties in voorgaande jaren of aanpassing van de waardering van de latente belastingpositie als gevolg van tariefswijzigingen. In het onderstaand overzicht geven we de aansluiting tussen de nominale belastingdruk en de effectieve belastingdruk weer.

UITSPLITSING ACUTE EN LATENTE VENNOOTSCHAPSBELASTING

	(€ MILJOEN)	
	2023	2022
Acute belasting		
Huidig boekjaar	-291	-255
	-291	-255
Latente belasting		
Herkomst en afwikkeling van tijdelijke verschillen	359	100
	359	100
Totale vennootschapsbelasting in de Winst- en verliesrekening	68	-155

De Latente belasting van € 359 miljoen (2022: € 100 miljoen) is nader toegelicht in Toelichting 10 Latente Belastingvorderingen en -verplichtingen.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

WAARDERINGSGRONDSLAG VENNOOTSCHAPSBELASTING

Vennootschapsbelasting op de winst of het verlies voor het boekjaar bestaat uit huidige en latente belastingen. Vennootschapsbelasting wordt opgenomen in de Winst- en verliesrekening tenzij deze betrekking heeft op posten opgenomen onder Totaal eigen vermogen, in welk geval deze posten netto (na belasting) worden opgenomen onder Totaal eigen vermogen. Verwachte te ontvangen/betalen belastingen worden gebaseerd op de belastbare winst of verlies voor het boekjaar op basis van de op de balansdatum vastgestelde of substantieel vastgestelde belastingtarieven, evenals op eventuele aanpassingen in de te ontvangen of verschuldigde vennootschapsbelasting over voorgaande jaren. Bij de berekening van de actuele vennootschapsbelastingpositie is rekening gehouden met onzekerheden over inbaarheid.

20. HEDGE ACCOUNTING

Er is sprake van valutaderivaten, echter hedge accounting is niet meer van toepassing vanwege de overgang naar IFRS 9. Hierbij verlopen de bijbehorende waardemutaties direct via de winst- en verliesrekening.

21. NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Gerechtelijke procedures

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. en de maatschappijen die zijn betrokken in de geconsolideerde jaarrekening van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. zijn betrokken in gerechtelijke en arbitrageprocedures. Deze procedures hebben betrekking op claims die ingediend zijn door en tegen deze maatschappijen, voortvloeiend uit reguliere bedrijfsactiviteiten, inclusief de activiteiten die zijn uitgevoerd in de hoedanigheid als verzekeraar, dienstverlener, belegger en belastingbetaler. Alhoewel het niet mogelijk is om de uitkomst van lopende of toekomstige gerechtelijke procedures te voorspellen of te bepalen, is het bestuur van mening dat het niet waarschijnlijk is dat de uitkomst van de procedures een materieel negatief effect zullen hebben op de financiële positie van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Garanties

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft aan Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden N.V. garanties verstrekt tot een maximum van € 5 miljoen (2022: € 5 miljoen). Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden N.V. is een maatschappij waarbinnen de deelnemende verzekeringsmaatschappijen de claims en risico's met betrekking tot terrorisme in een pool hebben gebundeld.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN CONTRACTUELE VERPLICHTINGEN

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Kredietfaciliteiten bouwdepot overeenkomsten	71	97
Investeringsverplichtingen gerelateerd aan de verstrekte hypotheekoffertes	219	168
Overige investeringsverplichtingen uit hoofde van beleggingen	286	259
Totaal	576	524

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. kent ultimo boekjaar 2023 contractuele verplichtingen in verband met aan klanten toegezegde kredieten die een onderdeel zijn van bouwdepotovereenkomsten. Indien de klanten voldoen aan de voorwaarden, heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de verplichting om € 71 miljoen (2022: € 97 miljoen) aan kredieten te verstrekken. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. verstrekt hypothecaire leningen voor eigen rekening. In deze hoedanigheid kent zij onherroepelijke faciliteiten die voortvloeien uit de verstrekte offertes voor hypothecaire leningen. Indien de klanten de offertes accepteren heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de verplichting om € 220 miljoen (2022: € 168 miljoen) aan hypothecaire leningen te verstrekken.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Fiscale eenheid

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. maakt deel uit van de fiscale eenheid voor de omzetbelasting en de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting van Achmea B.V. en is uit dien hoofde hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld van de fiscale eenheid als geheel.

22. KREDIETKWALITEIT FINANCIËLE ACTIVA

Onderstaande tabel geeft inzicht in de kredietkwaliteit van de financiële activa door informatie te geven over de hoogte van de (externe) rating. Tevens is aangegeven voor welk deel van de financiële activa geen (externe) rating beschikbaar is.

EXTERNE CREDIT RATING ACTIVA

(€ MILJOEN)

31 DECEMBER 2023	CENTRALE OVERHEID AAA	AAA	AA	A	BBB	ONDER BBB	GEEN RATING	TOTAAL
Beleggingen								
Vastrentende beleggingen ^{1,2}	2.584	1.191	3.350	4.227	3.609	375	8.039	23.375
Derivaten		8	3.715	621	20		297	4.661
Overige financiële beleggingen			26	6.317	2		11	6.356
Herverzekeringsactiva			26					26
Vorderingen							532	532
Liquide middelen			84	298				382

¹ Vastrentende beleggingen zonder rating hebben voor € 3.718 miljoen betrekking op hypotheekleningen die met NHG zijn verstrekt.

² Vastrentende beleggingen met een A rating bevatten intercompany leningen van € 341 miljoen die wordt gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Deze leningen zijn volledig opgenomen in Stage 1.

EXTERNE CREDIT RATING ACTIVA

(€ MILJOEN)

31 DECEMBER 2022	CENTRALE OVERHEID AAA	AAA	AA	A	BBB	ONDER BBB	GEEN RATING	TOTAAL
Beleggingen								
Vastrentende beleggingen ^{1,2}	4.096	1.786	2.310	3.686	3.803	415	7.198	23.294
Derivaten		243	4.348	602	21		187	5.401
Overige financiële beleggingen				6.864	3		2.488	9.355
Herverzekeringsactiva			51					51
Vorderingen							795	795
Liquide middelen			63	115				178

¹ Vastrentende beleggingen zonder rating hebben voor € 3.468 miljoen betrekking op hypotheekleningen die met NHG zijn verstrekt.

² Vastrentende beleggingen met een A rating bevatten intercompany leningen van € 273 miljoen die wordt gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Deze leningen zijn volledig opgenomen in Stage 1.

De tabellen hierboven bevatten de rating van de financiële instrumenten. Verschillende externe ratingbureaus worden gebruikt om de rating van deze financiële instrumenten te bepalen. Als er meerdere ratings beschikbaar zijn voor hetzelfde financiële instrument, wordt de tweede beste beoordeling gebruikt. Als een instrument geen externe rating heeft, wordt de rating van de uitgevende partij beschouwd als een passende rating van de financiële instrumenten. Als het instrument echter door een derde partij wordt gegarandeerd of als de uitgevende partij zelf geen rating heeft, wordt de rating van de partij die het financiële instrument waarborgt, gebruikt. In alle andere gevallen zijn de instrumenten in de bovenstaande / onderstaande tabel opgenomen als geen rating beoordeeld.

Krediet risico – krediet risico van vastrentende belegging aangewezen tegen FVTPL

In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van het krediet risico van vastrentende waarden die zijn aangewezen om te worden gewaardeerd tegen FVTPL.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

KREDIET RISICO VAN VASTRENTENDE BELEGGINGEN DIE ZIJN AANGEWEEZEN OM TE WORDEN GEWAARDEERD TEGEN FVTPL

(€ MILJOEN)

	31 DECEMBER 2023	CUMULATIEF
Beleggingen tegen FVTPL: Verandering in de reële waarde als gevolg van krediet risico	1	-3
	31 DECEMBER 2022	CUMULATIEF
Beleggingen tegen FVTPL: Verandering in de reële waarde als gevolg van krediet risico	-2	-4

BELANGRIJKSTE AANNAMES EN SCHATTINGEN BIJ HET BEOORDELEN VAN DE KREDIETKWALITEIT FINANCIËLE ACTIVA

Voor de belangrijkste aannames voor het bepalen van ECL (de te verwachte kredietverliezen) verwijzen we naar Toelichting 4 Beleggingen.

23. OVERDRACHT VAN FINANCIËLE ACTIVA EN ZEKERHEDEN

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. draagt financiële activa over op het moment dat zij de contractuele rechten op de ontvangst van kasstromen uit financiële activa overdraagt. Daarnaast draagt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. financiële activa over wanneer ze de genoemde contractuele rechten behoud, maar een contractuele verplichting aangaat om de ontvangen kasstromen aan één of meer derden te betalen. Bij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. worden de volgende transacties in het kader van overdracht van rechten (activa en zekerheden) onderscheiden:

- overgedragen financiële activa die niet (in zijn geheel) van de balans worden gehaald in geval van securities lending. Bij deze transacties draagt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. juridisch (maar niet economisch) activa over en ontvangt onderpand in de vorm van beleggingen dan wel liquide middelen. De overgedragen activa blijven in de balans opgenomen;
- Overgedragen financiële activa die in hun geheel van de balans worden gehaald en waarbij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. geen verdere betrokkenheid heeft (normale verkoop).

De volgende toelichtingen geven nadere details omtrent de overgedragen financiële activa die niet (in zijn geheel) van de balans worden gehaald en toelichtingen omtrent onderpand die als zekerheid wordt verkregen of verstrekt.

SECURITIES LENDING ACTIVITEITEN¹

(€ MILJOEN)

	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Boekwaarde uitgeleende beleggingen in de balans	489	1.507
Reële waarde ontvangen onderpand niet in de balans opgenomen	504	1.559
Netto positie	-15	-52

¹ De beleggingen en de bijbehorende onderpanden in het kader van Asset switch zijn niet in deze tabel opgenomen. Omdat hierbij sprake is van een relatie met een groepsmaatschappij is de informatie hierover opgenomen onder de verbonden partijen.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. leent obligaties uit en ontvang hiervoor een vergoeding (ook wel securities lending genoemd). Het proces van securities lending wordt gefaciliteerd door een lending agent die tegen een vergoeding bemiddelt tussen Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. en de inlener. Bij securities lending gaat het juridische eigendom over naar de inlener, maar blijft het economisch eigendom bij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. De uitgeleende effecten blijven daarom opgenomen in de balans.

Tot zekerheid van nakoming van de verplichting tot retournering van de geleende effecten door de inlener stort deze onderpand (collateral) in de vorm van andere hoogwaardige en liquide effecten. De vaststelling van de waarde van de geleende effecten en van het daarmee verband houdende onderpand, vindt dagelijks plaats door middel van zogenaamde 'margin calls'. Het onderpand kan bestaan uit obligaties of aandelen. Dit onderpand wordt juridisch eigendom van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., maar de inlener blijft economisch eigenaar. Het onderpand is derhalve niet in de balans opgenomen. De waarde van het onderpand is minimaal 2-7% hoger (zogenaamde 'haircut') dan de waarde van de uitgeleende stukken. Bij onderpanden in de vorm van aandelen vraagt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., gezien de hogere volatiliteit van de waarde van de aandelen, een hogere

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

haircut. Op het moment dat een inlener in gebreke blijft bij het retourneren van geleende stukken, zal de lending agent het onderpand liquideren en vervolgens dezelfde stukken aankopen die Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft uitgeleend en aan ons leveren. Een eventueel verlies is niet voor rekening van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Mocht de lending agent niet in staat zijn om dezelfde stukken terug te leveren, dan krijgt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de marktwaarde van de uitgeleende stukken vergoed. Het ontvangen onderpand is niet vrij verkoopbaar en kan niet als onderpand dienen bij andere transacties.

Onderpand beleggingen in het kader van derivatentransacties

ONTVANGEN OF GESTORT ONDERPAND BELEGGINGEN IN HET KADER VAN DERIVATEN TRANSACTIES

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Netto positie activa en verplichtingen derivaten	1.647	1.427
Waarvan gedekt door effecten	58	-383
In onderpand ontvangen liquide middelen ¹	951	940
Netto positie¹	638	870

¹ Voor vergelijkingsdoeleinden zijn de cijfers per 31 december 2022 aangepast ten behoeve van een correcte presentatie van de in onderpand ontvangen liquide middelen.

In geval van onderpand zijn afspraken vastgelegd in de vorm van zogenaamde ISDA Credit Support Annex overeenkomsten. Hierin is tevens vastgelegd onder welke omstandigheden – de zogenaamde ‘default events’ – de tegenpartij het gestorte onderpand kan aanwenden voor het beperken van eventuele verliezen. Overdracht van het onderpand in de vorm van effecten geschiedt op basis van "transfer of title" waarbij het juridisch eigendom wordt overgedragen aan de ontvanger van het onderpand. De economische voordelen zoals bijvoorbeeld rente-inkomsten, gaan niet over naar de ontvanger van het onderpand. In het merendeel van de gevallen bestaat het ontvangen onderpand uit liquide beleggingen, voornamelijk liquide activa zoals staatsobligaties en liquide middelen.

Met de verschillende tegenpartijen zijn bilaterale afspraken gemaakt over te ontvangen of te storten onderpand. Daarbij wordt uitgegaan van de netto positie van de derivaten bij het bepalen van het te ontvangen of te storten onderpand met de betreffende tegenpartij. Het verschil tussen de derivaten en het onderpand (de netto positie) past binnen de contractuele afspraken met betrekking tot de initial margin en de bijstortverplichtingen.

In de meeste gevallen is sprake van centrale clearing van derivatenposities, waarbij altijd een initial margin wordt gestort door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. De initial margin wordt aangevuld met een te storten of te ontvangen variation margin die afhankelijk is van de gezamenlijke positie van activa en verplichtingen-derivaten met de betreffende clearing partner. In de totale waarde van het aangehouden onderpand ultimo 2023 is mede opgenomen een gestort onderpand, initial margin, van € 527 miljoen (31 december 2022: € 867 miljoen). Voor alle derivaten waarbij er sprake is van centrale clearing geldt dat de netto positie van activa en verplichtingen uit hoofde van derivaten per individuele tegenpartij volledig is gedekt door onderpand.

Master netting overeenkomsten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van activa en verplichtingen waarop verrekening, afdwingbare Master Netting Agreements (verrekeningsovereenkomsten) en vergelijkbare overeenkomsten van toepassing zijn.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

FINANCIËLE ACTIVA WAAR VERREKENING OP VAN TOEPASSING IS, AFDWINGBARE MASTER NETTING OVEREENKOMSTEN EN VERGELIJKBARE OVEREENKOMSTEN

(€ MILJOEN)

	BRUTO BEDRAGEN VAN OPGENOMEN FINANCIËLE ACTIVA	BRUTO BEDRAGEN VAN OPGENOMEN FINANCIËLE VERPLICHTINGEN	NETTO BEDRAGEN VAN FINANCIËLE ACTIVA/VERPLI CHTINGEN, OPGENOMEN IN DE BALANS ¹	SALDO VAN DE IN DE BALANS OPGENOMEN ACTIVA EN VERPLICHTINGEN	ONTVANGEN ZEKERHEDEN IN DE VORM VAN FINANCIËLE INSTRUMENTEN	ONTVANGEN CONTANTE ZEKERHEDEN (EXCLUSIEF OVERSCHOT AAN ZEKERHEDEN)	NETTO BEDRAG
31 DECEMBER 2023							
Derivaten actief	4.510		4.510				
Derivaten verplichting		3.014	-3.014				
				1.496	58	951	487
Liquide middelen	1.066	998	68	68			68
31 DECEMBER 2022							
Derivaten actief	5.293		5.293				
Derivaten verplichting		3.888	-3.888				
				1.405	-383	940	848
Liquide middelen	692	534	158	158			158

¹ De netto bedragen voor de derivaten zijn voor zowel de activa als de verplichting niet gelijk aan de balansposities. Per 31 december 2023 is het verschil voor de activa €152 miljoen (2022: € 108 miljoen) door aandelerderivaten zonder netting overeenkomst.

Asset switch met Achmea Bank N.V.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft in het verleden een Asset switch overeenkomst met Achmea Bank N.V. gesloten. Deze overdracht van financiële activa wordt toegelicht onder Toelichting 25 Transacties met verbonden partijen in geconsolideerde jaarrekening.

24. BELANGEN IN DOCHTERMAATSCHAPPIJEN

Onderstaand overzicht toont de dochtermaatschappijen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. per 31 december 2023. Dit zijn de dochtermaatschappijen die direct dan wel indirect in volledig eigendom zijn, tenzij anders aangegeven, en zijn betrokken bij vermogensbeheer of aan deze activiteiten gekoppelde diensten. Het stemrecht van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. in deze dochtermaatschappijen is conform het aandelenbezit. In het land van oprichting of vestiging vinden tevens in hoofdzaak de bedrijfsactiviteiten plaats.

	Statutaire vestiging	% deelneming
Achmea Woninghypotheken B.V.	Zeist (NL)	95%
Achmea Woninghypotheken II B.V.	Zeist (NL)	100%
Woonalliantie Woerden C.V.	Amsterdam (NL)	98%
Achmea Vastgoed Beheer B.V.	Apeldoorn (NL)	100%

Belangrijke beperkingen met betrekking tot dochtermaatschappijen

Er zijn geen andere restricties of verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen door of vanwege dochtermaatschappijen.

25. TRANSACTIES MET VERBONDEN PARTIJEN

Aard van transacties met verbonden partijen

Partijen worden als verbonden aangemerkt als een partij zeggenschap of belangrijke invloed kan uitoefenen op de andere partij (bijvoorbeeld een dochtermaatschappij) bij het nemen van financiële of operationele beslissingen. Aangezien Achmea B.V. als

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

groepshoofd direct of indirect control uitoefent over alle juridische entiteiten die deel uitmaken van de Achmea Groep worden deze entiteiten door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. als verbonden partijen aangemerkt.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. beschouwt ook de Stichting Pensioenfonds Achmea als een verbonden partij. Leden van het bestuur, de Raad van Commissarissen en hun naaste familie worden eveneens beschouwd als verbonden partijen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Als onderdeel van de reguliere activiteiten van de vennootschap (met name op gebied van verzekeringen) onderhoudt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. zakelijke relaties met verbonden partijen. Dergelijke transacties met verbonden partijen worden zowel individueel als geaggregeerd niet als materieel beschouwd voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

De kosten voor shared service centers en holdingkosten worden toegerekend aan Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. op basis van vaste bedragen die met name zijn gebaseerd op ervaringen met betrekking tot de tijdsbesteding van personeel, verrichte werkzaamheden en verwerkte transacties. Deze kostendoorbelasting is gepresenteerd als onderdeel van de Overige kosten en bedrijfskosten.

Beloning van het bestuur van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

In 2023 zijn mevrouw D.C. de Kluis RvB verantwoordelijke voor de divisie Pensioen & Leven binnen de Raad van Bestuur van Achmea B.V., en de heer M.A.N. Lamie, de Vicevoorzitter/CFO van de Raad van Bestuur van Achmea B.V., de bestuurders van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Zij worden op grond van IAS 24 beschouwd als degenen die de sleutelposities bekleden voor deze entiteit. Als lid van de Raad van Bestuur van Achmea B.V. zijn zij verantwoordelijk voor de activiteiten van de Achmea groep als geheel. Daarnaast vervullen zij voor de dochteronderneming Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de rol van bestuurder en zijn in die hoedanigheid verantwoordelijk voor deze dochteronderneming. Zij ontvangen alleen een beloning in hun hoedanigheid als lid van de Raad van Bestuur van Achmea B.V.

Nadere toelichting

Achmea B.V. belast aan Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. geen beloning door van leden van de Raad van Bestuur van Achmea B.V. voor hun rol van bestuurder van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. De totale beloning ten laste van het boekjaar 2023 en 2022 is derhalve nihil.

Beëindigingsvergoedingen

Zowel in 2023 als in 2022 is er geen sprake van toekenning van beëindigingsvergoedingen ten laste van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

'Claw back'

In 2023 hebben er met betrekking tot het bestuur geen aanpassingen of terugvorderingen van beloningen uit eerdere jaren plaatsgevonden. Dit was evenmin het geval in 2022.

Leningen

De bestuurders van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. hebben in 2023 geen leningen uitstaan bij verbonden partijen.

Beloning van de leden van de Raad van Commissarissen

In onderstaande tabel staat de beloning van de commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. over 2023.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

OVERZICHT BELONING VAN DE LEDEN VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN PER JAAR

(€ DUIZEND)

Raad van Commissarissen per 31 december 2023	
J. (Jan) van den Berg, Voorzitter	10
W.H. (Wim) de Weijer, Vicevoorzitter	10
T.R. (Tjahny) Bercx	10
M.R. (Miriam) van Dongen	10
P.H.M. (Petri) Hofsté	10
A.M. (Lex) Kloosterman	10
R.Th. (Roel) Wijmenga	10
E.C. (Nienke) Meijer, m.i.v. 25 juli 2023	4
Voormalig lid Raad van Commissarissen	
A.C.W. (Lineke) Sneller, tot 12 april 2023	3
Totaal 2023	77
Totaal 2022	80

De samenstelling van de Raad van Commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is in 2023 gewijzigd. Lineke Sneller is per 12 april 2023 teruggetreden als lid van de Raad van Commissarissen. Zij is per 25 juli 2023 opgevolgd door Nienke Meijer.

Alle commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. ontvangen in 2023 op jaarbasis eenzelfde bedrag aan commissarisbeloning voor hun activiteiten en tijdsbesteding ten behoeve van deze entiteit. Deze beloning bedraagt € 10.000,- per jaar. Lineke Sneller ontving dit bedrag naar rato tot het moment van terugtreden uit de Raad van Commissarissen. Nienke Meijer ontving dit bedrag naar rato vanaf het moment van haar benoeming.

Bestuurdersaansprakelijkheid

Voor de bestuurders en commissarissen van Achmea B.V. en haar groepsmaatschappijen, onder wie de bestuurders van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., heeft Achmea een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten. Een deel van deze bestuurders en commissarissen is, onder bepaalde voorwaarden, eveneens gevrijwaard voor vermogensschade op grond van aanspraken van derden voor zover deze schade de verzekerde dekking te boven gaat.

Transacties met aandeelhouder en uiteindelijke moedermaatschappij

De aandeelhouder van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is Achmea B.V., die per 31 december 2023 100% van de aandelen (100% van het stemrecht) in bezit had.

TRANSACTIES MET AANDEELHOUDER

(€ MILJOEN)

	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Achmea B.V.		
- Te ontvangen vennootschapsbelasting		155
- Verschuldigde vennootschapsbelasting	68	
- Uitkering aan de aandeelhouder	-100	-200

Lasten die betrekking hebben op het kapitaalmanagement van Achmea B.V. worden doorbelast aan Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Deze zijn niet direct gerelateerd aan de verzekeringsactiviteiten en worden opgenomen onder de Overige kosten en bedrijfskosten.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Transacties met de groepsmaatschappijen

TRANSACTIES MET GELIEERDE MAATSCHAPPIJEN ACHMEA GROEP

(€ MILJOEN)

	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Beleggingsactiviteiten:		
<i>Beleggingen in groepsmaatschappijen:</i>		
- Achmea Bank N.V. - Hypotheekgerelateerde spaardelen	650	681
- Achmea Interne Diensten N.V. - Hypothecaire leningen	163	175
- Achmea Woninghypotheken III B.V. – Hypothecaire leningen	341	273
<i>Vorderingen op en schulden aan groepsmaatschappijen:</i>		
- Achmea Bank N.V.	-2	6
- Achmea Investment Management B.V.	-6	-9
<i>Rentebaten en -lasten op uitgegeven obligaties, vorderingen en schulden op groepsmaatschappijen:</i>		
- Achmea Bank N.V.	27	25
- Achmea Interne Diensten N.V.	8	3
- Achmea Woninghypotheken III B.V.	12	3
<i>Beleggingslasten:</i>		
- Achmea Bank N.V.	6	5
- Syntrus Achmea Real Estate & Finance B.V.	4	5
- Achmea Investment Management B.V.	22	18
- Achmea Hypotheken B.V.	5	6
Financieringsactiviteiten		
<i>Financiering door groepsmaatschappijen:</i>		
- Achmea Schadeverzekeringen N.V. aan dochtermaatschappij Achmea Woninghypotheken B.V.	162	163
<i>Rentebaten en -lasten op uitgegeven obligaties, vorderingen en schulden op groepsmaatschappijen:</i>		
- Achmea Schadeverzekeringen N.V.	-6	-2
- Zilveren Kruis Zorgverzekeringen N.V.	-2	
(Her)verzekeringsactiviteiten		
<i>Aan verzekeringslasten toegerekende overige beheerskosten</i>		
- Achmea Interne Diensten N.V.	136	135
<i>Activa en verplichtingen gerelateerd aan (her)verzekeringscontracten</i>		
- Achmea Interne Diensten N.V.	-682	-670
- Achmea Reinsurance Company N.V.	-6	-7
- Achmea Schadeverzekeringen N.V.	10	

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

<i>Vorderingen op en schulden aan groepsmaatschappijen:</i>		
- Achmea Interne Diensten N.V.	-57	-57
- Achmea Reinsurance Company N.V.	-11	2
- Achmea Schadeverzekeringen N.V.	-44	7
- Achmea Zorgverzekeringen N.V.	-20	
- N.V. Hagelunie	-7	

Achmea Bank N.V.

De vordering op Achmea Bank N.V. bestaat uit hypotheekgerelateerde spaardelen. Het rentepercentage van de hypotheekgerelateerde spaardelen is afhankelijk van de bijbehorende hypotheke. Contractueel zullen deze leningen uiterlijk in 2048 vervallen.

Achmea Interne Diensten N.V.

De vorderingen op Achmea Interne Diensten N.V. betreft een tweetal leningen ter financiering van vastgoed in eigen gebruik en vastgoed voor eigen gebruik in ontwikkeling. De leningen hebben een rentepercentage van 4,49% (2022: 0,75% tot 4,49%) en zullen contractueel vervallen in het jaar 2035 (31 december 2022: 2022 respectievelijk 2035). Voor deze leningen heeft Achmea Interne Diensten N.V. hypotheekrechten verstrekt aan Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Asset switch

In 2015 heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een Asset switch overeenkomst met Achmea Bank N.V. gesloten. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft de juridische rechten (niet economisch) van bepaalde staatsobligaties uitgewisseld tegen de juridische rechten van bepaalde hypothecaire leningen. Voor de uitwisseling is sprake van een marktwaarde ratio van 100:110. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. ontvangt voor de uitwisseling een vergoeding, die getoetst is op marktconformiteit. Op 31 december 2023 is de boekwaarde van de uitgewisselde staatsobligaties € 508 miljoen (31 december 2022: € 462 miljoen).

Herverzekeringsactiviteiten

Achmea Reinsurance Company N.V. is de herverzekeraar binnen de Achmea Groep. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft een deel van haar herverzekeringen bij deze vennootschap ondergebracht. De contracten worden via retrocessie gedeeltelijk geplaatst bij externe herverzekeraars.

Overige kosten en bedrijfskosten

Kosten van shared service centers en holding kosten worden toegerekend aan entiteiten op basis van voornamelijk ervaringscijfers met betrekking tot de tijdsbesteding van medewerkers, uitgevoerd werk en verwerkte transacties. Deze kosten worden opgenomen onder de Overige kosten en bedrijfskosten.

Alle personeelsleden zijn in dienst van Achmea Interne Diensten N.V., een entiteit van Achmea B.V. De pensioenverplichtingen van de Achmea Groep zijn ondergebracht bij Stichting Pensioenfonds Achmea. De met de activiteiten verband houdende personeelskosten en overige bedrijfskosten worden doorbelast aan Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. De toerekening van daarmee samenhangende pensioenlasten vindt plaats op basis van het pensioengevend salaris van actieve medewerkers.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft als onderdeel van de Achmea Groep veel transacties met andere groepsmaatschappijen, onder meer op het gebied van interne dienstverlening, zoals facilitaire zaken en IT. De met de activiteiten verband houdende bedrijfskosten worden zoveel mogelijk doorbelast aan Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. De vorderingen en schulden voortvloeiend uit deze transacties betreffen rekening-courantsaldi.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Andere verbonden partijen

Rabobank Groep

TRANSACTIES, VORDERINGEN EN SCHULDEN MET ANDERE VERBONDEN PARTIJEN

(€ MILJOEN)

	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Rabobank Groep		
Spaardelen hypotheek	5.289	5.592
Rentebaten Spaardelen hypotheek	184	200

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. maakt voor haar activiteiten gebruik van diverse reguliere bankdiensten van de Rabobank Groep. Alle diensten en transacties met de Rabobank Groep zijn reguliere transacties en gebaseerd op reguliere markttarieven.

Lokale Rabobankkantoren vormen een belangrijk distributiekanaal voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Voor de distributie van verzekeringsproducten heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. over 2023 € 6,3 miljoen aan commissie betaald aan lokale Rabobanken (2022: € 6,8 miljoen).

Stichting Pensioenfonds Achmea

De pensioentoezeggingen aan medewerkers die werkzaam zijn ten dienste van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. zijn door Achmea Interne Diensten N.V. ondergebracht bij Stichting Pensioenfonds Achmea (SPA).

De pensioenregeling is een zogenaamde collectief beschikbare premieregeling. De financiële en actuariële risico's zijn hiermee overgedragen aan de werknemers, wat onder andere betekent dat de toekomstige stijging van verworven rechten afhankelijk is van de financiële situatie van het fonds. Toerekening van daarmee samenhangende pensioenlasten door Achmea Interne Diensten N.V. aan Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. vindt plaats op basis van het pensioengevend salaris van de actieve medewerkers. De voorziening wordt bepaald op basis van het aantal actieve dienstjaren tot aan de balansdatum, het geraamde salariscategorie op het moment van de verwachte pensioneringsdatum en de marktrente op de door de ondernemingen uitgegeven obligaties van hoge kwaliteit. Deze verplichtingen worden verminderd met eventuele activa met betrekking tot de regeling.

IAS 19 Personeelsbeloningen is van toepassing op Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. aangezien de toegezegde pensioenregelingen de risico's spreiden over entiteiten die onder gemeenschappelijke zeggenschap vallen. Voor de toelichting op de IAS 19 Personeelsbeloningen (gebaseerd op IAS 19.150) wordt verwezen naar Toelichting 20 Overige voorzieningen in de geconsolideerde jaarrekening 2023 van Achmea B.V.

De in 2023 aan Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. doorbelaste pensioenkosten bedragen € 14 miljoen (2022: € 17 miljoen).

26. GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Vrijdag 16 februari 2024 heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een akkoord bereikt met de belangenorganisaties Consumentenclaim, Woekerpolis.nl, Woekerpolisproces, Wakkerpolis en de Consumentenbond over een finale regeling voor klanten met een beleggingsverzekering die zijn aangesloten bij een van deze partijen. De regeling is definitief als 90% van de aangesloten klanten akkoord gaan. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. reserveert een bedrag van € 60 miljoen voor de schikkingsovereenkomst. Bovendien is een extra reservering gedaan van € 25 miljoen voor schrijnende gevallen die niet zijn aangesloten bij een van de belangenorganisaties. De financiële consequenties zijn verwerkt in de jaarcijfers 2023 (zie ook Toelichting 5 Activa en verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en aandeel herverzekeraars in verzekeringsverplichtingen). De belangenorganisaties stoppen met de collectieve juridische procedure en er is afgesproken dat door de belangenorganisaties geen nieuwe juridische procedures op dit dossier meer worden gestart.

27. TOELICHTING OP DE TRANSITIE NAAR IFRS 9/17

EERSTE TOEPASSING VAN WAARDERINGSGRONDSLAGEN IFRS 9 EN IFRS 17, CORRECTIES OVER EERDERE PERIODES EN WIJZIGINGEN IN PRESENTATIE

Met ingang van 1 januari 2023 zijn de standaarden IFRS 9 Financiële instrumenten en IFRS 17 Verzekeringscontracten toegepast. De eerste toepassing van deze standaarden heeft een significante impact op de geconsolideerde jaarrekening van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. omdat de waardering, presentatie en resultaatbepaling van zowel verzekeringscontracten als financiële instrumenten wezenlijk anders is dan in voorgaande jaren. In deze toelichting een overzicht van de belangrijkste wijzigingen in waarderingsgrondslagen en schattingen als gevolg van toepassing van deze nieuwe standaarden.

De nieuwe waarderingsgrondslagen en toegepaste aannames en schattingen zijn opgenomen in Toelichting 4 Beleggingen en Toelichting 5 Activa en verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en aandeel herverzekeraars in verzekeringsverplichtingen.

IFRS 17 VERZEKERINGSCONTRACTEN

IFRS 17 geeft uniforme grondslagen voor opname, waardering, presentatie en toelichting van verzekeringscontracten, herverzekeringscontracten en beleggingscontracten met discretionaire winstdelingselementen. Het doel van deze nieuwe standaard is een beter bruikbare en transparante weergave van de financiële positie, prestaties en kasstromen in de jaarrekeningen van bedrijven die verzekeringscontracten uitgeven alsmede ten behoeve van internationale vergelijkbaarheid.

De invulling van het begrip 'verzekeringcontract' in IFRS 17 is nagenoeg ongewijzigd gebleven ten opzichte van de definitie onder IFRS 4, er zijn geen materiële veranderingen in classificatie van contracten en van verzekeringsrisico's. De belangrijkste verandering betreft de waardering van de verzekeringsverplichtingen onder IFRS 17.

Onder IFRS 17 maakt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., bij de waardering van verzekeringscontracten, niet langer gebruik van tariefgrondslagen in de waardering van leven- en pensioenverzekeringvoorzieningen en de systematiek van de Voorziening voor Oprenting Verzekeringsverplichtingen.

Met IFRS 17 wordt een model geïntroduceerd waarbij groepen van verzekeringscontracten worden gewaardeerd op basis van schattingen van de contante waarde van toekomstige kasstromen die naar verwachting ontstaan als Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. voldoet aan de verplichtingen van het contract. Daarnaast is in het model een opslag voor niet-financieel risico en een reservering voor nog niet-gerealiseerde dienstenmarge van de contracten opgenomen.

IFRS 17 wordt toegepast op alle verzekeringsactiviteiten van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Daarnaast worden, in tegenstelling tot de verslaglegging onder IFRS 4, de verzekeringstechnische gerelateerde vorderingen en schulden in de waardering van de verzekeringsverplichtingen verwerkt.

Bij de waardering van de verzekeringscontracten onder IFRS 17 wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van reeds bestaande en in gebruik zijnde (actuariële) aannames en veronderstellingen die zijn gebaseerd op Solvency II grondslagen en die Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. toepast bij het bepalen van de solvabiliteitsratio. Dit betreft onder andere aannames voor de kasstromen en het bepalen van de contractgrenzen.

Verwerking van acquisitiekosten

In voorgaande jaren werden alle acquisitiekosten opgenomen en gepresenteerd als afzonderlijke activa van verzekeringscontracten ('uitgestelde acquisitiekosten') en als kosten verantwoord in de winst- en verliesrekening en het overzicht van het totaalresultaat over de looptijd van de gerelateerde contracten.

Onder IFRS 17 worden voor alle bedrijven alleen kasstromen voor verkoop en acquisitie, gemaakt vóór de opname van de gerelateerde verzekeringscontracten, gepresenteerd als afzonderlijke activa. Periodiek wordt beoordeeld of deze activa kunnen worden terugverdiend. Deze activa worden vervolgens opgenomen in de boekwaarde van de gerelateerde groep van verzekeringscontracten en worden verantwoord in de winst- en verliesrekening over de dekkingsperiode in lijn met verzekeringsopbrengsten van de desbetreffende groep van verzekeringscontracten.

Transitiebepalingen bij invoering IFRS 17

Afhankelijk van de beschikbaarheid en reproduceerbaarheid van de benodigde data is voor het bepalen van de vergelijkende cijfers over boekjaar 2022 onder IFRS 17 gebruik gemaakt van de volledig retrospectieve methode om de waarde van de verzekeringsverplichtingen en daarmee de CSM op transitie moment te bepalen. Dit houdt in dat de vergelijkende cijfers zijn aangepast alsof IFRS 17 altijd is toegepast. Voor een groot deel van de verzekeringsportefeuilles en verslagjaren binnen Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. was de benodigde informatie niet in voldoende mate beschikbaar en reproduceerbaar als gevolg van systeem- en dataconversies. Daarom is de waarde van de hieraan gerelateerde verzekeringsverplichtingen op de transitiebalans volgens de reële waardemethode bepaald.

De volledig retrospectieve methode is toegepast bij de volgende verzekeringsportefeuilles:

- Verzekeringscontracten in de open book portefeuille afgesloten na 1 januari 2020;

Bij het retrospectief toepassen van IFRS 17 per 1 januari 2022 zijn:

- verzekerings- en herverzekeringscontracten per groep geïdentificeerd, opgenomen en gewaardeerd alsof IFRS 17 altijd is toegepast;
- alle activa voor verzekeringsacquisitie kasstromen geïdentificeerd, opgenomen en gewaardeerd alsof IFRS 17 altijd is toegepast, met uitzondering van de beoordeling van de realiseerbare waarde van verkoop- en acquisitiekosten vóór 1 januari 2023;
- balansposten niet meer opgenomen die niet zouden hebben bestaan als IFRS 17 altijd zou zijn toegepast. Dit betreft vooruitbetaalde acquisitiekosten voor verzekeringscontracten, immateriële activa in verband met verworven verzekeringsportefeuilles, verzekeringsvorderingen en -schulden, en voorzieningen voor heffingen die toerekenbaar zijn aan bestaande verzekeringscontracten. Onder IFRS 17 zijn deze posten opgenomen in de waardering van de verzekeringscontracten.
- Derivaten en herverzekeringscontracten die Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. gebruikt om het risico op rentegaranties in de service book portefeuille en aandelengaranties in variabele lijfrentecontracten te beperken is niet retrospectief bepaald. Hiervoor is de risico mitigatie optie toegepast vanaf 1 januari 2022. Deze contracten zijn bij transitie gewaardeerd tegen reële waarde.

Verzekerings- en herverzekeringsovereenkomsten – Reële waarde benadering

De reële waarde van verzekeringscontracten houdt rekening met de vergoeding die de marktparticipanten vereisen om de verplichtingen van het verzekeringscontract over te nemen. De wijze waarop Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de reële waarde bij de transitie naar IFRS 17 heeft berekend verschilt van de reguliere waardering van de activa en verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft de reële waarde van verzekeringscontracten bepaald als de som van de contante waarde van de netto kasstromen die naar verwachting door de contracten worden gegenereerd met een discounted cashflow model. De verdisconteerde kasstromen in dit model komen veelal overeen met de kasstromen en contractgrenzen die worden toegepast bij de reguliere waardering van verzekeringsverplichtingen onder IFRS 17. In bepaling van de reële waarde wordt in de kasstromen op enkele onderdelen rekening gehouden met een hoger kostenniveau vanuit het perspectief van een marktparticipant.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft bij het bepalen van de reële waarde een opslag meegenomen die een risicopremie representeert die marktparticipanten vragen voor de onzekerheid die inherent is aan de kasstromen en de winstmarge. Deze opslag komt tot uitdrukking in een afwijkend cost of capital percentage van 6% ten opzichte van een percentage van 4,5% toegepast in waardering van de fulfilment kasstromen onder IFRS 17. Bij het bepalen van de risico-opslag van de reële waarde neemt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. ook een aantal risico's mee, bijvoorbeeld met betrekking tot het algemene operationele risico, die niet worden toegepast bij de bepaling van de van de fulfilment kasstromen onder IFRS 17. Tevens wordt bij de bepaling van de risico-opslag in de reële waarde geen rekening gehouden met tijdsdiversificatie.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

In het kader van de reële waarde benadering is de CSM (of de verliescomponent) per 1 januari 2022 bepaald als het verschil tussen de reële waarde van een groep contracten op die datum en de fulfilment kasstromen op die datum voor de contracten zoals hierboven genoemd.

Voor de volgende verzekeringscontracten heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de reële waarde methode toegepast vanwege beperkingen in de beschikbaarheid en diepgang van informatie:

- verzekeringscontracten in de service book portefeuille;
- verzekeringscontracten in de open book portefeuille afgesloten vóór 1 januari 2020;
- enkele herverzekeringscontracten binnen levenportefeuilles afgesloten vóór 1 januari 2020.

Voor alle contracten die volgens de reële waarde benadering worden gewaardeerd, heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. historische informatie en, waar relevant, aanvullende informatie die beschikbaar is op 1 januari 2022 gebruikt voor:

- groepering verzekeringscontracten;
- toepassing van de Variable fee approach; en
- identificatie van discretionaire kasstromen voor verzekeringscontracten zonder directe winstdelingselementen.

Groepen verzekeringscontracten die volgens de reële waarde benadering worden gewaardeerd, bevatten contracten die met een tussenpoos van meer dan een jaar zijn uitgegeven. Voor deze groepen zijn de disconteringspercentages bij eerste opname vastgesteld op 1 januari 2022 in plaats van op de datum van de eerste verantwoording van deze contracten.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft geen groepen herverzekeringsovereenkomsten die verlieslatende onderliggende contracten dekken.

IFRS 9 FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft de vergelijkende cijfers voor IFRS 9 aangepast en past tevens de 'classification overlay approach' vanuit IFRS 17 toe op de vergelijkende cijfers van financiële activa die gedurende 2022 zijn verkocht. Hierdoor wordt in de jaarrekening 2023 IFRS 9, net als IFRS 17, met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 toegepast. Dit vergroot de vergelijkbaarheid tussen de cijfers in boekjaar 2023 met de vergelijkende cijfers van boekjaar 2022 voor de gecombineerde impact van IFRS 9 en IFRS 17.

Classificatie en waardering financiële activa

IFRS 9 kent een gewijzigd model voor de classificatie en de waardering van financiële activa. Dit model wordt ingegeven door de kasstroomeigenschappen van een actief en het bedrijfsmodel waarbinnen een actief wordt gehouden. IFRS 9 vervangt de categorieën van IAS 39: Beleggingen "Aangehouden tot einde looptijd", Leningen en vorderingen en Beleggingen "Beschikbaar voor verkoop". Ook na de invoering van IFRS 9 blijft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. voor het merendeel van haar beleggingsportefeuille dezelfde waardering tegen geamortiseerde kostprijs en reële waarde in de balans handhaven (zoals onder IAS39). De aan Hypotheekgerelateerde spaardelen die voorheen werd gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden onder IFRS 9 tegen reële waarde gewaardeerd. Er worden geen aanpassingen in de waardering van financiële verplichtingen doorgevoerd.

Voor het bepalen van bijzondere waardeverminderingen kent IFRS 9 een model voor verwachte kredietverliezen. Dit leidt tot het eerder verantwoorden van de kredietverliezen onder IFRS 9 ten opzichte van IAS 39 waarbij alleen kredietverliezen worden verantwoord die reeds zijn opgetreden. Het nieuwe model voor bijzondere waardeverminderingen wordt toegepast voor financiële activa die worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

TRANSITIE NAAR IFRS 9

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft de vergelijkende cijfers voor IFRS 9 aangepast en past tevens de 'classification overlay approach' vanuit IFRS 17 toe op de vergelijkende cijfers van financiële activa die gedurende 2022 zijn verkocht. Hierdoor wordt in de jaarrekening 2023 IFRS 9, net als IFRS 17, met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 toegepast. Dit vergroot de

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

vergelijkbaarheid tussen de cijfers in boekjaar 2023 met de vergelijkende cijfers van boekjaar 2022 voor de gecombineerde impact van IFRS 9 en IFRS 17.

Veranderingen door IFRS 9 zijn retrospectief toegepast per 1 januari 2022, tenzij hieronder anders is beschreven.

De volgende beoordelingen zijn gemaakt op basis van de feiten en omstandigheden die aanwezig waren op 1 januari 2023:

- De bepaling van het business model waarin een financieel actief wordt aangehouden;
- De toewijzing en beëindiging van voorgaande toewijzing van financiële activa en financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen door de winst- en verliesrekening;
- De toewijzing van bepaalde beleggingen die niet worden aangehouden voor verkoop, als reële waarde met waardeveranderingen door de winst- en verliesrekening;
- Als het financieel actief per 1 januari 2023 een laag kredietrisico had, dan is de aanname van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. dat het kredietrisico van het actief sinds de eerste opname niet significant is toegenomen.

Een kwantitatieve toelichting op de veranderingen en de gevolgen van de overgang van IAS 39 naar IFRS 9 is in de transitietabellen hierna opgenomen.

De wijzigingen in classificatie en waarderingsgrondslagen voor rubricering van financiële instrumenten worden in de tabellen hierna toegelicht.

De toepassing van IFRS 9 heeft geleid tot een classificatie en waardering van financiële activa zoals hieronder is toegelicht. De keuzes in waarderingsgrondslagen en presentatie binnen het verzekeringsbedrijf zijn gebaseerd op een zo goed mogelijke accounting match met de verantwoording van de verzekeringsverplichtingen.

Onder IFRS 9 worden de beleggingen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. bij eerste opname geclassificeerd als gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen door de winst- en verliesrekening.

In IAS 39 werden beleggingen van verzekeringscontracten die werden gehouden voor rekening en risico van de polishouders gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen door de winst- en verliesrekening. De beleggingen voor eigen rekening werden gerubriceerd als beschikbaar voor verkoop waarbij waardeveranderingen door het netto overig totaalresultaat werden verantwoord.

Toelichting op de balanswaardering onder IFRS 9

Hierna wordt in transitietabellen de transitie naar IFRS 9 in detail toegelicht. IFRS 9 heeft geen impact gehad op de balanswaardering van financiële verplichtingen gegeven de ongewijzigde waarderingsgrondslagen van geamortiseerde kostprijs voor, leningen en opgenomen gelden en overige schulden en van reële waarde met verwerking van waarde veranderingen in de winst- en verliesrekening voor beleggingscontracten. IFRS 9 heeft tevens geen impact gehad op de balanswaardering van geldmiddelen en kasequivalenten.

Toelichting op de transitie naar IFRS 9/17 grondslagen per balanspost op 1 januari 2022

In onderstaande tabel is per transitiedatum 1 januari 2022 per balanspost een toelichting opgenomen op de transitie van IFRS 4 en IAS 39 grondslagen naar IFRS 9/17 grondslagen.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

TRANSITIE NAAR IFRS 9/17 GRONDSLAGEN PER BALANSPOST - ACTIVA

BALANSPOST IFRS 4 / IAS 39	31 DECEMBER 2021	IFRS 9		IFRS 17		HERZIEN 31 DECEMBER 2021	BALANSPOST IFRS 9 / 17
		HERWAARDERING	RECLASSIFICATIE	HERWAARDERING	RECLASSIFICATIE		
Activa							Activa
Geassocieerde deelnemingen en joint ventures	154					154	Geassocieerde deelnemingen en joint ventures
Vastgoedbeleggingen	988					988	Vastgoedbeleggingen
Beleggingen	52.994	109				53.103	Beleggingen
Latente belastingvorderingen	670	-28		417		1.059	Latente belastingvorderingen
Aandeel herverzekeraars in verzekeringsverplichtingen	73			-7	-6	60	Activa gerelateerd aan herverzekeringscontracten
Vorderingen en overlopende activa	297				-86	211	Vorderingen en overlopende activa
Liquide middelen	101					101	Liquide middelen
Totaal activa	55.277	81		410	-92	55.676	Totaal activa

De belangrijkste veranderingen in de activa per 1 januari 2022 als gevolg van de transitie betreft de herwaardering van Latente Belastingvorderingen (€ 417 miljoen).

TRANSITIE NAAR IFRS 9/17 GRONDSLAGEN PER BALANSPOST - PASSIVA

BALANSPOST IFRS 4 / IAS 39	31 DECEMBER 2021	IFRS 9		IFRS 17		HERZIEN 31 DECEMBER 2021	BALANSPOST IFRS 9 / 17
		HERWAARDERING	RECLASSIFICATIE	HERWAARDERING	RECLASSIFICATIE		
Eigen vermogen							Eigen vermogen
Eigen vermogen toekomend aan houders van eigen vermogensinstrumenten in de vennootschap	4.403	81		-1.214		3.270	Eigen vermogen toekomend aan houders van eigen vermogensinstrumenten in de vennootschap
Minderheidsaandeelhouders	36					36	Minderheidsaandeelhouders
Totaal eigen vermogen	4.439	81		-1.214		3.306	Totaal eigen vermogen
Verplichtingen							Verplichtingen
Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten	44.232			1.624	1.038	46.894	Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten
Overige voorzieningen	2					2	Overige voorzieningen
Financiële verplichtingen	5.496				-1.130	4.366	Financiële verplichtingen
Derivaten	1.072					1.072	Derivaten
Verschuldigde vennootschapsbelasting	36					36	Verschuldigde vennootschapsbelasting
Totaal verplichtingen	50.838			1.624	-92	52.370	Totaal verplichtingen
Totaal eigen vermogen en verplichtingen	55.277	81		410	-92	55.676	Totaal eigen vermogen en verplichtingen

De belangrijkste veranderingen in de passiva per 1 januari 2022 als gevolg van de transitie betreffen:

- Herwaarderingen in de Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten (totaal € 1,6 miljard) met name door wijzigingen in actuariële aannames en grondslagen, het opnemen van een Contractual Service Margin (CSM) en Risk Adjustment (RA).
- Reclassificaties van verzekeringsgerelateerde vorderingen en schulden naar Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

De effecten van de herwaarderingen zijn (inclusief belastingeffect) in het Eigen vermogen toekomend aan houders van eigen vermogensinstrumenten in de vennootschap verwerkt.

Nettoresultaat in het Eigen vermogen in 2022 in vergelijking met de jaarrekening 2022

Het nettoresultaat over het 2022 was onder IFRS 4 / IAS 39 € 31 miljoen en is onder IFRS 9/17 € -475 miljoen. Belangrijkste verandering als gevolg van de transitie betreft de verwerking van de marktwaarde ontwikkelingen van de beleggingen en verzekeringsverplichtingen in de winst- en verliesrekening. Deze effecten worden onder IFRS 9/17 in de winst- en verliesrekening verwerkt terwijl onder IAS 39/IFRS 4 een groot deel direct in het Eigen vermogen werd verantwoord.

Toelichting op de transitie naar IFRS 9 op 1 januari 2023

Onderstaande transitietabellen geven een aansluiting weer tussen de waarde van de Beleggingen onder IAS 39 en onder IFRS 9 per 1 januari 2023.

TRANSITIE BELEGGINGEN VAN IAS 39 NAAR IFRS 9 PER 1 JANUARI 2023

(€ MILJOEN)

	IAS 39 WAARDE	HERRUBRICERING	EXPECTED CREDIT LOSS	IFRS 9 WAARDE-AANPASSINGEN	OVERIGE WAARDE-AANPASSINGEN	IFRS 9 WAARDE
Beleggingen Verzekeringsbedrijf en overige						
Aandelen en soortgelijke beleggingen	4.348					4.348
Vastrentende beleggingen	23.307	22		-34		23.295
Derivaten ¹	1.535	-22				1.513
Overige financiële beleggingen	9.356			-2		9.354
Totaal	38.546	0	0	-36		38.510

¹ De derivaten zijn gesaldeerd weergegeven en bevatten creditposities, welke toegelicht in Toelichting 4 Beleggingen.

Herrubriceringen:

De voornaamste beweging in de overgang van IAS39 naar IFRS9 betreft de herrubricering van de “Beleggingen - beschikbaar voor verkoop” naar de categorie “ Beleggingen – met waardeveranderingen door de Winst- en verliesrekening”.

Expected credit losses (ECL):

Het verschil met IAS 39 is vooral te wijten aan het feit dat onder IFRS 9 een levenslange voorziening wordt gevormd op bepaalde posten en bij de bepaling worden macro-economische factoren zoals huizenprijzen en inflatie meegenomen. De impact van de eerste toepassing van IFRS 9 op deze leningen is nihil.

IFRS 9 waarde-aanpassingen:

Dit verwijst naar de waarde aanpassingen die plaatsvinden naar aanleiding van de implementatie van IFRS 9 met betrekking tot financiële instrumenten, zoals leningen en obligaties.

AANDELEN EN SOORTGELIJKE BELEGGINGEN

(€ MILJOEN)

	IAS 39 WAARDE	HERRUBRICERING	EXPECTED CREDIT LOSS	IFRS 9 WAARDE-AANPASSINGEN	OVERIGE WAARDE-AANPASSINGEN	IFRS 9 WAARDE
Beleggingen – met waardeveranderingen door de Winst- en verliesrekening						
Van FVTPL (IAS 39)		4.348				4.348
Totaal FVTPL		4.348				4.348
Beleggingen – Beschikbaar voor verkoop						
Van beschikbaar voor verkoop (IAS 39)	4.348					4.348
Naar FVTPL (IFRS 9)		-4.348				-4.348
Totaal FVOCI	4.348	-4.348				0
Totaal aandelen en soortgelijke beleggingen	4.348	0				4.348

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

VASTRENTENDE BELEGGINGEN

(€ MILJOEN)

	IAS 39 WAARDE	HERRUBRICERING	EXPECTED CREDIT LOSS	IFRS 9 WAARDE-AANPASSINGEN	OVERIGE WAARDE-AANPASSINGEN	IFRS 9 WAARDE
Beleggingen – met waardeveranderingen door de Winst- en verliesrekening						
Van FVTPL (IAS 39)	6.201	22		-34		6.189
Van beschikbaar voor verkoop (IAS 39)		16.833				16.833
Totaal FVTPL	6.201	16.855		-34		23.022
Beleggingen – Beschikbaar voor verkoop						
Naar beschikbaar voor verkoop (IAS 39)	17.106	-16.833				273
Naar geamortiseerde kostprijs (IFRS 9)		-273				-273
Totaal FVOCI	17.106	-17.106				0
Beleggingen – Leningen en Vorderingen						
Van beschikbaar voor verkoop (IAS 39)		273				273
Totaal geamortiseerde kostprijs		273				273
Totaal vastrentende beleggingen	23.307	22		-34		23.295

DERIVATEN

(€ MILJOEN)

	IAS 39 WAARDE	HERRUBRICERING	EXPECTED CREDIT LOSS	IFRS 9 WAARDE-AANPASSINGEN	OVERIGE WAARDE-AANPASSINGEN	IFRS 9 WAARDE
Beleggingen – met waardeveranderingen door de Winst- en verliesrekening						
Naar FVTPL (IAS 39)	1.535	-22				1.513
Totaal FVTPL	1.535	-22				1.513
Totaal derivaten	1.535	-22				1.513

OVERIGE FINANCIËLE BELEGGINGEN

(€ MILJOEN)

	IAS 39 WAARDE	HERRUBRICERING	EXPECTED CREDIT LOSS	IFRS 9 WAARDE-AANPASSINGEN	OVERIGE WAARDE-AANPASSINGEN	IFRS 9 WAARDE
Beleggingen – met waardeveranderingen door de Winst- en verliesrekening						
Van beschikbaar voor verkoop (IAS 39)	5.250	3.108		-2		8.357
Van geamortiseerde kostprijs (IAS 39)		998				998
Totaal FVTPL	5.250	4.106		-2		9.354
Beleggingen – Beschikbaar voor verkoop						
Van beschikbaar voor verkoop (IAS 39)	3.108					3.108
Naar FVTPL (IFRS 9)		-3.108				-3.108
Totaal FVOCI	3.108	-3.108				0
Beleggingen – Leningen en Vorderingen						
Naar geamortiseerde kostprijs (IAS 39)	998					998
Naar FVTPL (IFRS 9)		-998				-998
Totaal geamortiseerde kostprijs	998	-998				0
Totaal overige financiële beleggingen	9.356	0		-2		9.354

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

TOTAAL BELEGGINGEN VERZEKERINGSBEDRIJF EN OVERIGE

(€ MILJOEN)

	IAS 39 WAARDE	HERRUBRICERING	EXPECTED CREDIT LOSS	IFRS 9 WAARDE- AANPASSINGEN	OVERIGE WAARDE- AANPASSINGEN	IFRS 9 WAARDE
Beleggingen – met waardeveranderingen door de Winst- en verliesrekening ¹	19.212	22.949		-36		42.125
Beleggingen – Beschikbaar voor verkoop	22.272	-22.272				
Beleggingen – Leningen en Vorderingen	950	-677				273
Totaal Beleggingen verzekeringbedrijf en overige	42.434	0		-36		42.398

¹. Beleggingen met waardeveranderingen door de winst- en verliesrekening totaal hebben nagenoeg betrekking op Beleggingen verplicht gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen door de winst- en verliesrekening.

De Vorderingen en overlopende activa worden zowel onder IAS 39 als IFRS 9 gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

ONDERTEKENING VAN DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

De bestuurders van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

D.C. (Daphne) de Kluis

M.A.N. (Michel) Lamie

Raad van Commissarissen

J. (Jan) van den Berg, Voorzitter

W.H. (Wim) de Weijer, Vice-voorzitter

T.R. (Tjahny) Bercx

M.R. (Miriam) van Dongen

P.H.M. (Petri) Hofsté

A.M. (Lex) Kloosterman

E.C. (Nienke) Meijer

R.Th. (Roel) Wijmenga

ENKELVOUDIGE JAARREKENING

ENKELVOUDIG OVERZICHT VAN DE FINANCIËLE POSITIE

(VOOR BESTEMMING VAN HET RESULTAAT)

(€ MILJOEN)

	TOELICHTING	31 DECEMBER 2023	HERZIEN 31 DECEMBER 2022	HERZIEN 1 JANUARI 2022
Activa				
Dochtermaatschappijen en geassocieerde deelnemingen	3	344	351	1.246
Vastgoedbeleggingen	4	679	805	952
Beleggingen	5	39.612	39.346	50.223
Latente belastingvorderingen	10	513	840	1.242
Te ontvangen vennootschapsbelasting	18	500	206	5
Activa gerelateerd aan herverzekeringscontracten	6	26	51	60
Vorderingen en overlopende activa	11	752	1.010	184
Liquide middelen	12	322	161	49
Totaal activa		42.748	42.770	53.961
Eigen vermogen				
Eigen vermogen toekomend aan houders van eigen vermogensinstrumenten in de vennootschap	13	2.725	2.623	3.270
Totaal eigen vermogen		2.725	2.623	3.270
Verplichtingen				
Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten	6	35.277	34.621	46.894
Overige voorzieningen	14		2	2
Financiële verplichtingen	15	1.752	1.636	2.723
Derivaten	5	2.994	3.888	1.072
Totaal verplichtingen		40.023	40.147	50.691
Totaal eigen vermogen en verplichtingen		42.748	42.770	53.961

ENKELVOUDIGE WINST- EN VERLIESREKENING

		(€ MILJOEN)	
	TOELICHTING	2023	HERZIEN 2022
Opbrengsten uit verzekeringsgerelateerde diensten		1.707	1.829
Lasten uit verzekeringsgerelateerde diensten		-1.700	-1.728
Verzekeringsresultaat uit herverzekeringscontracten			-4
Resultaat uit (her)verzekeringsgerelateerde diensten	8	7	97
Beleggingsresultaat uit verzekeringsactiviteiten		2.677	-9.304
Financieel resultaat uit verzekeringscontracten		-2.473	9.989
Financieel resultaat uit herverzekeringscontracten		2	-5
Netto financieel resultaat uit (her)verzekeringsactiviteiten	9	206	680
Resultaat uit geassocieerde deelnemingen en joint ventures	3	50	-1.035
Totale andere opbrengsten		50	-1.035
Rente- en vergelijkbare lasten	16	5	4
Overige kosten en bedrijfskosten	17	3	
Totale andere kosten		8	4
Resultaat voor belasting		255	-262
Vennootschapsbelasting	18	53	-185
Nettoresultaat		202	-447

ENKELVOUDIG OVERZICHT VAN HET TOTAALRESULTAAT

		(€ MILJOEN)
	2023	HERZIEN 2022
Overig totaalresultaat		
Vennootschapsbelasting	202	-447
Nettoresultaat	202	-447

ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT VAN HET TOTAAL EIGEN VERMOGEN

	(€ MILJOEN)				
	AANDELEN KAPITAAL/ AGIO	HERWAAR- DERINGSRESERVE	OVERIGE RESERVES	RESULTAAT OVER HET JJAAR	TOTAAL EIGEN VERMOGEN
Balans per 1 januari 2023	1.836	527	1.733	30	4.126
Effect waardering IFRS 9/17		41	-1.067	-477	-1.503
Balans per 1 januari 2023 herzien	1.836	568	666	-447	2.623
Nettoresultaat				202	202
Bestemming van reserves		-117	-330	447	
Uitkering aan de aandeelhouder			-100		-100
Balans per 31 december 2023	1.836	451	236	202	2.725
	AANDELEN KAPITAAL/ AGIO	HERWAAR- DERINGSRESERVE	OVERIGE RESERVES	RESULTAAT OVER HET JAAR	TOTAAL EIGEN VERMOGEN
Balans per 1 januari 2022	1.836	689	1.558	320	4.403
Impact van eerste toepassing IFRS 9 ²		9	72		81
Impact van eerste toepassing IFRS 17 ²		-130	-1.084		-1.214
Balans per 1 januari 2022 herzien	1.836	568	546	320	3.270
Nettoresultaat				-447	-447
Bestemming van reserves			320	-320	
Uitkering aan de aandeelhouder			-200		-200
Balans 31 december 2022	1.836	568	666	-447	2.623

¹ Het subtotaal Eigen Vermogen betreft het Eigen vermogen toekomend aan houders van eigen vermogensinstrumenten in de vennootschap.

² Voor de impact van de eerste toepassing van IFRS 9/17 wordt verwezen naar toelichting 27 Toelichting op de transitie naar IFRS 9/17.

Resultaat over het boekjaar in vergelijking met de jaarrekening 2022

Het resultaat over het boekjaar over het 2022 waarbij de dochtermaatschappijen waren gewaardeerd op basis van IFRS 4 / IAS 39 was € 30 miljoen. Het resultaat over het boekjaar 2022 van de dochtermaatschappijen bedraagt € 447 miljoen negatief onder de toepassing IFRS 9/17 bij de dochtermaatschappijen. De belangrijkste verandering als gevolg van de transitie betreft de verwerking van de marktwaarde ontwikkelingen van de beleggingen en verzekeringsverplichtingen in de winst- en verliesrekening. Deze effecten worden onder IFRS 9/17 in de winst- en verliesrekening verwerkt terwijl onder IAS 39/IFRS 4 een groot deel direct in het Eigen vermogen werd verantwoord. Voor meer informatie wordt verwezen naar het Geconsolideerde mutatieoverzicht van het totaal eigen vermogen en naar Toelichting 13 Eigen vermogen in de geconsolideerde jaarrekening.

ENKELVOUDIG KASSTROOMOVERZICHT

	TOELICHTING	2023	HERZIEN 2022
(€ MILJOEN)			
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Resultaat voor belasting		255	-262
<i>Aanpassingen voor items zonder kasstromen en herrubriceringen:</i>			
Niet-kasstromen opgenomen onder Resultaat uit (her)verzekeringgerelateerde diensten		-7	-97
Niet-kasstromen opgenomen onder Beleggingsresultaat uit verzekeringsactiviteiten		-2.797	9.681
Niet-kasstromen opgenomen onder Financieel resultaat uit verzekeringscontracten		2.473	-9.989
Niet-kasstromen opgenomen onder Financieel resultaat uit herverzekeringcontracten		-2	5
Resultaten uit geassocieerde deelnemingen en joint ventures		-50	1.035
Valutakoersverschillen en overage mutaties		29	-33
<i>Mutaties in operationele activa en verplichtingen:</i>			
Mutaties in Vorderingen en overlopende activa en Overige schulden opgenomen onder Financiële Verplichtingen		374	-1.975
Mutaties in Verplichtingen en Activa gerelateerd aan verzekeringscontracten na aftrek Activa en Verplichtingen gerelateerd aan herverzekeringcontracten		-1.787	-2.168
Mutaties in Overige voorzieningen		-2	
Mutaties in Vastgoedbeleggingen		20	158
Mutaties in Beleggingen en derivaten		1.715	4.033
<i>Operationele kasstromen niet begrepen in het resultaat voor belasting:</i>			
Ontvangen / betaalde vennootschapsbelasting		0	-10
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		221	377
Aankopen en investeringen		-38	-78
Desinvesteringen en verkopen		77	10
Ontvangen dividend		1	3
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		40	-64
Uitkering aan de aandeelhouder		-100	-200
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-100	-200
Netto kasstroom		161	112
Netto liquide middelen per 1 januari		161	49
Netto liquide middelen per 31 december		322	161
Liquide middelen omvatten de volgende posten:			
Kas- en banksaldi	12	322	161
Liquide middelen per 31 december		322	161

ALGEMEEN

1. ALGEMENE WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. stelt op basis van art. 2:362 lid 8 BW haar enkelvoudige jaarrekening op waarbij (EU-) IFRS integraal wordt toegepast (combinatie 4, RJ 100.108). Dit betekent dat de grondslagen voor de waardering van activa en verplichtingen en bepaling van het Resultaat na belastingen die zijn toegepast in de enkelvoudige jaarrekening van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. dezelfde zijn als die zijn toegepast in de geconsolideerde jaarrekening van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Door gebruik te maken van deze combinatie is het Eigen vermogen toekomstig aan houders van eigen vermogensinstrumenten in de geconsolideerde jaarrekening en in de enkelvoudige jaarrekening gelijk.

Voor een beschrijving van de toegepaste waarderingsgrondslagen wordt verwezen naar Toelichting 1 Algemene waarderingsgrondslagen in de Geconsolideerde jaarrekening en de specifieke waarderingsgrondslagen onder de Toelichtingen in de Geconsolideerde jaarrekening.

Alle bedragen in de enkelvoudige jaarrekening zijn in miljoenen euro's, tenzij anders is vermeld.

2. KAPITAAL- EN RISICOMANAGEMENT

Voor een beschrijving van het kapitaal- en risicomanagement van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. wordt verwezen naar Toelichting 2 Kapitaal- en risicomanagement van de Geconsolideerde jaarrekening.

TOELICHTING ONDERDELEN BALANS EN WINST- EN VERLIESREKENING

3. DOCHTERMAATSCHAPPIJEN EN GEASSOCIEERDE DEELNEMINGEN

(€ MILJOEN)									
NAAM VAN DE MAATSCHAPPIJ	LAND	BESCHRIJVING VAN BEDRIJFSACTIVITEITEN	DATUM VAN OVERNAME / INGANGSDATUM	% EIGENDOM 2023	% EIGENDOM 2022	NETTO VERMOGENS- WAARDE 2023	NETTO VERMOGENS- WAARDE 2022	BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2023	BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2022
Achmea Dutch Mortgage fund (NHG) ¹	NL	Beleggen in hypothecaire leningen	01.03.2023	100%	100%	1		1	
Achmea Dutch Mortgage fund (Non-NFH) ¹	NL	Beleggen in hypothecaire leningen	01.03.2023	100%	100%	1		1	
Achmea Investment Management Grondstoffen Fonds ¹	NL	Beleggen	15-04-2019	16%	11%	83	51	83	51
Achmea Vastgoed Beheer B.V.	NL	Vastgoedmanagement	29-12-1976	100%	100%	1	1	1	1
Achmea Woninghypotheken B.V.	NL	Beleggen in hypothecaire leningen	07-05-2015	95%	95%	146	127	146	127
Achmea Woninghypotheken II B.V. ²	NL	Beleggen in hypothecaire leningen	16-12-2015	100%	100%	-48	-62	0	0
Achmea Woninghypotheken III B.V. ²	NL	Beleggen in hypothecaire leningen	01-05-2021	25%	25%	-11	-12	0	0
Woonalliantie Woerden C.V. ¹	NL	Beleggen in terreinen en gebouwen	29-10-1998	97%	97%	37	36	37	36
Achmea Investment Management Green Bond Fund ¹	NL	Beleggen	02-11-2018		26%		43		43
Achmea Investment Management Euro Corporate bonds ¹	NL	Beleggen	15-11-2019	45%	48%	49	44	49	44
Achmea Investment Management Global Defensive equities ¹	NL	Beleggen	09-04-2020		50%		32		32
Tellius Hypothekenfonds ¹	NL	Beleggen in hypothecaire leningen	07-07-2014	100%	100%	26	15	26	17
Totaal						285	275	344	351

¹ Het opgenomen percentage betreft het (economisch) belang van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. in de beleggingspool.

² Het negatieve aandeel is in 2022 en in 2023 is mindering gebracht op de uitstaande leningen aan de betreffende groepsmaatschappijen.

Bovenstaand overzicht toont de dochtermaatschappijen en geassocieerde deelnemingen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. per jaareinde. Alle deelnemingen zijn betrokken bij verzekeringsactiviteiten, vermogensbeheer of aan deze activiteiten gekoppelde diensten. Het stemrecht van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. in deze deelnemingen is conform het economisch belang.

De Opbrengsten uit geassocieerde deelnemingen en joint ventures bedragen € 50 miljoen (2022: € -1.035 miljoen). Deze stijging wordt met name veroorzaakt door de negatieve herwaardering van de hypothekenportefeuille in 2022 als gevolg van de sterk gestegen rente.

De drie beleggingspools zijn beleggingsfondsen voor gemene rekening van onder andere de Achmea Groep. Omdat er sprake is van invloed van betekenis, wordt het aandeel in de betreffende fondsen als deelneming gepresenteerd. De overige belangen in deze fondsen worden voornamelijk gehouden door maatschappijen binnen de Achmea Groep. Achmea Investment Management B.V. beheert en heeft de zeggenschap over deze fondsen.

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

De boekwaarde van de Dochtermaatschappijen en geassocieerde deelnemingen wordt vastgesteld op basis van de (IFRS-) jaarrekeningen van hetzelfde boekjaar van die entiteiten (met grondslag voor waardering van de betreffende entiteit) voor zover beschikbaar. Indien die niet beschikbaar is, baseert Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de boekwaarde op voorlopige, niet-gecontroleerde cijfers, afkomstig van de geassocieerde deelneming of joint venture.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft vastgesteld dat er in het verleden geen materiële verschillen waren tussen die voorlopige, niet-gecontroleerde cijfers en de (IFRS-) jaarrekening van de betreffende geassocieerde deelneming of joint venture.

In het land van oprichting of vestiging vinden tevens in hoofdzaak de bedrijfsactiviteiten plaats.

VERLOOPOVERZICHT DEELNEMINGEN IN GROEPSMAATSCHAPPIJEN

	(€ MILJOEN)	
	2023	HERZIEN 2022
Balans per 1 januari	351	1.246
Investerings	38	1
Desinvesteringen en verkopen	-77	-10
Ontvangen dividend	-1	-3
Resultaat boekjaar	47	-12
Reële waardeveranderingen	3	-947
Herrubricering	-17	76
Balans per 31 december	344	351

4. VASTGOEDBELEGGINGEN

	(€ MILJOEN)	
	2023	2022
Balans per 1 januari	805	953
Aankopen	8	16
Verkopen	-20	-174
Reële waardeveranderingen opgenomen in de Winst- en verliesrekening	-114	10
Balans per 31 december	679	805

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Woningen	593	661
Retail	11	24
Kantoren	75	120
Totaal	679	805

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.'s contractuele verplichtingen tot onderhoud op vastgoedbeleggingen waren per eind 2023 € 1 miljoen (31 december 2022: € 1 miljoen).

Vastgoedbeleggingen worden verhuurd aan huurders (uitzondering leegstand) onder operationele leasecontracten met over het algemeen maandelijks vaste huurbetalingen die op contractueel overeengekomen momenten kunnen worden herzien. De minimale leasebetalingen onder niet- boetevrij opzegbare operationele leasecontracten van dit beleggingsvastgoed zijn als volgt:

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Minder dan 1 jaar	7	9
1- 5 jaar	23	27
Langer dan 5 jaar	23	25
Totaal	53	61

5. BELEGGINGEN

BELEGGINGEN NAAR CLASSIFICATIE

BELEGGINGEN NAAR CLASSIFICATIE	REELE WAARDE MET WAARDEVERANDERINGEN DOOR DE WINST- EN VERLIESREKENING		GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS		TOTAAL ¹	
	31 DECEMBER 2023	HERZIEN 31 DECEMBER 2022	31 DECEMBER 2023	HERZIEN 31 DECEMBER 2022	31 DECEMBER 2023	HERZIEN 31 DECEMBER 2022
	Aandelen en soortgelijke beleggingen	9.045	8.239			9.045
Vastrentende beleggingen:						
Staatsobligaties en door de overheid gegarandeerde obligaties	3.835	4.749			3.835	4.749
Gesecuritiseerde obligaties ²	205	354			205	354
Bedrijfsobligaties	6.547	5.976			6.547	5.976
Converteerbare obligaties	224	211			224	211
Leningen gedekt door hypotheke	1.374	1.019			1.374	1.019
Leningen, deposito's en voorschotten aan kredietinstellingen ³	1.913	1.514	5.590	5.532	7.503	7.046
Totaal vastrentende beleggingen	14.098	13.823	5.590	5.532	19.688	19.355
Derivaten	4.610	5.401			4.610	5.401
Overige financiële beleggingen ⁴	6.269	6.351			6.269	6.351
Totaal beleggingen verzekeringsbedrijf en overige	39.271	39.073	5.590	5.532	39.612	39.346

¹ Beleggingen gewaardeerd op reële waarde met waardeveranderingen door de Winst- en Verliesrekening van totaal € 39.271 miljoen (31 december 2022: € 39.073 miljoen) heeft zowel betrekking op Beleggingen verplicht gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen door de Winst- en Verliesrekening van totaal € 37.925 miljoen (31 december 2022: € 37.543 miljoen) als aangewezen beleggingen gewaardeerd op reële waarde met waardeveranderingen door de Winst- en Verliesrekening van totaal € 1.346 miljoen (31 december 2022: € 1.530 miljoen).

² Gesecuritiseerde obligaties bestaan voor € 205 miljoen (31 december 2022: € 354 miljoen) aan 'asset backed' (met onderpand) obligaties.

³ Beleggingen gewaardeerd op reële waarde met waardeveranderingen door de Winst- en Verliesrekening bevatten beleggingen in groepsmaatschappijen. Beleggingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs bevatten intercompany leningen.

⁴ Onder Overige financiële beleggingen zijn mede opgenomen liquide middelen die betrekking hebben op beleggingen (in fondsen/deposits) voor rekening en risico polishouders.

De totale waarde van de beleggingen stijgt in 2023 met € 266 miljoen tot € 39,6 miljard. De stijging is voornamelijk het gevolg van hogere aandelenkoersen welke een positief effect hebben op de waardering van onze aandelenportefeuille. Daartegenover staat een afname door van een afname in aan Spaardelen gekoppelde levensverzekeringen en een lagere waardering van de rentederivatenportefeuille.

Aandelen en soortgelijke beleggingen van in totaal € 9.045 miljoen (31 december 2022: € 8.239 miljoen) betreffen genoteerde gewone aandelen € 2.991 miljoen (31 december 2022: € 3.659 miljoen), alternatieve beleggingen € 655 miljoen (31 december 2022: € 665 miljoen), beleggingen in vastgoedfondsen van € 556 miljoen (31 december 2022: € 549 miljoen), beleggingen in vastrentende waarde fondsen van € 2.818 miljoen (31 december 2022: € 1.414 miljoen) en overige beleggingen van € 2.025 miljoen (31 december 2022: € 1.952 miljoen).

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

In de categorie Beleggingen zijn beleggingen opgenomen die tegenover verzekeringscontracten met winstdelende kenmerken staan. De beleggingen die tegenover verzekeringscontracten met winstdelingskenmerken staan bestaan uit aandelen en soortgelijke beleggingen € 6.967 miljoen (2022: € 6.177 miljoen), vastrentende beleggingen € 592 miljoen (2022: € 912 miljoen), derivaten € 151 miljoen (2022: € 108 miljoen) en overige financiële beleggingen € 4.982 miljoen (2022: € 4.896 miljoen).

Overige financiële beleggingen betreffen met name aan spaarpolissen gekoppelde tegoeden, waarvoor de renteopbrengst is gebaseerd op de rente die de polishouder betaalt op zijn spaarhypotheek.

In de Beleggingen tegen geamortiseerde kostprijs is een voorziening opgenomen met betrekking tot kredietverliezen (ECL). De geamortiseerde kostprijs beleggingen van € 5.590 miljoen (2022: € 5.532 miljoen) zijn opgenomen in Stage 1, de ECL is nihil (2022: nihil). De impact van de eerste toepassing van IFRS 9 op deze leningen is nihil.

Voor meer informatie over de reële waarde en wijzigingen daarin zie Toelichting 6 Reële waarde hiërarchie in de geconsolideerde jaarrekening.

VERLOOPOVERZICHT BELEGGINGEN

(€ MILJOEN)

	BELEGGINGEN VERZEKERINGSBEDRIJF EN OVERIGE	
	2023	HERZIEN 2022
Balans per 1 januari	39.346	50.223
Investerings en verstrekte leningen	18.562	17.266
Desinvesteringen en verkopen	-19.390	-20.480
Mutaties in de reële waarde	864	-7.512
Valutakoersverschillen	30	155
Mutatie opgelopen rente	118	14
Mutaties liquide middelen	-39	3
Herrubricering	86	60
Overige mutaties	35	-383
Balans per 31 december	39.612	39.346

Beleggingen

Het overgrote deel van de beleggingen binnen Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. zijn gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen door de winst- en verliesrekening. Derivaten worden voor hedging-doeleinden gebruikt. Overige financiële beleggingen verzekeringsbedrijf en overige geassocieerd als Leningen en vorderingen betreffen met name aan kapitaalpolissen gekoppelde tegoeden gehouden bij de Rabobank Groep, waarvoor de renteopbrengst is gebaseerd op de rente die de polishouder betaalt op zijn spaarhypotheek.

Op basis van de contractuele looptijd zal naar verwachting na twaalf maanden na balansdatum een bedrag van € 17.819 miljoen (31 december 2022: € 23.550 miljoen) aan vastrentende beleggingen en overige financiële beleggingen worden gerealiseerd. Voor alle activa zonder contractuele vervaldatum wordt verondersteld dat deze naar verwachting na twaalf maanden na balansdatum zullen worden gerealiseerd.

Derivaten

De volgende tabellen geven informatie weer over derivaten. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. gebruikt alle derivaten voor risicomanagement doelen.

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

DERIVATEN NAAR SOORT

(€ MILJOEN)

	31 DECEMBER 2023		
	ACTIVA	VERPLICHTINGEN	SALDO
Rentederivaten	4.436	2.944	1.492
Valutaderivaten	23	50	-27
Aandelenderivaten	151		151
Overige derivaten			
Totaal	4.610	2.994	1.616

	31 DECEMBER 2022		
	ACTIVA	VERPLICHTINGEN	SALDO
Rentederivaten	5.256	3.838	1.418
Valutaderivaten	35	50	-14
Aandelenderivaten	108		108
Overige derivaten	1		1
Totaal	5.401	3.888	1.513

ANALYSE OP BASIS VAN VERWACHTE TIJD TOT VERVALDATUM VAN NIET-VERDISCONTEERDE KASSTROMEN VAN DERIVATEN (VERPLICHTINGEN)

(€ MILJOEN)

31 DECEMBER 2023	BINNEN 1 JAAR	1-3 JAAR	3-5 JAAR	> 5 JAAR	TOTAAL
Rentederivaten	451	351	340	2.571	3.713
Valutaderivaten	16	6	6	46	74
Totaal	467	357	346	2.617	3.787
31 DECEMBER 2022					
Rentederivaten	39	797	641	3.344	4.821
Valutaderivaten	3				3
Totaal	42	797	641	3.344	4.824

ANALYSE RENTE- EN VALUTADERIVATEN BELEGGINGEN NAAR NOMINAAL BEDRAG VAN ONDERLIGGENDE WAARDE EN DE REËLE WAARDE

(€ MILJOEN)

	31 DECEMBER 2023				HERZIEN 31 DECEMBER 2022	
	NOMINALE WAARDE	REËLE WAARDE ACTIVA	REËLE WAARDE VERPLICHTING	NOMINALE WAARDE	REËLE WAARDE ACTIVA	REËLE WAARDE VERPLICHTING
Rentederivaten	52.407	4.436	2.943	43.304	5.366	3.838
Valutatermijncontracten	1.011	22	12	1.048	35	3
Cross currency renteswaps	152		38	339		47
Totaal	53.570	4.458	2.993	44.691	5.401	3.888

BELEGGINGEN IN GROEPSMAATSCHAPPIJEN

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Overige leningen		
- Achmea Interne Diensten N.V. (Hypothecaire leningen)	163	175
- Achmea Woninghypotheken B.V. - Financiering beleggingsactiviteiten lening	3.078	3.103
- Achmea Woninghypotheken II B.V. - Financiering beleggingsactiviteiten lening	2.182	2.168
- Achmea Woninghypotheken III B.V. - Financiering beleggingsactiviteiten lening	330	261
Overige financiële beleggingen		
- Achmea Bank N.V. - Hypotheekgerelateerde spaardelen	650	681
	6.403	6.388

Achmea Woninghypotheken B.V.

De vordering op Achmea Woninghypotheken B.V. bestaat uit tegoeden inzake een rekeningcourantverhouding met een maximum van € 4,5 miljard (2022: € 4,5 miljard). Over het uitstaande bedrag ontvangt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. (95% belang) een rente van 3 maands-Euribor plus een markt equivalent spread van 4,5% (2022: 3,1%). Deze overeenkomst eindigt per 14 september 2030.

Achmea Woninghypotheken II B.V.

De vordering op Achmea Woninghypotheken II B.V. bestaat uit tegoeden inzake een rekeningcourantverhouding met een maximum van € 2,7 miljard (2022: € 2,7 miljard). Over het uitstaande bedrag ontvangt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. (100% belang) een rente van 3 maands-Euribor plus een markt equivalent spread van 4,5% (2022: 3,1%). Deze overeenkomst eindigt per 31 december 2024.

Achmea Woninghypotheken III B.V.

De vordering op Achmea Woninghypotheken III B.V. bestaat uit tegoeden inzake een rekeningcourantverhouding met een maximum van € 1,5 miljard (2022: € 1,2 miljard). Over het uitstaande bedrag ontvangt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. (25% belang) een rente van 3 maands-Euribor plus een markt equivalent spread van 4,5% (2022: 3,1%). Deze overeenkomst eindigt per 14 september 2030.

Achmea Bank N.V.

De vordering op Achmea Bank N.V. bestaat uit hypotheekgerelateerde spaardelen. Het rentepercentage van de hypotheekgerelateerde spaardelen is afhankelijk van de bijbehorende hypotheken. Contractueel zullen deze leningen uiterlijk in 2048 vervallen. Vanaf 2019 hebben we zekerheden gekregen in de vorm van cessie en retrocessie.

Achmea Interne Diensten N.V.

De vorderingen op Achmea Interne Diensten N.V. betreft een lening ter financiering van vastgoed in eigen gebruik. De lening heeft een rentepercentage van 4,49% (2022: 4,49%) en vervalt contractueel op 2035 (31 december 2022: 2035). Voor deze leningen heeft Achmea Interne Diensten N.V. hypotheekrechten verstrekt aan Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Tevens is er een tweede lening met een rentepercentage van 4,2% en vervalt contractueel in 2027.

Marktconcentratie naar beleggingsportefeuille

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. kent geen materiële marktconcentratie in de beleggingsportefeuille. Het marktconcentratie risico wordt nader toegelicht in Toelichting 2 kapitaal- en risicomanagement paragraaf "marktrisico".

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

Voor de schattingen bij het beoordelen van de waardering en de waarderingsgrondslagen van Beleggingen wordt verwezen naar Toelichting 4 Beleggingen in de geconsolideerde jaarrekening.

6. ACTIVA EN VERPLICHTINGEN GERELATEERD AAN VERZEKERINGSCONTRACTEN EN AANDEEL HERVERZEKERAARS IN VERZEKERINGSVERPLICHTINGEN

Voor een toelichting van de post Activa en verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en aandeel herverzekeraars in verzekeringsverplichtingen wordt verwezen naar Toelichting 5 Activa en verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en aandeel herverzekeraars in verzekeringsverplichtingen van de geconsolideerde jaarrekening, alsmede naar Toelichting 27 Toelichting op de transitie naar IFRS 9/17.

7. REËLE WAARDE HIËRARCHIE

Voor een beschrijving van de Reële waarde hiërarchie wordt verwezen naar Toelichting 6 Reële waarde hiërarchie in de geconsolideerde jaarrekening.

ACTIVA EN VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE OP TERUGKERENDE EN INCIDENTELE BASIS PER 31 DECEMBER 2023

(€ MILJOEN)

	CATEGORIE 1	CATEGORIE 2	CATEGORIE 3	TOTAAL 31 DECEMBER 2023
Activa				
Terugkerende reële waardebeoordeling				
Vastgoedbeleggingen			679	679
Beleggingen				
Aandelen en soortgelijke beleggingen	2.227	5.935	882	9.044
Vastrentende beleggingen	9.753	2.968	1.377	14.098
Derivaten	9	4.601		4.610
Overige financiële beleggingen	197	6.072		6.269
Liquide middelen	322			322
Totaal activa gewaardeerd tegen reële waarde op een terugkerende basis	12.508	19.756	2.938	35.022
Verplichtingen				
Terugkerende reële waardebeoordeling				
Financiële verplichtingen				
Derivaten	92	2.902		2.994
Totaal verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde op een terugkerende basis	92	2.902		2.994

Belangrijkste wijzigingen in de reële waarde hiërarchie in 2023

Voor een beschrijving van de belangrijkste wijzigingen in de Reële waarde hiërarchie wordt verwezen naar Toelichting 6 Reële waarde hiërarchie in de geconsolideerde jaarrekening.

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

ACTIVA EN VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE OP TERUGKERENDE EN INCIDENTELE BASIS PER 31 DECEMBER 2022

(€ MILJOEN)

	CATEGORIE 1	CATEGORIE 2	CATEGORIE 3	TOTAAL 31 DECEMBER 2022
Activa				
Terugkerende reële waardebeoordeling				
Vastgoedbeleggingen			805	805
Beleggingen				
Aandelen en soortgelijke beleggingen	1.671	5.716	852	8.239
Vastrentende beleggingen	10.768	2.033	1.022	13.823
Derivaten	243	5.158		5.401
Overige financiële beleggingen	234	6.117		6.351
Liquide middelen	161			161
Totaal activa gewaardeerd tegen reële waarde op een terugkerende basis	13.077	19.024	2.679	34.780
Verplichtingen				
Terugkerende reële waardebeoordeling				
Financiële verplichtingen				
Derivaten	20	3.868		3.888
Totaal verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde op een terugkerende basis	20	3.868		3.888

VERLOOPOVERZICHT VAN CATEGORIE 3 ACTIVA EN VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE OP EEN TERUGKERENDE BASIS 2023

	VASTGOEDBELEGGINGEN	AANDELEN EN SOORTGELIJKE BELEGGINGEN	VASTRENTENDE BELEGGINGEN	ACTIVA TOTAAL
Balans per 1 januari	805	852	1.022	2.679
Investerings en verstrekte leningen	8	126	436	509
Desinvesteringen en verkopen	-19	-81	-116	-216
Mutaties in de reële waarde opgenomen in de Winst- en verliesrekening	-115	-17	37	-95
Mutaties als gevolg van herrubricering				
Mutaties in de reële waarde hiërarchie (naar categorie 3)				
Balans per 31 december	679	882	1.377	2.938

VERLOOPOVERZICHT VAN CATEGORIE 3 ACTIVA EN VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE OP EEN TERUGKERENDE BASIS 2022

	VASTGOEDBELEGGINGEN	AANDELEN EN SOORTGELIJKE BELEGGINGEN	VASTRENTENDE BELEGGINGEN	ACTIVA TOTAAL
Balans per 1 januari	952	375	941	2.268
Investerings en verstrekte leningen	16	383	465	865
Desinvesteringen en verkopen	174	-91	-136	-219
Mutaties in de reële waarde opgenomen in de Winst- en verliesrekening	10	1	-252	-241
Mutaties als gevolg van herrubricering		2		2
Mutaties in de reële waarde hiërarchie (naar categorie 3)			4	4
Balans per 31 december	805	852	1.022	2.679

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

BELANGRIJKE NIET-WAARNEEMBARE INPUTS VOOR ALS CATEGORIE 3 GECLASSIFICEERDE ACTIVA EN VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE OP 31 DECEMBER 2023

BESCHRIJVING	REËLE WAARDE IN MILJOENEN	GEBRUIKTE WAARDERINGSTECHNIEK	NIET WAARNEEMBARE INPUTS	RANGE (GEWOGEN GEMIDDELDE)	RELATIE VAN NIET-WAARNEEMBARE INPUTS MET REËLE WAARDE
Vastgoedbeleggingen	679	Huurwaardekapitalisatiemethode	Bruto aanvangsrendement	4,3 – 16,4 (5,4) (%)	Toename leidt tot waardedaling.
Beleggingen					
Aandelen en soortgelijke beleggingen	882	Netto Vermogenswaarde	N.v.t	N.v.t	N.v.t.
Vastrentende beleggingen voor eigen rekening	1.377	Contant gemaakte kasstromen	Totale spreads	86 – 191 (bp)	Een toename heeft direct effect op de Winst- en verliesrekening

BELANGRIJKE NIET-WAARNEEMBARE INPUTS VOOR ALS CATEGORIE 3 GECLASSIFICEERDE ACTIVA EN VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE OP 31 DECEMBER 2022

BESCHRIJVING	REËLE WAARDE IN MILJOENEN	GEBRUIKTE WAARDERINGSTECHNIEK	NIET WAARNEEMBARE INPUTS	RANGE (GEWOGEN GEMIDDELDE)	RELATIE VAN NIET-WAARNEEMBARE INPUTS MET REËLE WAARDE
Vastgoedbeleggingen	805	Huurwaardekapitalisatiemethode	Bruto aanvangsrendement	3,7 – 13,7 (4,9) (%)	Toename leidt tot waardedaling.
Beleggingen					
Aandelen en soortgelijke beleggingen	852	Netto Vermogenswaarde	N.v.t	N.v.t	N.v.t.
Vastrentende beleggingen voor eigen rekening	1.022	Contant gemaakte kasstromen	Totale spread	124 – 166 (bp)	Een toename heeft direct effect op de Winst- en verliesrekening

De private equity beleggingen hebben een hoge diversificatie wat betreft sector, geografische regio en type belegging. Omdat voor het grootste deel van deze investeringen de reële waarde van deze beleggingen wordt bepaald met behulp van de intrinsieke waarde (netto vermogenswaarde) zoals gerapporteerd door de fondsbeheerder of de beherend venoot, is er geen belangrijke niet-waarneembare input of combinatie van inputs die kan worden gebruikt om een gevoeligheidsanalyse uit te voeren voor deze portefeuille.

REËLE WAARDE (HIERARCHIE) ACTIVA EN VERPLICHTINGEN NIET GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE

(€ MILJOEN)

	BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2023	GENOTEERDE PRIJZEN OP ACTIEVE MARKTEN VOOR VERGELIJKBARE INSTRUMENTEN	BELANGRIJKE OVERIGE WAARNEEMBARE INPUTS	BELANGRIJKE NIET-WAARNEEMBARE INPUTS	REËLE WAARDE PER 31 DECEMBER 2023
		CATEGORIE 1	CATEGORIE 2	CATEGORIE 3	TOTAAL
Activa					
Beleggingen					
Financiële beleggingen	5.590		5.590		5.590
Vorderingen en overlopende activa	752		752		752
Verplichtingen					
Financiële verplichtingen	1.752		1.752		1.752

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

REËLE WAARDE (HIERARCHIE) ACTIVA EN VERPLICHTINGEN NIET GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE

(€ MILJOEN)

	HERZIEN BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2022	GENOTEERDE PRIJZEN OP ACTIEVE MARKTEN VOOR VERGELIJKBARE INSTRUMENTEN	BELANGRIJKE OVERIGE WAARNEEMBARE INPUTS	BELANGRIJKE NIET- WAARNEEMBARE INPUTS	HERZIEN REËLE WAARDE PER 31 DECEMBER 2022
		CATEGORIE 1	CATEGORIE 2	CATEGORIE 3	TOTAAL
Activa					
Beleggingen					
Financiële beleggingen	5.532		5.532		5.532
Vorderingen en overlopende activa	1.010		1.010		1.010
Verplichtingen					
Financiële verplichtingen	1.636		1.636		1.636

Voor de schattingen bij het beoordelen van de waardering en de waarderingsgrondslagen van de Reële waarde hiërarchie wordt verwezen naar Toelichting 6 Reële waarde hiërarchie in de geconsolideerde jaarrekening.

8. RESULTAAT UIT (HER)VERZEKERINGSGERELATEERDE DIENSTEN

Voor een toelichting van de post Resultaat uit (her)verzekering gerelateerde diensten wordt verwezen naar Toelichting 7 Resultaat uit (her)verzekering gerelateerde diensten van de geconsolideerde jaarrekening.

9. NETTO FINANCIEEL RESULTAAT UIT VERZEKERINGSCONTRACTEN IN DE WINST EN VERLIESREKENING

NETTO FINANCIEEL RESULTAAT UIT (HER)VERZEKERINGSACTIVITEITEN

(€ MILJOEN)

	2023	HERZIEN 2022
Beleggingsresultaat uit verzekeringsactiviteiten		
Beleggingsbaten die niet worden gewaardeerd m.b.v. FVTPL	215	58
Beleggingsbaten FVTPL ¹	2.444	-9.437
Beleggingskosten financiële instrumenten	1	33
Beleggingskosten onroerend goed portefeuille	17	42
Totaal beleggingsresultaat uit verzekeringsactiviteiten	2.677	-9.304
Financieel resultaat uit verzekeringscontracten		
Veranderingen in reële waarde financiële beleggingen van verzekeringscontracten met direct winstdelende winstdelingselementen	-104	25
Oprenting van verzekeringscontracten	-1.121	155
Effect van veranderingen in de verdisconteringscurve en andere financiële aannames ²	-1.248	9.809
Totaal financieel resultaat uit verzekeringscontracten	-2.473	9.989
Financieel resultaat uit herverzekeringscontracten		
Oprenting van herverzekeringscontracten	1	
Overige	1	-5
Totaal financieel resultaat uit herverzekeringscontracten	2	-5
Totaal Netto financieel resultaat uit (her)verzekeringsactiviteiten	206	680

¹ De beleggingsbaten FVTPL betreffen met name de (on)gerealiseerde resultaten beleggingen gewaardeerd op FVTPL. Dit heeft nagenoeg volledig betrekking op beleggingen die verplicht FVTPL zijn. In de (on)gerealiseerde resultaten beleggingen gewaardeerd op FVTPL zijn tevens de beleggingsopbrengsten uit vastgoedbeleggingen opgenomen.

² In het effect van veranderingen in de verdisconteringscurve en andere financiële aannames is ook het effect van risico mitigatie opgenomen. Dit effect is nader toegelicht in hoofdstuk 6.7 Grondslagen en andere toelichtingen – IV Waardering van contracten volgens GMM en VFA.

De bijzondere waardeverminderingen zijn nihil in zowel 2023 als 2022.

Het verschil in het Totaal beleggingsresultaat uit (her)verzekeringscontracten over 2023 versus 2022 bedraagt € 12,0 miljard. Het jaar 2023 kenmerkt zich door gestegen aandelenmarkten en swaprentes die op korte termijn stijgen, terwijl deze op langlopende termijn licht zijn gedaald. Dit resulteerde in een positief resultaat van € 2,7 miljard. Het Totaal financieel resultaat uit verzekeringscontracten in het jaar 2023 bedraagt € 2,5 miljard negatief en is een last als gevolg van deze ontwikkelingen.

Het jaar 2022 werd met name beïnvloed door forse rentestijgingen in de looptijden tot 20 jaar en de uitloop van de spreads. Dit resulteerde in een negatief resultaat van € 9,3 miljard. Het totaal financieel resultaat uit verzekeringscontracten in het jaar 2022 is een bate als gevolg van deze ontwikkelingen en bedraagt € 10,0 miljard. Deze tegengestelde resultaat-effecten heffen elkaar niet op doordat het renterisico management voornamelijk gericht is op het beperken van de impact van rente- en spreadontwikkelingen op de Solvency II ratio.

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

BELEGGINGSBATEN – VERZEKERINGSGERELATEERD

(€ MILJOEN)

	2023	2022
Aandelen en soortgelijke beleggingen	848	-1.270
Vastrentende beleggingen:		
Staatsobligaties en door de overheid gegarandeerde obligaties	306	-1.822
Gesecuritiseerde obligaties	1	-11
Bedrijfsobligaties	306	-1.173
Converteerbare obligaties	10	-25
Leningen gedekt door hypotheke	32	-250
Overige	51	-410
Totaal vastrentende beleggingen	706	-3.691
Derivaten	55	-3.693
Overige financiële beleggingen	532	-1.002
Opbrengsten uit vastgoedbeleggingen	-127	-8
Totaal (On)gerealiseerde resultaten beleggingen gewaardeerd op FVTPL	2.014	-9.664
Directe opbrengsten beleggingen gewaardeerd FVTPL	448	302
Beleggingsbaten die niet worden gewaardeerd FVTPL	215	58
Overige beleggingsopbrengsten en FVTPL	2.677	-9.304

De (on)gerealiseerde resultaten uit beleggingen gewaardeerd op FVTPL zijn gestegen in 2023 ten opzichte van 2022. Dit wordt met name verklaard door de ontwikkeling op de financiële markten. In 2023 zijn de aandelenkoersen gestegen en de swaprente en spreads voor bedrijfsobligaties zijn gedaald. Voor vastgoed zien we een lager resultaat door negatief marksentiment en een sterk gestegen spread voor hypotheke.

DIRECTE OPBRENGSTEN

(€ MILJOEN)

	2023	2022
Directe opbrengsten naar soort FVTPL		
Dividend op aandelen	61	51
Huuropbrengsten	34	38
Rente op vastrentende waarden	353	213
Totaal directe opbrengsten naar soort FVTPL	448	302
Beleggingsbaten die niet worden gewaardeerd FVTPL – rente op vastrentende waarden	215	58
Totaal	663	360

De directe opbrengsten zijn opgenomen in de tabel Beleggingsbaten – Verzekeringgerelateerd en maken onderdeel uit van de Rentebaten/lasten op financiële instrumenten en de Beleggingsbaten FVTPL. De Beleggingsbaten die niet worden gewaardeerd FVTPL – rente op vastrentende waarden zijn bepaald op basis van de effectieve rentemethodiek.

OVERIGE TOELICHTINGEN

10. LATENTE BELASTINGVORDERINGEN EN -VERPLICHTINGEN

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen zijn toewijsbaar aan de volgende posten:

	BALANS PER 1 JANUARI 2023	OPGENOMEN IN RESULTAAT	(€ MILJOEN) BALANS PER 31 DECEMBER 2023
Beleggingen	119	-543	-424
Vorderingen en overlopende activa	-99	26	-73
Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten	820	190	1.010
	840	-327	513
Omvat:			
Latente belastingvorderingen			513

	BALANS PER 1 JANUARI 2022	OPGENOMEN IN RESULTAAT	(€ MILJOEN) BALANS PER 31 DECEMBER 2022
Beleggingen	-1.713	1.832	119
Vorderingen en overlopende activa	91	-190	-99
Verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten	3.191	-2.371	820
Financiële verplichtingen	-328	328	
	1.241	-401	840
Omvat:			
Latente belastingvorderingen			840

De gebruikte belastingtarieven voor het berekenen van de latente belastingvorderingen en -verplichtingen bedragen in 2023 en in 2022 25,8%.

Een bedrag van € 937 miljoen (2022: € 721 miljoen) binnen Latente belastingvorderingen en -verplichtingen wordt naar verwachting over meer dan twaalf maanden na balansdatum afgewikkeld. Opname van deze Latente belastingvorderingen is onderbouwd op grond van de aanwezigheid van jaarlijks voldoende fiscale winstcapaciteit gedurende de reversal periode. Deze onderbouwing wordt voor de Nederlandse entiteiten die deel uitmaken van de fiscale eenheid op het niveau van de fiscale eenheid geanalyseerd. Er worden voor Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. verschillende scenario's geanalyseerd met betrekking tot lagere en hogere eigen vermogensposities en rentes.

In de latente belastingvorderingen zijn in 2023 en 2022 geen verrekenbare verliezen opgenomen.

Met ingang van 31 december 2023 is de Wet minimumbelasting 2024 in werking getreden. Deze wetgeving strekt tot implementatie van de EU richtlijn 2022/2523 en is voortgekomen uit de afspraken die binnen OESO verband zijn gemaakt over de invoering van een minimumwinstbelasting van effectief 15% (Pillar 2). De wet geldt voor multinationale ondernemingen met een omzet van meer dan € 750 miljoen per jaar. In mei 2023 heeft het IASB in IAS 12 een verplichte tijdelijke uitzondering opgenomen voor verantwoording en toelichting van uitgestelde belastingeffecten die voortvloeien uit de Pillar 2 belastingwetgeving. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft deze verplichte uitzondering toegepast.

Voor de schattingen bij het beoordelen van de waardering en de waarderingsgrondslagen van de Latente belastingvorderingen en -verplichtingen wordt verwezen naar Toelichting 10 Latente belastingvorderingen en -verplichtingen in de geconsolideerde jaarrekening.

11. VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA

VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA

	(€ MILJOEN)	
	2023	HERZIEN 2022
Vordering uit hoofde van verstrekt onderpand in de vorm van liquide middelen	325	417
Vordering uit hoofde van beleggingen	48	201
Belastingen en sociale verzekeringspremies	83	94
Vorderingen op groepsmaatschappijen	279	264
Overig	17	34
Balans per 31 december	752	1.010

Voor de waarderingsgrondslagen van de Vorderingen en overlopende activa wordt verwezen naar Toelichting 11 Vorderingen en overlopende activa in de geconsolideerde jaarrekening.

12. LIQUIDE MIDDELEN

De liquide middelen bestaan uit banktegoeden en bedragen € 322 miljoen (31 december 2022: € 161 miljoen). De liquide middelen staan ter vrije beschikking van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Het liquiditeitenbeheer vindt plaats op groepsniveau. Rekening-courantposities in de cashpool van Achmea B.V. die direct opeisbaar zijn vormen een integraal onderdeel van dit liquiditeitenbeheer, en maken derhalve onderdeel uit van de liquide middelen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Voor de waarderingsgrondslagen van de Liquide Middelen wordt verwezen naar Toelichting 12 Liquide Middelen in de geconsolideerde jaarrekening.

13. EIGEN VERMOGEN

Voor de toelichting op het Eigen vermogen wordt verwezen naar Toelichting 13 Eigen vermogen toekomend aan houders van eigen vermogensinstrumenten in de vennootschap in de geconsolideerde jaarrekening.

14. OVERIGE VOORZIENINGEN

Voor de toelichting op de Overige voorzieningen wordt verwezen naar Toelichting 14 Overige voorzieningen in de geconsolideerde jaarrekening.

15. FINANCIËLE VERPLICHTINGEN

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	HERZIEN 31 DECEMBER 2022
Overige schulden	1.752	1.636
Totaal financiële verplichtingen	1.752	1.636

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

OVERIGE SCHULDEN

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	HERZIEN 31 DECEMBER 2022
Terugbetalingsverplichting van ontvangen onderpand in de vorm van liquide middelen ¹	1.604	1.446
Overlopende verplichtingen	72	124
Groepsmaatschappijen	76	66
Totaal beleggingscontracten en overige schulden	1.752	1.636

¹ De terugbetalingsverplichting van ontvangen onderpand in de vorm van liquide middelen heeft betrekking op bedragen die Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. ontvangt aan cash collateral afhankelijk van de actuele waarde van het derivaat. De ontvangen liquide middelen worden door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. aangewend voor beleggingen.

Voor de toelichting op de Terugbetalingsverplichting van ontvangen onderpand in de vorm van liquide middelen, schattingen bij het beoordelen van de waardering en de waarderingsgrondslagen wordt verwezen naar Toelichting 15 Financiële verplichtingen in de geconsolideerde jaarrekening.

16. RENTE- EN VERGELIJKBARE LASTEN

Voor de toelichting op de Rente- en vergelijkbare lasten wordt verwezen naar Toelichting 16 Rente- en vergelijkbare lasten in de geconsolideerde jaarrekening.

17. OVERIGE KOSTEN EN BEDRIJFSKOSTEN

Voor de toelichting op de Overige kosten en bedrijfskosten wordt verwezen naar Toelichting 17 Overige kosten en bedrijfskosten in de geconsolideerde jaarrekening.

18. VENNOOTSCHAPSBELASTING

RECONCILIATIE EFFECTIEF BELASTINGTARIEF

	(€ MILJOEN)	
	2023	2022
Resultaat voor belasting	255	-262
Tarief vennootschapsbelasting in Nederland	25,8%	25,8%
Vennootschapsbelasting waarop het tarief van de Nederlandse vennootschapsbelasting is toegepast	66	-68
Belastingeffect op:		
Deelnemingsvrijstelling	-14	250
Tarijfswijzigingen	1	2
Effectief belastingbedrag	53	185

De effectieve belastingtarief in 2023 bedroeg 20,7% (2022: -70,7%).

De effectieve belastingdruk is gelijk aan de verschuldigde belasting in de winst- en verliesrekening uitgedrukt in een percentage van de commerciële winst vóór belastingen. Dit percentage wijkt doorgaans af van het nominaal percentage (in Nederland 25,8 %). Een belangrijke oorzaak van het verschil is dat de commerciële winst op basis van andere regels wordt vastgesteld dan de fiscale winst in de aangifte vennootschapsbelasting. Hierdoor kan het voorkomen dat de commerciële winst bestanddelen bevat die volgens de lokale winstbelasting zijn vrijgesteld van belasting of andersom. Daarnaast komt het voor dat bestanddelen commercieel niet in de

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

winst- en verliesrekening worden verantwoord, maar via het vermogen, terwijl deze bestanddelen wel in het fiscale resultaat worden opgenomen (zogenaamde permanente verschillen). Andere oorzaken waardoor verschillen kunnen ontstaan zijn bijvoorbeeld belastingcorrecties in voorgaande jaren of aanpassing van de waardering van de latente belastingpositie als gevolg van tariefwijzigingen. In het onderstaand overzicht geven we de aansluiting tussen de nominale belastingdruk en de effectieve belastingdruk weer.

UITSPLITSING ACUTE EN LATENTE VENNOOTSCHAPSBELASTING

	(€ MILJOEN)	
	2023	2022
Acute belasting		
Huidig boekjaar	-274	-225
	-274	-225
Latente belasting		
Herkomst en afwikkeling van tijdelijke verschillen	327	410
	327	410
Totale vennootschapsbelasting in de Winst- en verliesrekening	53	-185

Voor de waarderingsgrondslagen van de Latente Belastingvorderingen en -verplichtingen wordt verwezen naar Toelichting 10 Latente Belastingvorderingen en -verplichtingen in de geconsolideerde jaarrekening.

19. HEDGE ACCOUNTING

Er is sprake van valutaderivaten, echter hedge accounting is niet meer van toepassing vanwege de overgang naar IFRS 9. Hierbij verlopen de bijbehorende waardemutaties direct via de winst- en verliesrekening.

20. NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Gerechtelijke procedures

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is betrokken in gerechtelijke en arbitrageprocedures. Deze procedures hebben betrekking op claims die ingediend zijn door en tegen deze vennootschap, voortvloeiend uit reguliere bedrijfsactiviteiten, inclusief de activiteiten die zijn uitgevoerd in de hoedanigheid als verzekeraar, kredietverstrekker, dienstverlener, belegger en belastingbetaler. Alhoewel het niet mogelijk is om de uitkomst van lopende of komende gerechtelijke procedures te voorspellen of te bepalen, is het bestuur van mening dat het niet waarschijnlijk is dat de uitkomst van de procedures een materieel negatief effect zullen hebben op de financiële positie van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Garanties

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft aan Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden N.V. garanties verstrekt tot een maximum van € 5 miljoen (2022: € 5 miljoen). Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden N.V. is een maatschappij waarbinnen de deelnemende verzekeringsmaatschappijen de claims en risico's met betrekking tot terrorisme in een pool hebben gebundeld.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN CONTRACTUELE VERPLICHTINGEN

	(€ MILJOEN)	
	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Kredietfaciliteiten bouwdepot overeenkomsten	33	52
Investeringsverplichtingen gerelateerd aan de verstrekte hypotheekoffertes	118	96
Overige investeringsverplichtingen uit hoofde van beleggingen	286	259
Totaal	437	407

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. kent ultimo boekjaar 2023 contractuele verplichtingen in verband met aan klanten toegezegde kredieten die een onderdeel zijn van bouwdepotovereenkomsten. Indien de klanten voldoen aan de voorwaarden, heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de verplichting om € 33 miljoen (2022: € 52 miljoen) aan kredieten te verstrekken.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. verstrekt hypothecaire leningen voor eigen rekening. In deze hoedanigheid kent zij onherroepelijke faciliteiten die voortvloeien uit de verstrekte offertes voor hypothecaire leningen. Indien de klanten de offertes accepteren heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de verplichting om € 118 miljoen (2022: € 96 miljoen) aan hypothecaire leningen te verstrekken.

Fiscale eenheid

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. maakt deel uit van de fiscale eenheid voor de omzetbelasting en de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting van Achmea B.V. en is uit dien hoofde hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld van de fiscale eenheid als geheel.

21. KREDIETKWALITEIT FINANCIËLE ACTIVA

Onderstaande tabel geeft inzicht in de kredietkwaliteit van de financiële activa door informatie te geven over de hoogte van de (externe) rating. Tevens is aangegeven voor welk deel van de financiële activa geen (externe) rating beschikbaar is.

EXTERNE CREDIT RATING ACTIVA

31 DECEMBER 2023	CENTRALE OVERHEID AAA	AAA	AA	A	BBB	ONDER BBB	GEEN RATING	TOTAAL
Beleggingen								
Vastrentende beleggingen ^{1, 2}	1.689	993	1.970	9.291	3.185	184	2.376	19.688
Derivaten		7	3.714	621	20		248	4.610
Overige financiële beleggingen				6.257	2		10	6.269
Herverzekeringsactiva			26					26
Vorderingen							752	752
Liquide middelen			72	250				322

¹ Vastrentende beleggingen zonder rating hebben voor € 722 miljoen betrekking op hypotheekleningen die met NHG zijn verzekerd.

² Vastrentende beleggingen met een A rating bevatten intercompany leningen van € 5.590 miljoen die wordt gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Deze leningen zijn volledig opgenomen in Stage 1.

EXTERNE CREDIT RATING ACTIVA

31 DECEMBER 2022	CENTRALE OVERHEID AAA	AAA	AA	A	BBB	ONDER BBB	GEEN RATING	TOTAAL
Beleggingen								
Vastrentende beleggingen ^{1, 2}	3.077	1.618	1.113	8.381	3.507	140	1.519	19.355
Derivaten		243		4.400	572		186	5.401
Overige financiële beleggingen				6.348	3			6.351
Herverzekeringsactiva			51					51
Vorderingen							1.010	1.010
Liquide middelen			55	106				161

¹ Vastrentende beleggingen zonder rating hebben voor € 537 miljoen betrekking op hypotheekleningen die met NHG zijn verzekerd.

² Vastrentende beleggingen met een A rating bevatten intercompany leningen van € 5.532 miljoen die wordt gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Deze leningen zijn volledig opgenomen in Stage 1.

De tabel hierboven en op de volgende pagina bevatten de rating van het financiële instrument. Verschillende externe ratingbureaus worden gebruikt om de rating van deze financiële instrumenten te bepalen. In lijn met het interne beleid van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. voor het monitoren van marktrisico's, worden deze ratings vertaald naar de S&P-taxononomieën. Als er meerdere ratings beschikbaar zijn voor hetzelfde financiële instrument, wordt de tweede beste beoordeling

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

gebruikt. Als een instrument geen externe rating heeft, wordt de rating van de uitgevende partij beschouwd als een passende rating van de financiële instrumenten. Als het instrument echter door een derde partij wordt gegarandeerd of als de uitgevende partij zelf geen rating heeft, wordt de rating van de partij die het financiële instrument waarborgt, gebruikt. In alle andere gevallen zijn de instrumenten in de bovenstaande / onderstaande tabel opgenomen als geen rating beoordeeld.

Krediet risico – krediet risico van vastrentende belegging aangewezen tegen FVTPL

In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van het krediet risico van vastrentende waarden die zijn aangewezen om te worden gewaardeerd tegen FVTPL.

KREDIET RISICO VAN VASTRENTENDE BELEGGINGEN DIE ZIJN AANGEWENZEN OM TE WORDEN GEWAARDEERD TEGEN FVTPL

(€ MILJOEN)

	31 DECEMBER 2023	CUMULATIEF
Beleggingen tegen FVTPL: Verandering in de reële waarde als gevolg van krediet risico	1	-3
	31 DECEMBER 2022	CUMULATIEF
Beleggingen tegen FVTPL: Verandering in de reële waarde als gevolg van krediet risico	-2	-4

Voor de schattingen bij het beoordelen van de waardering wordt verwezen naar Toelichting 22 Kredietwaardigheid financiële activa in de geconsolideerde jaarrekening.

22. OVERDRACHT VAN FINANCIËLE ACTIVA EN ZEKERHEDEN

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. draagt financiële activa over op het moment dat zij de contractuele rechten op de ontvangst van kasstromen uit financiële activa overdraagt. Daarnaast draagt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. financiële activa over wanneer ze de genoemde contractuele rechten behoud, maar een contractuele verplichting aangaat om de ontvangen kasstromen aan één of meer derden te betalen. Bij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. worden de volgende transacties in het kader van overdracht van rechten (activa en zekerheden) onderscheiden:

1. Overgedragen financiële activa die niet in zijn geheel van de balans worden gehaald in geval van securities lending. Bij deze transacties draagt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. juridisch (maar niet economisch) activa over en ontvangt onderpand in de vorm van beleggingen dan wel liquide middelen. De overgedragen activa blijven in de balans opgenomen;
2. Overgedragen financiële activa die in hun geheel van de balans worden gehaald en waarbij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. geen verdere betrokkenheid heeft (normale verkoop).

De volgende toelichtingen geven nadere details omtrent de overgedragen financiële activa die niet (in zijn geheel) van de balans worden gehaald en toelichtingen omtrent onderpand die als zekerheid wordt verkregen c.q. verstrekt.

SECURITIES LENDING ACTIVITEITEN¹

(€ MILJOEN)

	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Boekwaarde uitgeleende beleggingen in de balans	489	1.507
Reële waarde ontvangen onderpand niet in de balans opgenomen	504	1.559
Netto positie¹	-15	-52

¹. De beleggingen en de bijbehorende onderpanden in het kader van Asset switch zijn niet in deze tabel opgenomen. Omdat hierbij sprake is van een relatie met een groepsmaatschappij is de informatie hierover opgenomen onder de verbonden partijen.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. leent obligaties uit en ontvang hiervoor een vergoeding (ook wel securities lending genoemd). Het proces van securities lending wordt gefaciliteerd door een lending agent die tegen een vergoeding bemiddelt tussen Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. en de inlener. Bij securities lending gaat het juridische eigendom over naar de inlener, maar blijft het economisch eigendom bij Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. De uitgeleende effecten blijven daarom opgenomen in de balans.

Tot zekerheid van nakoming van de verplichting tot retournering van de geleende effecten door de inlener stort deze onderpand (collateral) in de vorm van andere hoogwaardige en liquide effecten. De waarde en collateral vaststelling vindt dagelijks plaats. Het onderpand kan bestaan uit obligaties of aandelen. Dit onderpand wordt juridisch eigendom van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., maar de inlener blijft economisch eigenaar. Het onderpand is derhalve niet in de balans opgenomen. De waarde van het onderpand is minimaal 2-7% hoger (zogenaamde 'haircut') dan de waarde van de uitgeleende stukken. Bij collateral in de vorm van aandelen vraagt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., gezien de hogere volatiliteit van de waarde van de aandelen, een hogere haircut. Op het moment dat een inlener in gebreke blijft bij het retourneren van geleende stukken, zal de lending agent het onderpand liquideren en vervolgens dezelfde stukken aankopen die Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft uitgeleend en aan Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. leveren. Een eventueel verlies is niet voor rekening van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. Mocht de lending agent niet in staat zijn om dezelfde stukken terug te leveren, dan krijgt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. de marktwaarde van de uitgeleende stukken vergoed. Het ontvangen onderpand is niet vrij verkoopbaar en kan niet als onderpand dienen bij andere transacties.

Onderpand beleggingen in het kader van derivatentransacties

ONTVANGEN OF GESTORT ONDERPAND BELEGGINGEN IN HET KADER VAN DERIVATEN TRANSACTIES

(€ MILJOEN)

	31 DECEMBER 2023	31 DECEMBER 2022
Netto positie activa en verplichtingen derivaten	1.616	1.427
Waarvan gedekt door effecten	58	-383
In onderpand ontvangen liquide middelen	938	940
Netto positie	620	870

In geval van onderpand zijn afspraken vastgelegd in de vorm van zogenaamde ISDA Credit Support Annex overeenkomsten. Hierin is tevens vastgelegd onder welke omstandigheden – de zogenoemde 'default events' – de tegenpartij het gestorte onderpand kan aanwenden voor het beperken van eventuele verliezen. Overdracht van het onderpand in de vorm van effecten geschiedt op basis van "transfer of title" waarbij het juridisch eigendom aan Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. wordt overgedragen. De economische voordelen zoals bijvoorbeeld rente-inkomsten, gaan niet over naar de ontvanger van het onderpand.

Met de verschillende tegenpartijen zijn bilaterale afspraken gemaakt over te ontvangen c.q. te storten onderpand. Daarbij wordt uitgegaan van de netto positie van de derivaten bij het bepalen van het te ontvangen c.q. te storten onderpand met de betreffende tegenpartij. Het verschil tussen de derivaten en het onderpand (de netto positie) past binnen de contractuele afspraken met betrekking tot de initial margin en de bijstortverplichtingen.

In de meeste gevallen is sprake van centrale clearing van derivatenposities, waarbij altijd een initial margin, wordt gestort door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. De initial margin wordt aangevuld met een te storten of te ontvangen variation margin die afhankelijk is van de gezamenlijke positie van activa en verplichtingen-derivaten met de betreffende clearing partner. In de totale waarde van het aangehouden onderpand ultimo 2023 is mede opgenomen een gestort collateral, initial margin, van € 880 miljoen (31 december 2022: € 557 miljoen). Voor alle derivaten waarbij er sprake is van centrale clearing geldt dat de netto positie van activa en verplichtingen uit hoofde van derivaten per individuele tegenpartij volledig is gedekt door onderpand.

Master netting overeenkomsten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van activa en verplichtingen waarop verrekening, afdwingbare Master Netting Agreements (verrekeningsovereenkomsten) en vergelijkbare overeenkomsten van toepassing zijn.

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

FINANCIËLE ACTIVA WAAR VERREKENING OP VAN TOEPASSING IS, AFDWINGBARE MASTER NETTING OVEREENKOMSTEN EN VERGELIJKBARE OVEREENKOMSTEN

(€ MILJOEN)

	BRUTO BEDRAGEN VAN OPGENOMEN FINANCIËLE ACTIVA	BRUTO BEDRAGEN VAN OPGENOMEN FINANCIËLE VERPLICHTINGEN	NETTO BEDRAGEN VAN FINANCIËLE ACTIVA/VERPLI CHTINGEN, OPGENOMEN IN DE BALANS ¹	SALDO VAN DE IN DE BALANS OPGENOMEN ACTIVA EN VERPLICHTINGEN	ONTVANGEN ZEKERHEDEN IN DE VORM VAN FINANCIËLE INSTRUMENTEN	ONTVANGEN CONTANTE ZEKERHEDEN (EXCLUSIEF OVERSCHOT AAN ZEKERHEDEN)	NETTO BEDRAG
31 DECEMBER 2023							
Derivaten actief	4.460		4.460				
Derivaten verplichting		2.994	-2.994				
				1.466	58	938	470
Liquide middelen	1.041	998	43	43			43
31 DECEMBER 2022							
Derivaten actief	5.293		5.293				
Derivaten verplichting		3.888	-3.888				
				1.405	-383	940	848
Liquide middelen	675	534	141	141			141

¹ De netto bedragen voor de derivaten zijn voor zowel de activa als de verplichting niet gelijk aan de balansposities. Per 31 december 2023 is het verschil voor de activa € 150 miljoen (2022: € 108 miljoen) door aandelenderivaten zonder netting overeenkomst.

Asset switch met Achmea Bank N.V.

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. heeft in het verleden een Asset switch overeenkomst met Achmea Bank N.V. gesloten. Deze overdracht van financiële activa wordt toegelicht onder Toelichting 25 Transacties met verbonden partijen in geconsolideerde jaarrekening.

23. TRANSACTIES MET VERBONDEN PARTIJEN

Voor een overzicht van de transacties met verbonden partijen wordt verwezen naar Toelichting 25 Transacties met verbonden partijen in de geconsolideerde jaarrekening.

24. STATUTAIRE VESTIGING

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. is statutair gevestigd te Apeldoorn (Nederland). De vennootschap houdt kantoor aan de Laan van Malkenschoten 20 te Apeldoorn en is ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 08077009.

25. GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Vrijdag 16 februari 2024 heeft Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. een akkoord bereikt met de belangenorganisaties Consumentenclaim, Woekerpolis.nl, Woekerpolisproces, Wakkerpolis en de Consumentenbond over een finale regeling voor klanten met een beleggingsverzekering die zijn aangesloten bij een van deze partijen. De regeling is definitief als 90% van de aangesloten klanten akkoord gaan. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. reserveert een bedrag van € 60 miljoen voor de schikkingsovereenkomst. Bovendien is een extra reservering gedaan van € 25 miljoen voor schrijnende gevallen die niet zijn aangesloten bij een van de belangenorganisaties. De financiële consequenties zijn verwerkt in de jaarcijfers 2023 (zie ook Toelichting 5 Activa en verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en aandeel herverzekeraars in verzekeringsverplichtingen). De belangenorganisaties stoppen met de collectieve juridische procedure en er is afgesproken dat door de belangenorganisaties geen nieuwe juridische procedures op dit dossier meer worden gestart.

26. TOELICHTING OP DE TRANSITIE NAAR IFRS 9/17

De toepassing van IFRS 9 heeft geleid tot een gewijzigde classificatie van leningen aan dochtermaatschappijen. Deze zijn geherrubriceerd van Beleggingen – beschikbaar voor verkoop (IAS 39) naar Beleggingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (IFRS 9). De geamortiseerde kostprijs beleggingen per 1 januari 2023 € 5.532 miljoen (1 januari 2022: € 5.868 miljoen) zijn opgenomen in Stage 1, de ECL is nihil (2022: nihil).

Voor een verdere toelichting van de impact van de eerste toepassing van IFRS 9/17 wordt verwezen naar toelichting 27 Toelichting op de transitie naar IFRS 9/17.

27. VOORSTEL INZAKE BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

Resultaatbestemming over het boekjaar 2022

De jaarrekening 2022 is op 19 april 2023 vastgesteld door de Algemene Vergadering. De Algemene Vergadering heeft, conform het voorstel van het bestuur, het resultaat over het boekjaar 2022 van € 30 miljoen geheel toegevoegd aan de overige reserves.

Voorstel tot resultaatbestemming over het boekjaar 2023

Het bestuur stelt aan de Algemene Vergadering voor het resultaat over het boekjaar 2023 ten bedrage van € 202 miljoen geheel aan de overige reserves toe te voegen. Dit voorstel is nog niet in de jaarrekening verwerkt.

ONDERTEKENING VAN DE ENKELVOUDIGEJAARREKENING

Zeist, 5 april 2024

**De bestuurders van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen
N.V.**

D.C. (Daphne) de Kluis

M.A.N. (Michel) Lamie

Raad van Commissarissen

J. (Jan) van den Berg, Voorzitter

W.H. (Wim) de Weijer, Vice-voorzitter

T.R. (Tjahny) Bercx

M.R. (Miriam) van Dongen

P.H.M. (Petri) Hofsté

A.M. (Lex) Kloosterman

E.C. (Nienke) Meijer

R.Th. (Roel) Wijmenga

OVERIGE INFORMATIE

Statutaire regeling inzake bestemming van het resultaat

De statuten van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. bevatten de volgende bepalingen met betrekking tot de bestemming van het resultaat.

- 30.1 Uitkering van winst ingevolge het in dit artikel bepaalde geschiedt na vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is.
- 30.2 De winst staat ter vrije beschikking van de algemene vergadering. Bij staking van stemmen over de uitkering of reservering van winst wordt de winst, waarop het voorstel betrekking heeft, gereserveerd.
- 30.3 De vennootschap kan aan de aandeelhouders en andere gerechtigden tot de voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen voor zover haar eigen vermogen groter is dan het bedrag van het geplaatste kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.
- 30.4 Ten laste van de door de wet voorgeschreven reserves mag een tekort slechts worden gedelgd voor zover de wet toestaat.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouder en raad van commissarissen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2023 van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. te Apeldoorn gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. per 31 december 2023 en van het resultaat en de kasstromen over 2023 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd binnen de Europese Unie (EU-IFRSs) en met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- het geconsolideerd en enkelvoudig overzicht van de financiële positie per 31 december 2023;
- de volgende overzichten over 2023: de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening, het geconsolideerd en enkelvoudig overzicht van het totaalresultaat, het geconsolideerd en enkelvoudig mutatieoverzicht van het totaal eigen vermogen en het geconsolideerd en enkelvoudig kasstroomoverzicht;
- de toelichting met informatie van materieel belang over de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. (hierna: Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen, de groep of de vennootschap) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in de groep

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. staat aan het hoofd van een groep van entiteiten die voornamelijk actief zijn op het gebied van pensioenverzekeringsovereenkomsten en individuele levensverzekeringen in Nederland. Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan een aantal onderwerpen op basis van de activiteiten van de groep en onze risicoanalyse. Verwijzingen naar functies en afdelingen in deze sectie zijn betrokken functies en afdelingen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen en/of Achmea B.V.

Wij hebben de materialiteit bepaald en de risico's geïdentificeerd en ingeschat dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 54 miljoen (2022: € 80 miljoen)
Toegepaste benchmark	2,0% van eigen vermogen toekomend aan houders van eigen vermogensinstrumenten in de vennootschap per 31 december 2023
Nadere toelichting	Wij beschouwen het eigen vermogen en de solvabiliteit van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen, alsmede het vermogen te kunnen voldoen aan verplichtingen jegens polishouders en anderen, als de belangrijke indicatoren voor de gebruikers van de jaarrekening. Bij het bepalen van het toegepaste percentage hebben wij de solvabiliteitsratio van de vennootschap in aanmerking genomen. De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald, is consistent met voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 2,7 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de groepscontrole

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. staat aan het hoofd van een groep van entiteiten (hierna: groepsonderdelen). De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen

of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

De groepscontrole heeft zich met name gericht op de significante groepsonderdelen Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V., Achmea Vastgoed Beheer B.V., Achmea Woninghypotheken B.V., Achmea Woninghypotheken II B.V., Woonalliantie Woerden C.V., Achmea Dutch Mortgage fund (NHG), Achmea Dutch Mortgage fund (Non-NFH), Achmea Investment Management Grondstoffen Fonds, Tellius Hypothekenfonds en op de significante activiteiten met betrekking tot de beleggingen, de bedrijfskosten en de fiscale positie. Wij hebben bij deze groepsonderdelen, als groepsaccountant en accountants van de groepsonderdelen, zelf controlewerkzaamheden uitgevoerd.

In totaal omvatten bovengenoemde werkzaamheden 100% van de totale activa, 100% van het resultaat voor belastingen en 100% van het eigen vermogen toekomend aan houders van eigen vermogensinstrumenten in de vennootschap.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij (groeps)onderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de geconsolideerde jaarrekening.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten en interne auditors

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een levensverzekeraar. Wij hebben in het opdrachtteam specialisten opgenomen op het gebied van IT audit en forensische accountancy. Daarnaast hebben wij eigen actuarissen, belastingspecialisten en deskundigen ingeschakeld voor de controle van de waardering van de verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten, de waardering van niet-beursgenoteerde beleggingen, vastgoed en derivaten.

Wij werken in onze controle samen met Internal Audit van Achmea B.V. en maken gebruik van hun diepgaande kennis van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen en van de uitgevoerde werkzaamheden door Internal Audit. Wij hebben vooraf overeenstemming bereikt over de gezamenlijke planning van de controlewerkzaamheden, de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden, rapportages en vastleggingen. Wij hebben de inhoud van het werk van Internal Audit geëvalueerd en getoetst om te bepalen of de werkzaamheden adequaat zijn voor de doeleinden van onze controle en hebben vastgesteld welke werkzaamheden ons eigen opdrachtteam zelfstandig diende uit te voeren.

Onze aandacht voor klimaatrisico's en de energietransitie

Klimaatverandering en de energietransitie bepalen in belangrijke mate de maatschappelijke agenda en leiden tot significante veranderingen voor veel bedrijven en de samenleving. De directie (hierna ook "het management" genoemd) heeft de plannen en toezeggingen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen samengevat, en rapporteert in de toelichting 2 Kapitaal- en risicomangement in de jaarrekening hoe de groep omgaat met klimaat-gerelateerde en milieurisico's, daarbij rekening houdend met de van toepassing zijnde richtlijnen en aanbevelingen van toezichthouders en regelgevers.

Als onderdeel van onze controle van de jaarrekening, hebben wij geëvalueerd in hoeverre bij schattingen en belangrijke veronderstellingen alsmede in de opzet van relevante interne beheersmaatregelen Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen rekening houdt met klimaatrisico's en de mogelijke effecten van de energietransitie, waaronder die met betrekking tot de schatting van verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en met de toezeggingen en feitelijke verplichtingen op dit gebied. Verder hebben wij het jaarverslag gelezen en overwogen of er een inconsistentie van materieel belang is tussen de niet-financiële informatie in het jaarverslag en de jaarrekening.

Op basis van onze controlewerkzaamheden achten wij de klimaat-gerelateerde risico's en de energietransitie niet van materieel belang voor de in de jaarrekening verwerkte schattingen of belangrijke veronderstellingen per 31 december 2023.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de vennootschap en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop de directie inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van commissarissen toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar toelichting 2. "Kapitaal- en risicomangement" van de jaarrekening, waarin de directie haar risicoanalyse heeft opgenomen na overweging van mogelijke frauderisico's.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de algemene gedragscode Achmea, het Integriteit- & Fraudebeleid, de klokkenluidersregeling Achmea en de incidentenregisters. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie in nauwe samenwerking met onze forensische specialisten. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij houden rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken, aangezien dit risico in alle vennootschappen aanwezig is. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening onder Toelichting 1 "Algemene waarderingsgrondslagen" (Belangrijkste aannames en schattingen voor waardering) en de waarderingsgrondslagen en toelichting zoals opgenomen bij de specifieke posten in de geconsolideerde jaarrekening. Ook hebben wij data-analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met

verbonden partijen. Zoals beschreven in ons kernpunt van de controle “Schattingen gehanteerd in de berekening van de verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten”, hebben wij vanwege het risico dat management interne beheersmaatregelen kan doorbreken, onder meer oordeelsvorming en schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang.

Wij zijn bij het identificeren en inschatten van frauderisico’s uitgegaan van de veronderstelling dat er bij de opbrengstenverantwoording frauderisico’s bestaan. Wij hebben vastgesteld dat met name de onderstaande opbrengsten aanleiding geven tot deze risico’s:

- Verantwoording van de verzekeringsopbrengsten zoals verder uitgewerkt in het kernpunt van onze controle “Schattingen gehanteerd in de berekening van verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten”.
- Ongerealiseerde resultaten beleggingen gewaardeerd op FVTPL uit de niet-genoteerde beleggingen en vastgoedbeleggingen opgenomen in het Beleggingsresultaat uit verzekeringsactiviteiten zoals verder uitgewerkt in het kernpunt van onze controle “Waardering van beleggingen en de gerelateerde toelichtingen”.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van de directie, het management, Internal Audit, juridische zaken, de Compliance & Risk management afdelingen en de raad van commissarissen.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico’s, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening, op basis van onze ervaring in de sector. Dit hebben wij onder andere gedaan door afstemming met de directie, het kennis nemen van de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), het lezen van notulen, het kennismaken van rapporten van Internal Audit en de Compliance & Risk Management afdelingen, communicatie met en lezen van correspondentie van relevante regelgevende en toezichthoudende autoriteiten, het kennismaken van verbeterplannen en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen. Wij verwijzen naar toelichting 2 “Kapitaal-en risicomanagement” in de jaarrekening.

Wij hebben verder kennisgenomen van advocatenbrieven en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle, in het bijzonder met betrekking tot indicaties voor eventuele tekortkomingen in relatie tot naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme, de Sanctiewet en privacy. In het geval van een mogelijke niet-naleving van wet- en regelgeving die van materiële invloed kan zijn op de jaarrekening, zijn wij nagegaan of Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen een toereikend proces heeft ingericht om de impact te evalueren op haar activiteiten en de financiële verslaggeving, en indien van toepassing, of Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen maatregelen heeft genomen om de gevolgen ongedaan te maken en om herhaling te voorkomen. Ten slotte hebben wij schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals toegelicht in onderdeel C. Basis voor de presentatie van de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening onder 1. “Algemene waarderingsgrondslagen”, is de jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft de directie een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de vennootschap om haar continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor tenminste de komende twaalf maanden.

Wij hebben de specifieke beoordeling met de directie besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van de directie op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, waarbij wij ons ook hebben gericht op de vraag of de vennootschap kan blijven voldoen aan de wettelijke solvabiliteitsvereisten voor een levensverzekeraar. Hiertoe hebben wij onder andere kennis genomen van de Own Risk & Solvency Assessment (ORSA). Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Ten opzichte van voorgaand boekjaar hebben wij de “Eerste toepassing van IFRS 17 en IFRS 9” dit jaar als een kernpunt van onze controle aangemerkt.

Eerste toepassing IFRS 17 en IFRS 9

Risico

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen heeft met ingang van 1 januari 2023 IFRS 17 *Verzekeringscontracten* en IFRS 9 *Financiële instrumenten* toegepast. Deze standaarden vervangen IFRS 4 *Verzekeringscontracten* en IAS 39 *Financiële instrumenten*. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen heeft IFRS 17 met terugwerkende kracht vanaf de transitiedatum van 1 januari 2022 toegepast voor de verantwoording van verzekerings- en herverzekeringscontracten, daarbij gebruikmakend van de overgangsbepalingen zoals uiteengezet in toelichting 27 “Toelichting op de transitie naar IFRS 9/17” van de geconsolideerde jaarrekening. De vergelijkende cijfers over 2022 zoals gepresenteerd in de geconsolideerde jaarrekening zijn aangepast voor de toepassing van IFRS 17. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen heeft de vergelijkende cijfers ook aangepast voor eerste toepassing van IFRS 9 en past aanvullend de “classification overlay approach” uit IFRS 17 toe op de vergelijkende cijfers van financiële activa die gedurende 2022 zijn verkocht. Hierdoor wordt in de jaarrekening 2023 IFRS 9, net als IFRS 17, met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 toegepast.

Als gevolg van de overgang naar de nieuwe standaarden is het eigen vermogen per 1 januari 2022 per saldo met € 1,1 miljard gedaald, voornamelijk als gevolg van de vorming van een Contractual Service Margin (CSM) van € 1,4 miljard als onderdeel van de verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten. De impact hiervan is gedeeltelijk gecompenseerd door andere waarderingseffecten en latente belastingvorderingen.

De controle van de eerste toepassing van IFRS 17 en IFRS 9 was complex omdat deze betrekking had op de waardering van de verplichtingen uit hoofde van verzekeringscontracten en de eerste bepaling van de CSM op transitiedatum met diverse interpretaties en aannames ter bepaling van de reële waarde en waarbij gebruik is gemaakt van complexe modellen.

Wij beschouwen de eerste toepassing van IFRS 17 en IFRS 9 derhalve als een kernpunt in onze controle.

Onze controleaanpak

Onze controlewerkzaamheden omvatten onder meer een evaluatie van de geschiktheid van de grondslagen voor financiële verslaggeving van de vennootschap en gehanteerde overgangsbepalingen met betrekking tot de transitie naar IFRS 17 en IFRS 9 om vast te stellen of deze voldoen aan IFRS 17 en IFRS 9. Wij hebben verder beoordeeld of de gehanteerde veronderstellingen en methoden voor het bepalen van schattingen passend zijn.

Wij hebben onze actuariële specialisten ingezet om ons te assisteren bij de controlewerkzaamheden op dit gebied. Onze belangrijkste controlewerkzaamheden omvatten het verkrijgen van inzicht in en een evaluatie van de opzet van relevante interne beheersmaatregelen in het proces van eerste toepassing van IFRS 17 en IFRS 9.

Aanvullend hebben wij de volgende specifieke werkzaamheden uitgevoerd:

- Het evalueren van de door management opgestelde analyse van de transitieaanpak en gemaakte methodologische keuzes, inclusief inspectie van onderliggende documentatie over het al dan niet beschikbaar zijn van redelijke en ondersteunende historische informatie die vereist is voor de

Eerste toepassing IFRS 17 en IFRS 9

toepassing van de volledige retrospectieve methode en beoordeling van de geschiktheid van vereenvoudigingen die zijn toegepast onder de reële waarde methode.

- Het evalueren van de door de vennootschap opgestelde analyse met betrekking tot de classificatie van verzekeringscontracten inclusief de van toepassing zijnde waarderingsmodellen en beoordelen van de groepering van verzekeringscontracten aan de hand van de vereisten zoals opgenomen in IFRS 17.
- Het beoordelen van de geschiktheid van de belangrijkste aannames die zijn gebruikt bij de berekening van de reële waarde van verzekeringscontracten bij de overgang naar IFRS 17 door vergelijking met de aannames die voor dezelfde verslaggevingsperiode zijn gebruikt onder IFRS 4 en Solvency II, beschikbare marktgegevens, de productkenmerken en de vereisten die volgen uit IFRS 17.
- Het toetsen van de methodologie en berekening van de verplichtingen uit hoofde van verzekeringscontracten, de vorderingen uit hoofde van herverzekeringscontracten en de CSM op transitiedatum door beoordeling van de door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen uitgevoerde modelvalidatie werkzaamheden.
- Het testen van de juistheid en volledigheid van basisgegevens die zijn gehanteerd in de bepaling van de posten in de openingsbalans door aansluiting met bronsystemen.
- Het evalueren van de door management opgestelde analyse van de classificatie van financiële instrumenten aan de hand van de vereisten opgenomen in IFRS 9.
- Het evalueren van de geschiktheid van de waardering van financiële instrumenten op transitiedatum door vergelijking met de waarderingen die voor dezelfde verslaggevingsperiode zijn gehanteerd of toegelicht onder IAS 39 en/of Solvency II, beschikbare marktgegevens en de vereisten die volgen uit IFRS 9.

Ten slotte hebben wij geëvalueerd of de toelichtingen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen met betrekking tot de eerste toepassing van IFRS 17 en IFRS 9 toereikend zijn. Wij hebben in dit kader met name beoordeeld of de toelichtingen inzake de door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen gemaakte keuzes op verslaggevingsgebied, de op transitie moment gehanteerde veronderstellingen en de financiële impact op transitiedatum op adequate wijze zijn weergegeven.

Belangrijke observaties

Wij zijn van mening dat de schattingen die zijn gebruikt bij de transitie naar IFRS 17 en IFRS 9 redelijk zijn. De toelichtingen op de transitie naar IFRS 17 en IFRS 9 voldoen aan de vereisten van EU-IFRSs.

Schattingen gehanteerd in de berekening van verplichtingen gerelateerd aan verzekeringcontracten
Risico

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen heeft € 35,3 miljard aan verplichtingen gerelateerd aan verzekeringcontracten die 85% van de totale verplichtingen vertegenwoordigen. Hiervan is € 24,9 miljard gewaardeerd op basis van het “general measurement model” (GMM, algemeen waarderingsmodel) en € 10,4 miljard op basis van de “variable fee approach” (VFA, algemeen waarderingsmodel voor contracten met directe winstdelingselementen).

Bij eerste opname waardeert Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen een groep verzekeringcontracten onder GMM en VFA als het totaal van:

- a. de fulfilment kasstromen of de verwachtingswaarde van de verzekeringsverplichtingen bepaald als de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen benodigd voor de afwikkeling van een verzekeringcontract verhoogd met een “risk adjustment” voor niet-financiële risico’s; en
- b. de CSM als de nog niet verdiende vergoeding voor toekomstige verzekeringsdienstverlening.

De waardering van verplichtingen gerelateerd aan verzekeringcontracten vereist oordeelsvorming omtrent onzekere toekomstige uitkomsten, waarbij verschillende aannames worden gedaan ten aanzien van de uiteindelijke afwikkelingswaarde van de verzekeringsverplichtingen. Bij de bepaling van de verzekeringsverplichtingen worden complexe (actuariële) modellen en rekentools gebruikt waarbij het van belang is dat het ontwerp en de configuratie adequaat zijn, de gehanteerde veronderstellingen geschikt zijn en de gebruikte brondata juist en volledig is. Het gebruik van andere actuariële technieken en veronderstellingen kan leiden tot materieel andere uitkomsten van schattingen inzake de verplichtingen gerelateerd aan verzekeringcontracten. Wij houden in dit kader rekening met de mogelijkheid dat management interne beheersingsmaatregelen kan doorbreken en met andere ongeoorloofde vormen van beïnvloeding van het proces van financiële verslaggeving. Wij beschouwen de schattingen die worden gehanteerd bij de berekening van de verplichtingen gerelateerd aan verzekeringcontracten derhalve als een kernpunt in onze controle.

Bij de bepaling van het resultaat uit verzekeringsgerelateerde diensten, inclusief opbrengsten uit verzekeringsgerelateerde diensten, wordt in belangrijke mate gebruik gemaakt van dezelfde processen, tools en veronderstellingen.

De belangrijkste veronderstellingen die worden gebruikt zijn de disconteringsvoet die wordt toegepast om de verwachte toekomstige kasstromen te verdisconteren (inclusief een toegepaste opslag voor illiquiditeit) en het “cost of capital” percentage dat wordt toegepast in de berekening van de “risk adjustment”.

De waardering van verplichtingen met betrekking tot individuele levensverzekeringen en collectieve pensioencontracten vereist significante oordeelsvorming bij de vaststelling van de veronderstellingen inzake toekomstige kosten, waaronder de schaalbaarheid van doorlopende kosten en inflatie, en bij de bepaling van de “risk adjustment” waaronder de “risk drivers” en tijdsdiversificatie.

Verder moet voor de waardering van verplichtingen inzake beleggingsverzekeringen een inschatting gemaakt worden van het risico van juridische claims en procedures tegen de vennootschap, rekening houdend met de scope en impact van de in dit kader recent door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen gesloten overeenkomst met belangenorganisaties. Ten slotte zijn de vrijval van de CSM in de verslaggevingsperiode en de

Schattingen gehanteerd in de berekening van verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten

vrijval uit de voorziening voor de verwachte uitkeringen, schades en andere kosten met betrekking tot verzekeringsdiensten, belangrijke drivers in de bepaling van de opbrengsten uit verzekeringsgerelateerde diensten.

Wij verwijzen naar toelichting 5 “Activa en verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en aandeel herverzekeraars in verzekeringsverplichtingen” en toelichting 7 “Resultaat uit (her)verzekeringsgerelateerde diensten” van de jaarrekening.

Onze controleaanpak

Onze controlewerkzaamheden omvatten onder meer een evaluatie van de geschiktheid van de grondslagen voor financiële verslaggeving van de vennootschap met betrekking tot de waardering van verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten om vast te stellen of deze voldoen aan IFRS 17 “Verzekeringscontracten”. Wij hebben verder beoordeeld of de gehanteerde veronderstellingen en methoden voor het bepalen van schattingen passend zijn en consistent zijn toegepast.

Wij hebben onze actuariële specialisten ingezet om ons te assisteren bij de controlewerkzaamheden op dit gebied. Onze belangrijkste controlewerkzaamheden omvatten een evaluatie van de methodologie die de vennootschap hanteert voor het berekenen van verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en het verkrijgen van inzicht in en evalueren van de opzet van gerelateerde interne beheersmaatregelen. Aanvullend hebben wij de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- Het testen van de juistheid en volledigheid van basisgegevens zoals gehanteerd bij de waardering van de geschatte toekomstige kasstromen, door aansluiting met bronsystemen.
- Het professioneel-kritisch evalueren van de veronderstellingen die door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen gehanteerd zijn bij de bepaling van de disconteringsvoet (inclusief illiquiditeitspremie) en het “cost of capital” percentage, aan de hand van bedrijfsspecifieke informatie en marktdata.
- Het professioneel-kritisch evalueren van de aard, timing en volledigheid van wijzigingen in belangrijke veronderstellingen, modellen en methoden inclusief de impact hiervan op de financiële verantwoording.
- Het evalueren van de scope, diepgang en uitkomsten van modelvalidatie werkzaamheden die Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen heeft uitgevoerd voor gehanteerde (waarderings-) modellen en andere rekentools.
- Het uitvoeren van cijferanalyses, waaronder een analyse van wijzigingen in de contante waarde van toekomstige kasstromen van periode tot periode, waarbij wij aan de hand van onze kennis van de vennootschap en ervaring in de sector hebben beoordeeld of de wijzigingen een goede reflectie zijn van de ontwikkelingen in de verslaggevingsperiode.

Verder omvatten onze specifieke werkzaamheden het professioneel-kritisch evalueren van gehanteerde veronderstellingen, zoals veronderstellingen ten aanzien van kosten, waaronder de schaalbaarheid van doorlopende kosten en inflatie, op basis van bedrijfsspecifieke en sectorspecifieke ervaringsgegevens en verwachte marktontwikkelingen en trends. Voorts hebben wij documentatie inzake positie van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen inzake beleggingsverzekeringen beoordeeld. Wij hebben in dit kader kennis genomen van de overeenkomst die Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen recent heeft gesloten met belangenorganisaties en hebben de impact hiervan op de inschatting van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen van de risico's met management besproken en de mogelijke gevolgen daarvan voor de

Schattingen gehanteerd in de berekening van verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten

	<p>waardering van de verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten geëvalueerd. Voor wat betreft de vrijval van de CSM en de vrijval uit de voorziening voor de verwachte uitkeringen, schades en andere kosten met betrekking tot verzekeringsdiensten voor de groepen verzekeringscontracten die onder het GMM zijn gewaardeerd hebben wij de door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen gehanteerde veronderstellingen geëvalueerd en cijferanalyses op de uitkomsten uitgevoerd.</p> <p>Wij hebben de toelichtingen van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen met betrekking tot de verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten geëvalueerd in overeenstemming met IFRS 17 “Verzekeringscontracten”. Wij hebben in dit kader met name beoordeeld of in de toelichtingen de mate van schattingsonzekerheid op adequate wijze is weergegeven.</p>
Belangrijke observaties	Wij zijn van mening dat de schattingen die zijn gebruikt bij de berekening van de verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten redelijk zijn.

Waardering van beleggingen en de gerelateerde toelichtingen

Risico	<p>Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen investeert in verschillende soorten activa waarvan 95% in de balans tegen reële waarde wordt gewaardeerd. Van de totale activa betreft 19% beleggingen waarvoor geen gepubliceerde prijzen op actieve markten beschikbaar zijn. De waardering tegen reële waarde kan subjectief zijn, zoals bij waardering op basis van een model. De waarderingmethoden voor hypotheken, leningen, vastgoedbeleggingen, derivaten en niet-genoteerde aandelen vereisen dat veronderstellingen worden gemaakt met betrekking tot factoren die de prijs bepalen. Andere waarderingmethoden en veronderstellingen kunnen significant andere uitkomsten van de reële waarde opleveren. De gerelateerde toelichtingen zijn complex en afhankelijk van kwalitatief hoogwaardige gegevens.</p> <p>Verder zijn wij uitgegaan van de veronderstelling dat er frauderisico's bestaan bij de verantwoording van de ongerealiseerde resultaten uit “categorie 3” beleggingen waarbij in de waarderingmethode significante niet-waarneembare inputs zijn gebruikt. Derhalve beschouwen wij de bepaling van de reële waarde van beleggingen en de bijbehorende toelichtingen als een kernpunt in onze controle.</p> <p>Wij verwijzen naar toelichting 3 “Vastgoedbeleggingen”, toelichting 4 “Beleggingen”, toelichting 6 “Reële waarde hiërarchie” en toelichting 8 “Netto financieel resultaat uit verzekeringsactiviteiten” in de jaarrekening.</p>
Onze controleaanpak	<p>Onze controlewerkzaamheden omvatten, onder andere, het evalueren van de door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen toegepaste waardering tegen reële waarde van beleggingen in overeenstemming met IFRS 13 “Waardering tegen reële waarde”. Tevens hebben wij beoordeeld of de waarderingstechnieken en inputgegevens die zijn gehanteerd in de bepaling van de reële waarde passend zijn en consistent zijn toegepast.</p> <p>Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd en waar mogelijk de effectieve werking getoetst van de interne beheersmaatregelen met betrekking tot de waardering, onafhankelijke verificatie van waarderingen, parallelle waardering en validatie en goedkeuring van modellen. Wij hebben aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd en daarbij waar nodig geacht onze waarderingsspecialisten ingezet. Deze werkzaamheden omvatten, voor zover van toepassing, het vergelijken van de gehanteerde oordeelsvorming met huidige en opkomend gebruik in de markt en het narekenen van een selectie van</p>

Waardering van beleggingen en de gerelateerde toelichtingen

	<p>waarderingen. Wij hebben als onderdeel van onze werkzaamheden ook het effect beoordeeld van andere beschikbare informatie over reële waarde, waaronder winsten of verliezen die zijn gerealiseerd op verkochte beleggingen en informatie over reële waarde van aankooptransacties van de vennootschap.</p> <p>Ten slotte hebben wij de gerelateerde toelichtingen geëvalueerd in overeenstemming met IFRS 7 “Financiële instrumenten: informatieverschaffing” en IFRS 13. In het bijzonder hebben wij geëvalueerd of de toelichtingen de mate van schattingsonzekerheid en de bandbreedtes voor significante niet-waarneembare inputs adequaat overbrengen.</p>
Belangrijke observaties	<p>Op basis van onze werkzaamheden, zijn wij van mening dat de reële waarde van de beleggingen die in de balans tegen reële waarde zijn gewaardeerd is vastgesteld binnen een redelijke bandbreedte. De toelichtingen omtrent de reële waarde van beleggingen voldoen aan de vereisten van EU-IFRSs.</p>

Solvency II toelichting

Risiko	<p>Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen heeft haar kapitaalpositie op basis van Solvency II grondslagen toegelicht in toelichting 2 “Kapitaal- en risicomanagement” van de jaarrekening. Deze toelichting geeft inzicht in de kapitaalpositie van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen op basis van Solvency II-grondslagen ten opzichte van de kapitaalpositie onder EU-IFRSs. De bepaling van de solvabiliteitsratio vereist oordeelsvorming, onder andere in relatie tot de toegepaste methodes en de bepaling van de “best estimate” veronderstellingen. Dit geldt met name voor de berekening van de technische voorzieningen, de risicomarge en het vereiste kapitaal, rekening houdend met de verliescompensatie uit hoofde van belastingen (LAC DT).</p> <p>Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen hanteert bij de bepaling van de kapitaalsvereisten een partieel intern model dat is goedgekeurd door het college van toezichthouders. Dit partieel intern model omvat de bepaling van het marktrisico. Voor de overige risico’s gebruikt Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen bij het bepalen van de kapitaalsvereisten de standaardformule.</p> <p>Wij hebben de nauwkeurigheid en redelijkheid van de Solvency II ratio van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen zoals toegelicht in de jaarrekening als kernpunt van onze controle aangemerkt.</p>
Onze controleaanpak	<p>Wij hebben met inzet van onze actuariële specialisten controlewerkzaamheden uitgevoerd op de Solvency II berekeningen. Deze omvatten onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het beoordelen van de veronderstellingen op het gebied van ervaringssterfte, kosten (inclusief inflatie) en verval die worden gebruikt bij de waardering van de “best estimate” van de technische voorzieningen. Wij hebben bij onze overweging gebruik gemaakt van bedrijfsspecifieke en sectorspecifieke gegevens en verwachtingen inzake toekomstige ontwikkelingen op het gebied van sterfte en kosten; • het evalueren van de methodiek gehanteerd voor de schatting van de risicomarge in vergelijking met bedrijfsspecifieke en sectorspecifieke gegevens en algemeen geaccepteerde methoden in de actuariële praktijk;

Solvency II toelichting

- het beoordelen van de uitgevoerde modelvalidatie (waaronder het beoordelen van de door het externe college van toezichhouders goedgekeurde partiel interne model die wordt gebruikt voor de bepaling van de kapitaalvereisten) en het evalueren van het effect van eventuele bevindingen van de Risk Management en de Actuariële Functie;
- het beoordelen van de berekeningen van de kapitaalsvereisten, inclusief aggregatie hiervan;
- het evalueren van de methodologie en veronderstellingen voor de verwerking van de latente belastingposities in de Solvency II balans en het verliescompensatievermogen van belastingen (LACT DT) in de berekening van het kapitaalsvereiste in vergelijking met bedrijfs- en sectorgegevens en de uitkomsten van interne en externe beoordelingen die gedurende het jaar zijn gemaakt met betrekking tot de methodologie en de veronderstellingen;
- het lezen van correspondentie met de toezichthouder en eventuele punten ter opvolging.

Wij hebben de opzet en bestaan van interne beheersmaatregelen met betrekking tot Solvency II berekeningen geëvalueerd en waar nodig geacht de effectieve werking getoetst. De evaluatie omvatte, waar relevant, de interpretatie van richtlijnen, veronderstellingen en het controleren van berekeningen.

Wij hebben beoordeeld of de toelichting van het kapitaal- en risico management van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen, inclusief uiteenzetting van de gehanteerde veronderstellingen en de impact hiervan, in toelichting 2 “Kapitaal- en risicomanagement” van de jaarrekening in overeenstemming zijn met de vereisten van IAS 1 “Presentation of Financial statements”.

Belangrijke observaties

Op basis van onze werkzaamheden zijn wij van mening dat de Solvency II ratio zoals toegelicht in de jaarrekening nauwkeurig en redelijk is bepaald en dat de gerelateerde toelichting van de ratio inclusief gehanteerde veronderstellingen en de impact daarvan toereikend is en voldoet aan de vereisten van EU-IFRSs.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

Risico

Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen is voor de continuïteit van de bedrijfsprocessen en voor de financiële verslaglegging sterk afhankelijk van de betrouwbaarheid en beschikbaarheid van haar geautomatiseerde systemen. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen heeft een complex IT landschap waar verschillende partijen bij betrokken zijn. Zoals ook in toelichting 2 “Kapitaal- en risicomanagement” beschreven, zijn effectieve algemene IT beheersmaatregelen met betrekking tot wijzigingsbeheer, logische toegangsbeveiliging, infrastructuur en bedrijfsvoering van belang om de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en de effectieve werking van de geautomatiseerde beheersmaatregelen te ondersteunen. Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen is als verzekeraar, inherent onderhevig aan hogere risico's op cyberaanvallen.

Op basis van het bovenstaande hebben wij de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking aangemerkt als kernpunt in onze controle.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking
**Onze
controleaanpak**

Wij hebben met inzet van IT-auditprofessionals, die integraal onderdeel uitmaken van het controleteam, de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking onderzocht voor zover dit relevant is in het kader van de jaarrekeningcontrole. Onze controle is niet primair gericht op het geven van een oordeel over de continuïteit en de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking (of onderdelen daarvan) door Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen en wij hebben daartoe ook geen opdracht gekregen. Als onderdeel van onze controlewerkzaamheden hebben wij de impact van wijzigingen in de

IT-omgeving gedurende het jaar beoordeeld. Verder hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Het evalueren van de opzet van de algemene IT-beheersmaatregelen en het toetsen van de effectieve werking van de algemene IT-beheersmaatregelen voor de voornaamste IT-processen. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd voor de IT-applicaties binnen de reikwijdte van onze jaarrekeningcontrole en voor het onderliggende besturingssysteem en omvatten tevens databasemanagement en tooling ter ondersteuning van de IT-processen.
- Het bepalen en uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden in geval IT-beheersmaatregelen ontbraken of de effectieve werking van de IT-beheersmaatregelen niet kon worden aangetoond.
- Het beoordelen van relevante rapporten over de opzet en de werking van interne beheersmaatregelen van serviceorganisaties wanneer één of meer van de voornaamste IT-processen zijn uitbesteed, met inbegrip van kritieke cloud computing-uitbesteding.
- Het testen van interne beheersmaatregelen op applicatieniveau met betrekking tot het verwerken van data, invoer van gegevens en interfaces voor zover relevant voor de financiële verslaglegging.
- Het evalueren van belangrijke IT-gerelateerde projecten en migraties van gegevens die relevant zijn in het kader van de jaarrekeningcontrole. Een specifiek aandachtspunt hierbij was de implementatie en aanpassing van applicaties in het kader van de implementatie van IFRS 17 en IFRS 9.

Onze controle is niet gericht op het doen van een uitspraak over procedures, interne beheersmaatregelen en rapportages in relatie tot cybersecurity van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen. Wij hebben echter wel werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de procedures, interne beheersmaatregelen en rapportages die Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen uitvoert met betrekking tot cybersecurity.

**Belangrijke
observaties**

Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden inzake algemene IT beheersmaatregelen hebben wij voldoende zekerheid verkregen omtrent de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking van IT-systemen die relevant zijn in het kader van de jaarrekeningcontrole.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Benoeming

Wij zijn door de algemene vergadering op 16 december 2019 benoemd als accountant van Achmea Pensioen- en Levensverzekeringen N.V. vanaf de controle van het boekjaar 2021 en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.

Geen verboden diensten

Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRSs en met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de aandeelhouder het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie Informatie ter ondersteuning van ons oordeel hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Communicatie

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan het audit & risk committee van de raad van commissarissen op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de audit & risk committee van de raad van commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 5 april 2024

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. W.J. Smit